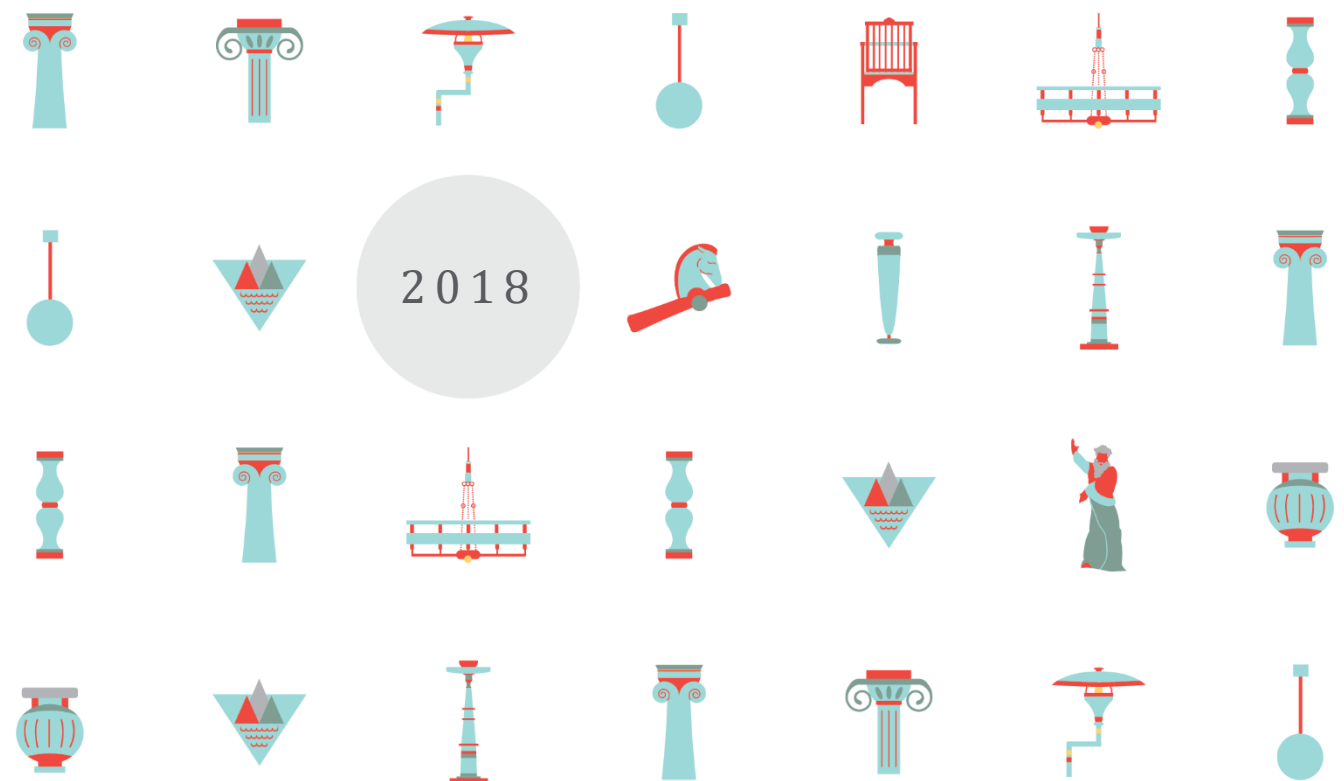

Domoznanska dejavnost v slovenskih splošnih knjižnicah in v Univerzitetni knjižnici Maribor, stanje na dan 31. 12. 2016

Domoznanska dejavnost v slovenskih splošnih knjižnicah in v Univerzitetni knjižnici Maribor, stanje na dan 31. 12. 2016

Avtorji:

- Strokovna izhodišča, metodologija in vprašalnik: Milena Bon (vodja), Narodna in univerzitetna knjižnica; mag. Nina Hriberšek Vuk, Mariborska knjižnica; Srečko Maček, Osrednja knjižnica Celje; Andrej Pavlič, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota; dr. Klaudija Sedar, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota; Breda Seljak, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica; Andreja Videc, Osrednja knjižnica Celje
- Analiza stanja: Milena Bon, Narodna in univerzitetna knjižnica; dr. Klaudija Sedar, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

Zasnova naslovnice: Kabinet01

Tehnično urejanje in prelom: Blaž Lesjak, Linda Škufca

Uredila: Milena Bon

© Narodna in univerzitetna knjižnica, 2018

Imetnik avtorskih pravic na tem delu je Narodna in univerzitetna knjižnica.

To delo je na voljo pod pogoji slovenske licence Creative Commons 2.5 (priznanje avtorstva, nekomercialno, brez predelav).

V skladu s to licenco je dovoljeno vsakemu uporabniku ob priznanju avtorstva delo reproducirati, distribuirati, javno priobčevati in dajati v najem, vendar samo v nekomercialne namene. Dela ni dovoljeno predelovati.

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, 2018

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Način dostopa: <https://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/studije.php>

1. izdaja

Publikacija je brezplačna.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=297913344
ISBN 978-961-6551-91-5 (pdf)

KAZALO

KAZALO	3
Kazalo slik	6
Kazalo preglednic	7
1 UVOD	9
2 ZAKONSKE PODLAGE	10
2.1 Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), 2001	10
2.2 Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003	10
2.2.1 Mreža splošnih knjižnic	11
2.3 Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (OOK), 2003	12
2.4 Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015, podaljšani do 30. aprila 2017)	13
2.5 Zakon o lokalni samoupravi, 2007	14
3 ZGODOVINSKI PREGLED IN RAZVOJ DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI SKOZI RAZVOJ SLOVENSКИH KNJIŽNIC	14
4 STROKOVNA IN METODOLOŠKA IZHODIŠČA ZA POPIS DOMOZNANSTVA V LETU 2017, STANJE NA DAN 31. 12. 2016	15
4.1 Opredelitev problema	15
4.2 Hipoteze in cilji	16
4.3 Metode in vzorec	16
4.4 Vprašalnik	17
4.5 Termimska razporeditev	18
4.6 Izhodišča za vrednotenje stanja domoznanstva v splošnih knjižnicah in UKM	19
5 REZULTATI IN ANALIZA DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI V SLOVENSКИH SPLOŠNIH KNJIŽNICAH IN V UKM, STANJE NA DAN 31. 12. 2016	20
5.1 Osnovni podatki o knjižnici	21
5.2 Organizacija knjižnične domoznanske dejavnosti	21
5.2.1 Domoznanska dejavnost glede na 2., 16., 27. in 29. člen ZKnj-1	21
5.2.2 Aktivna vključenost organizacijskih enot (KK) v vzajemni bibliografski sistem	23
5.2.3 Organizacija strokovne obdelave domoznanskega gradiva	23
5.2.4 Dodeljevanje enotno dogovorjene oznake »DOM« domoznanskemu gradivu	25
5.2.5 Dejavnosti za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti	28
5.2.6 Izdelovanje bibliografij	30
5.2.7 Promocija domoznanskih vsebin	32
5.2.8 Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju	35

5.2.9	Sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z drugimi sorodnimi ustanovami	37
5.2.10	Priprava vsaj enega domoznanskega projekta letno v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami	38
5.3	Obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva	42
5.3.1	Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016	42
5.3.2	Prirast domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016	44
5.3.3	Prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016	46
5.3.4	Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva	47
5.3.5	Zbirka in prirast serijskih publikacij ter bibliografsko obdelanih člankov na dan 31. 12. 2016 v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (splošne knjižnice)	48
5.3.6	Zbirka neknjižnega gradiva na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (splošne knjižnice) glede na vrsto domoznanskega gradiva	49
5.3.7	Domoznansko gradivo v UKM, stanje na dan 31. 12. 2016	50
5.3.8	Dodatna pojasnitev prirasta domoznanskega gradiva	52
5.4	Število in usposobljenost strokovnega kadra v domoznanstvu	54
5.4.1	Strokovni delavci, ki skrbijo za domoznansko dejavnost	54
5.4.2	Stopnja formalne izobrazbe zaposlenih v domoznanski dejavnosti	56
5.4.3	Usposobljen kader z dovoljenji/pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS	58
5.4.4	Udeležba na različnih strokovnih usposabljanjih zaposlenih, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo	59
5.4.5	Zaposleni v domoznanski dejavnosti, ki so se usposabljali v obdobju 2014-2016 (strokovno, širše knjižničarsko ...)	60
5.5	Prostor in oprema za domoznansko gradivo	61
5.5.1	Knjižnica ima samostojen domoznanski oddelek	61
5.5.2	Ureditev domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	63
5.5.3	Postavitev domoznanskega gradiva v mreži splošnih knjižnic - v organizacijskih enotah (KK)	65
5.5.4	Oblikovanje nove domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009-2016 v knjižnični mreži	67
5.5.5	Dostop do domoznanskega gradiva	68
5.5.6	Izposoja domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016	71
5.5.7	Posredovanje domoznanskih informacij	72
5.5.8	Skrb za pravilno zaščito in hranjenje gradiva	72
5.6	Digitalizacija domoznanskega gradiva	73
5.6.1	Izvajanje digitalizacije domoznanskega gradiva	74

5.6.2	Dostopnost digitaliziranega gradiva uporabnikom	76
5.6.3	Načrti digitalizacije v naslednjih treh letih	77
5.7	Sinergijski učinki sodelovanja s knjižnicami na območju	81
5.7.1	Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja	81
5.7.2	Zadovoljstvo OOK s sodelovanjem s knjižnicami na območju na področju domoznanske dejavnosti	85
5.7.3	Zadovoljstvo OK s sodelovanjem z OOK na področju domoznanske dejavnosti	86
5.7.4	Prispevek k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK	90
5.8	Pozitivni učinki koordinacije domoznanske dejavnosti na območju	91
5.9	Razvoj domoznanske dejavnosti	95
5.9.1	Mnenja in predlogi glede domoznanske dejavnosti na ravni Slovenije	95
5.9.2	Vizija domoznanske dejavnosti	98
6	ZAKLJUČKI IN UGOTOVITVE	105
6.1	Pregled stanja domoznanstva po popisih za leti 2006 in 2009	105
6.2	Stanje domoznanske dejavnosti, 31. 12. 2016	106
6.3	Potrditev hipotez o domoznanski dejavnosti	113
6.4	Predlogi sprememb	114
7	ZAHVALA	115
8	DOSTOP DO ANALIZE PO OBMOČJIH	115
9	TERMINOLOŠKA POJASNILA	115
10	VIRI IN LITERATURA	129
11	PRILOGE	132
11.1	Priloga 1: Pregled po območjih, OOK in OK ter pripadajoče občine, 2016	132
11.2	Priloga 2: Razdelitev splošnih knjižnic glede na število potencialnih uporabnikov	132
11.3	Priloga 3: Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016, anketni vprašalnik (OOK in OK)	133
11.4	Priloga 4: Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016, anketni vprašalnik (UKM)	145
11.5	Priloga 5: Mreža splošnih knjižnic, občine, število prebivalcev, občine brez neposredno dostopne knjižnične dejavnosti, stanje na dan 1. 1. 2017	156

Kazalo slik

Slika 1: Mreža slovenskih splošnih knjižnic glede na število prebivalcev, stanje 1. 1.2017	11
Slika 2: Domoznanska dejavnost v OOK glede na 2., 16. in 27. člen ZKnj-1	21
Slika 3: Domoznanska dejavnost v OK glede na 2. in 16. člen ZKnj-1	22
Slika 4: Vključenost organizacijskih enot splošnih knjižnic (KK) v vzajemni bibliografski sistem	23
Slika 5: Organizacija strokovne obdelave domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	24
Slika 6: Dodeljevanje enotno dogovorjene oznake »dom« domoznanskemu gradivu v vzajemnem bibliografskem sistemu v splošnih knjižnicah	25
Slika 7: Dejavnosti za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah	28
Slika 8: Izdelovanje bibliografij v slovenskih splošnih knjižnicah	30
Slika 9: Promocija domoznanskih vsebin v splošnih knjižnicah	32
Slika 10: Število splošnih knjižnic, ki promovirajo domoznanske vsebine	32
Slika 11: Promocija domoznanskih vsebin preko družbenih omrežij in število splošnih knjižnic, ki jih uporabljajo	34
Slika 12: Število splošnih knjižnic glede načrtov na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju	35
Slika 13: Število splošnih knjižnic, ki sodelujejo, organizirajo in usklajujejo strokovno delo z drugimi sorodnimi ustanovami	37
Slika 14: Delež slovenskih splošnih knjižnic, ki pripravijo letno vsaj en domoznanski projekt v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami	38
Slika 15: Kader s pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v splošnih knjižnicah	58
Slika 16: Zaposleni, ki se v splošnih knjižnicah ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, se udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj	59
Slika 17: Oblike strokovnih usposabljanj, ki se jih udeležujejo zaposleni v domoznanski dejavnosti iz splošnih knjižnic	59
Slika 18: Število usposabljanj zaposlenih iz splošnih knjižnic v domoznanski dejavnosti v obdobju 2014 - 2016	61
Slika 19: Samostojni domoznanski oddelek v splošnih knjižnicah	62
Slika 20: Ureditev domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	64
Slika 21: Postavitev domoznanskega gradiva v UKM	64
Slika 22: Postavitev domoznanskega gradiva v mreži splošnih knjižnic v njihovih organizacijskih enotah (KK)	65
Slika 23: Oblikovanje nove domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009–2016 v knjižnični mreži splošnih knjižnic	67
Slika 24: Izposoja domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	71
Slika 25: Načini posredovanja domoznanskih informacij v splošnih knjižnicah	72
Slika 26: Skrb za pravilno zaščito in hranjenje gradiva v skladu z IFLA načeli v splošnih knjižnicah	73
Slika 27: Izvajanje digitalizacije domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	74
Slika 28: Razlogi za nedigitalizacijo domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah	75
Slika 29: Načini digitalizacije in viri sredstev v splošnih knjižnicah	76
Slika 30: Dostopnost digitaliziranega gradiva v splošnih knjižnicah	76
Slika 31: Zadovoljstvo OOK z OK na področju koordinacije domoznanstva	85
Slika 32: Zadovoljstvo OK z OOK na področju koordinacije domoznanstva	87
Slika 33: Razlogi za kvalitetno gradnjo domoznanske območne zbirke v OOK	91
Slika 34: Pozitivni učinki koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva na območju OOK	91

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Območja OOK in število prebivalcev na celotnem, ožjem in širšem območju, število OK, stanje na dan 1. 1. 2017	11
Preglednica 2: Pregled vsebinskih področij in z njimi povezanih predpisov	17
Preglednica 3: Splošne knjižnice in Univerzitetna knjižnica Maribor	21
Preglednica 4: Strokovna obdelava domoznanskega gradiva izven oddelkov knjižnice po območjih OOK	24
Preglednica 5: Druge oznake, poleg enotno dogovorjene, za označevanje domoznanskega gradiva v podpolju 992b po območjih OOK in v UKM	26
Preglednica 6: Druge oznake za označevanje domoznanskega gradiva po območjih OOK	26
Preglednica 7: Druge dejavnosti knjižnic na področju domoznanske dejavnosti po območjih OOK in v UKM	29
Preglednica 8: Območja OOK s številom OK, ki ne izdelujejo bibliografij	30
Preglednica 9: Razlogi za (ne)izdelovanje bibliografij po območjih OOK	31
Preglednica 10: Promocije domoznanskih vsebin po območjih OOK	33
Preglednica 11: Načrti za urejanje domoznanske dejavnosti (triletno obdobje) v splošnih knjižnicah po območjih OOK in v UKM	35
Preglednica 12: Druga sodelovanja, organiziranost in uskladitev strokovnega dela po območjih OOK	37
Preglednica 13: Sodelovanje z drugimi sorodnimi ustanovami pri domoznanskih projektih po območjih OOK	38
Preglednica 14: Obseg naslovov in inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v OOK in njihovih KK	43
Preglednica 15: Obseg naslovov in inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v OK in njihovih KK	43
Preglednica 16: Število naslovov in inventariziranih enot domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v splošnih knjižnicah	43
Preglednica 17: Prirast domoznanskega gradiva v OOK in njihovih KK v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 v OOK (naslovi, inventarne enote)	44
Preglednica 18: Prirast domoznanskega gradiva v OK in njihovih KK v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)	44
Preglednica 19: Prirast domoznanskega gradiva v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)	45
Preglednica 20: Prirast domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)	45
Preglednica 21: Bibliografska obdelava domoznanskega gradiva po območjih OOK, 2016	45
Preglednica 22: Prirast domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)	46
Preglednica 23: Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah (naslovi in inventarne enote)	47
Preglednica 24: Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva v UKM (naslovi in inventarne enote)	48
Preglednica 25: Število naslovov, inventarnih enot in prirast ter število neobdelanih inventarnih enot serijskih publikacij in drugega gradiva v splošnih knjižnicah na dan 31. 12. 2016	48
Preglednica 26: Število naslovov, inventarnih enot in prirast ter število neobdelanih inventarnih enot serijskih publikacij v UKM na dan 31. 12. 2016	49

Preglednica 27: Število naslovov bibliografskih enot in prirast ter število neobdelanih bibliografskih enot v splošnih knjižnicah in v UKM na dan 31. 12. 2016	49
Preglednica 28: Stanje neknjižnega gradiva na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva v 58 splošnih knjižnicah in v UKM	49
Preglednica 29: Neknjižno (starejše) gradivo v Zbirki drobnih tiskov v UKM	51
Preglednica 30: Zbirka drobnih tiskov (klasične inventarne knjige)	51
Preglednica 31: Dodatna pojasnila o prirastu domoznanskega gradiva po območjih OOK in v UKM	52
Preglednica 32: Število strokovnih delavcev (osebe), ki skrbijo za domoznansko dejavnost v splošnih knjižnicah in v UKM, 2016	54
Preglednica 33: Ekvivalent polne zaposlitve (EPZ) oseb, ki skrbijo za domoznansko dejavnost v 57/58 splošnih knjižnicah in v UKM, s številom knjižnic ter izraženo v deležu, 2016	55
Preglednica 34: Ravni izobrazbe s številom strokovnega kadra in opravljenim bibliotekarskim izpitom v domoznanski dejavnosti v splošnih knjižnicah in v UKM, stanje 31. 12. 2016	57
Preglednica 35: Navedene druge oblike usposabljanj po območjih OOK in UKM	60
Preglednica 36: Površina in leto ustanovitve domoznanskih oddelkov v splošnih knjižnicah in v UKM	62
Preglednica 37: Postavitev domoznanskega gradiva v OK po območjih OOK »drugo«	65
Preglednica 38: Postavitev domoznanskega gradiva v KK »drugo«	66
Preglednica 39: Oblikovanje domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009-2016 po območjih OOK	67
Preglednica 40: Dostop do domoznanskega gradiva v OOK in v KK ter v UKM	69
Preglednica 41: Dostop do domoznanskega gradiva v OK in mreži KK	70
Preglednica 42: Računalniška izposoja domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016	71
Preglednica 43: Drugi načini posredovanja domoznanskih informacij po območjih OOK	72
Preglednica 44: Splošne knjižnice po območjih OOK, ki ne digitalizirajo gradiva in razlog	75
Preglednica 45: Načrti digitalizacije v naslednjih treh letih po območjih OOK in v UKM	77
Preglednica 46: Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva po območjih OOK in v UKM - pričakovanja	81
Preglednica 47: Zadovoljstvo s sodelovanjem po območjih OOK in UKM na področju domoznanske dejavnosti	85
Preglednica 48: Zadovoljstvo OK z OOK na področju koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva (ocena in argumentacija) po območjih OOK	87
Preglednica 49: Pozitivni učinki koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva na območju OOK in UKM	92
Preglednica 50: Nabor predlogov za razvoj domoznanske dejavnosti po območjih OOK in UKM	95
Preglednica 51: Vizija domoznanske dejavnosti po območjih OOK in v UKM	98
Preglednica 52: Število oseb v splošnih knjižnicah 2008, 2011 in 2016 (v 2016 tudi UKM)	108
Preglednica 53: Ločena postavitve domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah. Meritve NUK, 2011 (arhiv NUK)	110
Preglednica 54: Povezave do analiz domoznanske dejavnosti po posameznih območjih OOK.	115
Preglednica 55: Primer Celjskega območja in Osrednje knjižnice Celje glede na delitev pokrivanja prebivalstva na območju OOK	118
Preglednica 56: Osrednje območne - OOK (10) in osrednje - OK (48) knjižnice ter pripadajoče občine (212) s šifro, 2016	132

1 | UVOD

Do sprejema Zakona o knjižničarstvu leta 2001 (v nadaljevanju ZKnj-1, 2001 in spremembe) je razvoj slovenskih splošnih knjižnic temeljil na zasnovi enotnih splošnoizobraževalnih knjižnic. Z letom 2001 so bile v zakon formalno uvedene pokrajinske knjižnice - osrednje območne knjižnice, ki jim je bilo s tem določeno izvajanje štirih posebnih nalog. Status osrednje območne knjižnice (v nadaljevanju OOK) je dobilo 10 knjižnic: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj in Ravne na Koroškem. 12. septembra 2003 je začel veljati Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (v nadaljevanju Pravilnik o OOK, 2003), ki ureja izvajanje posebnih nalog. V Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) pa je bila določena mreža osrednjih knjižnic (v nadaljevanju OK), ki so razdeljene na deset območij.

Splošne knjižnice, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, imajo zakonsko določeno nalogo, da zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo (16. člen, ZKnj-1, 2001 in spremembe). Narodna in univerzitetna knjižnica (v nadaljevanju NUK) v skladu s 33. členom ZKnj-1 (2001 in spremembe) opravlja tudi naloge Centra za razvoj knjižnic (v nadaljevanju CeZaR), izvaja raziskovalno, razvojno in svetovalno delo na svojem delovnem področju ter pripravlja strokovne podlage za sprejem splošnih predpisov in strokovnih priporočil s področja knjižničarstva. V skladu s Pravilnikom o OOK pripravlja NUK strokovna izhodišča za delo svetovalnih služb v območnih knjižnicah in evidentira zbirke domoznanskega gradiva v državi ter jih statistično predstavlja (15. člen, Pravilnik o OOK, 2003).

Popise domoznanske dejavnosti so delovne skupine domoznancev iz OOK po veljavnosti Pravilnika o OOK (2003) izvedle trikrat (stanje za 2003, 2006, 2009), s tem da je bil šele popis za leto 2009 izveden na vseh desetih območjih in je vključeval tudi Univerzitetno knjižnico Maribor (v nadaljevanju UKM), ki je zakonska izjema in je edina visokošolska knjižnica, ki opravlja domoznansko dejavnost. Zaradi zgodovinskega razvoja sta Mariborska knjižnica in UKM leta 2013 sklenili skupni dogovor o izvajanju domoznanske dejavnosti, pri čemer Mariborska knjižnica ostaja koordinator na ravni splošnih knjižnic, UKM pa lahko na podlagi skupnega dogovora dobi del ministrskih sredstev za digitalizacijo. Mariborska knjižnica dejavnosti v UKM ne koordinira, zavzema pa se za dobro sodelovanje med obema institucijama.

Popisi domoznanstva v preteklih letih so nakazali težave in razlike pri izvajanju domoznanskih dejavnosti na posameznih knjižničnih območjih. Izkazalo se je, da določenih vsebinskih sklopov ni mogoče primerjati. Zato je na podlagi 8. člena Pravilnika o OOK (2003) ravnateljica NUK imenovala delovno skupino za pripravo enotnih metodoloških izhodišč za popis domoznanstva in izhodišč za vrednotenje (anketa o stanju domoznanske dejavnosti).

OOK so izdelale popis in analizo stanja v splošnih knjižnicah po območjih ter primerjavo s Slovenijo, kar je podlaga za učinkovitejše in sistematično strokovno knjižničarsko delo na področju domoznanske dejavnosti. Cilj celotnega dela delovne skupine je bil, da se na podlagi analize poveča partnerstvo med knjižnicami in drugimi deležniki na lokalni ravni ter zagotovi večja kakovost informacij lokalnega značaja za uporabnike knjižnic.

Naloga delovne skupine je bila razdeljena v dve fazi:

- oblikovanje dokumenta o strokovnih izhodiščih in priprava metodologije za popis domoznanstva z upoštevanjem obstoječe terminologije ter priprava vprašalnika za popis stanja domoznanske dejavnosti z upoštevanjem obstoječe zakonodaje v letu 2016.
- izvedba popisa domoznanske dejavnosti, stanje na dan 31. 12. 2016, v slovenskih splošnih knjižnicah in UKM, ki mu je sledila analiza po območjih in na ravni Slovenije.

2 | ZAKONSKE PODLAGE

2.1 | Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), 2001

ZKnj-1 v poglavju »1. Splošne knjižnice« v 16. členu določa, da splošne knjižnice, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, v okviru javne službe iz 2. člena tega zakona zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo. Za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega gradiva splošne knjižnice upoštevajo navodila nacionalne knjižnice (24. in 33. člen). Splošna knjižnica posamezne naloge iz druge alineje lahko prenese na OOK ali v soglasju z njo na drugo knjižnico s tega območja. OOK je splošna knjižnica, ki na podlagi pogodbe z ministrstvom, pristojnim za kulturo, v soglasju s svojim ustanoviteljem opravlja za širše območje posebne naloge. Ena izmed njih je koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva za svoje območje (27. člen).

Zelo pomembno določilo v ZKnj-1 je način financiranja, v okvir katerega nedvoumno, kot del dejavnosti splošnih knjižnic, sodi tudi domoznanska dejavnost. Če več občin soustanovi splošno knjižnico ali posamezna občina sklene pogodbo o zagotavljanju knjižnične dejavnosti na svojem območju s splošno knjižnico v drugi občini, se finančna obveznost za skupne stroške razdeli na te občine premo sorazmerno s številom njihovih prebivalcev, medtem ko stroške knjižnične dejavnosti, ki nastanejo neposredno na območju občine, krije vsaka občina sama. Občine zagotavljajo sredstva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v dvanajstih v skladu s pravilnikom iz 36. člena tega zakona in glede na število prebivalcev občine. Občine zagotavljajo sredstva za materialne stroške in nakup gradiva v skladu s sprejetim finančnim načrtom knjižnice. Skupni stroški iz prvega odstavka tega člena obsegajo predvsem materialne stroške in stroške dela, povezane z izborom, nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva, z uporabo referenčne zbirke in bibliobusa ter z delovanjem skupnih služb. V dvomu, ali določeni stroški sodijo med skupne stroške, odloči minister, pristojen za kulturo (53. člen).

2.2 | Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003

Pravilnik (*UL RS 73/03*) v 12. členu določa, da »splošna knjižnica lahko za opravljanje nalog na domoznanskem in informacijskem področju oziroma za opravljanje dejavnosti za skupine uporabnikov s posebnimi potrebami, tudi v sodelovanju z drugimi knjižnicami, organizira posebne zbirke knjižničnega gradiva, vendar le takrat, ko ima najmanj 5.000 naslovov takega gradiva.«

Čeprav pravilnik določa, da je knjižnična zbirka splošne knjižnice urejena tako, da omogoča prost dostop do večine gradiva in učinkovito samostojno uporabo, območna knjižnica pa tako, da omogoča prost dostop do večine aktualnega gradiva in da ima vsaka splošna knjižnica referenčno gradivo v prostem pristopu, je domoznansko gradivo postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko (13. člen).

Strokovni delavci, ki vodijo strokovno delo knjižnice ali izvajajo izbor gradiva za nakup in izločanje, bibliografsko obdelavo, posredovanje informacij, promocijske in izobraževalne storitve za uporabnike, domoznanstvo ali vodijo dejavnosti oziroma posebne zbirke, morajo biti bibliotekarji ali višji knjižničarji (14. člen).

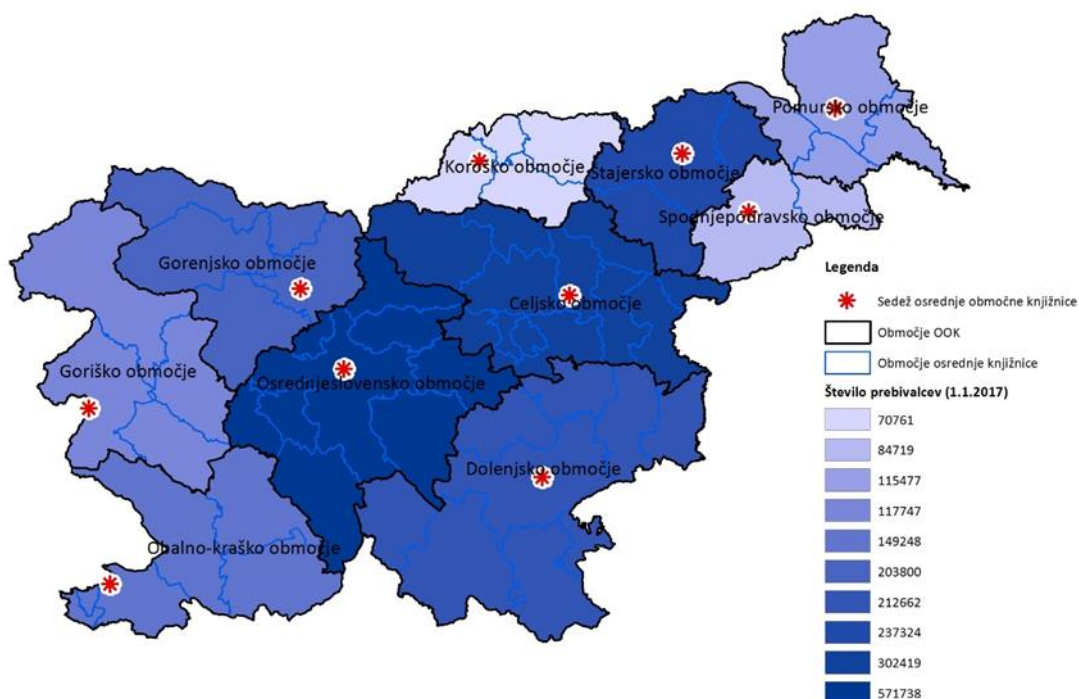
Za opravljanje dodatnih nalog iz 16. člena ZKnj-1 ima knjižnica še vsaj po 0,32 strokovnega delavca za vsako od nalog navedenega člena, ki jo izvaja. V to kvoto sodi naloga zbiranja, obdelave, varovanja in posredovanja domoznanskega gradiva. Za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke ima 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj.

Za opravljanje posebnih nalog v OOK ima splošna knjižnica zaposlene vsaj 3 strokovne delavce z najmanj univerzitetno izobrazbo. Za opravljanje nalog iz 27. člena ZKnj-1 ima zaposlene delavce za področja katalogizacije in posredovanja informacij, svetovanja pri organizaciji knjižnične mreže, načrtovanja in usklajevanja računalniškega sistema ter koordinacije domoznanske dejavnosti in izločanja gradiva. Soglasje k sistemizaciji knjižnic za del dejavnosti, namenjene izvajanju nalog OOK, izda ministrstvo, pristojno za kulturo.

2.2.1 | Mreža splošnih knjižnic

V prilogi 1 Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe je določena tudi mreža splošnih knjižnic z območji in občinami, ki jih pokrivajo splošne knjižnice. Na sliki (Slika 1) je predstavljenih deset območij OOK z vrisanimi mejami OK ter številom prebivalcev na območju, stanje 1. 1. 2017.

Območja OOK po številu prebivalcev (2016)

Projekt "Prostorska analiza knjižnične mreže Slovenije", Narodna in univerzitetna knjižnica, Center za razvoj knjižnic

vir podatkov: NUK, SURS, vir podlog: GURS, tehnična podpora: UIRS

Slika 1: Mreža slovenskih splošnih knjižnic glede na število prebivalcev, stanje 1. 1. 2017

V spodnji tabeli (Preglednica 1) pa so območja OOK, število prebivalcev na območju, na ožjem in širšem območju, število knjižnic na območju in število občin na območju, stanje na dan 1. 1. 2017.

Preglednica 1: Območja OOK in število prebivalcev na celotnem, ožjem in širšem območju, število OK, stanje na dan 1. 1. 2017

Območje	Potencialni uporabniki, 1. 1. 2017*			Število knjižnic na območju	Število občin na območju
	Št. prebivalcev	ožje	širše		
Celjsko	302.419	64.573	237.846	12	36
Dolenjsko	212.662	64.913	147.749	9	25
Gorenjsko	203.800	81.779	122.021	5	18
Goriško	117.747	58.239	59.508	4	13
Koroško	70.761	24.936	45.825	4	12

Območje	Potencialni uporabniki, 1. 1. 2017*			Število knjižnic na območju	Število občin na območju
	Št. prebivalcev	ožje	širše		
Obalno-kraško	149.248	54.590	94.658	6	11
Osrednjeslovensko	571.738	344.898	226.840	9	29
Pomursko	115.477	55.295	60.182	4	27
Spodnjepodravsko	84.719	68.481	16.238	2	19
Štajersko	237.324	182.012	55.312	3	22
Skupaj	2.065.895	999.716	1.066.179	58	212

* Vir podatkov o prebivalcih: Statistični urad Republike Slovenije, 2017

V Sloveniji je na dan 1. 1. 2017 živel 2.065.895 prebivalcev v 212 občinah. Največje območje po številu prebivalcev je Osrednjeslovensko (571.738 prebivalcev), ki pa je v slovenskem merilu po številu občin (29 občin) na drugem mestu za Celjskim območjem (36), najmanjše pa je Koroško (70.761 prebivalcev) in obsega 12 občin. Največ prebivalcev izven medobčinske mreže osrednje knjižnice – Mestne knjižnice Ljubljana - je koncentrirano naseljenih na Osrednjeslovenskem območju (344.898 prebivalcev). Najmanj prebivalcev na širšem območju živi na Spodnjepodravskem območju (16.238 prebivalcev), ki ima hkrati tudi samo eno OK na svojem območju, obsega pa veliko število (19) občin. Največ OK (12) je na Celjskem območju in hkrati je na tem območju tudi največje število občin (36) (Preglednica 1).

Glede na določilo 17. člena Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe splošna knjižnica deluje v mreži, ki obsega osrednjo in krajevne knjižnice ter postajališča potujoče knjižnice in premičnih zbirk. Mreža je oblikovana tako, da omogoča primerno izvajanje knjižnične dejavnosti v vseh občinah, ki skupaj ustanovijo splošno knjižnico ali s knjižnico podpišejo pogodbo o izvajanju knjižnične dejavnosti (Priloga 1: Mreža splošnih knjižnic v Sloveniji). Sedež samostojne knjižnice (osrednja knjižnica) je načeloma v občini z največjim številom prebivalstva izmed tistih, ki so soustanoviteljice ali pogodbene partnerice knjižnice. Iz preglednice (Preglednica 1) lahko ugotovimo, da je mreža občin največja na območjih OOK Vzhodne Slovenije (Celjsko - 36, Pomursko - 27, Štajersko - 22) in najmanjša na območjih Zahodne Slovenije (Obalno-kraško - 11, Goriško - 13).

2.3 | Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (OOK), 2003

V 6. členu Pravilnika OOK je določeno, da ima območna knjižnica lahko domoznansko zbirko za celotno območje, če je taka zbirka posledica zgodovinskega razvoja in če za to dejavnost pridobi soglasje občin, na območju katerih izvaja dejavnost območne knjižnice. Občine so dolžne odobriti take zbirke, če njihove OK domoznanske dejavnosti ne izvajajo na lokalni ravni.

Osrednje knjižnice so sicer dolžne izvajati domoznansko dejavnost za območja občin, na katerih delujejo. V primeru sprememb OOK pokrivajo območja glede na situacijo, ki je zakonsko pogojena. Knjižnice lahko izvajajo domoznansko dejavnost tudi izven svojega širšega območja, še posebej OOK, ki izvajajo koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva.

V nadaljevanju Pravilnik o OOK (2003) v 11. členu poglavja IV. določa koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, in sicer pravi: »Območna knjižnica načrtuje in koordinira pridobivanje domoznanskega gradiva za knjižnice na svojem območju, zlasti gradiva, ki se zbira v skladu z zakonodajo o obveznem izvodu. Izvaja informiranje zavezancev za obvezni izvod in posreduje nacionalni knjižnici informacije o zavezancih s svojega območja.«

Območna knjižnica seznanja uporabnike z drugimi domoznanskimi zbirkami (tudi v sorodnih kulturnih zavodih, zlasti muzejih in arhivih) na območju (12. člen).

Območna knjižnica je dolžna organizirati bibliografsko obdelavo vseh vrst domoznanskega gradiva s svojega območja v sistemu COBISS, tudi polpubliciranega gradiva, serijskih publikacij in člankov, po

kriterijih, določenih za potrebe Slovenske bibliografije. Bibliografska obdelava tega gradiva se zagotavlja v knjižnicah, ki to gradivo zbirajo (13. člen).

Območna knjižnica določi vrste domoznanskega gradiva, katerih bibliografska obdelava ima prednost in roke za njihovo obdelavo v sistemu COBISS. Izvaja normativno kontrolo in nudi pomoč drugim knjižnicam pri razreševanju identitete lokalnih avtorjev in gesel. Posebno pozornost posveča polpubliciranemu in elektronskemu gradivu (14. člen).

Nacionalna knjižnica strokovno koordinira izvajanje domoznanske dejavnosti (15. člen), tako da evidentira zbirke domoznanskega gradiva v državi in jih statistično predstavlja, izvaja normativno kontrolo avtorjev in gesel, določa kriterije za izbor publikacij in člankov za potrebe Slovenske bibliografije ter določa kriterije za hranjenje gradiva.

V sodelovanju z OOK izobražuje zaposlene za potrebe izvajanja domoznanske dejavnosti (11.-14. člen).

Cilj nove organiziranosti sistema knjižnic je bil vzpostaviti učinkovita in gospodarna informacijska središča na celotnem območju države (več o tem na spletni strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook>).

2.4 | Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015, podaljšani do 30. aprila 2017)

Standardi za splošne knjižnice za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015, podaljšani do 30. aprila 2017 (v nadaljevanju Standardi) kot strokovna priporočila opredeljujejo, da je splošna knjižnica namenjena informiranju in potrebam vseh prebivalcev po izobraževanju, raziskovanju, kulturi in razvedrilu ter razvijanju pismenosti, zato:

- omogoča dostop do knjižničnega gradiva in informacij v knjižničnem informacijskem sistemu in v drugih informacijskih sistemih, kakor tudi rabo knjižničnega gradiva;
- seznanja z dosežki preteklega in sedanjega ustvarjanja ter podpira dialog med kulturami;
- zagotavlja dostop do vseh vrst informacij in gradiva ter uradnih dokumentov, ki so pomembni za lokalno skupnost in posameznika;
- oblikuje zbirko domoznanskega gradiva in informacij;
- se vključuje v vseživljenjsko učenje;
- razvija in utrjuje bralno kulturo, sodeluje pri informacijskem opismenjevanju in spodbuja prebivalce za uporabo knjižnice;
- utrjuje in razvija strokovnost, organiziranost, povezanost in enotnost knjižnične dejavnosti.

V poglavju 4.2 Standardi priporočajo, da se posebna ali domoznanska zbirka knjižničnega gradiva oblikuje ločeno, kadar ima knjižnica najmanj 3.000 naslovov takega gradiva.

V poglavju Standardov 5.1.1.1 Strokovni knjižnični delavci z univerzitetno izobrazbo je zapisano, da strokovni knjižnični delavec z univerzitetno izobrazbo vodi domoznansko dejavnost, obdeluje zahtevnejše knjižnično gradivo, skrbi za promocijo knjižnice v njenem okolju, sodeluje, organizira in usklajuje strokovno delo z drugimi sorodnimi ustanovami (muzeji, arhivi, galerijami, itd.), z raziskovalnim delom skrbi za teoretični in praktični razvoj področja.

V poglavju 6.2.3 Referenčno območje je zapisano, da je v referenčnem območju za in uporabo knjižničnega gradiva in informacijskih virov v knjižnici tudi prostor za domoznansko in druge posebne zbirke, ki se povezujejo s priročnimi skladišči.

2.5 | Zakon o lokalni samoupravi, 2007

Občina je za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev dolžna zagotavljati splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbeti za kulturno dediščino na svojem območju (21. člen).

3 | ZGODOVINSKI PREGLED IN RAZVOJ DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI SKOZI RAZVOJ SLOVENSkih KNJIŽNIC

Za začetke današnjih osrednjih območnih knjižnic Kodrič-Dačićeva navaja nekdanje javne študijske knjižnice, ki so nastale po letu 1850 v avstrijskih deželah. Po drugi svetovni vojni je Uredba ministrstva za prosveto 1945 na Slovenskem sistematično uvajala (okrajne) študijske knjižnice. Te naj bi »upravnim strukturam, ustanovam in društvom okrožja zagotavljale potrebno strokovno literaturo /.../, predvsem pa naj bi zbirale slovstveno, zgodovinsko in narodopisno tiskano ter rokopisno gradivo, ki se po svoji vsebini nanaša na okrožje« (Kodrič-Dačić, 2011, str. 20). Študijske knjižnice so torej že od začetka imele nalogo zbiranja domoznanskega gradiva.

Prve študijske knjižnice so bile ustanovljene leta 1946 v Mariboru, Celju in Novem mestu, v naslednjih letih so sledile še na Ravnah (1949), Ptuju (1948), v Novi Gorici (1949), Kranju (1950), Kopru (1956) in Murski Soboti (1955) (Glazer, 1963; Kodrič – Dačić, 2011; Odločba, 1955; Rogoznica, 2014).

Zakon o knjižnicah je leta 1961 uvedel matične knjižnice. V 35. in 36. členu je bilo opredeljeno, da njene naloge »za območje ene ali več občin opravlja knjižnica, ki jo določi občinski oziroma skupno več občinskih ljudskih odborov /.../«, in še, da se poleg rednih nalog »na svojem področju ukvarja z vprašanji organizacije in pospeševanja knjižničarske službe in stroke, posreduje izposojno knjižničnega gradiva, vodi registracijo knjižnic in evidenco njihovega knjižničnega gradiva, pomaga pri strokovnem delu knjižničarskega osebja in skrbi za njegovo vzgojo in strokovno izpopolnjevanje«.

Zakon o knjižničarstvu iz leta 1982 predvideva, tako Krnel-Umek in Rajh, »da se knjižnice na območju ene ali več občin dogovorijo, katera bo v okviru svoje dejavnosti zbirala in dokumentirala tudi domoznansko gradivo (15. člen). Domoznanska dejavnost nastopa torej kot del knjižnične dejavnosti in ji tako pripada tudi poseben družbeni pomen v okviru sistema družbenega informiranja (4. člen)« (Krnel-Umek, Rajh, 1985, str. 1).

Kodrič-Dačićeva tako povzema razvoj: »Študijska knjižnica, ki temelji na znanstveni usmerjenosti, obveznem izvodu ter domoznanski zbirki in domoznanski dejavnosti, je del naše tradicije. Osrednje območne knjižnice, kot so določene v veljavnem zakonu, so s svojimi koordinacijskimi nalogami predvsem naslednice matičnih knjižnic. V praksi pa bolj kot svoji matični vlogi sledijo poslanstvu študijske knjižnice. Domoznanske zbirke in znanje o lokalnem okolju postajajo vse bolj cenjeno in iskano blago« (Kodrič-Dačić, 2011, str. 27-28).

Zunaj knjižničarske stroke je raba besede domoznanstvo še vedno manj pogosta in njen pomen manj poznan. Mojca Gedrih je na revijo Jezik in slovstvo naslovila vprašanje o pomenu in rabi besede domoznanstvo. Breda Pogorelec s Filozofske fakultete v Ljubljani ji je takrat odgovorila, da je bila beseda zapisana že leta 1880, kasneje v Pleteršnikovem slovarju in tudi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika in da »bi kazalo v bibliotekarski stroki in drugod ta izraz ponovno uveljaviti, saj za celoto boljšega nimamo na voljo /.../« (Pogorelec, 1981/82, str. 113).

Krnel-Umek in Rajh o besedi domoznanstvo ugotavljata, da »je bilo kmalu po drugi svetovni vojni odpravljeno tudi ime za poseben osnovnošolski predmet "domoznanstvo", ki je obsegal zemljepisno in

zgodovinsko materijo o domovini, pogosto celo o širši. Tako se je izraz umaknil iz praktičnega slovenskega besednjaka /.../, ohranjal, oživiljal in širil pa je svoj pomen pri slovenskih knjižničarjih, ki mu s posebno knjižnično dejavnostjo dajejo tudi nov obseg« (Krncl-Umek, Rajh, 1985, str. 2). Sicer pa njun elaborat prinaša pregleden popis domoznanske dejavnosti, tuja in domača teoretična izhodišča, opis domoznanske dejavnosti devetih knjižnic v Sloveniji in razmišljanja o razvoju domoznanske dejavnosti.

Razprava o rabi besede ostaja aktualna tudi danes. Bonova (2012) ugotavlja, da so nekatere knjižnice svoje domoznanske zbirke tudi poimenovala in jih tako v svojem in širšem okolju naredile bolj prepoznavne (primer: Pomurjana, Prekmurjana ...).

Da bi bilo smiselno domoznansko gradivo »zbrati v posebnih zbirkah (domoznanski oddelki), kjer je analitično obdelano in tako uporabniku ponujeno kot domoznanska informacija,« je razmišljal tudi Goropevšek (1995, str. 62). O razvoju pa, da bi bilo »povsem dovolj, če bi nam uspelo dejavnost postaviti vsaj na isti imenovalec (temelje), medtem ko bi v nadgradnji posameznim knjižnicam pustili prosto pot. To pomeni, da bi morale biti metode dela čim bolj poenotene, obseg in kvaliteta dela pa bi bila odvisna od realnih zmožnosti in potreb posameznih knjižnic /.../« (Goropevšek, 1995, str. 65).

4 | STROKOVNA IN METODOLOŠKA IZHODIŠČA ZA POPIS DOMOZNANSTVA V LETU 2017, STANJE NA DAN 31. 12. 2016

Pri pripravi strokovnih izhodišč in metodologije smo preučili zakonodajo in literaturo, ki se nanaša na domoznanstvo v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM, evidentirali podatke, ki jih lahko pridobimo iz letnih statistik knjižnic (BibSiSt Online) in analizirali vprašalnike iz preteklih popisov. Na tej podlagi smo pripravili anketni vprašalnik v spletni aplikaciji (1KA), za vse strokovne termine, ki jih zajema vprašalnik, pa pripravili terminološka pojasnila, ki smo jih oblikovali v domoznanski slovarček (8| TERMINOLOŠKA POJASNILA).

4.1 | Opredelitev problema

ZKnj-1 (2001) nalaga vsem splošnim knjižnicam izvajanje domoznanske dejavnosti. Če so vse splošne knjižnice to dejansko udeležile, so bili v ta namen, poleg meritev razvitosti knjižnic¹, izvedeni trije popisi stanja domoznanstva (za leta 2003, 2006, 2009). Prvi popis je bil izveden na premajhnem številu knjižnic, zato rezultati niso bili reprezentativni in uporabni za primerjavo s kasnejšimi rezultati popisov. Naslednja popisa stanja domoznanstva pa sta bila metodološko pomanjkljiva, tako da še vedno nimamo dejanskega prikaza stanja domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah. Vendarle pa je iz analize predhodnih popisov stanja domoznanstva v Sloveniji razvidno, da je izvajanje domoznanske dejavnosti in stopnja razvitosti le-te v splošnih knjižnicah po Sloveniji raznolika. Splošne knjižnice še ne izvajajo določil zakona v celoti in ga različno uresničujejo v praksi.

Prav zato si je delovna skupina zadala cilj, da ugotovi stanje knjižnične dejavnosti na področju domoznanstva, kot tudi sive lise, in na tej podlagi pripravi izboljšave. Da bi bili rezultati čim bolj relevantni, smo pripravili strokovna izhodišča (naslonitev na pravne podlage), ustrezno metodologijo, raziskovalne hipoteze in izboljšali anketni vprašalnik. Zasnovan je bil kot spletni vprašalnik in bil posredovan slovenskim splošnim knjižnicam in UKM.

¹ Prve meritve razvitosti je CeZaR izvedel leta 2004 (za leto 2002), ker so bili šele takrat sprejeti vsi potrebni podzakonski akti. Leta 2008 so bile sprejete spremembe 11. člena Pravilnika, vendar glede same metodologije izračunavanja razvitosti ni bilo nobenih sprememb. V letu 2009 je CeZaR izvedel meritve razvitosti splošnih knjižnic (57) za leto 2008.

Namen popisa stanja domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah po Sloveniji in v UKM je torej ugotoviti trenutno stanje, predlagati načine za izboljšanje in morda tudi nov pristop, ki bo temeljil na doslednejši in bolj dinamični domoznanski dejavnosti v celoti. Pri tem bo posledično razviden vpliv koordinacije domoznanske dejavnosti pri posameznih splošnih knjižnicah.

Navedeni razlogi in 36. člen ZKnj-1 (2001), ki določa knjižnicam, ki izvajajo knjižnično javno službo, da morajo imeti ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva, ustrezno število ustrezno usposobljenih strokovnih delavcev, ustrezen prostor in opremo ter ustrezno organizacijo knjižnične dejavnosti, so podlage za pripravo strokovnih izhodišč, metodologije in hipotez za pripravo vprašalnika za popis stanja domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM na dan 31. 12. 2016.

4.2 | Hipoteze in cilji

Delovna skupina je pripravila hipoteze, ki so vse vezane na izpolnjevanje zakonskih določil, in sicer:

1. H1: Vse splošne knjižnice in UKM zbirajo, obdelujejo, hranijo in posredujejo domoznansko gradivo (ZKnj-1, 2001, 2. in 29. člen).
2. H2: Domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003, 13. člen).
3. H3: Za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke ima knjižnica 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003, 14. člen).
4. H4: Vse domoznansko gradivo, ki ga hranijo splošne knjižnice in UKM, je obdelano in dostopno v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu.
5. H5: Vse splošne knjižnice in UKM digitalizirajo domoznansko gradivo, ki je nato v digitalni obliki dostopno na daljavo.

S popisom smo želeli:

- ugotoviti, kakšno je stanje v 58 slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM, in sicer obseg, izbor, strokovna urejenost ter prostor in oprema za domoznansko gradivo na ravni Slovenije in na posameznih območjih OOK glede na zakonske in podzakonske predpise,
- kako na posameznih območjih poteka izvajanje domoznanske dejavnosti glede na zakonske in podzakonske predpise,
- preveriti ustreznost zakonske ureditve domoznanstva in na podlagi analize popisa predlagati dopolnitve, izboljšave ali spremembe normativnih aktov,
- ugotoviti število in usposobljenost strokovnega kadra, ki se ukvarja z domoznansko dejavnostjo in ustreznost števila glede na zakonodajo ter zahteve strokovnih opravil,
- ugotoviti stopnjo sodelovanja med knjižnicami na območju na področju izvajanja domoznanske dejavnosti (glede digitalizacije, sinergijskih učinkov),
- zbrati mnenja in predloge splošnih knjižnic ter predlagati načrte za razvoj domoznanske dejavnosti.

4.3 | Metode in vzorec

Dokument zajema teoretični in empirični del. V teoretičnem delu smo pregledali in analizirali zakonske predpise in študije, ki opredeljujejo oz. obravnavajo domoznanstvo v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM. Ta del je temeljil na deskriptivni metodi in metodi kompilacije, s pomočjo katerih smo opisali relevantne vidike obravnavanih vsebin, potem ko smo jih analizirali, povezali in smiselno povzeli.

V empiričnem delu smo, na podlagi strokovnih izhodišč v okviru metode spraševanja, pripravili anketni vprašalnik v spletni aplikaciji 1KA. Pripravili smo dva ločena vprašalnika, enega za 58 slovenskih splošnih knjižnic, pri čemer vprašalnik vključuje tudi njihove organizacijske enote ter drugega za UKM.

Dostop do vprašalnika smo posredovali preko elektronskih naslovov, hkrati pa direktorje splošnih knjižnic in ravnateljico UKM prosili, da ga izpolnijo osebe, ki so zadolžene za izvajanje domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah in v UKM.

Univerzitetno knjižnico Maribor smo vključili v svoj vzorec, ker le-ta izhaja iz študijske knjižnice in je zaradi zgodovinske vloge izjema v ZKnj-1 (2001) glede opravljanja domoznanske dejavnosti med visokošolskimi knjižnicami. Vprašalnik za UKM smo prilagodili.

4.4 | Vprašalnik

Anketni vprašalnik je vseboval 8 vsebinskih področij, vezanih na zakonodajo in druge predpise ter priporočila, in sicer:

- osnovne podatke o knjižnici,
- organizacijo knjižnične domoznanske dejavnosti,
- obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva,
- število in usposobljenost strokovnega kadra v domoznanstvu,
- prostor in opremo za domoznansko gradivo,
- digitalizacijo domoznanskega gradiva,
- sinergijske učinke sodelovanja s knjižnicami na območju,
- predloge za razvoj domoznanske dejavnosti.

Preglednica 2: Pregled vsebinskih področij in z njimi povezanih predpisov

Vsebinska področja	Zakon o knjižničarstvu (2001)	Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003)	Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (2003)	Standardi 2005-2017	Drugo
Osnovni podatki o knjižnici					
Organizacija knjižnične domoznanske dejavnosti	2., 16., 24., 27., 41. in 29. člen (UKM)	6., 13., 57., 58. člen	13. člen		Sklep 4. sestanka delovne skupine domoznancev OOK, z dne 13. 12. 2011: »Domoznansko gradivo se s 1. 1. 2012 v katalogizaciji označuje v polju 992b z oznako dom. OOK in Cezar o tem obvestita vse splošne knjižnice.«
Obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva	6., 24., 36., 57., 58. člen	6., 13. člen		1.2, 4.2	IFLA načela za hrambo knjižničnega gradiva in

Vsebinska področja	Zakon o knjižničarstvu (2001)	Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003)	Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (2003)	Standardi 2005-2017	Drugo
gradiva					ravnanje z njim, 2005
Število in usposobljenost strokovnega kadra v domoznanstvu	16., 27., 29., 36., 39., 39. a, 39. b, 40., 69. člen	14. člen	13., 14., 15. člen	5.1.1.1	
Prostor in oprema za domoznansko gradivo	36. člen	13., 14. člen		6.2.3	Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah, 2013
Digitalizacija domoznanskega gradiva					NPK
Sinergijski učinki sodelovanja s knjižnicami na območju					
Predlogi za razvoj domoznanske dejavnosti					Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), 2017, 9., 31., 35. člen

4.5 | Terminalska razporeditev

Priprava strokovnih in metodoloških izhodišč je razdeljena v dve časovni obdobji:

- I. 2016: priprava strokovnih izhodišč, metodologije, vprašalnika in pilotno testiranje
 - Oblikovanje strokovnih izhodišč in priprava metodologije za popis domoznanstva z upoštevanjem obstoječe terminologije.
 - Vnos vprašalnika (splošne knjižnice in UKM) v 1Ka odprtokodno aplikacijo za spletno anketiranje na domeni www.1ka.si strežnika Centra za družboslovno informatiko FDV, ki je potekal do konca avgusta 2016 (OOK Murska Sobota).
 - Preizkus delovanja vprašalnika (stanje na dan 31. 12. 2015) znotraj ožje delovne skupine od 5. do 15. septembra ter od 27. septembra do 3. oktobra 2016.
 - Predstavitev vprašalnika delovni skupini domoznancev OOK 28. oktobra 2016 in glede na pripombe redakcija vprašalnika.
 - Pilotno testiranje na vzorcu 6 splošnih knjižnic od 9. do 22. novembra 2016. K sodelovanju smo povabili dve OOK (Murska Sobota, Nova Gorica) in 4 OK (Krško, Sežana, Jesenice, Grosuplje).
 - Po opravljenem pilotnem testiranju oblikovanje končne verzije vprašalnika v ožji skupini.

II. 2017: izvedba popisa, analiza popisa in poročilo o stanju

- 11. januarja 2017 NUK posreduje vprašalnik (v pdf obliki) direktorjem 58 splošnih knjižnic in ravnateljici UKM, da strokovne delavce, zaposlene v domoznanski dejavnosti, seznanijo z vsebino do 31. januarja 2017.
- Od 1. do 22. februarja 2017 aktiviran dostop do vprašalnika na spletnem naslovu: <http://www.1ka.si/a/2517> in potek popisa v 58 splošnih knjižnicah in UKM. Do izteka roka ga iz opravičenega razloga ni izpolnila ena OK. Po ponovnem pozivu je izpolnjen vprašalnik oddala 8. marca 2017.
- Za popis stanja domoznanske dejavnosti v UKM je bil pripravljen ločen vprašalnik. UKM je po 29. členu ZKnj-1 (2001) namreč edina visokošolska knjižnica, ki se ukvarja z domoznanstvom.
- Po 22. februarju 2017 pregled rezultatov in ugotovitev, da se 47 OK eno vprašanje, zaradi tehničnih težav, ni prikazalo, odgovori pa so bili za analizo pomembni. Zato je bil od 10. do 23. marca 2017 vzpostavljen dodatni dostop do spletne ankete za izpolnitev vprašanja »Dostop do domoznanskega gradiva v osrednji knjižnici (OK) in v krajevnih knjižnicah (KK)«.
- Od 24. marca do 4. aprila 2017 je potekalo združevanje vseh anket in izločanje neuporabnih odgovorov.
- 16. maja 2017 so bili preliminarni rezultati analize predstavljeni na sestanku delovne skupine domoznancev, kjer so bile opažene tudi nekatere površnosti in nelogičnosti (npr. pri vprašanju 4.1 Strokovni delavci, ki skrbijo za domoznansko dejavnost).
- Od 20. maja do 16. junija 2017 preverjanje relevantnosti posredovanih podatkov s strani domoznancev v OOK pred izdelavo analize po območjih.
- Do konca septembra 2017 vnos popravkov, posredovanih s strani domoznancev OOK, v spletne ankete posameznih knjižnic.
- Priprava vzorca analize po območjih na primeru Pomurskega območja.
- Izvedba analize po posameznih območjih OOK. Zaključeno in posredovano do konca februarja 2018.
- Zaključena analiza popisa na nacionalni ravni s predlogom sprememb.
- Poročanje in objava na spletnem naslovu: <https://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/studije.php>

4.6 | Izhodišča za vrednotenje stanja domoznanstva v splošnih knjižnicah in UKM

Čeprav domoznanska dejavnost predstavlja v knjižnični dejavnosti nadvse pomembno komponento, je kljub temu vseskozi ostajala nekako v senci in skrita. Resda se je v preteklosti večkrat opozarjalo na problematiko, a sama dejavnost ni zaživela na ravni, ki si jo zasluži. Vidni premiki segajo v osemdeseta leta 20. stoletja, ko so nastala tako rekoč prva pomembna strokovna dela o domoznanski dejavnosti v slovenskih knjižnicah ter v devetdeseta leta, ko je Strokovni svet za knjižničarstvo sprejel dokument Domoznanska dejavnost v knjižničnem informacijskem sistemu, ki je narekoval sodobnejši način dela v razvoju domoznanske dejavnosti, predvsem pa večji posluš za njeno financiranje.

Novi Zakon o knjižničarstvu (2001) je to področje knjižnične dejavnosti dosledneje opredelil, iz česar so potem izhajali vsi podzakonski akti: Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003), Navodila za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (2003), Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (2003) in Pravilnik o razvidu knjižnic (2003). Vse zakonsko sprejete spodbude in podlage za učinkovitejše strokovno delo na tem področju so dvignile pomen in vlogo domoznanske dejavnosti. Spremljanje se izvaja z meritvami o razvitosti knjižnic, v obliki koordinacije domoznanske dejavnosti v NUK, s popisi domoznanske dejavnosti (za leta 2003, 2006, 2009) in s statističnimi meritvami splošnih knjižnic. Navedeni načini so namenjeni preverjanju izpolnjevanja zakonskih določil in uspešnosti politik pri izvajanju domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah.

Za nadaljnje odločitve in predloge sprememb so pomembni izsledki meritev in analiz ter priprava predlogov sprememb za še boljše izvajanje domoznanske dejavnosti na skupnih zakonskih in podzakonskih osnovah, kar ima lahko le pozitiven vpliv tako na izvajanje domoznanske dejavnosti kot tudi posledično na uporabnike in lokalno skupnost. V zadnjih nekaj letih je namreč domoznanska dejavnost deležna vse večje pozornosti, tudi po zaslugi novih storitev, ki so domoznanske vsebine približale različnim ciljnim skupinam na inovativen in aplikativen način. Prav zaradi tega so v zakonodaji potrebne določene spremembe, ki lahko pripomorejo k še skladnejšemu in kreativnemu razvoju domoznanske dejavnosti.

Domoznanska dejavnost je s sprejetjem ZKnj-1 (2001) postala dejavnost, ki se mora razvijati v vsaki osrednji knjižnici in se znati približati vsakemu uporabniku, kajti s tem splošne knjižnice vstopajo tudi na področje kulturne dediščine. V obdobju 2003–2013 je bilo v ta namen pripravljenih nekaj strokovnih podlag:

- Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah, NUK, 2012; izdelana na podlagi 24. člena ZKnj-1 (2001).
- Navodila za ugotavljanje lastnosti kulturnega spomenika, NUK, 2012; izdelana na podlagi 13. člena ZKnj-1 (2001).
- Smernice delovnih skupin za domoznanstvo osrednjih območnih knjižnic z analizo vprašalnika o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM za leto 2007 (Smernice za bibliografsko obdelavo drobnega tiska in rokopisov, Smernice za izbor gradiva za domoznansko zbirko, Smernice za pridobivanje domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah), NUK, 2009; 1. festival domoznanstva 15. maja 2009 v Kopru.
- Smernice za digitalizacijo knjižničnega gradiva, NUK, 2010.
- Svetovalno delo območnih knjižnic, NUK, 2012. Izdelano a podlagi 8. člena Pravilnika o OOK (2003).
- Materialno varovanje knjižničnega domoznanskega gradiva v Sloveniji: ocena depojev v osrednjih območnih knjižnicah in Univerzitetni knjižnici Maribor, ZBDS, 2012; 2. festival domoznanstva 21. septembra 2012 na Ravnah na Koroškem.
- Informacijsko-komunikacijska tehnologija v splošnih knjižnicah, NUK, 2010.

5 | REZULTATI IN ANALIZA DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI V SLOVENSkih SPLOŠNIH KNJIŽNICAH IN V UKM, STANJE NA DAN 31. 12. 2016

Analiza skupaj z anketo povzema stanje domoznanske dejavnosti splošnih knjižnic skupaj z Univerzitetno knjižnico Maribor.

V analizi uporabljamo oznako OK za 48 splošnih knjižnic kot osrednjih knjižnic. OOK je oznaka, ki predstavlja podatke za 10 osrednjih območnih knjižnic, ki so osrednje, poleg tega pa izvajajo še štiri posebne naloge iz Zakona o knjižničarstvu. KK pa je oznaka za organizacijske enote tako OK kot OOK oziroma vseh 58 splošnih knjižnic.

V letu 2016 so slovenske splošne knjižnice izvajale knjižnično dejavnost v 271 krajevnih knjižnicah (v nadaljevanju KK), na 93 postajališčih premičnih zbirk ter z 12 bibliobusi, ki so se ustavljali na 720 postajališčih. Med 212 slovenskimi občinami ima eno ali več KK 166 občin, v 39 občinah pa je dejavnost zagotovljena z bibliobusom ali pa s postajališčem premične zbirke. V 8 občinah prebivalstvu ni neposredno dostopna dejavnost splošnih knjižnic, kar pomeni, da nimajo ne KK ne postajališča

premične zbirke in tudi ne postajališča bibliobusa². Za vse navedene enote (z izjemo premičnih zbirk in bibliobusov) so bile splošne knjižnice in UKM pozvane, da naredijo popis stanja domoznanske dejavnosti.

5.1 | Osnovni podatki o knjižnici

Anketni vprašalnik o domoznanski dejavnosti, stanje na dan 31. 12. 2016, je izpolnilo vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic, od tega 10 OOK in 48 OK, ter UKM (Preglednica 3).

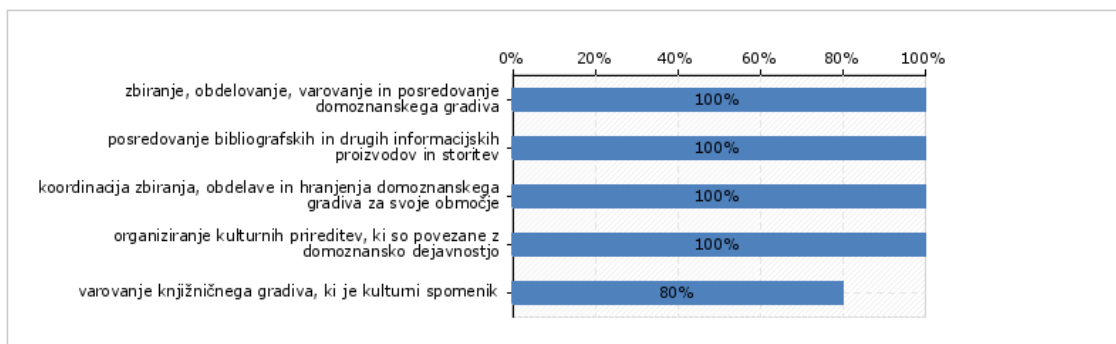
Preglednica 3: Splošne knjižnice in Univerzitetna knjižnica Maribor

	Frekvenca	Odstotek
Osrednja območna knjižnica (OOK)	10	17 %
Osrednja knjižnica (OK)	48	83 %
Skupaj	58	100 %
Univerzitetna knjižnica Maribor (UKM)	1	100 %

5.2 | Organizacija knjižnične domoznanske dejavnosti

5.2.1 | Domoznanska dejavnost glede na 2., 16., 27. in 29. člen ZKnj-1

Opravljanje domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah je natančno določeno v ZKnj-1 v 2. in 16. členu, za OOK pa še v 27. členu in za UKM v 29. členu ZKnj-1. Preverjali smo (ne)opravljanje te dejavnosti, posebej za OOK (Slika 2) in posebej za OK (Slika 3).

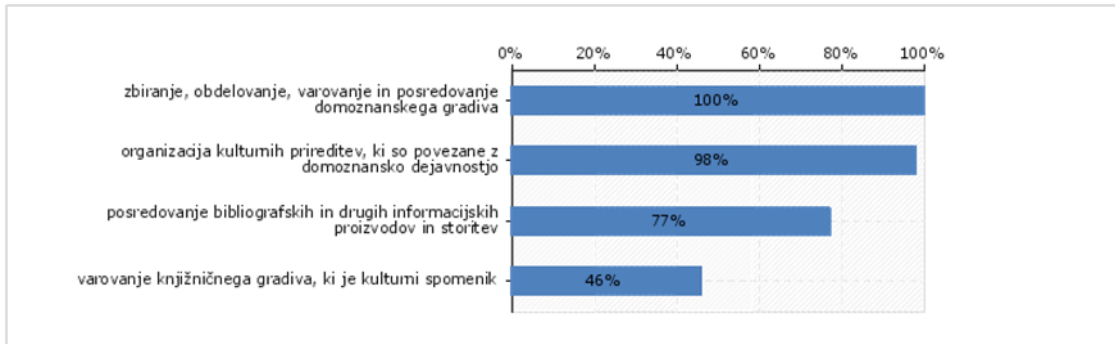
Slika 2: Domoznanska dejavnost v OOK glede na 2., 16. in 27. člen ZKnj-1

Vse OOK opravljajo domoznansko dejavnost, ki je opredeljena v 16. členu ZKnj-1 (zbiranje, obdelovanje, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva; organiziranje kulturnih prireditev, ki so povezane z domoznansko dejavnostjo) in prav tako vse dejavnosti iz 27. člena (koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenje domoznanskega gradiva za svoje območje) (Slika 2).

Vse OOK pa ne opravljajo v celoti knjižnične dejavnosti iz 2. člena ZKnj-1, in sicer: od 10 OOK sta dve izjemi: Mestna knjižnica Ljubljana in Mariborska knjižnica, ki sta navedli, da ne opravljata nalog varovanja knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik.

UKM opravlja vse domoznanske dejavnosti, ki se nanašajo na 2. in 29. člen ZKnj-1 (zbiranje, obdelovanje, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva; varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik; posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev).

² Podrobnejši podatki so objavljeni na spletnem mestu: https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/stanje_mreze.php

Slika 3: Domoznanska dejavnost v OK glede na 2. in 16. člen ZKnj-1

Vse OK (48) so navedle, da zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo. Organizacija kulturnih prireditev, ki so povezane z njihovo domoznansko dejavnostjo, se izvaja v 47 od 48 OK (98 %). Te naloge ne opravlja ena knjižnica (Knjižnica Radlje ob Dravi) (Slika 3).

Posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev izvaja 37 (77 %) od 48 OK, knjižnično gradivo, ki je kulturni spomenik, pa varuje 22 od 48 OK (46 %) (Slika 3).

Primerjava pridobljenih podatkov z analizami prejšnjih vprašalnikov ni možna, saj vprašanja niso bila oblikovana v tej smeri. Glede na to, da so naloge zakonsko predpisane že od leta 2001, vse splošne knjižnice zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo. Naloge, ki se nanašajo na 2. člen, pa ne opravljajo v celoti. Najslabše je pri varovanju knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, kjer 2 OOK in 24 OK odgovarja, da tega ne izvajajo. Se pravi, da 26 od 58 splošnih knjižnic (44,8 %) ne skrbi za varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik.

Glede na rezultate odgovorov ugotavljamo, da splošne knjižnice domoznanske dejavnosti, predpisane v ZKnj-1 (2001), še 15 let od sprejetja zakona leta 2016, ne izvajajo v celoti. Predvsem ne posredujejo bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev. Tudi stanje glede varovanja knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, ni na zadovoljivi ravni.³ Razlogi, zakaj ne posredujejo bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev, so delno navedeni v poglavju 5.2.6 (Preglednica 9). Glede knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik pa moramo vsekakor vzeti v ozir, da nekatere knjižnice tovrstnega gradiva nimajo in v tem primeru naloge iz 2. člena ZKnj-1 ne morejo izvajati. Med OOK sta to navedli Mestna knjižnica Ljubljana in Mariborska knjižnica (razvidno tudi iz Poročila o dejavnosti osrednjih območnih knjižnic (OOK): izvajanje posebnih nalog v obdobju 2014-2016)⁴. Toda v primeru MKL so v vzajemnem katalogu na voljo podatki o knjižničnem gradivu, ki je kulturni spomenik: (<https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search/expert?c=py%3D1500%3A1800&db=mkl&mat=allmaterials&sort=py>).

Za pridobivanje natančnih podatkov in analiz bo treba to vprašanje v prihodnje vsekakor razjasniti in dopolniti.

³ 5. člen ZKnj-1 (2001) pravi, da je knjižnično gradivo, ki ima lastnosti kulturnega spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine, kulturni spomenik po zakonu brez posebnega postopka razglasitve.

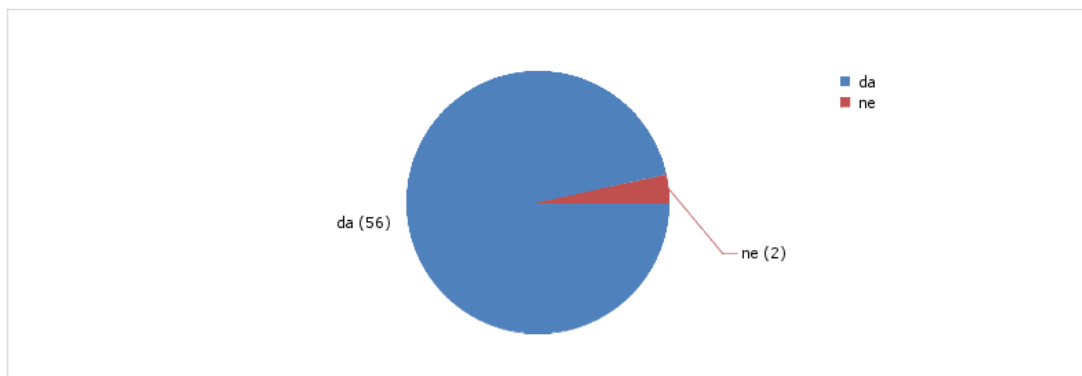
Ne glede na prvi odstavek se s tem zakonom razglasi za kulturni spomenik naslednje knjižnično gradivo:

- kodeksi, listine in drugo rokopisno gradivo ter knjižno, kartografsko, notno in podobno gradivo, nastalo pred letom 1800;
- arhivski izvodi vseh publikacij, ki imajo značaj Slovenike iz prve alineje 33. člena tega zakona ali pa so kot taki določeni s predpisi o obveznem izvodu.

⁴ Dostopno na: <https://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/studije.php>

5.2.2 | Aktivna vključenost organizacijskih enot (KK) v vzajemni bibliografski sistem

Splošne knjižnice so s strokovno-organizacijskega vidika v celoti (vseh 58 splošnih knjižnic) povezane v nacionalni vzajemni bibliografski sistem (COBISS), kar pomeni, da je uporabnikom kjerkoli preko spleta omogočen vpogled v zbirke vseh splošnih knjižnic v Sloveniji. Nas je zanimalo, ali to velja tudi za njihove organizacijske enote (krajevne knjižnice).

Slika 4: Vključenost organizacijskih enot splošnih knjižnic (KK) v vzajemni bibliografski sistem

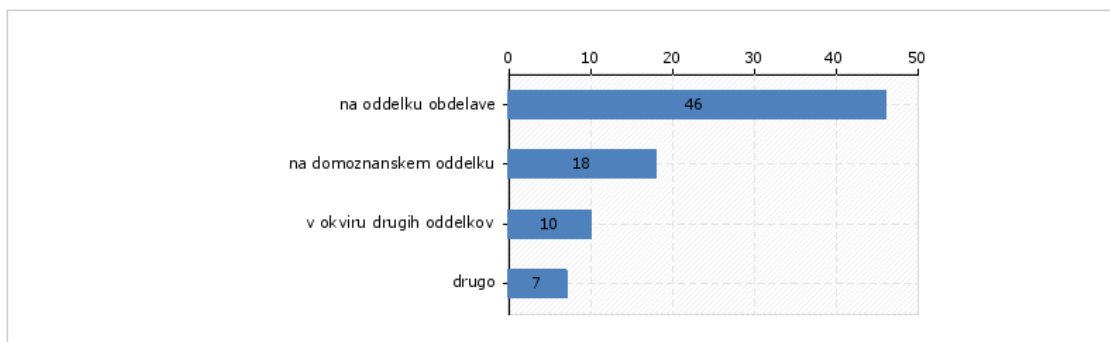
Rezultati kažejo, da vse KK kot organizacijske enote splošnih knjižnic še vedno niso aktivno vključene v vzajemni bibliografski sistem. Po posredovanih podatkih je takih 3 % (Slika 4), vključno s potujočimi knjižnicami, po čemer eksplicitno nismo spraševali. Anketiranci so navedli, da v vzajemni bibliografski sistem še ni vključena enota Goriške knjižnice Franceta Bevka - Kanal na Goriškem območju in pa enote Matične knjižnice Slavko Grum Litija na Osrednjeslovenskem območju, kjer je dostop delno omogočen v dveh potujočih knjižnicah (kolekcijska potujoča knjižnica Podružnična šola Vače in Gabrovka), medtem ko v ostalih osmih dostop ni omogočen.

Zaključimo lahko, da vsaka organizacijska enota, ki je odprta po *Uredbi o osnovnih storitvah knjižnic (2003)*, omogoča dostop do interneta in je tako aktivno vključena v vzajemni bibliografski sistem, kljub temu pa tudi tiste enote, ki so odprte krajši čas, ne smejo biti izven sistema, še predvsem, ker so navadno na območju, kjer imajo prebivalci oteženo dostopnost do večje enote knjižnice. V ZKnj-1 je že leta 2001 zapisano, da je knjižnična dejavnost javna služba, ki se financira iz javnih sredstev ter da se v nacionalni vzajemni bibliografski sistem lahko vključijo vse knjižnice, ki se obvežejo, da bodo upoštevale skupne strokovne osnove za delovanje v tem sistemu. Da pa je knjižnica vključena v nacionalni vzajemni bibliografski sistem, se šteje, ko je njen lokalni katalog uporabnikom dostopen preko tega sistema (41. člen ZKnj-1). *Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe* v 57. členu določa, da mora biti katalog aktivnega dela knjižnične zbirke knjižnice javno dostopen v vzajemnem bibliografskem sistemu ali preko svetovnega spleta najkasneje v roku 6 let od uveljavitve pravilnika, v 58. členu pa, da bi se morale tudi KK oziroma izposojevališča vključiti v vzajemni bibliografski sistem najkasneje v treh letih od uveljavitve pravilnika. To pomeni, da bi morale biti vse organizacijske enote splošnih knjižnic aktivno vključene v sistem od leta 2006 naprej. Stanje v letu 2016 (deset let kasneje) kaže, da 3 % KK ni vključenih v sistem.

5.2.3 | Organizacija strokovne obdelave domoznanskega gradiva

Slovenske splošne knjižnice domoznansko gradivo obdelujejo v skladu z *Navodili za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega knjižničnega domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah (2013)*, ki imajo podlago v 24. členu *ZKnj-1 (2001)* in 6. členu *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003)*. Območna knjižnica je dolžna organizirati bibliografsko obdelavo vseh vrst domoznanskega gradiva s svojega območja v sistemu COBISS, tudi polpubliciranega gradiva,

serijskih publikacij in člankov, po kriterijih, določenih za potrebe Slovenske bibliografije. Bibliografska obdelava tega gradiva se zagotavlja v splošnih knjižnicah, ki to gradivo zbirajo glede na določilo 13. člena *Pravilnika o OOK (2003)*.

Slika 5: Organizacija strokovne obdelave domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

Domoznansko gradivo v največji meri strokovno obdelujejo na oddelku obdelave (46 splošnih knjižnic oziroma 79 %), sledi obdelava na domoznanskem oddelku (18 splošnih knjižnic oziroma 31 %) in v okviru drugih oddelkov (10 splošnih knjižnic oziroma 17 %). 7 splošnih knjižnic od 58, kar predstavlja 12 %, pa navaja strokovno obdelavo domoznanskega gradiva pod »drugo«, kar pomeni, da imajo obdelavo tega gradiva urejeno drugače in se obdelava ne izvaja v nobenem od zgoraj naštetih oddelkov, kot je to razvidno iz spodnje preglednice (Preglednica 4). Na obeh oddelkih (domoznanskem in na oddelku obdelave) domoznansko gradivo strokovno obdelujejo v 15 splošnih knjižnicah (5 OOK in 10 OK) in tudi v UKM.

Preglednica 4: Strokovna obdelava domoznanskega gradiva izven oddelkov knjižnice po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Obrazložitev strokovne obdelave domoznanskega gradiva
Dolenjsko	Knjižnica Brežice	Zaposlena delavka v domoznanstvu je hkrati odgovorna za obdelavo gradiva, edina v knjižnici ima tudi dovoljenji B in C.
	Knjižnica Črnomelj	Ne obdelujemo, saj nimamo katalogizatorja; pošljemo v Knjižnico Mirana Jarca NM.
	Ljudska knjižnica Metlika	V okviru OOK.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Medvode	Knjižnica ima en sam prostor, v katerem poteka vse pisarniško in strokovno delo (pisarniško delo, obdelava ...).
	Mestna knjižnica Ljubljana	Organiziran specializiran center za domoznanstvo in specialne humanistične zbirke - Slovanska knjižnica.
Pomursko	Splošna knjižnica Ljutomer	Nimamo oddelkov, ampak se obdelava izvaja v pisarni za obdelavo, včasih tudi na izposoji.
Štajersko	Knjižnica Lenart	V Knjižnici Lenart nimamo zaposlenega strokovnega delavca, ki bi posebej skrbel za domoznanstvo.

Kot je iz zgornjih navedb razvidno (Preglednica 4), se nekatere OK soočajo tako s kadrovskim oz. strokovnim primanjkljajem kot tudi s prostorsko stisko, kar otežuje obdelavo domoznanskega gradiva. Knjižnica Brežice, ki je navedla, da obdeluje domoznansko gradivo pod drugo, je hkrati označila, da to opravlja tudi v okviru domoznanskega oddelka in oddelka za obdelavo, medtem ko je ostalih šest splošnih knjižnic označilo obdelavo le pod drugo.

Nobena od 10 OOK domoznanskega gradiva strokovno ne obdeluje le na domoznanskem oddelku. Polovica OOK (Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Osrednja knjižnica Celje, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Pokrajinska in študijska

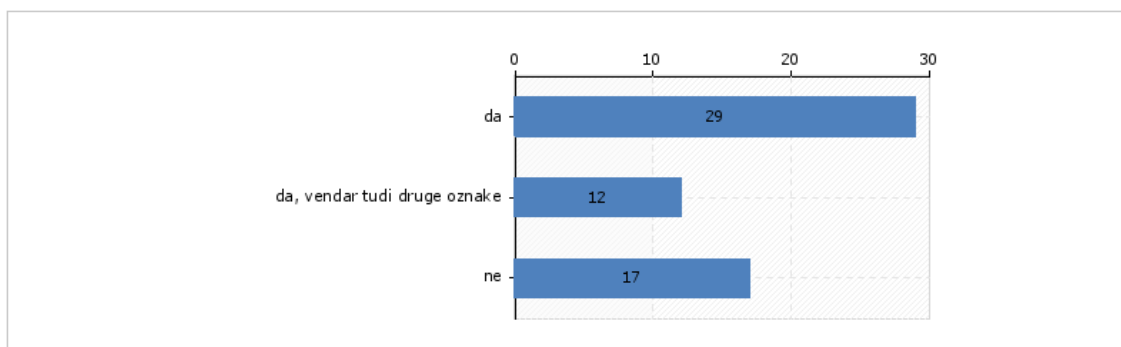
knjižnica Murska Sobota) obdeluje gradivo v okviru domoznanskega oddelka in/ali na oddelku za obdelavo. Na oddelku obdelave ali na drugih oddelkih poteka strokovna obdelava v štirih OOK (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Mestna knjižnica Kranj, Mariborska knjižnica). Posebna izjema je Mestna knjižnica Ljubljana, ki ima specializiran center za domoznanstvo in specialne humanistične zbirke v organizacijski enoti Slovanska knjižnica, kjer obdelujejo vse domoznansko gradivo.

UKM obdeluje domoznansko gradivo na domoznanskem oddelku in na oddelku obdelave.

5.2.4 | Dodeljevanje enotno dogovorjene oznake »DOM« domoznanskemu gradivu

Bibliografske zapise za domoznansko gradivo morajo knjižnice ustrezno označevati. Na sestanku delovne skupine domoznancev OOK z dne 13. 12. 2011 je bilo izpostavljeno vprašanje o metodah merjenja bibliografske obdelave domoznanskega gradiva na sekundarni ravni. Domoznanski oddelki namreč veliko časa namenjajo obdelavi člankov, vendar tega dela ni zaobjela nobena uradna statistika. Knjižnice so imele različne prakse označevanja domoznanskega gradiva, kar je bilo razvidno iz zbranih podatkov o označevanju domoznanstva s strani koordinacije OOK v NUK, ki jih je zbrala koordinatorica v NUK. Zato je bilo na 4. sestanku delovne skupine domoznancev OOK, z dne 13. 12. 2011, sklenjeno: »Domoznansko gradivo se s 1. 1. 2012 v katalogizaciji označuje v polju 992b z oznako dom. OOK in Cezar o tem obvestita vse splošne knjižnice.« Tako naj bi se označevanje člankov poenotilo na nacionalni ravni z oznako "dom", Institut informacijskih znanosti (v nadaljevanju IZUM) pa je to rešil z dodatnim poljem v 992b, kar bi omogočalo primerljive statistike za vse splošne knjižnice. Enotna merila oziroma metode za prikazovanje obdelave člankov bi morali upoštevati vsi katalogizatorji. Hkrati knjižnice lahko uporabljajo tudi druge, že uveljavljene oznake.

V anketnem vprašalniku smo preverili, ali se knjižnice tega sklepa držijo, ga upoštevajo oziroma kako dejansko označujejo svoje domoznansko gradivo.

Slika 6: Dodeljevanje enotno dogovorjene oznake »dom« domoznanskemu gradivu v vzajemnem bibliografskem sistemu v splošnih knjižnicah

Enotno dogovorjeno oznako »dom« domoznanskemu gradivu v vzajemnem bibliografskem sistemu v podpolju 992b dodeljuje 41 (71 %) slovenskih splošnih knjižnic. Izključno samo to oznako dodeljuje 29 splošnih knjižnic (50 %), medtem ko jih 12 (21 %) dodeljuje poleg enotne oznake "dom" še druge oznake (Slika 6).

Poleg enotno dogovorjene oznake »dom« dodeljuje še druge tudi UKM. Navedene druge oznake so v spodnjem pregledu (Preglednica 5).

Preglednica 5: Druge oznake, poleg enotno dogovorjene, za označevanje domoznanskega gradiva v podpolju 992b po območjih OOK in v UKM

Območje	Knjižnica	Druge oznake poleg enotne "dom" v podpolju 992b
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Še npr. č172 (članki), ž11 (dom. članki po OK na območju, ž11 -primer za Hrastnik), bibl172 (vodenje osebnih bibliografij), d172 (domoznanske knjižne novosti).
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Oznaka dom, ki vsebuje tudi leto in mesec (dom2017feb).
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	dom/letnica domcla/letnica.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Oznako dom uporabljamo šele nekaj let, starejše gradivo te oznake nima. Da je gradivo domoznansko, je razvidno iz elementa idz* v signaturi.
Koroško	Knjižnica Radlje ob Dravi	Rjak, rkt, r (pri nabavi) bzod (za potrebe izposoje) .
Obalno-kraško	Kosovelova knjižnica Sežana	Dz, dz ko. soba, dz sp, dz arhiv, dz koledarji, dz zbirni zapisi ...
	Mestna knjižnica Izola	DomR, domčl, domk, domA.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica	Letnica, mesec.
	Mestna knjižnica Ljubljana	Oznako katalogizatorja za lokalne potrebe. V podpolju 993b imamo Mestna knjižnica Ljubljana interni domoznanski šifrant, ki vsebuje 30 domoznanskih tematskih oznak.
Pomursko	Knjižnica-Kulturni center Lendava	DO.
	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	P.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Domoznanstvo-primarno, domoznanstvo-sekundarno1, domoznanstvo-sekundarno2.
	UKM	Periodika (domoznanska): perio_domletnica; periodika (mariborenzija): domukmperiomb - domoznanske oznake vezane na posameznika, na primer: vsd=vlastas*_domukm*

Enotne oznake »dom« za označevanje domoznanskega gradiva v vzajemnem bibliografskem sistemu v podpolju 992b ne uporablja 17 knjižnic (29 %). Katere oznake uporabljajo te knjižnice za označevanje domoznanskega gradiva, čeprav je bila s sklepom leta 2011 določena enotna oznaka »dom«, je razvidno v preglednici (Preglednica 6).

Preglednica 6: Druge oznake za označevanje domoznanskega gradiva po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Druge oznake v podpolju 992b
Celjsko	Knjižnica Velenje	Domoznansko gradivo je označeno v signaturi ob inventarizaciji.
	Knjižnica Rogaška Slatina	Doslej smo domoznansko gradivo označevali z interno oznako: d - domoznanstvo (gradivo, ki se kakorkoli nanaša na občini Rogaška Slatina in Rogatec, hranjeno v posebnem prostoru, ni namenjeno izposoji) do - domoznanstvo - izposoja (gradivo, ki se nanaša na občini Rogaška Slatina in Rogatec, hranjeno na posebni polici Domači kraji, namenjeno izposoji) v prihodnje bomo poleg doslej uporabljanega načina označevanja domoznanskemu gradivu dodelili enotno dogovorjeno oznako »dom« v podpolju 992b.

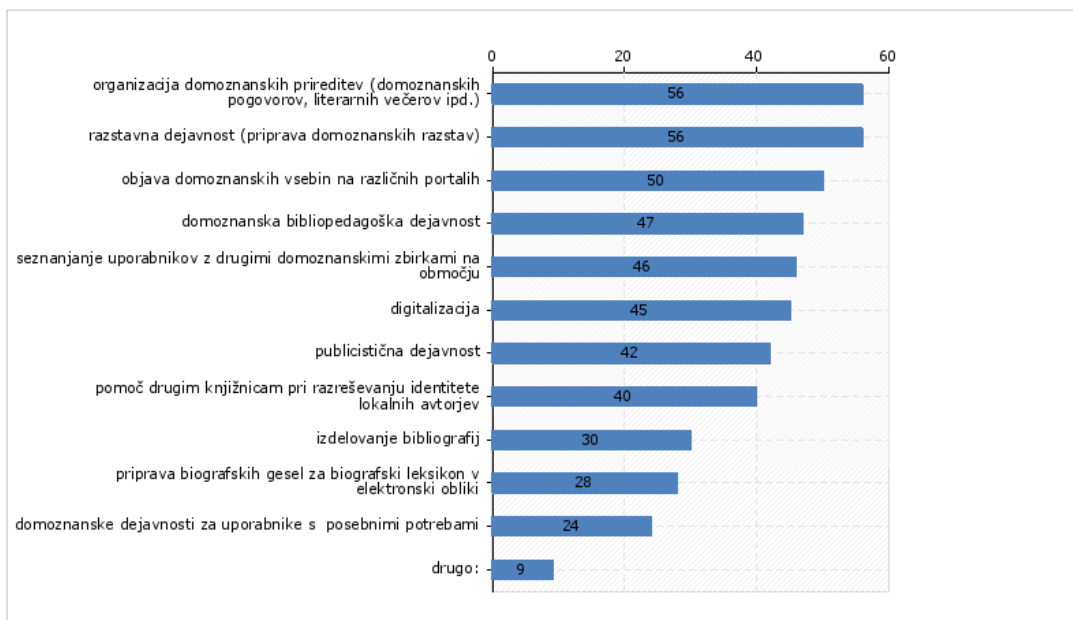
Območje	Knjižnica	Druge oznake v podpolju 992b
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Ob prehodu na COBISS3 je bil tak dogovor. Označujemo pa z interno oznako "do" za monografske in "spd" za serijske publikacije.
Dolenjsko	Knjižnica Brežice	Domoznansko gradivo označujemo z interno oznako dz. tudi domoznansko gradivo v obeh KK je označeno z oznako dz. Ostali izvodi znotraj id domoznanskega gradiva so označeni glede na oddelek, kjer so postavljeni.
	Ljudska knjižnica Metlika	Zapisov ne kreiramo, ampak jih le prevzemamo. Domoznanskemu gradivu sicer dajemo interno oznako dg.
	Valvazorjeva knjižnica	Označujemo ga v signaturi. Lahko, da bomo v prihodnje uporabljali oznako »dom«.
Gorenjsko	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Ker smo gradivo začeli označevati že pred dogovorjeno oznako, označujemo ga z DZ in oznakami občin, na katere se gradivo nanaša (RA, BL, BB, GO).
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Z interno oznako dz v polju 996/997.
Obalno-kraško	Mestna knjižnica Piran	Gradivo označujemo od začetka vzpostavitve domoznanske zbirke z oznako "d" in v dogovoru s predlagatelji oznake "dom" smo obdržali "d".
Osrednjeslovensko	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	V podpolje 996r vpišemo oznako »dom« (leto).
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Ker je domoznansko gradivo postavljeno v posebni zbirki, to označimo v signaturi z interno oznako DO.
	Knjižnica Medvode	Enotno dogovorjeno oznako »dom« smo uporabljali do 1. 4. 2009, ko smo se kot knjižnica izločili iz Mestne knjižnice Ljubljana in postali samostojni javni zavod. Da bi ločili dotodanje in naše nove domoznanske zapise, smo se odločili za oznako DGM.
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	Ker za ta dogovor nismo vedeli. Pri obdelavi gradiva pa že v signaturi označimo domoznansko gradivo.
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Zaradi kadrovske podhranjenosti bomo zadeve uredili ob novi zaposlitvi; za gradivo lokalnih ustvarjalcev imamo seznam, ki nam služi pri poročanju.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	V polju 610 Domoznanska zbirka SIKORM.
Štajersko	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Ker uporabljamo interno oznako "d".

Knjižnice pojasnjujejo, da uporabljajo svoje interne oznake za označevanje domoznanskega gradiva, ki jih tudi navajajo (Preglednica 6). Odločitev za svojo interno oznako splošne knjižnice argumentirajo z razlogi, da niso vedele za ta odgovor ali da so že pred dogovorom uporabljali svoje oznake in so jih tudi ohranili ipd.

Glede na koordinacijsko nalogo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva bodo morale OOK na osmih območjih (Preglednica 6) temu posvetiti dodatno pozornost, še posebej, ker so glede na 13. člen *Pravilnika o OOK (2003)* dolžne organizirati bibliografsko obdelavo vseh vrst domoznanskega gradiva s svojega območja v sistemu COBISS, tudi polpubliciranega gradiva, serijskih publikacij in člankov, po kriterijih, določenih za potrebe Slovenske bibliografije za vse splošne knjižnice na območju, ki to gradivo zbirajo. Podatki o bibliografski obdelavi domoznanskega gradiva se zbirajo tudi s statističnimi meritvami.

5.2.5 | Dejavnosti za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti

Za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti imajo nadvse pomembno vlogo različne dejavnosti, na podlagi katerih postaja domoznanska dejavnost posamezne knjižnice tudi bolj prepoznavna.

Slika 7: Dejavnosti za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah

Kot prikazuje Slika 7, sta najpogostejši dejavnosti za predstavitev zbirk domoznanskega gradiva in dejavnosti organizacija domoznanskih prireditev in razstavna dejavnost. Ti dve dejavnosti je namreč izbralo 56 splošnih knjižnic (97 %). Organizacija kulturnih prireditev, ki so povezane z dejavnostjo knjižnic, je knjižnicam naložena s 16. členom *ZKnj-1 (2001)* in tudi z 11. členom *Uredbe o osnovnih storitvah knjižnic (2003)*: »Knjižnica organizira prireditve, s katerimi promovira svoje knjižnične zbirke in svoje storitve. Uporabnikom omogoča prost vstop na te prireditve«. Na podlagi slike (Slika 7) še ugotavljamo, da se v najmanjši meri (pod 50 %) opravljajo dejavnosti, ki so vezane na pripravo biografskih gesel za biografski leksikon v elektronski obliki, kar seveda zakonsko ni določeno, in domoznanske dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami, kar pa je zakonsko določeno.⁵ Slednjo dejavnost opravlja le 24 splošnih knjižnic (41 %), kar kaže, da 34 splošnih knjižnic (59 %) ne izvaja dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami s področja domoznanske dejavnosti.

UKM opravlja vse navedene dejavnosti, razen domoznanske dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami.

V vprašalniku je bila možnost "drugo", tj. opisno odgovarjanje, v kolikor njihove dejavnosti na področju domoznanske dejavnosti, poleg ponujenih, zajemajo še kaj drugega. Druge dejavnosti za predstavitev zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti so navedli respondenti 9 knjižnic (16 %) in so zbrane v spodnji preglednici (Preglednica 7).

⁵ Splošna knjižnica lahko v okviru domoznanskih nalog na področju dejavnosti za skupine uporabnikov s posebnimi potrebami, tudi v sodelovanju z drugimi knjižnicami, organizira posebne zbirke knjižničnega gradiva, vendar le takrat, ko ima najmanj 5000 naslovov takega gradiva (*Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003*).

Preglednica 7: Druge dejavnosti knjižnic na področju domoznanske dejavnosti po območjih OOK in v UKM

Območje	Knjižnica	Dejavnosti knjižnic, ki jih izvajajo poleg navedenih
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Mednarodno sodelovanje.
	Knjižnica Velenje	Vnašanje enot digitaliziranega in digitalnega gradiva in njihovo opremljanje z metapodatki (po standardih Dublin core) v administrativnem vmesniku brskalnika po digitalni domoznanski zbirki Knjižnice Velenje.
Gorenjsko	Občinska knjižnica Jesenice	Projekt Kako so včasih živeli.
Obalno-kraško	Kosovelova knjižnica Sežana	Svetovanje uporabnikom pri ravnanju.
	Mestna knjižnica Piran	Zagotavljanje / posredovanje e-domoznanskih informacij na daljavo, sodelovanje s posamezniki, ustanovami, društvi, organizacijami v naši občini.
	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Raziskovalna dejavnost.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Medvode	Knjižne uganke za osnovnošolce, ki potekajo enkrat mesečno, obravnavajo vsaj enkrat na leto tudi domoznansko vsebino (v decembrski uganki 2016 so se otroci seznanili s pokojnim skladateljem Janezom Tometom iz Preske in z vokalno skupino Sorške kresnice, ki deluje pod okriljem Kulturno-umetniškega društva Oton Župančič Sora, v Knjižni uganki v maju 2016 so se imeli otroci možnost seznaniti z Zbirko umetniških del Knjižnice Medvode ...).
	Mestna knjižnica Ljubljana	Pomoč drugim knjižnicam pri katalogizaciji posebnih domoznanskih zbirk.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Odgovorni smo za izid dveh domoznanskih publikacij. Prva je zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropole, ki izhaja na dve leti (vse od leta 1969), v knjižnici skrbimo za izid od 2010. Razdeljeno je na sedem poglavij, v katerih je predstavljeno naše področje z različnih vidikov, na koncu pa zbornik prinaša bibliografijo monografskih publikacij in člankov za obdobje dveh let. Druga publikacija je domoznanska knjižna zbirka, ki vsako leto prinaša novo knjigo in se nanaša na enega od naših avtorjev. V tej zbirki smo do zdaj predstavili naslednje avtorje: Ana Gale: skozi našo vas, narodopisno knjigo Antona Markuna, Gospa Mihaela iz Višnje Gore, Neznani Ivan Zorec Mihaela Glavana, Zgodbe z razglednic občine Ivančna Gorica, Novi svet: ljudje in vizije: izbrani odlomki iz dvanajstih Adamičevih knjig, razglednice z zgodbami: Občina Grosuplje avtorice Marije Samec.
	UKM	Skrbnišтво posebnih zbirk, upravljanje s kulturno dediščino, raziskovalna dejavnost, referalna dejavnost.

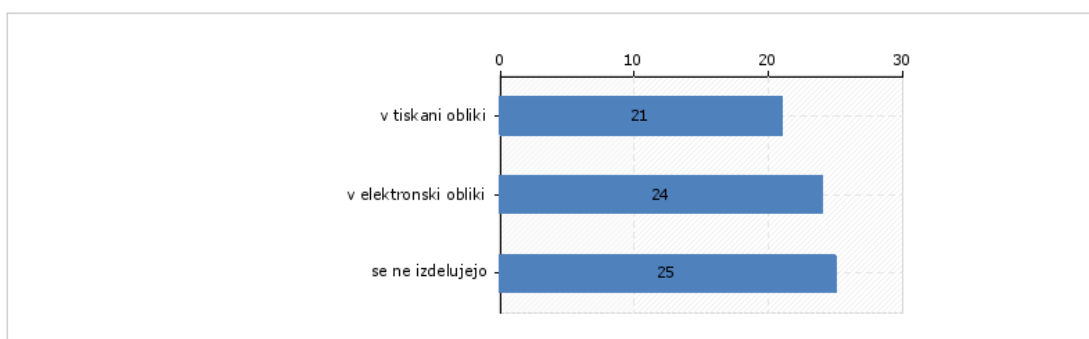
Knjižnice promovirajo domoznansko dejavnost tudi preko različnih projektov, kot je to razvidno iz preglednice (Preglednica 7). Posebna omemba gre prav gotovo mednarodnemu sodelovanju, na podlagi česar postaja dejavnost prepoznavna tudi v mednarodnem okolju, potem raziskovalni dejavnosti, s katero se odpirajo vrata v interdisciplinarnost in globalna povezovanja, ter seznanjanju z domoznanskimi vsebinami vseh generacij, od najmlajših naprej.

Razvoj informacijske in komunikacijske tehnologije pa domoznanski dejavnosti ponuja številne možnosti, da kulturno dediščino in njene vsebine prikaže v digitalni obliki. Temu bi morale knjižnice v prihodnje posvečati vse več pozornosti.

5.2.6 | Izdelovanje bibliografij

Bibliografija je veda o zbiranju, vrednotenju, opisovanju bibliografskega gradiva, urejanju bibliografskih enot in posredovanju bibliografskih informacij ter strokovno urejen popis bibliografskih enot, npr. bibliografija knjig, časopisja, člankov, prevodov.⁶ 2. člen *ZKnj-1 (2001)* določa posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev kot eno izmed dejavnosti knjižnice. Izdelava bibliografij je strokovna dejavnost, za katero so ravno bibliotekarji najbolj usposobljeni. Tako knjižnice med svojimi storitvami ponujajo izdelavo bibliografij. Bibliografije nedvomno pripomorejo k izboljšanju obveščanja uporabnikov tudi o domoznanskem knjižničnem gradivu in posledično k njegovi uporabi.

V anketnem vprašalniku nas je zanimalo, koliko knjižnic to storitev ponuja in v kakšni obliki.

Slika 8: Izdelovanje bibliografij v slovenskih splošnih knjižnicah

Na zastavljeno vprašanje nista odgovorili 2 splošni knjižnici (Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica in Splošna knjižnica Slovenske Konjice), tako da so v analizi zajeti odgovori 56 splošnih knjižnic. Od teh bibliografij ne izdeluje 25 (45 %), ostalih 31 splošnih knjižnic (55 %) pa jih, in to bodisi v tiskani in/ali elektronski obliki. V tiskani obliki bibliografije izdeluje 21 splošnih knjižnic (38 %), v elektronski obliki 24 splošnih knjižnic (43 %), od tega v obeh oblikah 14 splošnih knjižnic (25 %) (Slika 8).

UKM izdeluje bibliografije v tiskani in elektronski obliki.

Na podlagi odgovorov prav tako ugotovimo, da bibliografije izdelujejo vse OOK. Te storitve torej ne izvajajo manjše splošne knjižnice, in sicer 25 OK (45 %) (Preglednica 8).

Preglednica 8: Območja OOK s številom OK, ki ne izdelujejo bibliografij

Območje	Število OK, ki ne izdelujejo bibliografij
Celjsko	5
Dolenjsko	5
Osrednjeslovensko	3
Gorenjsko	3
Koroško	3
Goriško	2
Pomursko	2
Spodnjepodravsko	1

⁶ Bibliotekarski terminološki slovar, str. 44.

Območje	Število OK, ki ne izdelujejo bibliografij
Štajersko	1
Skupaj	25

Od 25 OK so respondenti iz 20 knjižnic navedli razloge, zakaj ne izdelujejo bibliografij, ostalih 5 odgovora ni podalo (1 knjižnica Celjskega območja – Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik, 4 knjižnice Dolenjskega območja – Knjižnica Brežice, Knjižnica Črnomelj, Knjižnica Kočevje in Valvazorjeva knjižnica Krško). Razlogi so razvidni iz spodnje preglednice (Preglednica 9).

Preglednica 9: Razlogi za (ne)izdelovanje bibliografij po območjih OOK

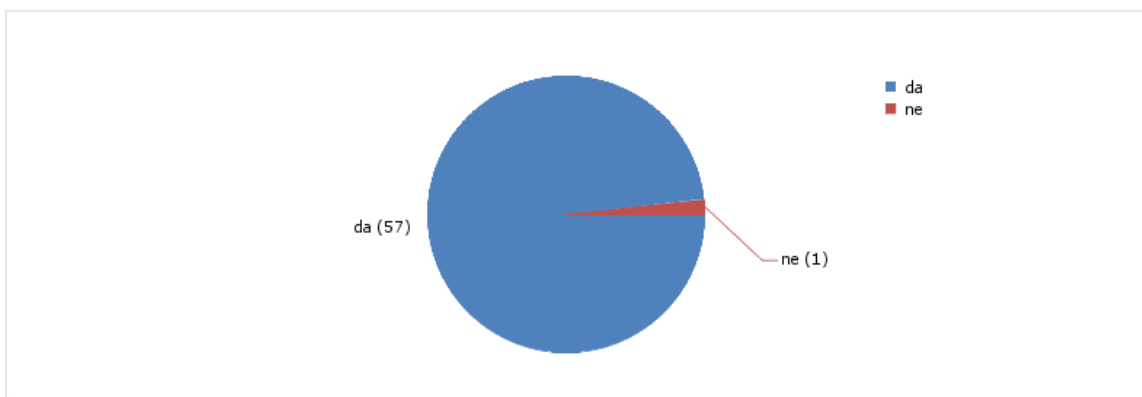
Območje	Ime knjižnice	Razlogi, zakaj se bibliografije ne izdelujejo
Celjsko	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Ker je to šele v načrtu.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	Nimamo katalogizatorja z vsemi licencami.
	Knjižnica Šentjur	Gradivo, ki je domoznansko in obdelano, je razvidno na COBISS/OPACU; neobdelano je urejeno tako, da ga lahko zaposleni in uporabnik pregleda.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Pomanjkanje kadra.
Dolenjsko	Knjižnica Sevnica	Še ni bilo potrebe.
Gorenjsko	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Trzič	Ni kadra.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Pomanjkanje kadra.
	Občinska knjižnica Jesenice	Ljudem pomagamo pri vnosu njihovih del v COBISS, posebnih bibliografij pa ne izdelujemo zaradi kadrovskih in časovnih ovir.
Goriško	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	Ni kadra.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Zaloga domoznanskega gradiva je razmeroma majhna, kar velja še zlasti za letni dotok. Pri uporabnikih ne opažamo potreb po posredovanju informacij na ta način.
Koroško	Knjižnica Dravograd	Premalo kadra.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Ni povpraševanja – izdelajo se v OOK na Ravnah.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Pomanjkanje kadra, manjše število avtorjev na tem območju, to opravlja OOK.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Domžale	Ni se pokazala potreba po izdelavi.
	Knjižnica Logatec	Za zdaj še ni bilo potrebe oziroma povpraševanja, poleg tega je težava tudi časovna stiska, po nujnosti žal domoznanstvo pade na zadnje mesto.
	Knjižnica Medvode	Za zdaj ni bilo poizvedovanja, poleg tega nam manjka kadra.
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Nimamo kadra.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Premalo kadra.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Pomanjkanje strokovnega kadra.
Štajersko	Knjižnica Lenart	Nimamo strokovnega delavca.

Rezultati kažejo, da splošne knjižnice bibliografij najpogosteje ne izdelujejo zaradi pomanjkanja strokovnega kadra (11), sledi navedba, da doslej s strani uporabnikov še ni bilo potrebe oziroma

povpraševanja za izdelavo bibliografij (6). Med razlogi so navedeni še naslednji: časovna stiska (2), opravlja OOK (2), premajhna zaloga domoznanskega gradiva (1), imajo v načrtu (1), ker je domoznansko gradivo obdelano in razvidno v sistemu COBISS, neobdelano pa pregledno urejeno (1).

5.2.7 | Promocija domoznanskih vsebin

S promocijo javno predstavimo domoznansko dejavnost in lokalno okolje ozaveščamo o pomenu knjižnice in njenih dejavnosti. Promocija domoznanskih vsebin lahko znatno obogati ponudbo knjižnice, kajti skozi te vsebine se kulturna dediščina lokalnega okolja približa uporabnikom in obiskovalcem knjižnice iz domačega okolja kot tudi od drugje. V kolikšni meri so domoznanske vsebine promovirane v slovenskih splošnih knjižnicah, je razvidno iz spodnje slike (Slika 9).

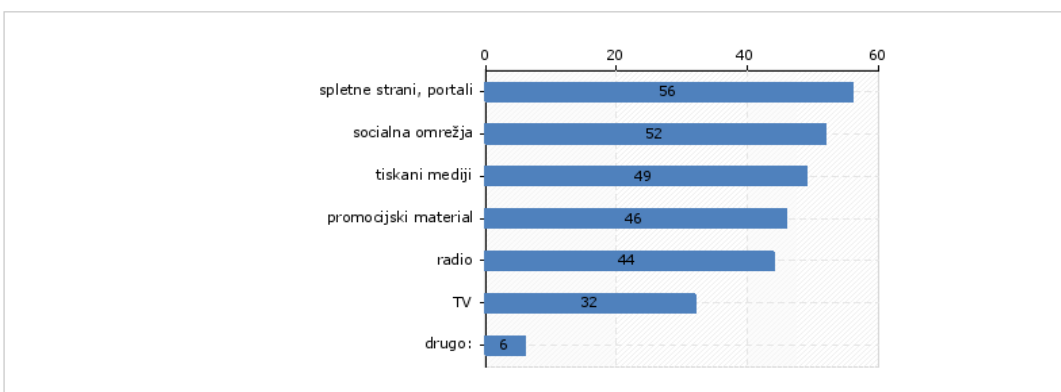

Slika 9: Promocija domoznanskih vsebin v splošnih knjižnicah

Glede na odgovore respondentov se domoznanske vsebine promovirajo v 57 (98 %) splošnih knjižnicah (10 OOK in 47 OK) in v UKM. Ne promovirajo se v eni OK (2 %) na Celjskem območju, in sicer v Knjižnici Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi, kjer so navedli, da to načrtujejo v bližnji prihodnosti.

5.2.7.1 | Medijske poti za promocijo domoznanskih vsebin

Za promocijo domoznanskih vsebin imajo knjižnice z razvojem spleta in digitalizacije na voljo različna sredstva oglaševanja in različne medijske poti. V osnovi pa se knjižnice, kot javni zavodi, morajo predstavljati na spletu in s tem prebivalcem omogočiti dostop do informacij o sebi in svojem delovanju. V splošno vsebino, v informacije javnega značaja, sodi tudi domoznanska dejavnost, kjer se predstavlja identiteta in ustvarjalnost lokalne skupnosti (povz. po Novljan, Spletne strani splošne knjižnice, 2003). V kolikšni meri knjižnice uporabljajo posamezne vrste promocije in katere med njimi so najbolj pogoste, prikazuje spodnja slika (Slika 10 in Slika 11).

Slika 10: Število splošnih knjižnic, ki promovirajo domoznanske vsebine

Kot je razvidno iz slike (Slika 10), knjižnice izmed ponujenih možnosti svoje domoznanske vsebine v največji meri promovirajo preko spletnih strani in portalov (56 splošnih knjižnic oziroma 97 %), kar je tudi osnova za prepoznavnost neke institucije in njenega dela. Sledijo socialna oziroma družbena⁷ omrežja (52 splošnih knjižnic oziroma 90 %), tiskani mediji (49 splošnih knjižnic oziroma 84 %), promocijski material (46 splošnih knjižnic oziroma 79 %), radio (44 splošnih knjižnic oziroma 76 %), najmanj pa uporabljajo promocijo preko televizije (32 splošnih knjižnic oziroma 55 %), čeprav je tudi ta medij dobro zastopan.

UKM promovira domoznanske vsebine preko vseh navedenih medijskih poti.

Za pridobitev tovrstnih podatkov smo oblikovali pol odprti tip vprašanja, kar pomeni, da smo poleg ponujenih možnosti dali na voljo tudi način promoviranja domoznanskih vsebin pod "drugo". To možnost je izbralo 6 splošnih knjižnic (10 %) in UKM (Preglednica 10).

Preglednica 10: Promocije domoznanskih vsebin po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Drugi načini promocije domoznanskih vsebin
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Osebni stiki ob različnih priložnostih.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Publicistična in založniška dejavnost.
Koroško	Knjižnica Radlje ob Dravi	Z razstavami in vključitvijo domoznanskih vsebin v druge dejavnosti, prireditve, projekte (bralna značka za odrasle, pravljичne ure, potopisna predavanja).
Obalno-kraško	Kosovelova knjižnica Sežana	Druge predstavitve v javnih zavodih, krajevnih skupnostih, za zaprte skupine.
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Izdana literarna dela predstavimo na literarnih večerih.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Ustno.
	UKM	Javni dogodki, razstavna dejavnost v UKM in izven nje, ulične postavitve razstav.

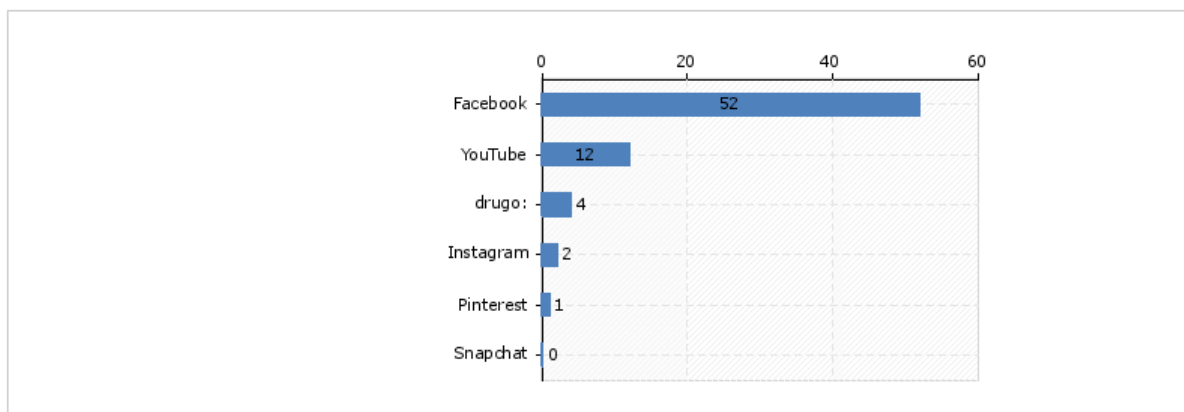
Šest splošnih knjižnic je navedlo, da se poleg zgoraj prikazanih medijskih poti (Slika 10 in Slika 11) predstavljajo tudi preko ustne komunikacije, v okviru različnih prireditev in predstavitev kot tudi v publicistični in založniški dejavnosti (Preglednica 10). UKM dodaja zanimivo razstavno dejavnost v obliki ulične postavitve. Vse to, poleg utečenih medijskih poti, še dodatno prispeva k promociji domoznanskih vsebin tako v lokalnem okolju kot tudi širše.

5.2.7.2 | Družbena omrežja za promocijo domoznanskih vsebin

Z uveljavitvijo družbenih omrežij so se pojavile številne možnosti za brezplačno promocijo domoznanskih vsebin, s čimer se lahko znatno poveča prepoznavnost domoznanskih vsebin in vsebin slovenske kulturne dediščine v ožjem kot tudi širšem okolju.

V anketnem vprašalniku smo preverili, katera družbena omrežja knjižnice najpogosteje uporabljajo za promocijo domoznanskih vsebin.

⁷ Gliha Komac priporoča uporabo zveze družbena omrežja, ker je ta denotacija najbolj enoumna (torej v skladu z načeli terminološkosti) in nevtralna, saj med drugim »pokriva« tako družabna kot tudi socialna omrežja v ožjem pomenu (v smislu opore, socialne varnosti ipd.), čeprav razširjenost rabe očitno govori v prid poimenovanju socialna oz. družabna omrežja. Z družbenimi omrežji se tako izognemo večpomenski poimenovanja socialna omrežja (v širšem pomenu), hkrati pa sledimo slovenski komunikološki stroki, ki se ukvarja tudi z raziskovanjem spletnih omrežij, ki angl. social (communication, interaction ali media) dosledno prevaja kot družben. Vir: Doc. dr. Nataša Gliha Komac: Socialna, družbena in družabna omrežja. Ljubljana: Lektorsko društvo Slovenije. Pridobljeno 28. 7. 2017 s spletne strani <http://www.lektorsko-drustvo.si/zunanie-sodelovanje/socialna-druzbenain-druzabna-omrezja>.

Slika 11: Promocija domoznanskih vsebin preko družbenih omrežij in število splošnih knjižnic, ki jih uporabljajo

Domoznanske vsebine na družbenih omrežjih promovira 52 splošnih knjižnic (vseh 10 OOK in 42 OK), 6 jih ni podalo odgovora (Celjsko območje - Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi; Dolenjsko - Knjižnica Kočevje; Goriško - Mestna knjižnica in čitalnica Idrija; Obalno-kraško - Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica; Pomursko - Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona; Štajersko - Knjižnica Lenart).

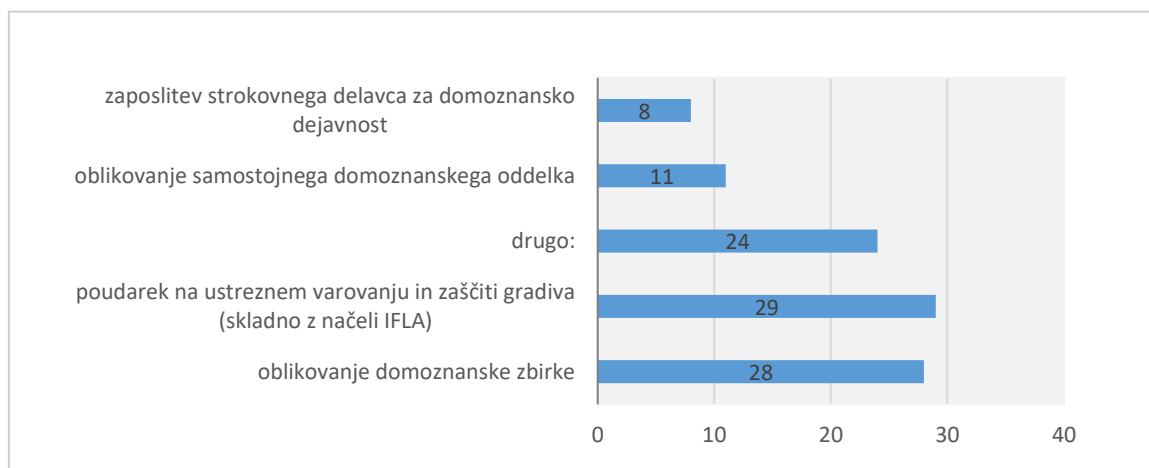
52 splošnih knjižnic (90 %) in UKM imajo vzpostavljene strani oziroma profile na družbenem omrežju Facebook, medtem ko se za ostala družbena omrežja ne odločajo tako pogosto. Na družbenem omrežju YouTube promovira domoznanske vsebine 12 splošnih knjižnic (21 %), na Instagramu 2 knjižnici (3 %), na Pinterestu 1 splošna knjižnica (2 %). Na Snapchatu promocija še ni zaživela. Poleg navedenih možnosti so respondenti 4 splošnih knjižnic pod možnost "drugo" navedli Twitter, UKM pa domblog. Pri tem velja poudariti, da je Facebook resnično najbolj prepoznavno in priljubljeno družbeno omrežje. Žal ne doseže vseh uporabnikov, zato je za prepoznavnost in večji uspeh promocije potrebno vključevati še druge komunikacijske kanale in jih med seboj povezovati, predvsem tiste, kjer je prisotno ciljno občinstvo. Za optimalni izkoristek pri uporabi družbenih medijev je potrebno tudi strateško načrtovanje promocije vsebin.

Podatki zadnje raziskave o prisotnosti in uporabi družbenih medijev kažejo, da knjižnice najpogosteje uporabljajo družbena omrežja kot promocijsko orodje, kot spletno (internetno) oglasno desko. Med najbolj priljubljenimi družbenimi omrežji sta Facebook in Twitter (Lah, 2017)⁸, kar pa rezultati našega anketnega vprašalnika ne potrjujejo, saj promocije domoznanske dejavnosti preko družbenega omrežja Twitter skorajda ni (samo 4 knjižnice).

⁸ Družbeni mediji so v prvi vrsti komunikacijska orodja in kot take jih je smiselno tudi izkoristiti. Uporabniki družbenih omrežij z njihovo pomočjo navezujejo in ohranjajo stike z družinskimi člani, prijatelji in znanci, z njimi komunicirajo, se pogovarjajo, sprašujejo, pridobivajo informacije in se izobražujejo. Načeloma je uporabnikom malo mar za to, kaj želijo v družbenih medijih povedati in pokazati podjetja ter različne organizacije, tudi knjižnice. Vzpostavljanje komunikacije z uporabniki v družbenih medijih zato ni ravno preprosta naloga. Pozornost uporabnikov na družbenih medijih pridobimo, če znamo na zanimiv in zabaven način pripraviti in ponuditi zanje koristne vsebine. Šele, ko nam uspe pridobiti njihovo naklonjenost, ko nas prepoznajo kot relevanten izobraževalni in informacijski vir, bodo zelene pozornosti deležne tudi naše promocijske vsebine in aktivnosti. Nobenega dvoma ni, da se v knjižnicah zavedajo pomena in možnosti uporabe družbenih medijev, pa vendar bežen pregled nastopov knjižnic v družbenih omrežjih daje občutek, da pri vsem skupaj manjka nekaj načrtovanja, ciljne usmerjenosti, ali, če želite, manjka strategija. Zanimivo bi bilo vedeti, kako se v knjižnicah lotevajo nastopa na družbenih omrežjih. Gre za pobudo posameznih zaposlenih ali gre za usmeritev vodstva knjižnice? Ali vodstvo knjižnice pri tem tudi aktivno sodeluje ali samo načelno podpira pobudo zaposlenih posameznikov? Če hočemo izkoristiti družbene medije za to, da z njihovo pomočjo pridobimo nove uporabnike, moramo stopiti v njihove čevlje in se posvetiti njihovim potrebam in problemom, s katerimi se ukvarjajo. Družbene medije je v tem pogledu smiselno izkoristiti kot kanal za posredovanje izobraževalnih in informativnih vsebin, ki so v prvi vrsti koristne za uporabnika. Šele ko bo uporabnik v vsebinah, s katerimi želimo pritegniti njegovo pozornost, prepoznal korist zase, se bo nanje odzval, tudi z obiskom knjižnice. Vir: Lah, S. (2017). Ali knjižničarji potrebujejo družbene medije? (dostopno na <http://blog.cobiss.si/2017/06/27/zakaj-knjiznicarji-potrebujejo-druzbene-medije/>).

5.2.8 | Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (2008) predpisuje za javne zavode na področju kulture obveznost priprave strateških načrtov. Načrtovanje dela, najsi bo to v kratkoročnem ali v dolgoročnem obdobju, je izjemno pomemben del sleherne dejavnosti. Tudi domoznanske, kot dela dejavnosti splošne knjižnice, kajti prav načrtovanje zagotavlja vzpostavitev sodobnih in kakovostnih storitev ter optimalno ohranitev in dostopnost slovenske pisne kulturne dediščine. Hkrati pa ne smemo pozabiti na pomen domoznanske dejavnosti in njeno dodano vrednost lokalnemu okolju, kar naj bi se posledično kazalo na obisku in uporabi domoznanske zbirke.

Slika 12: Število splošnih knjižnic glede načrtov na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju

Na vprašanje o načrtih na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju je odgovorilo vseh 58 splošnih knjižnic in UKM. Izmed navedenih predlogov knjižnice v največji meri načrtujejo oblikovanje domoznanske zbirke (28 splošnih knjižnic oziroma 48 %) in pa ustrezno varovanje in zaščito gradiva (skladno z načeli IFLA) (29 splošnih knjižnic oziroma 50 % in UKM). Oblikovanje samostojnega domoznanskega oddelka načrtuje 11 splošnih knjižnic (19 %), zaposlitev strokovnega delavca za domoznansko dejavnost pa 8 splošnih knjižnic (14 %).

Preglednica 11: Načrti za urejanje domoznanske dejavnosti (triletno obdobje) v splošnih knjižnicah po območjih OOK in v UKM

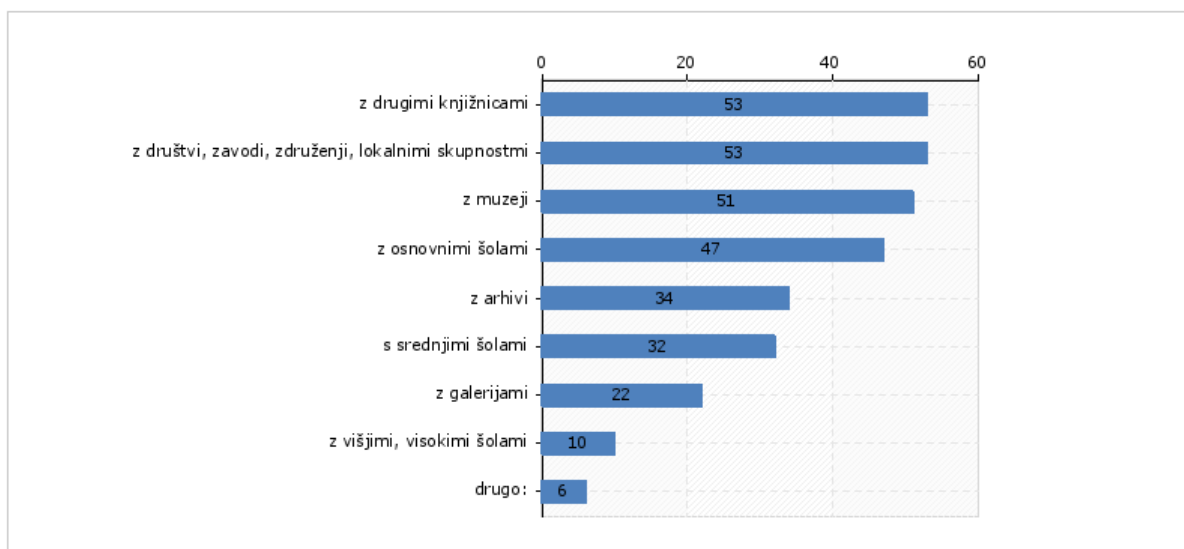
Območje	Knjižnica	Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Večji obseg domoznanske dejavnosti v KK, raziskovalni domoznanski projekti in promocija domoznanske dejavnosti.
	Knjižnica Velenje	Zbiranje in obdelava dodatnega domoznanskega gradiva (letni načrti dela in programi zavodov in podjetij), obdelava slikovnega in vizualnega gradiva, obdelava z metapodatki neobdelanih enot digitalnega domoznanskega gradiva in promocija digitalne domoznanske zbirke.
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Promocija domoznanske dejavnosti, objave na portalih.
Dolenjsko	Medobčinska knjižnica Žalec	Pridobiti nove prostore.
	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Urejanje gradiva, pridobivanje gradiva, oživiljanje kulturne dediščine, ureditev prostorov domoznanskega oddelka.
	Knjižnica Brežice	Obdelava in inventarizacija neinventariziranega gradiva, digitalizacija, objave na Kamri, dLib-u.

Območje	Knjižnica	Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju
	Valvazorjeva knjižnica Krško	V prihodnjih treh letih načrtujemo selitev domoznanstva v preurejene prostore znotraj kapucinskega samostana.
Gorenjsko	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovoljica	Digitalizacija gradiva.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Za to obdobje nimamo podrobnega načrta. Nadaljevali bomo z zbiranjem.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Dokončna ureditev in postavitve posebnih domoznanskih zbirk (likovno gradivo, zemljevidi, zapuščine).
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Trenutno nimamo izdelanih načrtov, čutimo pa potrebo po bolj načrtnem organiziranju te dejavnosti - prostor, oprema, zaposlitev.
	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	Digitalizacija razglednic, obdelava čim večjega števila člankov.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franceta Sušnika Ravne na Koroškem	Zaposlitev dodatnega strokovnega delavca za domoznanstvo.
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Prenova oddelka za vodene ogleda.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Digitalizacija člankov in drugega gradiva.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Osveščanje vseh zaposlenih o pomenu domoznanske dejavnosti.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Razvoj dejavnosti katalogizacije domoznanskih tematik ter prenova domoznanske spletne strani in spletne bibliografije.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Dopolnjevanje in urejanje domoznanske zbirke, elektronski biografski leksikon.
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Ureditev zbirke drobnega tiska.
	Knjižnica Medvode	Nadaljevanje dosedanjega načina dela, prizadevanje za nadgradnjo knjižnice in s tem pridobitve novih prostorov, tudi domoznanskega kotička.
	Matična knjižnica Slavka Gruma Litija	Širitev dostopnosti - digitalizacija, on line dostopi do nekaterih zbranih vsebin (objava na Kamri ...)
Pomursko	Knjižnica – kulturni center Lendava	Dopolnjevanje zbirke z novim gradivom.
Štajersko	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Dopolnjevanje domoznanske zbirke.
	UKM	Povezovanje znotraj knjižnice – digitalizacija, repozitorij.

Drugi načrti 23 splošnih knjižnic (6 OOK in 17 OK; 1 OK načrtov ni podala v pisni obliki) in UKM na področju domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju so navedeni v preglednici (Preglednica 11). Načrti so razvojno naravnani na podlagi obstoječega stanja. Tako splošne knjižnice načrtujejo dopolnjevanje zbirk ali oddelkov ter obdelavo še neobdelanega domoznanskega gradiva vključno z drobnim tiskom. V več splošnih knjižnicah načrtujejo digitalizacijo gradiva in pa promocijo domoznanske dejavnosti. Vsekakor pa velja izpostaviti načrt Osrednje knjižnice Celje za povečanje obsega domoznanske dejavnosti v KK, kar bi pravzaprav moralo biti v strateških načrtih vseh splošnih knjižnic.

5.2.9 | Sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z drugimi sorodnimi ustanovami

Aktivno strokovno in organizacijsko sodelovanje knjižnic z drugimi ustanovami lahko znatno pripomore k učinkovitejšemu delovanju in prepoznavnosti splošnih knjižnic tako na lokalnem kot nacionalnem nivoju in/ali mednarodni ravni. S katerimi ustanovami slovenske splošne knjižnice sodelujejo, organizirajo in usklajujejo strokovno delo, smo preverili v vprašalniku (možnih je bilo več odgovorov).

Slika 13: Število splošnih knjižnic, ki sodelujejo, organizirajo in usklajujejo strokovno delo z drugimi sorodnimi ustanovami

Slovenske splošne knjižnice se pri svojem delu v največji meri povezujejo z drugimi knjižnicami in z društvi, zavodi, združenji in lokalnimi skupnostmi (53 splošnih knjižnic oziroma 91 %). Sledi sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z muzeji (51 splošnih knjižnic oziroma 88 %), z osnovnimi šolami (47 splošnih knjižnic oziroma 81 %), z arhivi (34 splošnih knjižnic oziroma 59 %) in s srednjimi šolami (32 splošnih knjižnic oziroma 55 %). V manjši meri poteka to povezovanje z galerijami (22 splošnih knjižnic oziroma 38 %) in z višjimi in/ali visokimi šolami (10 splošnih knjižnic oziroma 17 %) (Slika 13).

UKM sodeluje, organizira in usklajuje strokovno delo z vsemi drugimi sorodnimi ustanovami, ki so bile zajete v vprašanju.

V preglednici (Preglednica 12) je 6 splošnih knjižnic in UKM navedlo, s kom, poleg navedenih sorodnih ustanov, še sodelujejo, organizirajo in usklajujejo strokovno delo.

Preglednica 12: Druga sodelovanja, organiziranost in uskladitev strokovnega dela po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Sodelovanje, organizacija in usklajevanje strokovnega dela še z drugimi ustanovami
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Posamezniki/zbiralci (imetniki) domoznanskih gradiv.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Znanstvene institucije (ZRC SAZU).
Gorenjsko	Občinska knjižnica Jesenice	Ljudsko univerzo Jesenice.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franceta Sušnika	Zamejstvo (knjižnice, inštituti, društva).

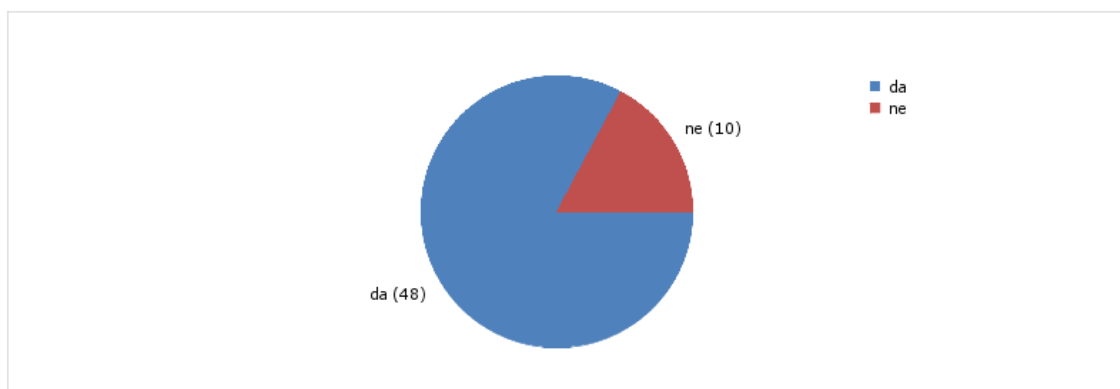
Območje	Knjižnica	Sodelovanje, organizacija in usklajevanje strokovnega dela še z drugimi ustanovami
	Ravne na Koroškem	
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Ambasada Italije, Albanije in Kosova v Republiki Sloveniji.
	Piran	Z italijansko narodno skupnostjo.
	UKM	NUK.

Nekatere knjižnice, ki delujejo na obmejnih območjih, sodelujejo še z ustanovami izven meja države, prav tako omenjajo znanstveno institucijo ZRC SAZU in Ljudske univerze, med posebne in pomembne partnerje pa zagotovo sodijo posamezniki.

UKM je navedel sodelovanje z NUK.

5.2.10 | Priprava vsaj enega domoznanskega projekta letno v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami

Ker domoznanski projekti strokovno bogatijo knjižničarje in izpopolnjujejo domoznansko zbirko vsake knjižnice ter ji dajejo dodano vrednost, nas je zanimalo, v kolikšni meri knjižnice le-te izvajajo v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami.

Slika 14: Delež slovenskih splošnih knjižnic, ki pripravijo letno vsaj en domoznanski projekt v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami

Vsaj en domoznanski projekt letno v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami pripravi 48 splošnih knjižnic (83 %) in UKM, medtem ko 10 splošnih knjižnic (17 %) tega ne izvaja (Slika 14).

Sodelovanje z drugimi sorodnimi ustanovami pri domoznanskih projektih po območjih OOK prikazuje Preglednica 13.

Preglednica 13: Sodelovanje z drugimi sorodnimi ustanovami pri domoznanskih projektih po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Sodelovanje z ustanovami pri domoznanskih projektih
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Knjižnice na območju, v Sloveniji in tudi v sosednjih državah (Hrvaška), muzeji, arhivi, tuje univerze, kulturna društva (vse na območju) - vsebine za portal Kamra, biografski leksikon, domoznanske razstave, literarni večeri ...
	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	Sodelujemo z osnovno šolo: Hrastnik in Hrastničani na starih razglednicah in fotografijah.
	Knjižnica Laško	Občina Laško - proslavitev jubilejnega leta; revitalizacija Jurkloštra STIK_ DEKD, Muzej Laško - razstavna dejavnost,

Območje	Knjižnica	Sodelovanje z ustanovami pri domoznanskih projektih
		UTŽO - domoznanski krožek, OŠ - domoznanski kviz, Etno odbor Možnar - domoznanska predavanja ob martinovem, Gasilska zveza Laško - lektoriranje publikacije.
	Knjižnica Rogaška Slatina	Postavitev razstave z domoznansko vsebino v sodelovanju z: Občino Rogaška Slatina, Zbirateljskim društvom Rogaška Slatina, Zavodom za kulturo in turizem Rogaška Slatina.
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	Dogodke organiziramo z Gimnazijo Slovenske Konjice in Zgodovinskim društvom Konjice (Zgodovinska prevetravanja, predavanja, izobraževanja, pogovorni večeri) ...
	Knjižnica Šentjur	Muzej novejšje zgodovine Celje, Kozjanski park, Razvojna agencija Kozjansko, Občina Šentjur, osnovne šole Občine Šentjur.
	Knjižnica Šmarje	OOK Celje - Kamra, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – DEKD.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	Zasavski muzej Trbovlje, Glasbena šola Trbovlje, Delavski dom Trbovlje, osnovne in srednje šole v občini Trbovlje.
	Knjižnica Velenje	Muzej Velenje, Galerija Velenje, Mladinski center Velenje, Zavod za kulturo Šoštanj, Festival Velenje, Vila Mayer Šoštanj.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Na domoznanskem področju redno sodelujemo z ZKTŠ Žalec, ZKTŠ Vrnsko, TIC Polzela, muzeji (Muzej novejšje zgodovine Celje, Pokrajinski muzej Celje), Zgodovinski arhiv Celje, šolami, vrtci, Javni sklad za kulturne dejavnosti, društva, Univerza za III. življenjsko obdobje, UPI - Ljudska univerza Žalec ...
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Dolenjski muzej NM: organizacija domoznanskih prireditev, ZRC SAZU: organizacija domoznanskih prireditev, Zavod za varstvo kulturne dediščine: založniška dejavnost, osnovne in srednje šole: bibliopedagoška dejavnost.
	Knjižnica Brežice	Toporišičevo leto (Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana), Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (oddelek za slovenistiko), Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru (oddelek za slovanske jezike in književnosti), Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ZRC SAZU, Zavod za šolstvo RS, vas Mostec, Občina Brežice, Posavsko slavistično društvo, Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine Maks Pleteršnik Pišce, Osnovna šola dr. Jožeta Toporišiča Dobova, Gimnazija Brežice, Posavski muzej Brežice, Album Slovenije (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto), sprehod skozi staro mestno jedro (vrtec Mavrica Brežice), knjižnice.
	Knjižnica Črnomelj	S Kulturnim centrom Semič, JSKD OI Črnomelj, šolami, brošura o lokalnem avtorju (npr. Janko Lavrin, Lojze Krakar).
	Valvazorjeva knjižnica Krško	JSKD, šole - bibliopedagoško delo, muzeji - razstave, strokovna srečanja, društva - razstave
	Ljudska knjižnica Metlika	Zbiranje spominov - z OOK, recitiranje ob svetovnem dnevu poezije - s knjižnicami, literarnimi klubi.
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Muzej Ribnica in Knjižnica Ribnica - postavitev stalne zbirke Miklovih v Miklovi dvorani knjižnice. Knjižnica Ribnica je v sodelovanju z osnovnimi šolami Ribnica, Sodražica in Loški Potok sodelovala pri evropskem projektu z naslovom V iskanju identitete (izšli 2 brošuri z leposlovnimi prispevki osnovnošolcev na temo domači kraj + 1 knjiga Usaka vas ima

Območje	Knjižnica	Sodelovanje z ustanovami pri domoznanskih projektih
		suj glas - raziskovanje ribniškega narečja z osnovnošolci).
	Knjižnica Sevnica	S Posavskim muzejem Brežice.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Sodelujemo z Dolenjskim muzejem in ZVKDS, OE Novo mesto (domoznanske prireditve), sodelujemo pri tradicionalnih DEKD, ki jih organizira ZVKDS, osnovnim šolam zagotavljamo domoznansko bibliopedagoško dejavnost, z lokalnimi društvi in zavodi sodelujemo pri organizaciji domoznanskih prireditev in zbiranju domoznanskega gradiva.
Gorenjsko	Osrednja knjižnica Kranj	Gorenjski muzej, Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Kranj, Zavod za varstvo kulturne dediščine, druge splošne knjižnice Gorenjske, osnovne in srednje šole, lokalna društva in posamezniki - skupaj pripravimo vsakoletni domoznanski september, kjer zbiramo lokalno gradivo na določeno temo.
	Občinska knjižnica Jesenice	Gornjesavski muzej Jesenice, Ljudska univerza Jesenice (kako so včasih živeli), Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin (domoznansko gradivo), druge knjižnice (Kamra, Gorenjci.si, domoznanski september), lokalna skupnost (kako so včasih živeli), šole (domoznansko gradivo, kako so včasih živeli).
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Z ostalimi gorenjskimi splošnimi knjižnicami in muzejem na razstavnem področju.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Gorenjske splošne knjižnice, Loški muzej in Muzejsko društvo.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Muzej - domoznanske razstave, OŠ - bibliopedagoške dejavnosti, ZKO Tržič - organizacija domoznanskih prireditev.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Goriški muzej in Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, zbiranje gradiva za razstave, Kamra, zbiranje spominov.
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	Goriški muzej - kulturna in tehnična dediščina, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, Raziskovalna postaja ZRC SAZU Nova Gorica.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Goriška knjižnica Franceta Bevka.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Muzeji, društva, medgeneracijski centri, osnovne šole, srednje šole, gimnazija (vse na področju razstavne in predstavitvene dejavnosti domoznanstva in posebnih zbirk, uporabe zbirk ...).
	Knjižnica Dravograd	Z Društvom upokojencev Dravograd, z Osnovno šolo neznanih talcev Dravograd - prireditve, razstave.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Koroški pokrajinski muzej.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Knjižnica F. Sušnika Ravne na Koroškem - izobraževanje uporabnikov, portal Kamra, razstave znanih Korošcev.
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Knjižnica grofa Grisoni = FHŠ - Fakulteta za humanistične študije Koper; NUK - Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana; Promocijsko središče Carlo Combi Koper; PAK - Pokrajinski arhiv Koper; benediktinski samostan Praglia pri Padovi (Italija), koprski škof in reformator p. p. Vergerij ml. - 500 let protestantizma = FHŠ - Fakulteta za humanistične študije Koper; DAHŠ - Društvo za antične in humanistične študije Ljubljana; Biblioteca nazionale Marciana Benetke (ITA); Samoupravna skupnost Italijanov "Santorio Santorio" Koper. Monaldovi dnevi = frančiškanski samostan sv. Ane

Območje	Knjižnica	Sodelovanje z ustanovami pri domoznanskih projektih
		Koper; minoritski samostan Sv. Frančiška.
	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	JSKD, osnovne šole, Turistično društvo, Kulturna društva - literarni večeri, razstave, predstavitve raziskovalnih nalog, predstavitev domoznanskega oddelka.
	Mestna knjižnica Piran	DEKD - društva, šole, muzeji, italijanska skupnost itd. - glede na vsebino srečanja v Piranu - italijanska skupnost, društva (Anbot, Filatelistično društvo Piran itd.), ohranjanje pomorskih tradicij - it. skupnost, zavod Mediteranu, pomorski muzej itd., Kamra - OOK Koper, Primorci.si - OOK Koper.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Notranjski muzej.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Kosovelova soba, Kosovelov dom (razstava, domoznanski večer, večeri in projekti, ki se nanašajo na Srečka Kosovela, svetovanje pri popisu gradiva, izdelava internih katalogov), Goriški muzej - izpostava Sežana (zbiranje in predstavitev gradiva), občine ustanoviteljice (razstave, pomoč pri predstavitvi knjižničnega gradiva), osnovne šole (zbiranje domoznanskega gradiva, razstave ter domoznanski večeri, zbiranje seminarskih in raziskovalnih nalog), drugi javni zavodi (vrtec, gasilci, glasbene šole, društva ...), TIC (sodelovanje v projektih - zlasti okrogle mize na temo kmetijstva, turizma, obrti ...), Botanični vrt Sežana (skupne prireditve, zbiranje gradiva ...)
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Univerza za tretje življenjsko obdobje, različni muzeji in društva, arhiv RTV SLO, Arhiv RS. Čez več let poteka cikl Ljubljana v gibljivih slikah, kjer nam partnerji prispevajo filmske posnetke. Predvsem sodelujemo na področju razstavne in prireditvene dejavnosti. Glede pridobivanja domoznanskih vsebin smo napeljali povezave s številnimi ustanovami, ki nam redno pošiljajo v dar po en izvod svojih publikacij.
	Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica	Fran Gerbič, OŠ na ožjem Notranjskem, Notranjski regijski park, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Etnografski muzej, NUK ...
	Knjižnica Domžale	Društva (organizacija domoznanskih prireditev), osnovne šole (domoznanska bibliopedagoška dejavnost).
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Kulturno društvo Motnik - Križnikov pravljčni festival, Medobčinski muzej Kamnik - gradivo za Kamniško-komendski biografski leksikon, ZRC SAZU Inštitut za slovensko narodopisje - priprava Križnikovih pravljic za objavo.
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	Z javnim zavodom Bogenšperk in Mestnim muzejem Litija - na področju različnih obletnic dogodkov in znanih osebnosti.
	Knjižnica Logatec	DEKD (v sodelovanju z osnovnimi šolami); zbiranje spominov (Europeana, Območna služba Mestna knjižnica Ljubljana); simpozij o dr. Andreju Gosarju (ZRC SAZU, Občina Logatec, Mohorjeva družba, Naravoslovnotehniška fakulteta); snemanje dokumentarnega filma o dr. Andreju Gosarju (RTV, Občina Logatec), digitalizacija občinskih zbornikov (veliko različnih društev, območna služba MKL) itd.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Muzejsko društvo Vrhnika - razstave, Muzej usnarstva Šoštanja - sodelovanje na simpoziju, ZVKD - DEKD in TKD - dogodek, letos gostili regijsko srečanje.

Območje	Knjižnica	Sodelovanje z ustanovami pri domoznanskih projektih
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Knjižnice na Pomurskem območju - izobraževalna dejavnost; lokalne skupnosti, tj. občine - razstavna dejavnost; cerkvene organizacije - razstavna in založniška dejavnost; Zveza Slovencev na Madžarskem - razstavna in založniška dejavnost.
	Knjižnica – Kulturni center Lendava	JSKD (Izpostava Lendava) – založništvo, predstavitev lokalnih literarnih ustvarjalcev.
	Splošna knjižnica Ljutomer	OŠ Križevci, Gimnazija F. Miklošiča.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Zgodovinski arhiv na Ptuj, Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož, Zgodovinsko društvo Kidričevo, Društvo za oživitev gradu Borl, Združenje borcev za vrednote NOB Ptuj. Področje sodelovanja: Kamra, domoznanske razstave in prireditve.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Z lokalnimi društvi, npr. z Društvom za razvoj Lira Ruše vsako leto ob Glazerjevem rojstnem dnevu izpeljemo v Rušah domoznanski posvet; v sodelovanju z muzejem NO, Sinagogo in I. gimnazijo Maribor izvajamo domoznanske zgodovinske projekte, npr. mariborski Židi; s Pokrajinskim arhivom in UKM sodelujemo pri izboru gradiva za digitalizacijo.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Z osnovnimi šolami.
	UKM	OOK - Mariborska knjižnica (razstavna dejavnost, strokovni posveti); NUK (razstavna dejavnost, obdelava rokopisnega gradiva, posebne zbirke, kulturna dediščina); Pokrajinski muzej Maribor (razstavna dejavnost).

Slovenske splošne knjižnice pripravljajo domoznanske projekte v sodelovanju s številnimi različnimi ustanovami, ki v glavnem delujejo v lokalnem okolju, nekatere izmed njih pa tudi z ustanovami izven območja delovanja (npr. z ZRC SAZU, RTV, z raznimi fakultetami, zavodi ipd.).

UKM navaja sodelovanje z Mariborsko knjižnico, kar je izpostavila tudi slednja, poleg tega pa še sodelovanje z muzejem in z NUK, s katerim po posredovanih podatkih sodelujeta še dve splošni knjižnici (OOK Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper in OK Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica). Sodelovanje, najsi bo v ožjem ali širšem okolju, lahko pomembno prispeva h kvaliteti izvajanja domoznanske dejavnosti v knjižnicah.

5.3 | Obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva

5.3.1 | Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016

Pri obsegu inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 smo pripravili ločeni vprašanji za OOK in za OK ter UKM.

Preglednica 14 prikazuje skupni obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v 10 OOK in v njihovi mreži organizacijskih enot – v krajevnih knjižnicah (KK). OOK so konec leta 2016 imele 296.390 naslovov (279.894 v OOK in 16.496 v KK) in 406.690 inventarnih enot (319.737 v OOK in 86.953 v KK) domoznanskega gradiva.

Preglednica 14: Obseg naslovov in inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v OOK in njihovih KK

	10 OOK	V mreži KK	Skupaj OOK
Število naslovov	279.894	16.496	296.390
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	16.746	692	17.438
Število inventarnih enot	319.737	86.953	406.690
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	28.036	4.913	32.949

Poglavje o obsegu inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 je izpolnilo vseh 10 OOK, vendar le za skupno število naslovov in skupno število inventarnih enot. Izmed teh je podatke za svojo medobčinsko mrežo organizacijskih enot - KK na svojem območju navedlo 6 OOK (Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica in Mestna knjižnica Kranj so pustile prazno, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper pa je označila, da ni podatka). Primarno domoznansko gradivo v OOK, glede na izpolnjene podatke, ločujeta le Osrednja knjižnica Celje in Mariborska knjižnica, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je navedla, da ni zaloge, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica je pustila polje prazno, ostalih 6 OOK je navedlo, da tovrstnega podatka nimajo. V mreži KK primarno domoznansko gradivo ločuje le Mariborska knjižnica, ki je podala tako število naslovov kot inventarnih enot, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota nima zaloge, Osrednja knjižnica Celje, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica in Osrednja knjižnica Kranj polja niso izpolnile, ostale štiri OOK podatka o tem nimajo.

Preglednica 15 prikazuje obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v 48 OK in v njihovi medobčinski mreži organizacijskih enot – v KK.

Preglednica 15: Obseg naslovov in inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v OK in njihovih KK

	48 OK	V mreži KK	Skupaj OK
Število naslovov	80.802	10.820	91.622
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	6.355	1.532	7.887
Število inventarnih enot	111.414	19.564	130.978
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	6.941	2.677	9.618

Število naslovov za OK je izpolnilo vseh 48 knjižnic. Podatke o številu naslovov v KK pa je vneslo 27 OK, 8 OK je pustilo prazno, 8 da nimajo zaloge, 4 da ni podatka, Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica je zapisala, da organizacijskih enot nima. Število naslovov za primarno domoznansko gradivo so podale le 4 OK ki so navedle število tudi v KK. Za inventarne enote je število podalo 45 OK, od tega 27 za KK. Število inventarnih enot za primarno domoznansko gradivo so posredovale le 3 splošne knjižnice.

Preglednica 16: Število naslovov in inventariziranih enot domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 v splošnih knjižnicah

	Splošne knjižnice (OOK in OK, brez KK)	V mreži KK	Skupaj splošne
Število naslovov	360.696	27.316	388.012
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	23.101	2.224	25.325
Število inventarnih enot	431.151	106.517	537.668
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	34.977	7.590	42.567

V preglednici (Preglednica 16) je prikazan skupen obseg domoznanskega gradiva v 58 splošnih knjižnicah in njihovih KK kot organizacijskih enotah. Te naj bi imele na dan 31. 12. 2016 v svoji zbirki

388.012 naslovov in 537.668 inventarnih enot domoznanskega gradiva. Žal podatki niso bili posredovani natančno, zato to ni realno stanje, saj vse knjižnice niso podale podatkov o obsegu naslovov in inventariziranega gradiva v svoji mreži KK. Posredovani podatki so pomanjkljivi tudi za primarno domoznansko gradivo v splošnih knjižnicah. Število naslovov in inventarnih enot je prikaz stanja v 55 knjižnicah, ker tri podatkov niso podale. Popolni podatki so tako le za število naslovov v OOK in OK.

5.3.2 | Prirast domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016

Kot pri obsegu smo tudi pri prirastu domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 pripravili ločeni vprašanji za OOK in za OK.

Preglednica 17: Prirast domoznanskega gradiva v OOK in njihovih KK v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 v OOK (naslovi, inventarne enote)

	OOK	KK	Skupaj
Število naslovov	5.274	934	6.208
Število veljavnih odgovorov od 10	10	8 (1 = -, 1 = ?)	
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	609	82	691
Število veljavnih odgovorov od 10	2 (6 = -, 1 = 0, 1 = ?)	1 (5 = -, 4 = ?)	
Število inventarnih enot	7.094	4.002	11.096
Število veljavnih odgovorov od 10	10	8 (1 = -, 1 = 0)	
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	839	445	1.204
Število veljavnih odgovorov od 10	2 (7 = -, 1 = 0)	1 (8 = -, 1 = 0)	

Podatke za prirast domoznanskega gradiva v koledarskem letu 2016 so OOK posredovale le za število naslovov in število inventarnih enot v OOK, medtem ko so vsi ostali podatki nepopolni, saj prikazujejo stanje le nekaterih knjižnic, kot je to navedeno pod vsako rubriko. Tako sta npr. za primarno domoznansko gradivo podali prirast 2 OOK, 6 jih je navedlo, da nimajo podatka (oznaka -), 1 je brez zaloge (oznaka 0), 1 ni vnesla podatka (označuje znak ?). Prav tako ni realno število za mrežo njihovih KK, poleg tega sta 2 OOK od 8 navedli izredno majhne številke (1 je navedla 3 inventarne enote in druga 4) (Preglednica 17).

Preglednica 18: Prirast domoznanskega gradiva v OK in njihovih KK v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)

	OK	KK	Skupaj
Število naslovov	3.931	750	4.681
Število veljavnih odgovorov od 48	48	27 (3 = -, 7 = 0, 11 = ?)	
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	193	89	282
Število veljavnih odgovorov od 48	4 (16 = -, 4 = 0, 24 = ?)	3 (11 = -, 7 = 0, 27 = ?)	
Število inventarnih enot	4.840	1.118	5.958
Število veljavnih odgovorov od 48	48	27 (14 = -, 7 = 0)	
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	250	184	434
Število veljavnih odgovorov od 48	4 (17 = -, 4 = 0, 23 = ?)	3 (13 = -, 7 = 0, 25 = ?)	

Podobno kot pri prirastu v OOK, je tudi prirast domoznanskega gradiva v OK in v mreži KK podan nepopolno. Vse OK so namreč podale le število naslovov in inventarnih enot v OK, medtem ko vse ostalo ne zadostuje za nadaljnjo interpretacijo (Preglednica 18).

Preglednica 19: Prirast domoznanskega gradiva v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)

	UKM
Število naslovov	245
Število inventarnih enot	766

V UKM (Preglednica 19) ne ločujejo primarnega domoznanskega gradiva od sekundarnega. Prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 pa je znašal 245 naslovov in 766 inventarnih enot. Podali so tudi opombo, in sicer da se evidentira samo domoznanska periodika (mariborenzija), ne pa drugo gradivo.

Preglednica 20: Prirast domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)

	Splošne knjižnice (brez KK)	V mreži KK	Skupaj splošne knjižnice	Skupaj splošne knjižnice in UKM
Število naslovov	9.205	1.684	10.889	11.134
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	802	171	973	-
Število inventarnih enot	11.934	5.120	17.054	17.820
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujejo)	1.089	629	1.638	-

Prirast domoznanskega gradiva v letu 2016 je tako po posredovanih podatkih v splošnih knjižnicah in v UKM znašal 11.134 naslovov in 17.820 inventarnih enot.

Preglednica 21: Bibliografska obdelava domoznanskega gradiva po območjih OOK, 2016

Območje	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - skupaj: število kreiranih zapisov	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - skupaj: število redigiranih in prevzetih zapisov	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - skupaj: SKUPAJ	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - članki in drugi sestavni deli: število kreiranih zapisov	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - članki in drugi sestavni deli: število redigiranih in prevzetih zapisov	bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - članki in drugi sestavni deli: SKUPAJ
Celjsko	1.622	1.877	3.499	763	12	775
Dolenjsko	1.257	560	1.817	3.076	119	3.195
Gorenjsko	738	863	1.601	596	31	627
Goriško	2.739	1.788	4.527	2.134	458	2.592
Koroško	1.829	1.762	3.591	1.686	1.421	3.107
Obalno-kraško	1.874	386	2.260	1.570	84	1.654
Osrednje-slovensko	3.297	2.900	6.197	2.465	6	2.471
Pomursko	951	372	1.323	794	8	794
Spodnje-podravsko	1.016	395	1.411	905	87	992
Štajersko	182	210	392	198	35	233
Skupaj SPLOŠNE	15.505	11.113	26.618	14.187	2.253	16.440

Vir podatkov: BibSiSt, 2016 za splošne knjižnice, za UKM podatkov v BibSiStu ne zbiramo

Podatkov o bibliografski obdelavi domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah nismo zbirali z vprašalnikom, ker so dostopni v BibSiStu (Preglednica 21). Bibliografska obdelava domoznanskega gradiva je v 58 splošnih knjižnicah v letu 2016 obsegala 26.618 zapisov, od tega je bilo kreiranih 15.505, redigiranih in prevzetih pa 11.113. Bibliografska obdelava domoznanskega gradiva - člankov in drugih

sestavnih delov je obsegala 16.440 enot, od tega 14.187 kreiranih zapisov ter 2.253 redigiranih⁹ in prevzetih zapisov člankov ter drugih sestavnih delov. Bibliografska obdelava je po knjižnicah na območjih zelo različna. Obstaja tudi območje brez novih zapisov v tem obdobju.

Ker se ugotavlja, da knjižnice posredujejo drugačne podatke, kot so dosegljivi v COBISS-u, je bibliografski obdelavi domoznanskega gradiva v prihodnje nujno potrebno posvetiti posebno pozornost.

5.3.3 | Prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016

Knjižnice pridobivajo knjižnično gradivo na več načinov, pri čemer je je domoznanskemu namenjena še posebna pozornost. Najpomembnejši način je zagotovo nakup, sledijo pa mu obvezni izvod, darovi, zamena, lastna izdaja ipd. OOK so v skladu z Zakonom o obveznem izvodu publikacij (2006, 13. člen) tudi depozitarne organizacije, ki so obvezni izvod dolžne sprejemati, zbirati, obdelovati, hraniti in dajati v uporabo za študijske, raziskovalne in podobne namene. Zelo pomemben način, ki je tudi uzakonjen v 14. členu ZKnj-1 (2001), so zagotovo tudi darovi, s katerimi lahko knjižnice močno zapolnjujejo vsebinske vrzeli in kakovostno dopolnjujejo svojo domoznansko knjižnično zbirko.

Preglednica 22: Prirast domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (naslovi, inventarne enote)

Prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja	Št. naslovov v osrednjih knjižnicah/UKM	Inventarne enote v osrednjih knjižnicah/UKM	Naslovi v KK	Inventarne enote v KK
Nakup	3.500/21	4.398 – 4.653/37	689	3.557
Št. veljavnih odgovorov od 58	57 (1 = 0)	56 (1 = 0; 1 = -)	30 (11 = 0, 17 = -)	29 (11 = 0, 18 = -)
Obvezni izvod	756/149	855/343	17	39
Št. veljavnih odgovorov od 58	10 (30 = 0, 18 = -)	10 (30 = 0, 8 = -)	3 (30 = 0, 25 = -)	3 (30 = 0, 25 = -)
Dar	5.057/90	6.363/325	728	1.512
Št. veljavnih odgovorov od 58	57 (1 = -)	55 (1 = 0; 2 = -)	33 (7 = 0, 18 = -)	34 (6 = 0, 18 = -)
Zamena (na podlagi podpisanega dogovora)	9/0	10/0	152	0
Št. veljavnih odgovorov od 58	3 (35 = 0, 20 = -)	3 (35 = 0, 20 = -)	1 (32 = 0, 25 = -)	0 (33 = 0, 25 = -)
Lastna izdaja	202/1	130/4	53	100
Št. veljavnih odgovorov od 58	22 (25 = 0, 11 = -)	20 (26 = 0, 12 = -)	7 (29 = 0, 22 = -)	8 (29 = 0, 21 = -)

Splošne knjižnice domoznansko gradivo v največji meri pridobivajo z darovi. Na ta način so v 57 splošnih knjižnicah pridobili 5.057 naslovov oz. 6.363 inventarnih enot gradiva (55 knjižnic). Drugi najpogostejši način pridobivanja je nakup. Splošne knjižnice so v letu 2016 kupile 3.500 naslovov oz. od 4.398 do 4.653 inventarnih enot gradiva. Z obveznim izvodom domoznansko gradivo pridobivajo le OOK, ki s tem zagotavljajo tudi povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva. Na ta način so v OOK zbirko povečali za 756 naslovov oz. 855 inventarnih enot. Splošne knjižnice prirast zagotavljajo tudi z lastno izdajo (202 naslova), zamene se pa, kot kažejo razpoložljivi podatki iz treh splošnih knjižnic, poslužujejo v neznatni meri (9 naslovov oz. 10 inventarnih enot). Pri prirastu je zagotovo pomembna primerjava med OOK in OK, pri čemer se ugotavlja, da je prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja napram OOK občutno manjši (primer: za št. naslovov v osrednjih knjižnicah je bil nakup 3500 naslovov, od tega je delež OOK 2.151). Vendar pa je glede na to, da odgovorov niso podale vse knjižnice, seveda interpretacija prirasta domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja v celoti podana na osnovi razpoložljivih podatkov, ki pa niso popolni.

⁹ Redigirani zapisi so dopolnjeni ali kako drugače popravljene zapisi.

UKM v pojasnilu dodaja, da je po načinu pridobivanja evidentirana samo domoznanska periodika (mariborencija), ne pa drugo gradivo, za pregled katerega bi bilo potrebno veliko časa.

5.3.4 | Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva

Na podlagi pridobljenih podatkov dejanskega stanja o knjižnem gradivu in njegovem prirastu v splošnih knjižnicah v letu 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva ni možno podati. Še najbližje dejanskemu stanju zbirke so podatki za knjižno gradivo, kjer podatkov za število naslovov v zbirki, prirast in število inventarnih enot nista posredovali 2 splošni knjižnici, za prirast inventarnih enot 3 knjižnice, vsi nadaljnji pridobljeni podatki pa kažejo na nerealno stanje domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah. Koliko knjižnic je podalo podatke za posamezno vrsto domoznanskega knjižnega gradiva, kažejo veljavni odgovori, npr. pri starejšem dragocenem gradivu je za število naslovov v zbirki število veljavnih odgovorov 22 (22 = 0, 4 = -, 10 = ?) – navedene številke beremo v naslednjem zaporedju: 22 knjižnic je navedlo podatke o številu naslovov v zbirki za starejše dragoceno gradivo, 22 knjižnic je označilo, da nimajo zaloge (0), 4 so označile, da nimajo podatka (-), 10 knjižnic je polje pustilo prazno. Število naslovov v zbirki (6.530) za starejše dragoceno gradivo velja tako za 22 knjižnic.

Ob vrsti gradiva in navedenih številkah zbrane podatke v tabelah navajamo v izogib napačnemu posredovanju pri naslednjem popisu (Preglednica 23), za sklepe pa niso relevantni.

Preglednica 23: Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah (naslovi in inventarne enote)

Vrsta domoznanskega gradiva	Št. naslovov v zbirki	Prirast naslovov	Št. inventarnih enot v zbirki	Prirast inventarnih enot	Št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Knjige	181.855	6.747	352.854	12.691	7.483
Št. veljavnih odgovorov od 58	56 (2 = -)	56 (2 = -)	56 (2 = -)	55 (3 = -)	16 (13 = 0, 15 = -, 14 = ?)
Starejše dragoceno gradivo	6.530	138	18.784	152	22.084
Št. veljavnih odgovorov od 58	22 (22 = 0, 4 = -, 10 = ?)	9 (33 = 0, 5 = -, 11 = ?)	23 (22 = 0, 3 = -, 10 = ?)	9 (33 = 0, 5 = -, 11 = ?)	10 (28 = 0, 8 = -, 12 = ?)
- od tega antikvarno gradivo	2.413	19	12.695	20	10.677
Št. veljavnih odgovorov od 58	18 (23 = 0, 5 = -, 12 = ?)	6 (32 = 0, 6 = -, 14 = ?)	18 (23 = 0, 5 = -, 12 = ?)	6 (32 = 0, 6 = -, 14 = ?)	5 (29 = 0, 9 = -, 15 = ?)
- od tega inkunabule	13	0	12	0	3
Št. veljavnih odgovorov od 58	3 (35 = 0, 5 = -, 15 = ?)	0 (38 = 0, 5 = -, 15 = ?)	3 (35 = 0, 5 = -, 15 = ?)	0 (38 = 0, 5 = -, 15 = ?)	2 (33 = 0, 7 = -, 16 = ?)
Siva literatura	10.671	1.114	9.356	494	1.800
Št. veljavnih odgovorov od 58	19 (16 = 0, 13 = -, 10 = ?)	15 (19 = 0, 13 = -, 11 = ?)	16 (17 = 0, 14 = -, 11 = ?)	12 (21 = 0, 13 = -, 12 = ?)	12 (15 = 0, 18 = -, 13 = ?)
Drugo	5.319	207	3.800	160	3.219
Št. veljavnih odgovorov od 58	7 (21 = 0, 13 = -, 17 = ?)	3 (24 = =, 14 = -, 17 = ?)	4 (22 = 0, 15 = -, 17 = ?)	2 (25 = 0, 14 = -, 17 = ?)	6 (19 = 0, 17 = -, 16 = ?)

Zbrani podatki niso dovolj uporabni za prikaz stanja domoznanskega knjižnega gradiva na dan 31. 12. 2016, prav tako ne dobimo vpogleda v prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016.

Preglednica 24: Knjižno gradivo, stanje na dan 31. 12. 2016, in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 - glede na vrsto domoznanskega gradiva v UKM (naslovi in inventarne enote)

Vrsta domoznanskega gradiva	Št. naslovov v zbirki	Prirast naslovov	Št. inventarnih enot v zbirki	Prirast inventarnih enot	Št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Knjige	2.339	206	4.592	399	-
Starejše dragoceno gradivo			3.511	55	-
- od tega antikvarno gradivo					
- od tega inkunabule					
Siva literatura					
Drugo			3.323	110	-

Na podlagi pridobljenih podatkov s strani UKM ne dobimo vpogleda v posamezno vrsto domoznanskega gradiva, le skupno stanje na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016.

5.3.5 | Zbirka in prirast serijskih publikacij ter bibliografsko obdelanih člankov na dan 31. 12. 2016 v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (splošne knjižnice)

Serijska publikacija je publikacija, ki izhaja v zaporednih zvezkih, običajno s številčnimi ali časovnimi oznakami, ki se nadaljuje brez predvidenega konca. K serijskim publikacijam štejemo periodične publikacije, časnike, letne publikacije (poročila, letopise, imenike), zbornike, razprave itd. raznih združenj in knjižne zbirke, za potrebe vprašalnika tudi integrirne vire (nevezane liste z zamenljivo vsebino in spletna mesta).

Preglednica 25: Število naslovov, inventarnih enot in prirast ter število neobdelanih inventarnih enot serijskih publikacij in drugega gradiva v splošnih knjižnicah na dan 31. 12. 2016

	Št. naslovov v zbirki	Prirast naslovov	Št. inventarnih enot v zbirki	Prirast inventarnih enot	Število inv. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Serijske publikacije	7.574	1.005	60.761	2.378	5.986
Št. veljavnih odgovorov od 58	55 (3 = ?)	53 (5 = ?)	55 (3 = ?)	53 (5 = ?)	24 (10 = 0, 10 = -, 14 = ?)
Drugo	28	0	0	0	0
Št. veljavnih odgovorov od 58	1 (27 = 0, 5 = -, 25 = ?)	0 (28 = 0, 5 = -, 25 = ?)	0 (28 = 0, 5 = -, 25 = ?)	0 (28 = 0, 5 = -, 25 = ?)	0 (27 = 0, 6 = -, 25 = ?)

Podatke za serijske publikacije (Preglednica 25) so podale skoraj vse splošne knjižnice, število naslovov in inventarnih enot 55 splošnih knjižnic, prirast naslovov in inventarnih enot pa 53 splošnih knjižnic. Kako so sicer odgovarjale knjižnice, je razvidno iz števila veljavnih odgovorov, npr. pri številu inventarnih enot, ki še niso računalniško obdelane, podatke 24 knjižnic (10 = 0, 10 = -, 14 = ?) beremo kot: 24 knjižnic je navedlo podatke o številu inventarnih enot, ki še niso računalniško obdelane, 10 knjižnic je označilo, da nimajo zaloge (0), 10 je označilo, da nimajo podatka (-), 14 knjižnic polja ni izpolnilo. Pod drugo je le 1 knjižnica navedla število naslovov v zbirki, prirasta naslovov/inventarnih enot in števila inventarnih enot pa ni podala nobena izmed knjižnic. Sodeč po odgovorih, imajo knjižnice v domoznanski zbirki tudi drugo gradivo, a zanj nimajo zaloge, skoraj polovica knjižnic (25) pa polj ni izpolnila.

Preglednica 26: Število naslovov, inventarnih enot in prirast ter število neobdelanih inventarnih enot serijskih publikacij v UKM na dan 31. 12. 2016

	Število naslovov v zbirki	Prirast naslovov	Število inv. enot v zbirki	Prirast inv. enot	Število inv. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Serijske publikacije	1.122	227	15.151	739	-

UKM (Preglednica 26) je za serijske publikacije podala podatke v celoti z izjemo inventarnih enot serijskih publikacij, ki še niso računalniško obdelane oziroma še niso v vzajemnem katalogu.

Preglednica 27: Število naslovov bibliografskih enot in prirast ter število neobdelanih bibliografskih enot v splošnih knjižnicah in v UKM na dan 31. 12. 2016

	Število naslovov bibliografskih enot v zbirki splošne/UKM	Prirast naslovov bibliografskih enot splošne/UKM	Število bibliografskih enot, računalniško neobdelanih (ocena) splošne/UKM
Članki	268.222/28.113	13.133/3.137	36.132/135.000
Št. veljavnih odgovorov od 58 splošnih knjižnic/UKM	40 (6 = 0, 3 = -, 9 = ?)/1	37 (9 = 0, 3 = -, 9 = ?)/1	16 (10 = 0, 17 = -, 15 = ?)/1

Pomemben del domoznanske dejavnosti predstavlja tudi bibliografska obdelava člankov iz serijskih publikacij, kar je bilo za OOK tudi zakonsko določeno v 13. členu Pravilnika o OOK(2003). Nekatere knjižnice so storitev opravljale že prej. V zadnjih letih, predvsem za potrebe Slovenske bibliografije, obdeluje članke tudi vse več OK. Bibliografska obdelava člankov je seveda pogojena s tem, da ima kader dovoljenje za kreiranje bibliografskih zapisov.

5.3.6 | Zbirka neknjižnega gradiva na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (splošne knjižnice) glede na vrsto domoznanskega gradiva

Zbirka neknjižnega gradiva v slovenskih splošnih knjižnicah (58) je podana v spodnji preglednici (Preglednica 28), vendar pa je potrebno upoštevati število veljavnih odgovorov, katerih razdelitev nam kaže, koliko knjižnic je dejansko navedlo podatke, koliko knjižnic podatka o zalogi zbirke neknjižnega gradiva nima, koliko knjižnic stanja o vrsti gradiva ni navedlo, npr. pri rokopisih je za število naslovov 21 knjižnic navedlo podatke o številu naslovov v zbirki, 22 knjižnic je označilo, da nimajo zaloge (0), 3 so označile, da nimajo podatka (-), 12 knjižnic je polje pustilo prazno. Podatek o številu naslovov v zbirki velja tako le za 21 knjižnic.

Preglednica 28: Stanje neknjižnega gradiva na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva v 58 splošnih knjižnicah in v UKM

	Število naslovov v zbirki splošne /UKM	Prirast splošne /UKM	Število inventarnih enot v zbirki splošne /UKM	Prirast splošne /UKM	Število enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena) splošne /UKM
Rokopisi	16.211/1100	35/14	16.453/-	19/700	4.469/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	21 (22 = 0, 3 = -, 12 = ?)	7 (35 = 0, 3 = -, 13 = ?)	19 (22 = 0, 4 = -, 13 = ?)	2 (35 = 0, 4 = -, 17 = ?)	16 (21 = 0, 7 = -, 14 = ?)
Zapuščine (korpusi)	2.400/-	4/3	2.419/-	1/-	4.046/-

	Število naslovov v zbirki splošne /UKM	Prirast splošne /UKM	Število inventarnih enot v zbirki splošne /UKM	Prirast splošne /UKM	Število enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena) splošne /UKM
Št. veljavnih odgovorov od 58	9 (31 = 0, 3 = -, 15 = ?)	4 (36 = 0, 3 = -, 15 = ?)	5 (32 = 0, 6 = -, 15 = ?)	1 (37 = 0, 5 = -, 15 = ?)	14 (20 = 0, 8 = -, 16 = ?)
Slikovno gradivo	89.724/-	2.168/118	88.809/-	1.393/227	41.752/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	37 (8 = 0, 2 = -, 11 = ?)	24 (20 = 0, 3 = -, 11 = ?)	35 (9 = 0, 3 = -, 11 = ?)	25 (20 = 0, 2 = -, 11 = ?)	30 (11 = 0, 5 = -, 12 = ?)
Glasbeni tiski	6.046/103	37/34	6.996/289	60/48	27/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	36 (10 = 0, 2 = -, 10 = ?)	12 (31 = 0, 3 = -, 12 = ?)	35 (10 = 0, 2 = -, 11 = ?)	11 (31 = 0, 3 = -, 13 = ?)	3 (27 = 0, 11 = -, 17 = ?)
Kartografsko gradivo	3.103/-	71/90	4.571/10.357	103/115	261/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	46 (2 = 0, 1 = -, 9 = ?)	19 (24 = 0, 3 = -, 12 = ?)	44 (3 = 0, 1 = -, 12 = ?)	19 (23 = 0, 3 = -, 13 = ?)	10 (22 = 0, 8 = -, 18 = ?)
Videoposnetki	3.656/88	184/9	5.255/205	221/21	859/20
Št. veljavnih odgovorov od 58	51 (2 = 0, 5 = ?)	27 (20 = 0, 3 = -, 8 = ?)	49 (2 = 0, 7 = ?)	27 (19 = 0, 3 = -, 9 = ?)	20 (13 = 0, 9 = -, 16 = ?)
Zvočni posnetki	2.567/184	167/18	4.209/372	317/37	301/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	48 (4 = 0, 6 = -)	28 (17 = 0, 3 = -, 10 = ?)	46 (4 = 0, 1 = -, 7 = ?)	27 (17 = 0, 3 = -, 11 = ?)	18 (17 = 0, 9 = -, 14 = ?)
Večvrstno gradivo	408/-	4/-	827/-	8/-	121/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	19 (22 = 0, 3 = -, 14 = ?)	4 (35 = 0, 4 = -, 15 = ?)	20 (22 = 0, 3 = -, 13 = ?)	4 (35 = 0, 4 = -, 15 = ?)	4 (28 = 0, 9 = -, 17 = ?)
Elektronski viri	12.706/-	886/-	13.028/-	882/-	2.844/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	32 (12 = 0, 2 = -, 12 = ?)	13 (30 = 0, 2 = -, 13 = ?)	31 (12 = 0, 3 = -, 12 = ?)	12 (30 = 0, 3 = -, 13 = ?)	4 (26 = 0, 10 = -, 18 = ?)
Drobni tiski	45.652/-	1.033/318	48.038/197.943	1.422/950	65.482/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	18 (20 = 0, 6 = -, 14 = ?)	9 (27 = 0, 7 = -, 15 = ?)	17 (20 = 0, 6 = -, 15 = ?)	11 (26 = 0, 6 = -, 15 = ?)	23 (13 = 0, 9 = -, 13 = ?)
Mikrofilmi	119/155	0/0	1.704/155	0/0	2/-
Št. veljavnih odgovorov od 58	6 (34 = 0, 3 = -, 15 = ?)	0 (40 = 0, 18 = ?)	6 (34 = 0, 3 = -, 15 = ?)	0 (40 = 0, 18 = ?)	1 (33 = 0, 24 = ?)
Drugo	3.332/0	60/0	2.876/0	53/0	7.363/0
Št. veljavnih odgovorov od 58	16 (23 = 0, 3 = -, 16 = ?)	6 (31 = 0, 4 = -, 17 = ?)	15 (23 = 0, 3 = -, 17 = ?)	5 (32 = 0, 4 = -, 17 = ?)	2 (25 = 0, 31 = ?)

Ugotavljamo, da podatki o neknižnem gradivu niso relevantni, saj za nobeno vrsto neknižnega domoznanskega gradiva podatkov niso navedle vse knjižnice (Preglednica 28).

Tudi UKM ni posredovala vseh podatkov, po katerih smo spraševali, po odgovorih sodeč za določene vrste neknižnega gradiva nimajo zaloge (0) oziroma podatka (-).

5.3.7 | Domoznansko gradivo v UKM, stanje na dan 31. 12. 2016¹⁰

V statističnih meritvah se podatki o domoznanskem gradivu v UKM ne zbirajo, ker je UKM v ZKnj-1 (2001) glede opravljanja domoznanske dejavnosti izjema, saj izvira iz študijske knjižnice v Mariboru.

¹⁰ Pripravila, dr. Vlasta Stavbar, vodja Enote za domoznanstvo in posebne zbirke, Maribor, 28. 2. 2018 (posredovano po elektronski pošti).

Da bi bila informacija o domoznanskem gradivu bolj celovita, smo jih dodatno zaprosili za podatke, ki jih predstavljamo v tem poglavju.

Domoznansko gradivo (monografije, periodika, neknjižno) v UKM, glede na podatke v COBIB-u, obsega: 3.763 naslovov in 8.386 inventarnih enot, od tega monografije: 2.539 naslovov in 5.014 inventarnih enot, 97 naslovov periodičnih publikacij (995 inventarnih številčk), 1.127 naslovov neknjižnega gradiva (2.377 inventarnih številčk) ter 59.371 člankov. V UKM pojasnjujejo, da je domoznanskega gradiva prav gotovo več, saj šele zadnja leta bibliografske zapise opremljajo s kodo za domoznansko gradivo. Deleža starejšega gradiva pa še nimajo v COBIB-u.

Letno bibliografsko obdelajo okrog 3.000 člankov, od tega jih kreirajo okrog 2.900, okrog 100 pa jih prevzamejo iz vzajemne baze. Za obdobje 1850-1977 so bibliografski zapisi iz slovenskih in nemških časnikov ter publikacij uvrščeni v klasične listkovne kataloge, v obsegu 410.000 zapisov. Prav tako tudi za obdobje 1978-1985 v obsegu približno 190.000 bibliografskih zapisov. Za obdobje 1986-2000 je 136.177 zapisov v posebni, separadni bazi, dostopni preko OPAC-a (OPAC, Druge specializirane baze, DOM/UKM), od leta 2000 dalje pa v COBIB-u. Torej je za obdobje 1850-2000 v klasičnih katalogih in separadni bazi uporabnikom na voljo več kot 609.000 bibliografskih zapisov (člankov). Uporabnikom je bilo na dan 31. 12. 2016 na voljo 814.000 bibliografskih zapisov o člankih v listkovnih in računalniških katalogih.

Posebne zbirke imajo enako zgodovino nastanka in razvoja. Imajo svoje inventarne knjige za določeno obdobje in ločene matične kataloge. Rokopisno gradivo ima svojo inventarno knjigo. Bibliografsko popisanih je 850 Ms (inventarnih enot in 4.832 inventarnih številčk). Rokopisno gradivo v zadnjih letih evidentirajo in čaka na popis v COBIB-u (dogovor z NUK).

Neknjižno starejše gradivo v Zbirki drobnih tiskov v UKM (razglednice, drobni tiski in plakati, čestitke, slikovni material) ima svoje klasične inventarne knjige, ki izkazujejo naslednje (Preglednica 29):

Preglednica 29: Neknjižno (starejše) gradivo v Zbirki drobnih tiskov v UKM

Vrsta gradiva	Inv. št. (klasične)	Stanje leta
razglednice	25.910	1997
drobni tiski	24.000	1982
čestitke	3.928	1997/98
slikovni material	1.271	1997

Pozneje so v UKM gradivo pričeli vnašati v COBIB. Stanje iz klasičnih inventarnih knjig je podlaga za beleženje knjižnične zaloge zbirke drobnih tiskov, kar je prikazano v spodnji preglednici (Preglednica 30).

Preglednica 30: Zbirka drobnih tiskov (klasične inventarne knjige)

Leto	Inv. št.
2005	149.545
2010	153.953
2016	165.841

Glasbena, filmska, kartografska zbirka ima za starejša obdobja prav tako ločeno inventarno knjigo in matični katalog. Danes se gradivo vnaša v vzajemni katalog.

Ob koncu leta 2016 je bilo stanje zbirke rariet in stare periodike 4.307 enot oziroma inventarnih številčk, in sicer:

- 3.510 enot oziroma inventarnih številčk rarietnega monografskega gradiva (lokacija SR),

- 3.367 enot oz. inventarnih številok raritetne periodike - Mariborenzije in Štajerske (lokacija SRP),
- 940 enot oz. inventarnih številok (periodika iz obdobja Avstro-Ogrske in stare Jugoslavije) (lokacija DEPO).

Poleg tega imajo v UKM še Maistrovo knjižnico, ki obsega okoli 6.000 enot gradiva (monografije in periodične publikacije).

5.3.8 | Dodatna pojasnitev prirasta domoznanskega gradiva

Prirast domoznanskega gradiva so respondenti v obliki odprtega vprašanja lahko tudi pojasnili. Odgovore je podalo 35 knjižnic, od tega jih šest navaja, da ne želijo dodatno pojasniti prirasta domoznanskega gradiva, dve pa sta označili s poševnico (/), kar lahko razumemo kot ostale navedbe, tj. da dodatno ne pojasnjujejo prirasta domoznanskega gradiva. Odgovori preostalih 27 splošnih knjižnic in UKM so razvidni v spodnji preglednici (Preglednica 31).

Preglednica 31: Dodatna pojasnila o prirastu domoznanskega gradiva po območjih OOK in v UKM

Območje	Knjižnica	Pojasnila o prirastu domoznanskega gradiva
Celjsko	Knjižnica Laško	V prirastu, prav tako tudi pri prikazu zbirke, smo upoštevali gradivo, ki je postavljeno v domoznanski zbirki v OK v Laškem in ima v polju 996/997 interno oznako i=dom. Tudi podatek za računalniško izposajo (pridobljen s strani IZUM-a) smo navajali za gradivo, ki je inventarizirano v Knjižnici Laško - oddelek 01 in ima v interni oznaki i=dom. V načrtu imamo, da v KK Radeče in Rimske Toplice oblikujemo posebni zbirki z domoznanskim gradivom, ki bo tudi ustrezno strokovno obdelano.
	Knjižnica Rogaška Slatina	Opomba k točki 3.6 - poleg v tabeli popisanega neinventariziranega neknjižnega gradiva hranimo še: - približno 400 plakatov - približno 40 tematskih zbirnih map drobnih tiskov in izrezkov iz časopisja - 38 razstavnih panojev.
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	V rubriki 3. 4. – drugo smo zajeli seminarske in raziskovalne naloge lokalnih osnovnih in srednjih šol, vezane na domoznansko tematiko.
	Knjižnica Šentjur	*D igrače
	Knjižnica dr. Toneta Seliškarja Trbovlje	Knjižnica bo v letu 2017 začela s katalogiziranjem člankov ter digitalizacijo fotografskega gradiva, za kar bo izdelana tudi digitalna knjižnica.
	Knjižnica Velenje	Prirast digitalne domoznanske zbirke je ocenjen približno.
	Medobčinska knjižnica Žalec	Pod drugo sodi: raziskovalne naloge, članki, letaki, vabila ... in promocijsko gradivo podjetij in drugih organizacij.
	Osrednja knjižnica Mozirje	Starejše dragoceno gradivo hranimo v okviru posebnih zbirk, ki jih upravlja OK Mozirje. To sta muzejska zbirka Mozirje in Mozirja in v okviru te osebna zbirka Aleksandra Videčnika. To gradivo ni inventarizirano kot knjižnično gradivo. Veliko domoznanskega gradiva še čaka na obdelavo, zato prirast in stanje nista popolnoma realna kazalca stanja domoznanskega gradiva. Pričakujemo, da bo prirast domoznanskega gradiva v prihodnjih letih večji.
Dolenjsko	Knjižnica Brežice	Pri zbirki in prirastu smo upoštevali samo gradivo z interno oznako dz. Gradiva, ki je po naravi domoznansko in nima oznake dz ter stoji na drugih oddelkih, pri statistiki nismo upoštevali.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Precej sekundarnega gradiva nimamo zavedeno kot domoznansko gradivo (predvsem leposlovje), tako da ga nismo

Območje	Knjižnica	Pojasnila o prirastu domoznanskega gradiva
		mogli upoštevati pri iskanju za to anketo. Načeloma imamo torej več naslovov in enot, kot je zapisano. Oznako dom dajemo (sproti) novejšemu domoznanskemu gradivu, starejše pa žal še ni prišlo na vrsto. Je pa v načrtu. Rokopise imamo v zbirnih mapah posameznih avtorjev, en avtor ima en zbirni zapis in več inventarnih enot. Drobni tiskov nimamo prešteti, ker se zbirka konstantno dopolnjuje in nimamo kadra, ki bi to počel. Drobni tiskov ne katalogiziramo in inventariziramo (razen domoznanskih zbirank). Siva literatura je deloma v skladišču (serijske publikacije podjetij, interna glasila, drobni tisk), nekaj tudi v prostem pristopu (908 TR), vendar je še nismo opremili z oznakami siva literatura, tako da ne moremo iskati po tem parametru.
	Knjižnica Sevnica	V letu 2016 je bilo prevzetih oziroma kreiranih 371 člankov, število vseh člankov do 31. 12. 2016 pa je 808.
	Valvazorjeva knjižnica Krško	Kljub zmanjševanju finančnih sredstev za gradivo si prizadevamo, da bi vsako leto dopolnjevali domoznansko zbirko.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Vpisano je samo gradivo, ki ima oznako DOM. Posebne zbirke (antikvarno gradivo, raritete ipd.) niso vštete. Prav tako ni všteta domoznanska periodika (tudi na mikrofilmih), ki se hrani posebej na časopisnem oddelku. Pri člankih nimamo vseh podatkov, ker so se različno označevali čez leta. Ocene računalniško neobdelanega gradiva ne moremo podati pri vseh postavkah.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Nimamo sistematične nabave, ozaveščenost izdajateljev je šibka, svojih izdaj nam (v glavnem) ne ponudijo, zato kljub navezavi stikov težko pridemo do gradiv.
Gorenjsko	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Neobdelanega je še precej drobnega tiska, sive literature, brošur.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Posebej kreirani zbirki Vladimirja Kavčiča in Lojzeta Gostiše - drobni tiski - 37 map.
	Občinska knjižnica Jesenice	V letu 2016 je zaradi dogovora o vnosu člankov izrazilo porastel vnos člankov iz domoznanskih serijskih publikacij.
Koroško	Knjižnica Dravograd	Na območju Občine Dravograd letno izide zelo malo tovrstnega gradiva.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Drobnega tiska v večini računalniško ne obdelujem.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Številke v zvezi s prirastom niso realne, saj mi gradivo, ki ga označimo kot domoznansko (OD) - običajno en izvod, hranimo v posebni omari, ki služi kot nekakšen arhiv (želimo, da se ohrani), sicer pa je gradivo razporejeno med ostalim gradivom v knjižnici.
Obalno-kraško	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Pod "drugo" v zbirki neknjižnega gradiva so navedene stare razglednice.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Prirast se nanaša na tisto gradivo, ki ga dobimo v okolju, v katerem delujemo (monografije ...) in kar s svojim delovanjem pridobimo. Nato je dostopno tudi našim uporabnikom.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Logatec	Zapuščine (korpori) - v knjižnici hranimo tri zapuščine - dr. Andreja Gosarja, Ivana Albrehta in Andreja Žigona. Vse zapuščine vsebujejo rokopise, a nič od tega ni računalniško obdelano, tudi najverjetneje v nadaljnje ne bo. Neobdelanega slikovnega gradiva imamo ogromno v zapuščini Andreja Žigona,

Območje	Knjižnica	Pojasnila o prirastu domoznanskega gradiva
		ki se je ukvarjal s fotografijo, poleg tega imamo računalniško neobdelano tudi zbirko starih razglednic.
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Na zgoraj navedene podatke ne morem odgovoriti.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Članke smo začeli bibliografsko obdelovati šele v letu 2016.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Pri večvrstnem gradivu se izvodi razporedijo glede na vneseno kodo za oznako fizične oblike.
	UKM	3.4 - pod drugo je zavedena raritetna periodika; 3.5 - zajeta le mariborska periodika; podatki za zbirko so od leta 2000 dalje (COBIB) pred tem je v separadni dom. bazi več kot 150.000 zapisov (COBISS/OPAC), v listkovnih katalogih pa več kot 750.000 zapisov; 3.6 - rokopisi: v katalogu rokopisov je 850 Ms - naslovov (značnic) in 4832 inv. števil., od leta 2000 se delajo letni popisi rokopisnega gradiva. Drobnji tiski: v drobnih tiskih je zajeto: drobnji tiski, PKG, PKG LEP. Podatki za števil. inv. enot so vodeni od leta 2003 dalje, pred tem se uporablja listkovni katalog, kjer pa ocena ni mogoča. Vsaka zapuščina je šteta kot ena enota. V letu 2016 smo prejeli tri zapuščine kot korpuse. V COBISS je bila vnešena ena glasbena zapuščina ter knjižno gradivo osebne zapuščine, ki smo jo prejeli leta 2016. Glasbeni tiski, videoposnetki, zvočni posnetki: podatki se nanašajo le na gradivo, ki je v COBIB-u označeno kot domoznansko, vendar je realna številka višja, ker se je začelo označevati domoznansko gradivo postopoma komaj leta 2005. Ocena število enot, ki še niso računalniško obdelane, ni mogoča pri nobeni vrsti gradiva. Za vse neknjižno gradivo velja, da je enot gradiva veliko več kot inventarnih števil, ki so navedene v tabeli.

Respondenti so se pri dodatni pojasnitvi prirasta domoznanskega gradiva v glavnem sklicevali na predhodna vprašanja o prirastu, kar pomeni, da so tam zabeležene podatke tukaj argumentirali oz. jih pojasnili. Glede na pojasnila opazimo, da veliko domoznanskega knjižničnega gradiva po knjižnicah še vedno ni ustrezno obdelanega (tj. z dodeljevanjem oznak), zaradi česar je prirast marsikje ocenjen približno, prav tako je precej gradiva še neobdelanega.

5.4 | Število in usposobljenost strokovnega kadra v domoznanstvu

5.4.1 | Strokovni delavci, ki skrbijo za domoznansko dejavnost

Za opravljanje dodatnih nalog iz 16. člena ZKnj-1 (2001), v tem primeru gre za nalogo zbiranja, obdelave, varovanja in posredovanja domoznanskega gradiva, ima knjižnica še vsaj po 0,32 strokovnega delavca (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003, 14. člen). Za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke pa ima knjižnica še 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj (ibid.).

Preglednica 32: Število strokovnih delavcev (osebe), ki skrbijo za domoznansko dejavnost v splošnih knjižnicah in v UKM, 2016

	Št. oseb	Št. knjižnic	Skupaj št. oseb	Odstotek knjižnic z določenim št. oseb
	0	2	0	4 %
	1	22	22	39 %
	2	15	30	27 %
	3	5	15	9 %

	Št. oseb	Št. knjižnic	Skupaj št. oseb	Odstotek knjižnic z določenim št. oseb
	4	4	16	7 %
	5	4	20	7 %
	6	3	18	5 %
	7	1	7	2 %
Skupaj splošne	/	56	128	100 %
UKM	6	1	6	100 %
SKUPAJ splošne in UKM	/	57	134	

Na vprašanje o številu strokovnih delavcev je odgovorilo vseh 58 splošnih knjižnic, od tega sta dve knjižnici navedli, da nimata zaposlene osebe, ki bi skrbeli za domoznansko dejavnost, dve knjižnici pa sta na jasno zastavljeno vprašanje podali neveljaven odgovor in smo ju vsled zagotavljanja verodostojnega pregleda stanja iz analize izvzeli. Ob upoštevanju ostalih odgovorov je bilo na dan 31. 12. 2016 v 56 splošnih knjižnicah 128 oseb, zaposlenih za domoznansko dejavnost. V Sloveniji je za to področje knjižnične dejavnosti zaposlenih 134 oseb vključno s šestimi v UKM.

Od skupno 128 oseb v slovenskih splošnih knjižnicah, ki skrbijo za domoznansko dejavnost, jih je 36 zaposlenih v OOK in 92 v OK Tako v OOK kot v OK opažamo neenakomerno porazdelitev števila zaposlenih za domoznansko dejavnost. V preglednici (Preglednica 32) vidimo, da ima največ splošnih knjižnic (22 oziroma 39 %) zaposlenega 1 strokovnega delavca, ki skrbi za domoznansko dejavnost, sledi 15 splošnih knjižnic (27 %), ki imajo 2 zaposlena za to dejavnost. Večje število zaposlenih strokovnih oseb je v OOK. Od 2 strokovnih delavcev v 5 OOK do od 3 do 7 v ostalih 5 OOK.

V UKM je za domoznansko dejavnost zaposlenih 6 oseb.

Skrb vzbujajoče je, da glede na izvajanje podzakonskih določil in pomen domoznanske dejavnosti za lokalno okolje 2 knjižnici poročata, da nimajo osebe, ki bi se ukvarjala z domoznansko dejavnostjo. To sta na Celjskem območju Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi in na Pomurskem območju Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona.

Preglednica 33: Ekvivalent polne zaposlitve (EPZ) oseb, ki skrbijo za domoznansko dejavnost v 57/58 splošnih knjižnicah in v UKM, s številom knjižnic ter izraženo v deležu, 2016

	Število knjižnic	Ekvivalent polne zaposlitve (EPZ)	Število EPZ in število knjižnic	Odstotek knjižnic z določenim EPZ
	10	0,10	1	17%
	9	0,5	4,50	16%
	8	1	8,00	14%
	6	0,2	1,20	10%
	4	2	8,00	7%
	3	0,3	0,90	5%
	2	2,5	5,00	3%
	2	1,5	3,00	3%
	2	0,25	0,50	3%
	2	0,16	0,32	3%
	1	5	5,00	2%
	1	3,5	3,50	2%
	1	0,7	0,70	2%
	1	0,6	0,60	2%

	Število knjižnic	Ekvivalent polne zaposlitve (EPZ)	Število EPZ in število knjižnic	Odstotek knjižnic z določenim EPZ
	1	0,55	0,55	2%
	1	0,4	0,40	2%
	1	0,35	0,35	2%
	1	0,15	0,15	2%
	1	0	0	2%
Skupaj splošne	57/58		43,67	98%
UKM	1	6	6	100%
Skupaj splošne in UKM	58		49,67	

Preglednica 33 prikazuje ekvivalent polne zaposlitve (EPZ) v 57 od 58 slovenskih splošnih knjižnic. Knjižnica Velenje s Celjskega območja podatka ni navedla. Glede na rezultate odgovorov je bilo na dan 31. 12. 2016 v 57 od 58 slovenskih splošnih knjižnic (brez Knjižnice Velenje) zaposlenih za domoznansko dejavnost 43,67 zaposlenih, izraženo v EPZ. V 10 OOK predstavlja 36 zaposlenih v ekvivalentu polne zaposlitve 24 EPZ, v 47 OK¹¹ pa 19,67 EPZ. V povprečju je v 47 OK 0,41 EPZ. Ekvivalent polne zaposlitve za domoznansko dejavnost je manjši glede na rezultate meritev razvitosti za leto 2011¹², ko je bilo v splošnih knjižnicah v deležu EPZ 46,69 strokovnih delavcev za domoznansko dejavnost. Od tega je bilo takrat v OOK 25,7 EPZ, v OK pa 20,99 EPZ.

V UKM je število EPZ enako številu oseb, to je 6.

V Sloveniji je skupaj (v 57 splošnih knjižnicah in UKM) za domoznansko dejavnost, izraženo v ekvivalentu polne zaposlitve zaposlenih 49,67 EPZ.

5.4.2 | Stopnja formalne izobrazbe zaposlenih v domoznanski dejavnosti

ZKnj-1 (2001) določa, da so strokovni knjižničarski delavci: knjižničar, višji knjižničar, bibliotekar pomočnik in bibliotekar. Opravljajo strokovna dela, ki so temeljna za izvajanje knjižnične javne službe. Imeti morajo raven izobrazbe, predpisano v 39. a členu tega zakona, ter opravljen bibliotekarski izpit iz 39. b člena tega zakona. Pristojni minister iz 58. člena tega zakona lahko predpiše podrobnejše vrste izobrazbe.

Pravilnik o pogojih knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) v 14. členu določa, da morajo biti strokovni delavci, ki vodijo strokovno delo knjižnice ali izvajajo izbor gradiva za nakup in izločanje, bibliografsko obdelavo, posredovanje informacij, promocijske in izobraževalne storitve za uporabnike, domoznanstvo ali vodijo dejavnosti oziroma posebne zbirke, bibliotekarji ali višji knjižničarji.

Oseba, ki se zaposli kot strokovni knjižničarski delavec, mora imeti opravljen bibliotekarski izpit. Ne glede na to določilo pa se oseba lahko zaposli kot strokovni knjižničarski delavec tudi brez opravljenega bibliotekarskega izpita, vendar ga mora opraviti najkasneje v roku enega leta od sklenitve delovnega razmerja ali po premestitvi na delovno mesto, na katerem je bibliotekarski izpit določen kot pogoj za zasedbo delovnega mesta (39. b člen). Strokovni delavci knjižnic so morali bibliotekarski izpit po tem zakonu opraviti v roku 2 let od uveljavitve zakona do decembra 2017 (69. člen ZKnj-1).

¹¹ Tu ni možno podati EPZ za določeno število zaposlenih, saj se število OK, ki so podale število oseb ne ujema s številom OK, ki so dale podatke o EPZ.

¹² Podatki so iz arhiva CeZaR/NUK.

Preglednica 34: Ravni izobrazbe s številom strokovnega kadra in opravljenim bibliotekarskim izpitom v domoznanski dejavnosti v splošnih knjižnicah in v UKM, stanje 31. 12. 2016

	Raven izobrazbe	Število	Z opravljenim bibliotekarskim izpitom
Splošne knjižnice	do 5 - gimnazija in srednješolsko izobraževanje	8	5
	6/1 - višješolski program	11	10
	6/2 - specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni program; bolonjski visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja)	12	12
	7 - univerzitetni program, specializacija po visokošolskem strokovnem programu; bolonjski magisterij stroke (2. bolonjska stopnja)	83	83
	8/1 - specializacija po univerzitetnem programu, magisterij znanosti	9	9
	8/2 - doktorat znanosti (tudi 3. bolonjska stopnja)	3	3
Skupaj splošne		126	122
UKM	6/2 - specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni program; bolonjski visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja)	1	1
	7 - univerzitetni program, specializacija po visokošolskem strokovnem programu; bolonjski magisterij stroke (2. bolonjska stopnja)	3	3
	8/2 - doktorat znanosti (tudi 3. bolonjska stopnja)	2	2
SKUPAJ		132	128

Glede ravni izobrazbe smo dobili podatke za 132 oseb (vključno s 6 iz UKM). Kot kažejo rezultati anketnega vprašalnika (Preglednica 34), glede ravni izobrazbe v času popisa 8 oseb še ni izpolnjevalo 14. člena Pravilnika o pogojih knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003), in sicer: na Celjskem območju – Osrednja knjižnica Mozirje, 1 oseba; na Dolenjskem območju – Knjižnica Miklova hiša Ribnica, 3 osebe; Knjižnica Sevnica, 1 oseba; na Goriškem območju – Mestna knjižnica in čitalnica Idrija, 1 oseba; na Osrednjeslovenskem območju – Cankarjeva knjižnica Vrhnika, 1 oseba; na Štajerskem območju – Knjižnica Lenart, 1 oseba. Poleg tega 3 osebe od teh niso imele opravljenega bibliotekarskega izpita. Bibliotekarskega izpita prav tako ni imela opravljenega ena oseba z izobrazbo 6/1.

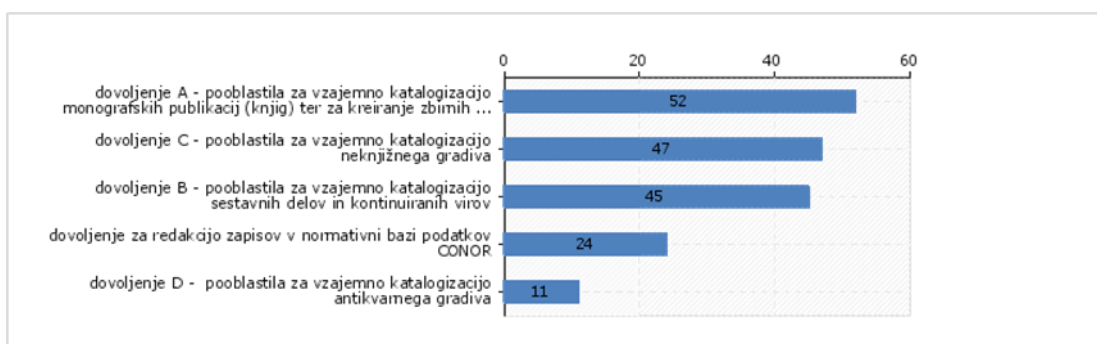
Največ strokovnih delavcev v slovenskih splošnih knjižnicah (83 od skupaj 126), zaposlenih v domoznanski dejavnosti, ima 7 stopnjo izobrazbe. 3 osebe pa imajo doktorat znanosti - stopnjo izobrazbe 8/2.

Pomembno je omeniti, da smo pri analizi anketnega vprašalnika pri splošnih knjižnicah opazili razhajanja v številu strokovnih delavcev, ki so prikazani v poglavju 5.4.1 in pa številu oseb, ki jih dobimo s seštevkom zaposlenih z določeno stopnjo izobrazbe. V prvem primeru so knjižnice skupaj navedle 128 oseb, v drugem pa 126. Pri pregledu posameznih odgovorov smo ugotovili, da so nekatere knjižnice navedle število zaposlenih pri prvem vprašanju, istega števila pa v naslednjem odgovoru glede izobrazbe niso upoštevale.

V UKM ima strokovni kader v večini 7 stopnjo izobrazbe, imajo pa tudi 2 doktorja znanosti. Vsi so imeli opravljen bibliotekarski izpit.

5.4.3 | Usposobljen kader z dovoljenji/pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS

Vse slovenske splošne knjižnice (58) in UKM so članice Kooperativnega online bibliografskega sistema in servisov COBISS, katerega naloge izvaja Institut informacijskih znanosti (IZUM). Vse splošne knjižnice in UKM kreirajo, prevzemajo in redigirajo bibliografske zapise knjižničnega gradiva v vzajemnem katalogu COBIB.SI. Za kreiranje bibliografskih zapisov morajo katalogizatorji pridobiti posamezna dovoljenja za vzajemno katalogizacijo COBISS (kategorije A, B1, B2, C in D).

Slika 15: Kader s pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v splošnih knjižnicah

Na vprašanje o usposobljenosti kadra z dovoljenji za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS je odgovorilo 52 knjižnic. Odgovorile niso: Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona, Knjižnica Črnomelj, Splošna knjižnica Slovenske Konjice, Knjižnica Lenart, Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik in Ljudska knjižnica Metlika. Vse knjižnice, ki so odgovorile, imajo dovoljenje A (52 knjižnic oz. 90 %), večina jih ima tudi dovoljenje B (45 knjižnic oz. 81 %) in C (47 knjižnic oz. 81 %), nekoliko manj (24 knjižnic oz. 41 %) knjižnic ima dovoljenje za redakcijo zapisov v normativni bazi podatkov CONOR, najmanj (11 knjižnic oz. 19 %) pa ima dovoljenje D (Slika 15).

V UKM imajo vsa dovoljenja/pooblastila za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS. Pri tem dodajajo, da se število zaposlenih s posameznimi dovoljenji nanaša izključno na sodelavce Enote za domoznanstvo in posebne zbirke in ne na zaposlene v celotni knjižnici.

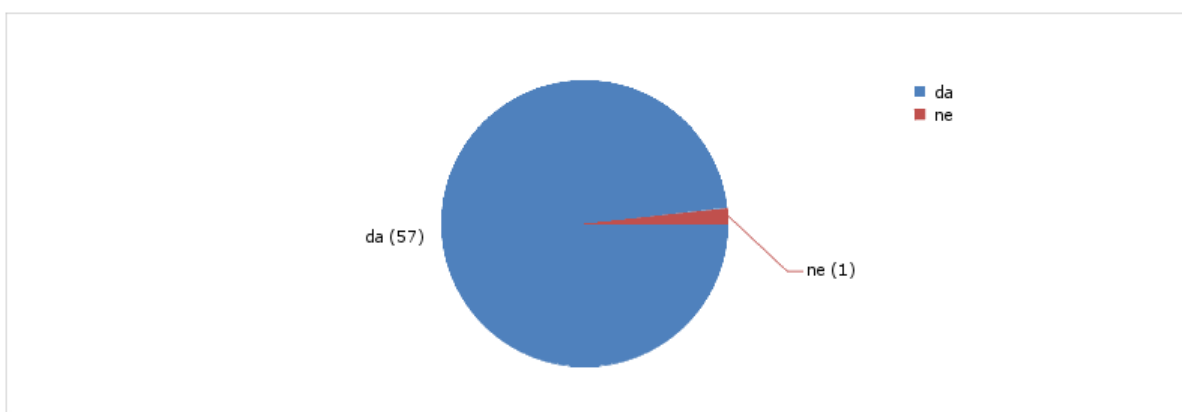
Podrobnejši pregled, koliko zaposlenih ima posamezna dovoljenja v splošnih knjižnicah in v UKM, kaže naslednje podatke: dovoljenje A ima 188 (in 6 v UKM) zaposlenih, dovoljenje B1 ima 128 zaposlenih (in 5 v UKM), dovoljenje B2 ima 73 zaposlenih (in 3 v UKM), dovoljenje SER ima 48 zaposlenih (in 3 v UKM), dovoljenje C ima 137 zaposlenih (in 6 v UKM), dovoljenje D ima 21 zaposlenih (in 2 v UKM) in dovoljenje CONOR ima 61 zaposlenih (in 3 v UKM). Pri tem je potrebno dodati, da so poleg domoznancev všteti tudi ostali zaposleni.

Pravilnik o OOK (13. člen) določa, da je območna knjižnica dolžna organizirati bibliografsko obdelavo vseh vrst domoznanskega gradiva s svojega območja v sistemu COBISS, tudi polpubliciranega gradiva, serijskih publikacij in člankov, po kriterijih, določenih za potrebe Slovenske bibliografije. Bibliografska obdelava tega gradiva se zagotavlja v knjižnicah, ki to gradivo zbirajo. Glede na rezultate dve OOK (Mariborska knjižnica in Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem) nimata pooblastila za vzajemno katalogizacijo antikvarnega gradiva – dovoljenja D, medtem ko imajo katalogizatorji v preostalih osmih OOK vsa pooblastila za kreiranje bibliografskih zapisov. V OOK Ravne na Koroškem so podali pojasnitev glede dovoljenja za katalogizacijo antikvarnega gradiva, in sicer da imata obe strokovni delavki v domoznanskem oddelku dovoljenje za katalogizacijo antikvarnega gradiva in vse tečaje, ki so potrebni za COBISS2. Večino antikvarnega gradiva knjižnice sta že pred leti vnesli v COBISS2. Kasneje, ko je knjižnica prešla na bazo COBISS3, je IZUM vse te zapise iz

COBISS2 prenesel v testno bazo COBISS3. Težava je, da je antikvarno gradivo v testni bazi in ga ni možno ponovno katalogizirati za pridobitev končnega dovoljenja, ker bi vsaka potrebovala pet zapisov. V prihodnje bodo to poskušali rešiti v sodelovanju z IZUM-om.

5.4.4 | Udeležba na različnih strokovnih usposabljanjih zaposlenih, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo

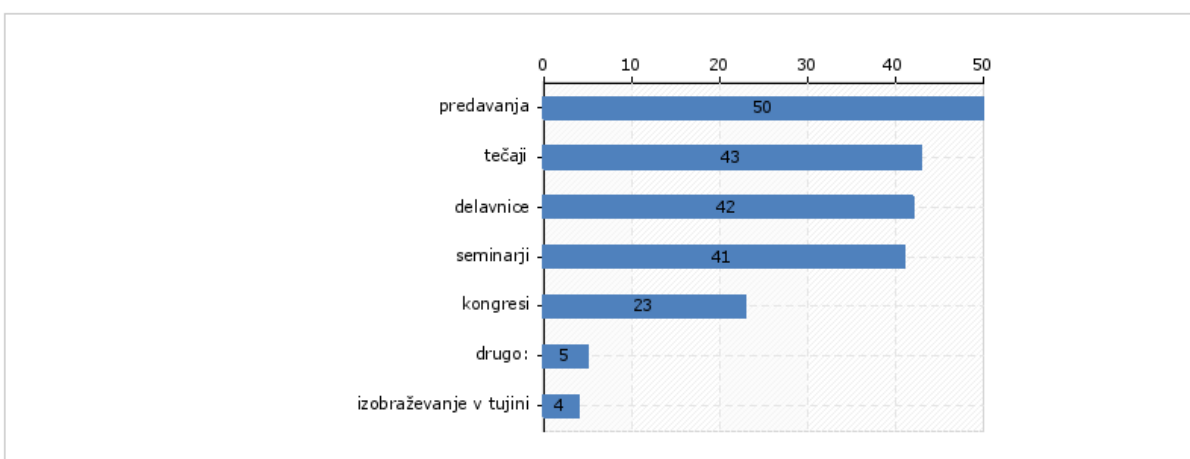
Študij bibliotekarstva ne omogoča pridobivanje potrebnih znanj in kompetenc za opravljanje dela na področju domoznanske dejavnosti v splošni knjižnici. Za uspešno in produktivno delo je treba znanja nadgrajevati in zato je pomembno permanentno izobraževanje zaposlenih. Nova znanja pripomorejo k večjim kompetencam, ki so pomembna tako za posameznika kot za stroko, v kateri deluje.

Slika 16: Zaposleni, ki se v splošnih knjižnicah ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, se udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj

57 splošnih knjižnic (98 %) in UKM so odgovorile, da se zaposleni, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj. Ena knjižnica (2 %) je odgovorila, da se zaposleni ne udeležujejo strokovnih izobraževanj zaradi pomanjkanja števila zaposlenih (Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona) (Slika 16).

V nadaljevanju je teh 57 knjižnic navedlo vrsto oziroma obliko usposabljanj, ki se jih udeležujejo zaposleni v domoznanski dejavnosti.

Slika 17: Oblike strokovnih usposabljanj, ki se jih udeležujejo zaposleni v domoznanski dejavnosti iz splošnih knjižnic

Kot je razvidno iz slike (Slika 17), se največ zaposlenih udeležuje različnih predavanj (odgovorilo 50 knjižnic oziroma 86 %), tečajev (odgovorilo 43 splošnih knjižnic oziroma 74 %), delavnic (odgovorilo 42 splošnih knjižnic oziroma 72 %) in seminarjev (odgovorilo 41 splošnih knjižnic oziroma 71 %), nekoliko manj kongresov (odgovorilo 23 splošnih knjižnic oziroma 40 %), najmanj pa se udeležujejo izobraževanj v tujini (odgovorile 4 OOK, in sicer MB, CE, LJ, KP - oziroma 7 %). Možnost "drugo" je izbralo 5 splošnih knjižnic (9 %) in 4 od teh so tudi navedle usposabljanja, ki se jih poleg naštetih še udeležujejo.

Zaposleni v UKM se udeležujejo vseh navedenih oblik strokovnih usposabljanj.

Preglednica 35: Navedene druge oblike usposabljanj po območjih OOK in UKM

Območje	Knjižnica	Druga usposabljanja
Celjsko	Celje	Spremljanje lokalnih medijev, obisk dogodkov partnerskih org. (muzeji, arhivi ...).
Gorenjsko	Jesenice	Domfest.
Goriško	Idrija	Redna letna srečanja domoznancev v okviru OOK.
Osrednjeslovensko	Medvode	Enkrat letno udeležba na Domfest-u.
	UKM	Izobraževanja v sorodnih dejavnostih (arhivi).

Dve splošni knjižnici sta izpostavili udeležbo na Domfestu - festivalu domoznanstva, katerega začetki segajo v leto 2009. Festival poteka načeloma na vsaki dve leti, vsakič v drugi OOK z izbrano strokovno tematiko, kjer se predstavijo novosti in izmenjajo primeri dobrih praks. Navedba o udeležbi enkrat letno na Domfestu (Knjižnica Medvode) je *lapsus calami*¹³, saj so srečanja praviloma na dve leti.

Seznanjanje z delom sorodnih oziroma partnerskih organizacij pa je prav tako zelo pomembna oblika izobraževanja, ki pripomore k bogatitvi dela v lastni stroki, navedli so ga v UKM (Preglednica 35).

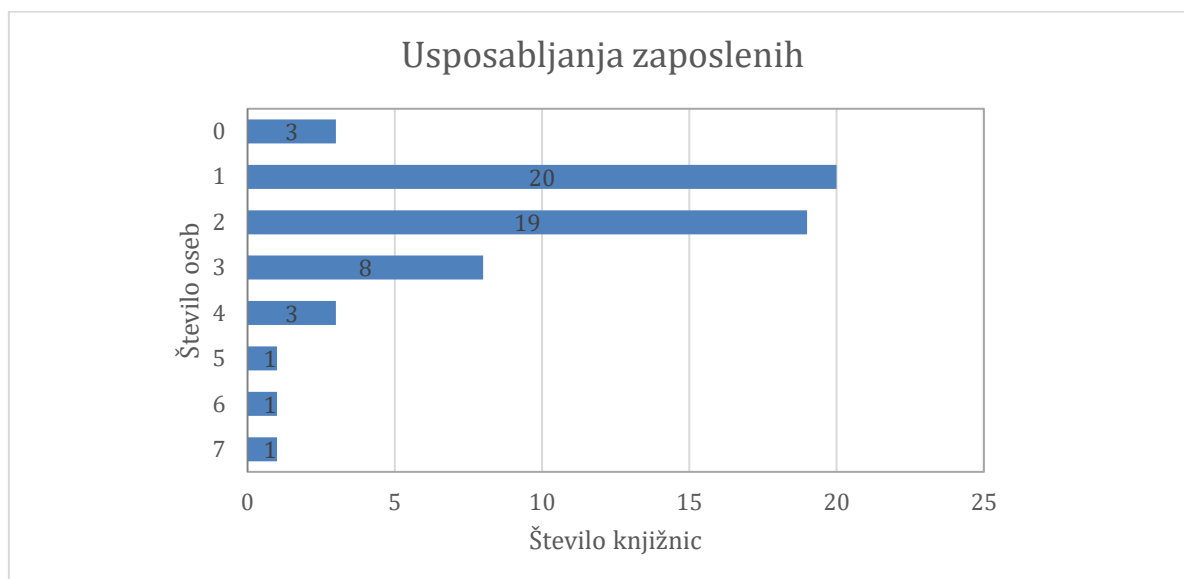
5.4.5 | Zaposleni v domoznanski dejavnosti, ki so se usposabljali v obdobju 2014-2016 (strokovno, širše knjižničarsko ...)

Glede na Kolektivno pogodbo za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (1994 in sprememba 2017) imajo zaposleni dolžnost in pravico, da se strokovno izpopolnjujejo (44. člen) v časovnem obsegu:

- z visoko strokovno izobrazbo najmanj 10 dni na leto oziroma najmanj 30 dni na vsake tri leta,
- z višjo strokovno izobrazbo najmanj 7 dni na leto oziroma 20 dni na vsake tri leta,
- s srednjo strokovno izobrazbo najmanj 5 dni na leto oziroma 14 dni na vsake tri leta.

Z usposabljanji si zaposleni pridobijo nova znanja in veščine ter se še dodatno izpopolnijo za delo, ki ga opravljajo, zato je zelo pomembno, da jim je ta možnost omogočena, saj so navsezadnje zaposleni tisti ključni dejavniki za prihodnost določene dejavnosti znotraj same organizacije oz. institucije.

¹³ *Lapsus calami* - napaka med pisanjem

Slika 18: Število usposabljanj zaposlenih iz splošnih knjižnic v domoznanski dejavnosti v obdobju 2014 - 2016

Na vprašanje o usposabljanju v obdobju 2014-2016 je odgovorilo 56 knjižnic in UKM, 2 knjižnici odgovora nista podali, in sicer Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona, ki je že pri prejšnjem vprašanju odgovorila, da se usposabljanj zaradi kadrovske podhranjenosti ne morejo udeleževati, in Knjižnica Radlje ob Dravi. Izmed zaposlenih v domoznanski dejavnosti se je v obdobju 2014-2016 v največji meri iz posamezne knjižnice usposabljala 1 oseba (navedlo 20 knjižnic oziroma 34 %), čemur sledi usposabljanje 2 oseb (navedlo 19 knjižnic oziroma 33 %) (Slika 18). V tem obdobju pa se zaposleni v domoznanski dejavnosti v obdobju 2014-2016 niso usposabljali v 3 OK (Knjižnica Medvode, Knjižnica Bena Zupančiča Postojna, Splošna knjižnica Ljutomer).

V UKM se je izobraževalo 6 zaposlenih.

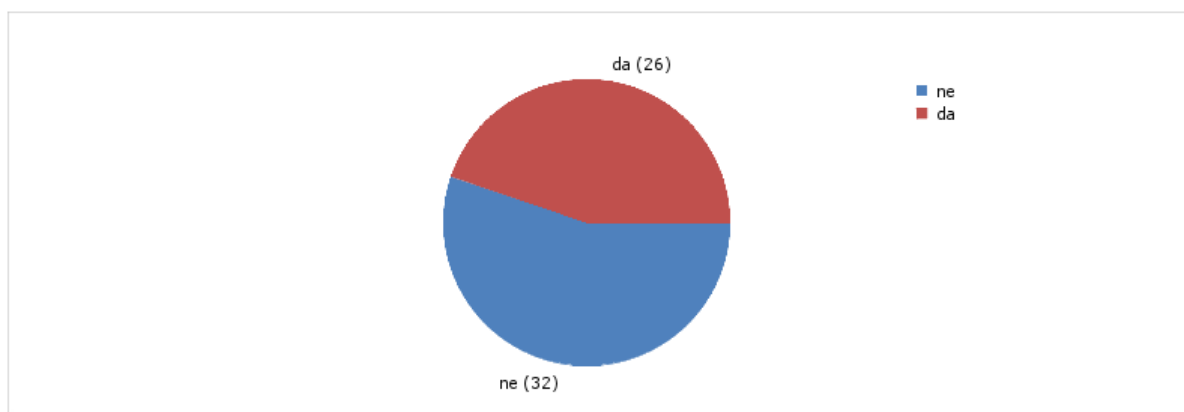
5.5 | Prostor in oprema za domoznansko gradivo

Referenčno območje obsega tudi prostor za domoznansko in druge posebne zbirke (Standard, 2005). Pri opremljanju, hranjenju in dostopnosti knjižnice se upoštevajo Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah (2013), pri opremi domoznanskega gradiva pa knjižnice smiselno uporabljajo tudi priročnik Oprema knjižničnega gradiva na primerih kulturne dediščine NUK (Poličnik-Čermelj, T. (2010)). Pri hranjenju domoznanskega gradiva knjižnice smiselno uporabljajo priročnik IFLA načel za hrambo knjižničnega gradiva in za ravnanje z njim (2005). Domoznansko gradivo, ki je razglašeno za kulturni spomenik, obravnavajo knjižnice v skladu s predpisi s področja varovanja kulturne dediščine. Upoštevajo pa še Navodila za ugotavljanje lastnosti kulturnega spomenika (2013), ki jih je pripravil NUK na podlagi 5. člena ZKnj-1 (2001).

Kje in kako je postavljeno domoznansko gradivo v slovenskih splošnih knjižnicah, katerih velikost je pogojena s številom in strukturo prebivalcev na določenem območju, številom enot knjižničnega gradiva in vlogi knjižnice na območju delovanja, prikazujejo rezultati v nadaljevanju.

5.5.1 | Knjižnica ima samostojen domoznanski oddelek

Na vprašanje o samostojnem oddelku v knjižnici za leto 2016 je odgovorilo vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic.

Slika 19: Samostojni domoznanski oddelek v splošnih knjižnicah

Kot je razvidno iz zgornje slike (Slika 19), so v manjšini splošne knjižnice, ki imajo samostojne domoznanske oddelke. Nima ga 32 knjižnic oziroma 55 %, ima pa ga 26 splošnih knjižnic oziroma 45 %, in sicer 8 OOK in 18 OK. Da vse splošne knjižnice nimajo samostojnega domoznanskega oddelka, je popolnoma razumljivo, ker tudi domoznanskega gradiva in zbirk nimajo v tako velikih količinah, da bi bilo treba urediti samostojni domoznanski oddelek. Dovolj je zakonsko določena ločena postavitev domoznanskega gradiva. Glede na izvajanje tretje posebne naloge OOK pa bi bilo pričakovati, da imajo vse OOK samostojni domoznanski oddelek. Seveda pa priporočil ali smernic za oblikovanje domoznanskih oddelkov v Sloveniji še nimamo.

Domoznanski oddelek ima tudi UKM.

5.5.1.1 | Površina in leto ustanovitve domoznanskega oddelka

Preglednica 36: Površina in leto ustanovitve domoznanskih oddelkov v splošnih knjižnicah in v UKM

Knjižnica	Površina (v m ²)	Leto ustanovitve
Knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	40	1994
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	200	1994
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	150	1971
Osrednja knjižnica Celje	325	1976
Mestna knjižnica Ljubljana	600	2008
Knjižnica Srečka Vilharja Koper	275	1976
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	317	2000
Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	40	2003
Knjižnica Šentjur	22	2006
Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	56	1994
Knjižnica – Kulturni center Lendava	15	1976
Cankarjeva knjižnica Vrhnika	70	2014
Osrednja knjižnica Mozirje	45	2010
Lavričeva knjižnica Ajdovščina	16	2009
Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica	50	1992
Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	20	1990
Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	23,86	2006
Knjižnica Lenart	22,27	2000
Splošna knjižnica Slovenske Konjice	10	2010
Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	40	2006
Matična knjižnica Slavko Grum Litija	30	1992
Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	29,44	1999
Medobčinska splošna knjižnica Žalec	50,8	2006

Knjižnica	Površina (v m ²)	Leto ustanovitve
Kosovelova knjižnica Sežana	250	1991
Mestna knjižnica Grosuplje	46	2007
Knjižnica Velenje	70	1993
Skupaj	2.813,37	1971-2014
UKM	500	1966
SKUPAJ	3.313,37	1966-2014

Vseh 25 knjižnic (8 OOK in 17 OK), ki imajo domoznanski oddelek, je tudi navedlo površino (m²) in leto ustanovitve oddelka. Na podlagi preglednice (Preglednica 36), v kateri so zbrani podatki iz vprašalnika, ima največjo površino (600 m²) domoznanski oddelek v Mestni knjižnici Ljubljana, najmanjšo (10 m²) pa Splošna knjižnica Slovenske Konjice.

Med OOK ima največjo površino domoznanski oddelek v Mestni knjižnici Ljubljana (600 m²), najmanjšo površino obsegata domoznanska oddelka v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota in Knjižnici Franca Sušnika Ravne na Koroškem (40 m²).

V OK obsega največjo površino domoznanski oddelek v Kosovelovi knjižnici Sežani (250 m²), najmanjšo pa v Splošni knjižnici Slovenske Konjice (10 m²).

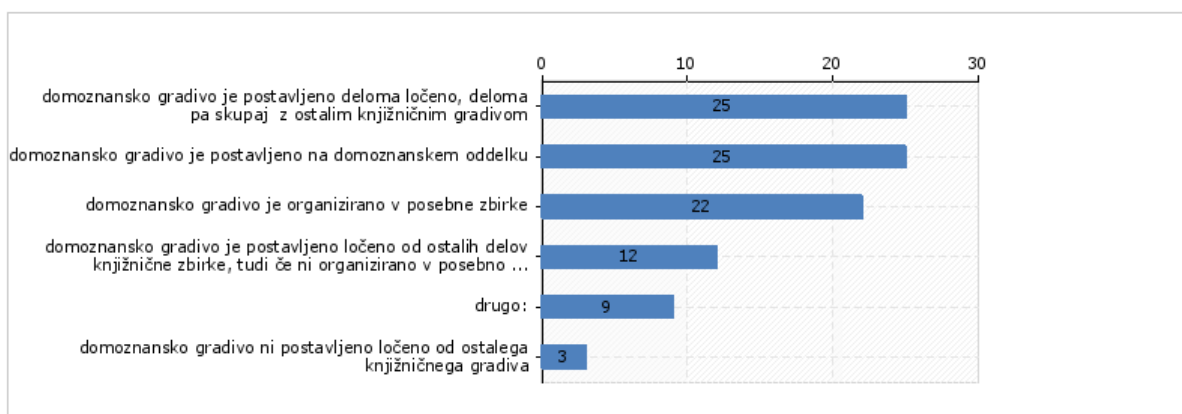
Prvi domoznanski oddelek v slovenskih splošnih knjižnicah je bil ustanovljen leta 1971 v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, kot zadnji pa v Cankarjevi knjižnici na Vrhniki leta 2014. V UKM je bil domoznanski oddelek ustanovljen že leta 1966.

Primerjava z rezultati vprašalnika o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM za leto 2007 ni možna, saj vse knjižnice tedaj niso poslale svojih odgovorov (le 9), poleg tega so nekatere knjižnice, ki so tedaj označile, da domoznanskega oddelka nimajo, po sedanjih podatkih oddelek takrat že imele, kot se ugotavlja po navedbi letnice ustanovitve oddelka.

V Sloveniji nimamo strokovnih izhodišč ali priporočil za ustanovitev domoznanskega oddelka. Pri tem bi bilo smiselno upoštevati velikost knjižnice in njene domoznanske zbirke, število zaposlenih in umeščenost oddelka v organigram knjižnice. Večina OK sploh ni tako velikih in nima števila zaposlenih, da bi oddelek lahko oblikovala. Zato bi bilo popolnoma dovolj, da se oblikuje samo posebna domoznanska zbirka, ki je ločeno postavljena.

5.5.2 | Ureditev domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

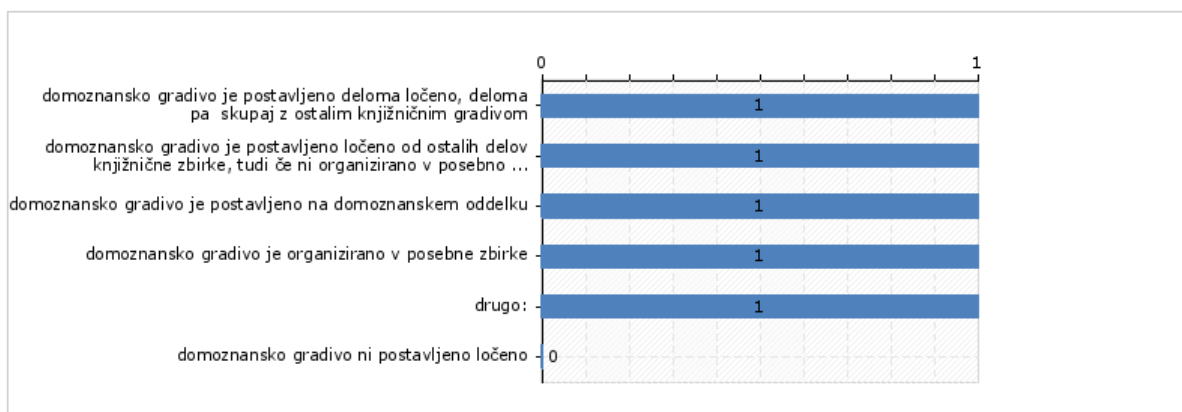
V 13. členu Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) je glede ureditve domoznanskega gradiva zapisano: »Domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko.« V kolikšni meri knjižnice to upoštevajo, je razvidno iz spodnjih slik (Slika 20 in Slika 21).

Slika 20: Ureditev domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

Odgovore je podalo vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic. Izmed ponujenih možnosti, med katerimi so respondenti lahko izbrali več odgovorov, ima največ knjižnic domoznansko gradivo postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom (25 knjižnic oziroma 43 %) bodisi na domoznanskem oddelku (25 knjižnic oziroma 43 %). V posebne zbirke je domoznansko gradivo organizirano v 22 knjižnicah, kar predstavlja 38 %.

Domoznansko gradivo je le v 12 splošnih knjižnicah (oziroma 21 %) postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko, kot je to opredeljeno v 13. členu *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe* (2003), in vse so OK: Knjižnica Črnomelj, Knjižnica Miklova hiša Ribnica, Osrednja knjižnica Mozirje, Knjižnica Logatec, Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica, Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje, Knjižnica Sevnica, Knjižnica Dravograd, Knjižnica Pavla Golie Trebnje, Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik in Knjižnica Domžale.

Slika 21: Postavitev domoznanskega gradiva v UKM

V UKM imajo domoznansko gradivo postavljeno na več načinov, kot kaže zgornja Slika 21. Poleg tega pa navajajo še (drugo), da imajo za domoznansko in arhivsko domoznansko gradivo posebne domoznanske depoje. Posebne zbirke imajo ločene prostore.

Domoznansko gradivo ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva v 3 splošnih knjižnicah, kar predstavlja 5 % vseh. To so Mariborska knjižnica, Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi in Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona.

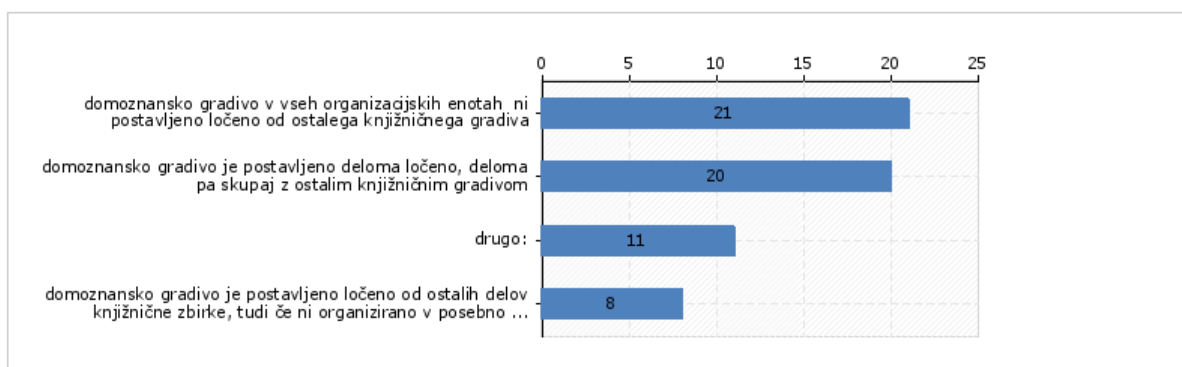
Med odgovori je bila ponujena tudi možnost »drugo«, ki jo je označilo 9 splošnih knjižnic (oziroma 16 %) in jo dopolnilo z razlago (Preglednica 37).

Preglednica 37: Postavitev domoznanskega gradiva v OK po območjih OOK »drugo«

Območje	Knjižnica	Postavitev domoznanskega gradiva v OK
Dolenjsko	Knjižnica Brežice	Domoznansko gradivo z interno oznako »dz« je ločeno postavljeno in urejeno v domoznanski zbirki, ostalo domoznansko gradivo (v primeru več izvodov) v okviru posameznih oddelkov.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Nekaj domoznanskega gradiva je v posebnih zbirkah v skladišču.
	Valvasorjeva knjižnica Krško	Domoznanska zbirka je postavljena ločeno in je kot posebna zbirka.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Domoznansko gradivo je postavljeno na časopisnem oddelku.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Dvojnice so v prostem pristopu, ločene od ostalega gradiva.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Dvojnice so postavljene tudi v študijskem oddelku in oddelku za otroke in mladino.
Obalno-kraško	Mestna knjižnica Piran	Domoznansko gradivo je organizirano kot domoznanska zbirka in postavljeno ločeno od ostalega gradiva, v ločenem prostoru.
Osrednjeslovensko	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Vrhnika postavljeno ločeno, Borovnica deloma ločeno.
Pomursko	Splošna knjižnica Ljutomer	Nimamo domoznanskega oddelka, ampak le domoznansko zbirko.
	UKM	Posebni domoznanski depoji za domoznansko in arhivsko domoznansko gradivo. Posebne zbirke imajo ločene prostore.

5.5.3 | Postavitev domoznanskega gradiva v mreži splošnih knjižnic - v organizacijskih enotah (KK)

Poleg postavitve domoznanskega gradiva v OK nas je zanimala tudi postavitev v KK. Na voljo so bile podane možnosti, izmed katerih so lahko knjižnice označile, kako imajo prostorsko urejeno gradivo v organizacijskih enotah (KK). S tem smo tudi preverili ali izpolnjujejo 13. člen Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003).

Slika 22: Postavitev domoznanskega gradiva v mreži splošnih knjižnic v njihovih organizacijskih enotah (KK)

Odgovore je podalo 56 knjižnic, 2 knjižnici Spodnjepodravskega območja pa na vprašanje nista odgovorili (Knjižnica Ivana Potrča Ptuj in Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož).

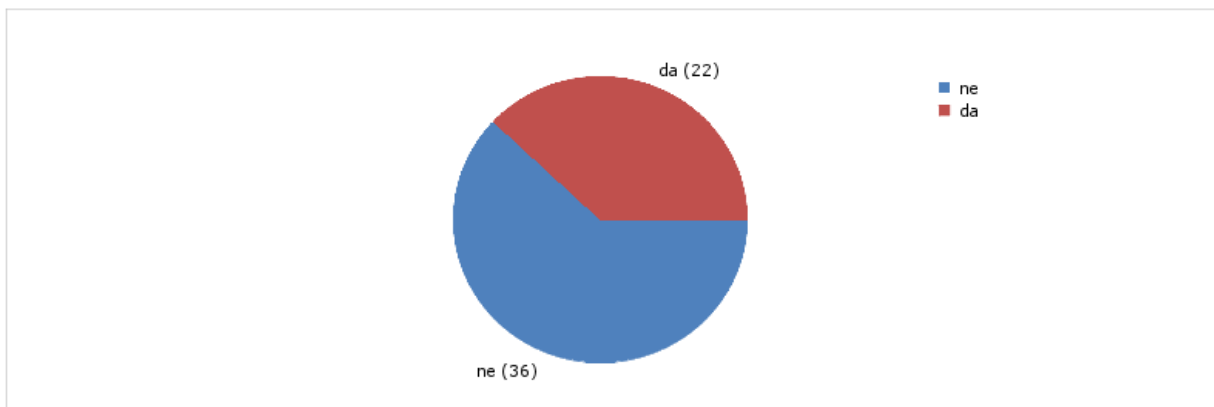
Kot določa Pravilnik, ima domoznansko gradivo postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko, 8 knjižnic oz. 14 % (Grosuplje, Črnomelj, Logatec, Mozirje, Ajdovščina, Sevnica, Trebnje, Kamnik), sicer pa načeloma domoznansko gradivo v vseh organizacijskih enotah ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva (navedlo 21 knjižnic oziroma 36 %) oziroma je postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom (navedlo 20 knjižnic oziroma 34 %) (Slika 22). Postavitev gradiva pod »drugo« ima 11 knjižnic oz. 19 %.

Preglednica 38: Postavitev domoznanskega gradiva v KK »drugo«

Območje	Knjižnica	Ureditev domoznanskega gradiva v KK
Dolenjsko	Ljudska knjižnica Metlika	Ločeno, v posebni zbirki.
	Valvasorjeva knjižnica Krško	Samo v eni enoti imamo ločeno postavljenih nekaj polic za domoznanstvo.
Koroško	Knjižnica Dravograd	Nimamo organizacijskih enot.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	V KK ne hranimo domoznanskega gradiva.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Nimamo KK.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Domoznansko gradivo hrani OK.
	Mestna knjižnica Izola	Nimamo organizacijskih enot.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Piran	Domoznansko gradivo je organizirano kot domoznanska zbirka in postavljeno ločeno od ostalega gradiva, v ločenem prostoru.
	Knjižnica Medvode	Nimamo drugih organizacijskih enot.
	Mestna knjižnica Ljubljana	KK imajo sprotno - aktualno domoznansko gradivo, ki je vezano na lokalno okolje in ga po določenem časovnem obdobju pošljejo v center za domoznanstvo.
Štajersko	Knjižnica Lenart	Knjižnica Lenart v KK nima domoznanskega gradiva

11 knjižnic oziroma 19 % je pojasnilo, da imajo domoznansko gradivo v organizacijskih enotah postavljeno drugače, pri čemer sta dve knjižnici (Ljudska knjižnica Metlika in Mestna knjižnica Piran) navedli, da je domoznansko gradivo v organizacijskih enotah postavljeno ločeno v ločenem prostoru, Valvasorjeva knjižnica Krško ima samo v eni enoti postavljeno ločeno, 4 (Knjižnica Dravograd, Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica, Mestna knjižnica Izola, Knjižnica Medvode) so navedle, da nimajo organizacijskih enot oziroma KK, 3 knjižnice (Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec, Knjižnica Bena Zupančiča Postojna, Knjižnica Lenart) v KK nimajo domoznanskega gradiva, 1 (Mestna knjižnica Ljubljana) pa je navedla le, da je v KK vedno na voljo aktualno domoznansko gradivo (Preglednica 38).

5.5.4 | Oblikovanje nove domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009-2016 v knjižnični mreži

Slika 23: Oblikovanje nove domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009–2016 v knjižnični mreži splošnih knjižnic

Na vprašanje o oblikovanju nove domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009–2016 v knjižnični mreži je odgovorilo vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic, in sicer je bila v tem obdobju oblikovana nova domoznanska zbirka, oddelek in/ali posebna zbirka v 22 knjižnicah (38 %), v 36 knjižnicah (62 %) do oblikovanja še ni prišlo (Slika 23). V UKM v obdobju 2009–2016 ni bila oblikovana nova domoznanska zbirka, oddelek oziroma posebna zbirka.

Preglednica 39: Oblikovanje domoznanske zbirke, oddelka, posebne zbirke v obdobju 2009-2016 po območjih OOK

Območje	Knjižnica	Nova domoznanska zbirka, oddelek, posebna zbirka v obdobju 2009-2016
Celjsko	Osrednja knjižnica Mozirje	Domoznanska čitalnica, 2010.
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	Leta 2010 je bil v matični knjižnici Slovenske Konjice oblikovan samostojen domoznanski oddelek.
	Knjižnica Velenje	Oblikovane so bile štiri posebne zbirke: domoznanska digitalna zbirka, zbirka Karla Destovnika Kajuha, zbirka Nestla Žganka in zbirka Jožeta Hudalesa.
Dolenjsko	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Leta 2016 je bila v Občinski knjižnici Polzela urejena Nežina soba (soba Neže Maurer).
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Knjižnica Ribnica je v letu 2016 pridobila nov prostor in novo opremo za postavitve domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	KK Mirna, Zbirka DVD-jev snemalca Janeza Janežiča, 2009 KK Šentrupert, zbirka DVD-jev snemalca Janeza Janežiča, 2009 KK Mokronog, zbirka DVD-jev snemalca Janeza Janežiča, 2009 KK Ivana Zorca Veliki Gaber, zbirka del Ivana Zorca, 2015. Nekaj zbirk je še v pripravi.
Gorenjsko	Občinska knjižnica Jesenice	Spominska soba Pavleta Zidarja, 2013.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Gostiša – 2010, Kavčič – 2015, drobni tisk – 2013, ilustratorji – 2014.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Pretnarjeva spominska soba 2012.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Rara (raritete, 2009), drobni tiski (2011), plakati (2012), plemiška družina Teuffenbach (2012), antikvarno gradivo (2014).

Območje	Knjižnica	Nova domoznanska zbirka, oddelek, posebna zbirka v obdobju 2009-2016
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	Domoznanski oddelek, 2009.
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Fond Bibliotheca Iustinopolitana - antični koprski avtorji in njihova dela (ustanovljeno 2011); fond Rarissima - rokopisi in kodeksi (ustanovljeno 2011).
	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Zapuščina Toneta Logarja, 2013.
	Mestna knjižnica Piran	Knjižnica Lucija, 7. 7. 2014.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Zbirke z domoznanskim gradivom v enotah Komen, Divača in Kozina.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Zbirka Prešerniana (2015), zbirka Franceta Škerla (2016), zbirka razglednic (2013-2014).
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Donacija dr. Nikolaja Sadnikarja, 2012.
	Knjižnica Medvode	V letu 2012 in 2014 smo v knjižnici postavili dve samostojni omari (2,6 m ²), eno za arhivsko, drugo za domoznansko gradivo. Del domoznanske zbirke stoji skupaj z ostalim gradivom.
	Knjižnica Logatec	V letu 2016 smo izoblikovali zbirko GOSAR, ki združuje vsa dela dr. Andreja Gosarja.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Vrhnika, 2014, knjižnica IUV Vrhnika, 2016, Knjižna zbirka čebelarja Jožeta Tršarja.
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Februarja 2015 je bil ustanovljen Romski oddelek s knjižnim in neknjižnim gradivom v romskem jeziku.
Štajersko	Knjižnica Lenart	DT; (Toševa zbirka), 2014 Jurovska zbirka; 2015 Maistrove prireditve, (Aleš Arih) 2015.

V obdobju 2009–2016 so knjižnice najpogosteje oblikovale nove domoznanske oz. posebne zbirke, prav tako pa je bilo nekaj na novo oblikovanih domoznanskih oddelkov. Izmed navedenih novosti je zanimiva zbirka na podlagi donacije (Knjižnica Kamnik), kar ima dejansko tudi podlago v 14. členu ZKnj-1 (2001), da knjižnica prevzema donacije knjižničnega gradiva, ki je pomembno po merilih knjižnične stroke (Preglednica 39).

5.5.5 | Dostop do domoznanskega gradiva

Vsaka splošna knjižnica je, v skladu s predpisano zakonodajo, dolžna zagotavljati dostopnost do gradiva in informacij najširšemu krogu svojih uporabnikov. Po Pravilniku o izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003; 13. člen) je knjižnična zbirka splošne knjižnice urejena tako, da omogoča prost dostop do večine gradiva in učinkovito samostojno uporabo, območna knjižnica pa tako, da omogoča prost dostop do večine aktualnega gradiva. Domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko.

Vprašanje o dostopu do domoznanskega gradiva v OK in v KK so posebej izpolnjevale OOK in posebej OK.

Preglednica 40: Dostop do domoznanskega gradiva v OOK in v KK ter v UKM

	OOK		V mreži KK		Veljavni odgovori	UKM
	da	ne	da	ne		
Gradivo je v prostem pristopu	6 (67 %)	3 (33 %)	7 (78 %)	1 (11 %)	9	1
Gradivo je delno v prostem pristopu	3 (43 %)	4 (57 %)	3 (43 %)	2 (29 %)	7	1
Gradivo je postavljeno v skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, da omogoča takojšnjo dostopnost	7 (88 %)	1 (13 %)	1 (13 %)	3 (38 %)	8	1
Gradivo je postavljeno na domoznanskem oddelku	7 (88 %)	1 (13 %)	1 (13 %)	3 (38 %)	8	1
Drugo	0 (0 %)	2 (67 %)	2 (67 %)	1 (33 %)	3	1

Kot je razvidno iz preglednice (Preglednica 40), imajo OOK domoznansko gradivo znotraj knjižnice postavljeno na več načinov in se dostop do tega gradiva po OOK razlikuje. Tako ima domoznansko gradivo v prostem pristopu 6 OOK (Osrednja knjižnica Celje, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Mestna knjižnica Kranj in Mariborska knjižnica), delno v prostem pristopu pa 3 OOK (Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana in Osrednja knjižnica Celje).

V mreži KK ima domoznansko gradivo v prostem pristopu postavljeno 7 OOK (Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Mariborska knjižnica, Osrednja knjižnica Celje, Osrednja knjižnica Kranj, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto), delno v prostem pristopu imajo gradivo postavljene 3 OOK (Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Mestna knjižnica Ljubljana in Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper).

V skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, tako da omogoča takojšnjo dostopnost, je domoznansko gradivo postavljeno v 7 OOK (Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednja knjižnica Celje, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj in Mestna knjižnica Kranj).

V mreži KK ima domoznansko gradivo v skladiščnih prostorih postavljeno le 1 OOK (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper).

Na domoznanskem oddelku je domoznansko gradivo postavljeno v 7 OOK (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Mestna knjižnica Ljubljana, Osrednja knjižnica Celje, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem).

V mreži KK pa ima domoznansko gradivo na domoznanskem oddelku postavljeno le 1 OOK (Mestna knjižnica Ljubljana).

Drugače imata urejen dostop (možnost »drugo«) do domoznanskega gradiva v svoji medobčinski mreži KK 2 OOK (Mestna knjižnica Ljubljana in Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica).

Število KK, kjer dostop do domoznanskega gradiva še ni urejen, je navedla le OOK Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, ki poroča, da v 6 od 7 KK domoznansko gradivo ni v delnem prostem pristopu, v 7 KK, torej v nobeni, pa ni na domoznanskem oddelku.

UKM ima domoznansko gradivo v prostem pristopu, delno v prostem pristopu, v skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, tako da omogoča takojšnjo dostopnost, na domoznanskem oddelku, poleg tega tudi na drugi lokaciji (oznaka »drugo«).

Dostop do domoznanskega gradiva v OK in v KK pa prikazuje spodnja preglednica (Preglednica 41).

Preglednica 41: Dostop do domoznanskega gradiva v OK in mreži KK

	OK		V mreži KK		Veljavni odgovori
	da	ne	da	ne	
gradivo je v prostem pristopu	18 (46 %)	16 (41 %)	25 (64 %)	8 (21 %)	39
gradivo je delno v prostem pristopu	25 (68 %)	11 (30 %)	9 (24 %)	20 (54 %)	37
gradivo je postavljeno v skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, da omogoča takojšnjo dostopnost	12 (40 %)	18 (60 %)	4 (13 %)	20 (67 %)	30
gradivo je postavljeno na domoznanskem oddelku	23 (68 %)	11 (32 %)	2 (6 %)	21 (62 %)	34

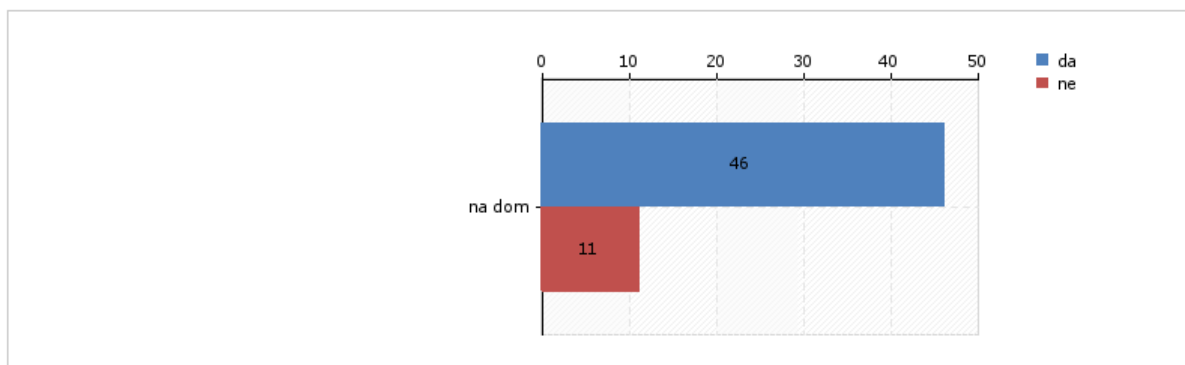
V prostem pristopu ima domoznansko gradivo 18 OK, v svoji mreži KK pa ga ima 25 OK. Delno v prostem pristopu je domoznansko gradivo v 25 OK, v mreži KK pa v 9 OK (Preglednica 41).

12 OK ima strokovno urejeno domoznansko gradivo v skladiščnih prostorih knjižnice, tako da omogoča takojšnjo dostopnost. V svoji mreži KK imajo gradivo na ta način postavljene 4 OK.

Na domoznanskem oddelku je gradivo postavljeno v 23 OK, medtem ko imata 2 OK domoznanske oddelke tudi v svoji mreži KK. Vendar se število OK, ki imajo domoznansko gradivo postavljeno na domoznanskem oddelku, ne ujema s številom domoznanskih oddelkov (Poglavje 5.5.1), kjer rezultati kažejo, da ima domoznanski oddelek 17 OK. Za razjasnitev dileme je bilo ugotovljeno naslednje: 6 OK, ki pravzaprav nimajo domoznanskega oddelka, je označilo, da ima gradivo postavljeno prav tam (Celjsko območje: Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje; Gorenjsko območje: Občinska knjižnica Jesenice, Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič; Osrednjeslovensko območje: Knjižnica Domžale; Pomursko območje: Splošna knjižnica Ljutomer).

5.5.6 | Izposoja domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016

Od vseh 58 knjižnic je na vprašanje odgovorilo 57 knjižnic (odgovora ni podala OOK Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto), od tega jih 46 (81 %) domoznansko gradivo izposoja na dom, 11 knjižnic (19 %) ga ne izposoja (Slika 24). UKM domoznansko gradivo izposoja na dom.

Slika 24: Izposoja domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

Zanimal nas je tudi podatek o računalniški izposoji domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016.

Preglednica 42: Računalniška izposoja domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah in v UKM v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016

	Število knjižnic	Skupno število izposoj	Povprečje	Minimum	Maksimum
Računalniška izposoja domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016	39	79.430	2.036,7	10	16.930
UKM	1	56	56,0	56	56
Skupaj	40				

Da gradivo računalniško izposojajo na dom, je od 46 splošnih knjižnic, ki so to označile, število izposoj navedlo 39 splošnih knjižnic, 7 splošnih knjižnic podatka ni navedlo. Preglednica 42 prikazuje skupno število izposoj, povprečje ter največjo in najmanjšo izposajo domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 v 39 splošnih knjižnicah. Največ inventarnih enot izposojenega domoznanskega gradiva (16.930) je zabeležila Mariborska knjižnica, ki pojasnjuje, da je pri številu izposoj zajeta izposoja vsega domoznanskega gradiva, torej primarnega in sekundarnega. Najmanj izposoj (10) pa je bilo v dveh splošnih knjižnicah, in sicer v Cankarjevi knjižnici Vrhnika in Knjižnici Franca Ksavra Meška Ormož.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj pojasnjuje, da domoznanskega gradiva ne izposojajo, saj izposoja tega gradiva na dom praviloma ni mogoča, razen izjemoma za razstave, digitalizacijo itd. V letu 2016 je bilo takih izposoj 242. Seveda pa omogočajo izposajo v čitalnico. Po računalniški evidenci so tako v letu 2016 zabeležili 3.030 izposoj gradiva v čitalnico, skupaj z ročno evidenco pa 4.108 izposoj v čitalnico. V podatek niso zajeti vpogledi v digitalizirano domoznansko gradivo, delež katerih je vsako leto večji.

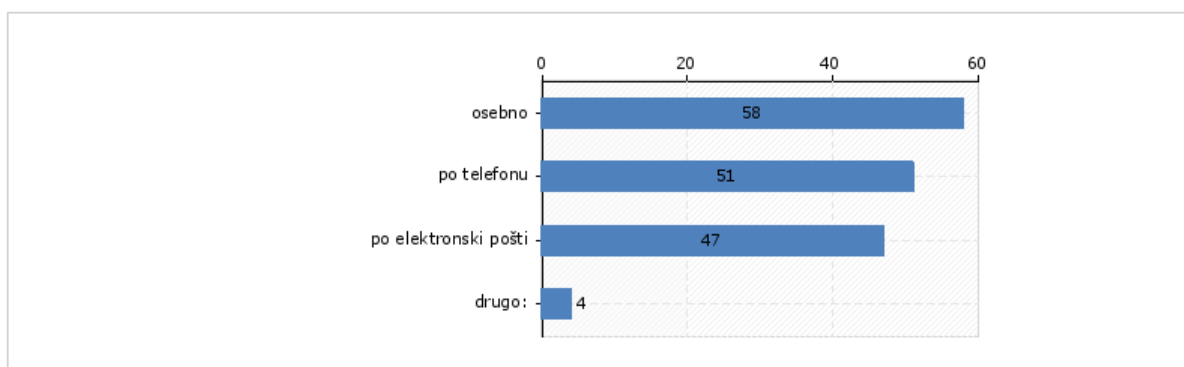
UKM je v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016 zabeležila 56 izposoj (Preglednica 42).

5.5.7 | Posredovanje domoznanskih informacij

Poleg zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva je ena izmed funkcij domoznanske dejavnosti tudi posredovanje domoznanskih informacij.

Odgovore je podalo vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic in UKM, pri čemer vse navajajo, da posredujejo domoznanske informacije, kar nakazuje, da posredovanje domoznanskih informacij na nacionalnem nivoju dobro teče.

Posredovanje domoznanskih informacij lahko poteka na več načinov. Na podlagi ponujenega so respondenti lahko izbrali med različnimi možnostmi. UKM posreduje domoznanske informacije na vse tri načine, tj. osebno, po telefonu in po elektronski pošti.

Slika 25: Načini posredovanja domoznanskih informacij v splošnih knjižnicah

Vse splošne knjižnice (58) posredujejo domoznanske informacije osebno, drugi najpogostejši način posredovanja je po telefonu, preko katerega posreduje domoznanske informacije 51 knjižnic, po elektronski pošti pa 47 knjižnic (Slika 25). Če posredujejo še na kakšen drug način, ki ni bil naveden v vprašalniku, je bila na voljo možnost »drugo«, kar so izbrale in navedle 4 knjižnice (Preglednica 43).

Preglednica 43: Drugi načini posredovanja domoznanskih informacij po območjih OOK

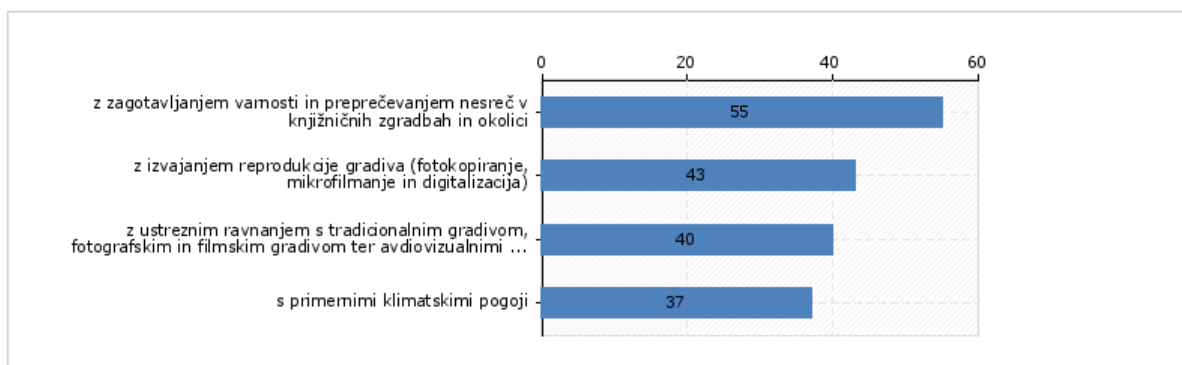
Območje	Knjižnica	Posredovanje domoznanskih informacij pod možnost »drugo«
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Z objavami vsebin na spletnih portalih, družbenih omrežjih, domoznanskih člankov v tiskanih medijih.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Logatec	Medknjižnična izposoja za potrebe razstave (NUK, Gosar) in filma (RTV, Gosar)
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Preko socialnih omrežij (FB).
Štajersko	Mariborska knjižnica	Servis Vprašaj knjižničarja.

5.5.8 | Skrb za pravilno zaščito in hranjenje gradiva

Načela za hrambo knjižničnega gradiva in ustrezno ravnanje z njim predpisujejo, da bi odgovorno oziroma strokovno osebje moralo biti predano načelom varovanja gradiva, ki ga upravljajo, in skrbnega ravnanja z njim.

Kot se ugotavlja, dajejo splošne knjižnice največji poudarek zagotavljanju varnosti in preprečevanju nesreč v knjižničnih zgradbah in okolici (55 knjižnic oziroma 95 %), za tem pa izvajanju reprodukcije gradiva (fotokopiranje, mikrofilmanje in digitalizacija) (43 knjižnic oziroma 74 %). Na tretjem mestu je skrb za ustrezno ravnanje s tradicionalnim gradivom, fotografskim in filmskim gradivom ter

avdiovizualnimi nosilci (40 knjižnic oziroma 69 %), najmanjša skrb pa je za primerne klimatske pogoje (37 knjižnic oziroma 64 %) (Slika 26).

Slika 26: Skrb za pravilno zaščito in hranjenje gradiva v skladu z IFLA načeli v splošnih knjižnicah

Glede na pridobljene rezultate splošne knjižnice še vedno posvečajo premalo pozornosti zaščiti in hranjenju knjižničnega gradiva, zato je nujno potrebno oblikovanje primerne politike materialnega varovanja gradiva kot tudi ozaveščanje strokovnih delavcev o skrbi za pravilno zaščito in hranjenje knjižničnega gradiva.

UKM skrbi za pravilno zaščito in hranjenje gradiva v skladu z vsemi načeli IFLE.

5.6 | Digitalizacija domoznanskega gradiva

Pomembna novost ali sprememba, ki jo je prinesel čas in razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije, je tudi digitalizacija (predvsem domoznanskih) vsebin, ki se je začela intenzivneje razvijati v preteklih desetih letih. Novljanova razmišlja: »Gradivo na medmrežju, na spletni strani knjižnice ali na skupnem portalu omogoča in razširja uporabo in hkrati uveljavlja fizično obliko gradiva v lastnem okolju in zunaj njega /.../. S tem se uveljavlja še knjižnica, ki ga je izbrala in ga hrani« (Novljan, 2005, str. 29).

Digitalizacija je svetovni trend. Njen pomen je bil poudarjen tudi v Nacionalnem programu za kulturo (NPK) 2014-2017: pot do novega modela kulturne politike (str. 130): »Digitalizacija in hranjenje digitalnih vsebin s področja kulture sodita med osnovne naloge javnih ustanov s področja kulturne dediščine (arhivi, knjižnice, muzeji, galerije), zanje pa skrbijo tudi drugi subjekti (...). Med ustanove javnega sektorja, ki so dolžne zagotoviti ponovno uporabo digitalnih gradiv, ki jih hranijo, so bile s sprejemom Direktive o ponovni uporabi podatkov javnega sektorja junija 2013¹⁴ uvrščeni tudi knjižnice, muzeji in arhivi, saj se glede razvojnega in poslovnega potenciala digitalno kulturno gradivo ne razlikuje od digitalnega gradiva ostalih organov javnega sektorja«.

Knjižnice omogočajo dostop do digitaliziranega gradiva na več načinov: preko portala Digitalna knjižnica Slovenije – dLib, na portalu Kamra, ki združuje digitalizirane vsebine s področja domoznanstva, nekatere vsebine knjižnice objavijo lokalno, torej v prostorih knjižnice. V zadnjih letih je nastalo več spletnih biografskih leksikonov, ki prinašajo življenjepise pomembnih osebnosti s posameznih geografskih območij, vendar te ne ustvarjajo samo knjižnice. Takšni leksikoni so: Spletni biografski leksikon Celjskega območja in Zasavja (<http://www.celjskozasavski.si/>), Dolenjski biografski leksikon (<http://www.nm.sik.si/si/eknjiznica/bioleks/>), Gorenjci.si (www.gorenjci.si), Notranjci.si (www.notranjci.si), Primorci.si (www.primorci.si), Pomurci.si (www.pomurci.si),

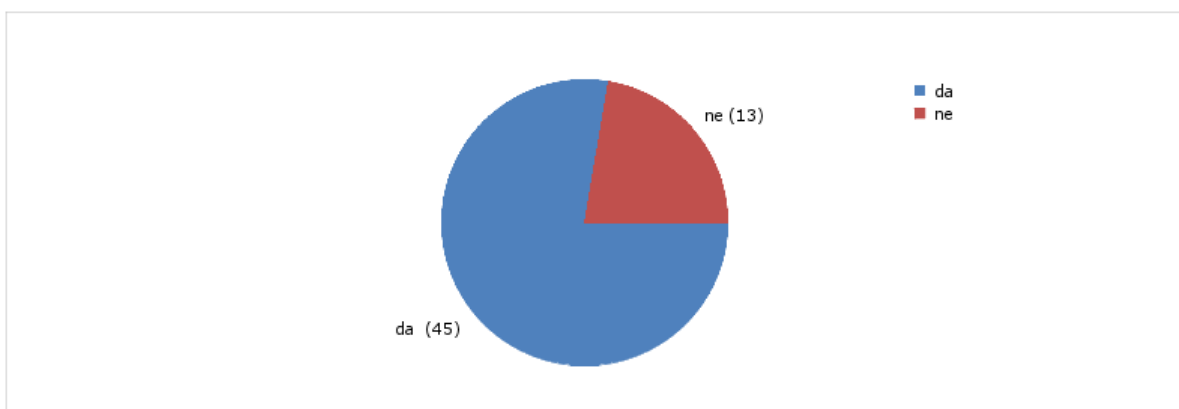
¹⁴ Dostopno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0098:SL:NOT>

Spodnjepodravci.si (www.spodnjepodravci.si), Štajerci.si (www.stajerci.si), Posavci.si (www.posavci.si), Šaleški biografski leksikon (<http://www.saleskibiografskileksikon.si/>), e-Biografski leksikon Koroške (Reg-Kult) (<http://www.reg-kult.si/Biografski-leksikon>), Mariborski biografski leksikon (www.mariborski-biografski-leksikon.si), Kamniško-komendski biografski leksikon (www.leksikon.si), Obrazi, srca Slovenije (www.obrazisrcaslovenije.si), Koroški biografski leksikon ([www.koroski-biografski-leksikon](http://www.koroski-biografski-leksikon.si)), Slovenska biografija (www.slovenska-biografija.si), Znani Slovenci.si (www.znanislovenci.si) (Bešter Zeni, 2016).

Resmanova o digitalnih domoznanskih zbirkah pravi, da »postanejo z internetom povezljive, ponuja se možnost skupnega kreiranja, ustvarja se obsežen arhiv, ki ne odseva le spomina ene skupnosti, marveč vseh naših skupnosti« (Resman, 2005, str. 43; v Reid, 2003). Prav tako so domoznanske zbirke lahko partner v razvoju kulturnega turizma in promociji lokalnega okolja (Domfest 1, 2009, str. 15; Resman, 2005, str. 44).

Digitalizacija domoznanskega gradiva je v zadnjih letih dosegla izjemen porast v knjižnični dejavnosti, saj so na ta način domoznanske zbirke širše dostopne, hkrati pa se s pretvorbo iz analogne v digitalno obliko redko in občutljivo gradivo zaščiti pred nadaljnjo obrabo in zagotovi ohranjanje. Tudi Nacionalni program za kulturo (2014-2017) je opredelil, da digitalizacija in hranjenje digitalnih vsebin s področja kulture sodita med osnovne naloge javnih ustanov s področja kulturne dediščine.

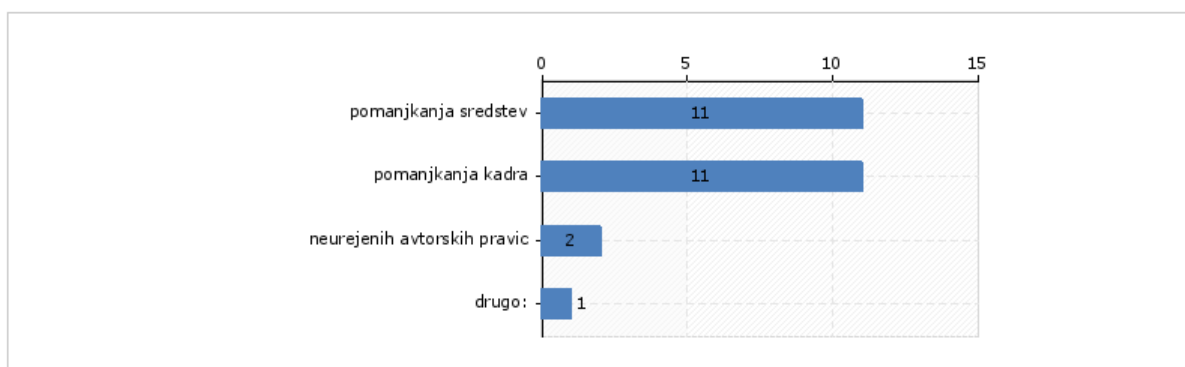
5.6.1 | Izvajanje digitalizacije domoznanskega gradiva

Slika 27: Izvajanje digitalizacije domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

Na vprašanje o digitalizaciji domoznanskega gradiva je odgovorilo vseh 58 knjižnic. Na podlagi podanih odgovorov domoznansko gradivo digitalizira 45 knjižnic oziroma 78 %, ne digitalizira pa ga 13 knjižnic oziroma 22 % (Slika 27). Izmed 45 knjižnic projekte digitalizacije izvajajo vse OOK (10) in kar precejšnje število OK (25 od 48).

Prav tako tudi UKM izvaja digitalizacijo domoznanskega gradiva. Razlogi, zakaj nekatere splošne knjižnice ne digitalizirajo domoznanskega gradiva, so: pomanjkanje sredstev in kadra ter avtorske pravice (Slika 28).

Slika 28: Razlogi za nedigitalizacijo domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah

Najpogostejša razloga, da knjižnice ne digitalizirajo domoznanskega gradiva, sta pomanjkanje sredstev in pomanjkanje kadra, oba je označilo po 11 knjižnic oziroma 44 %, 2 knjižnici (8 %) ne digitalizirata zaradi neurejenih avtorskih pravic, pod »drugo« pa je kot razlog pomanjkanje opreme navedla ena knjižnica (4 %). Splošna knjižnica Slovenske Konjice ni označila razloga, zakaj ne digitalizirajo, kar smo v tabeli označili s črtico (-) (Preglednica 44).

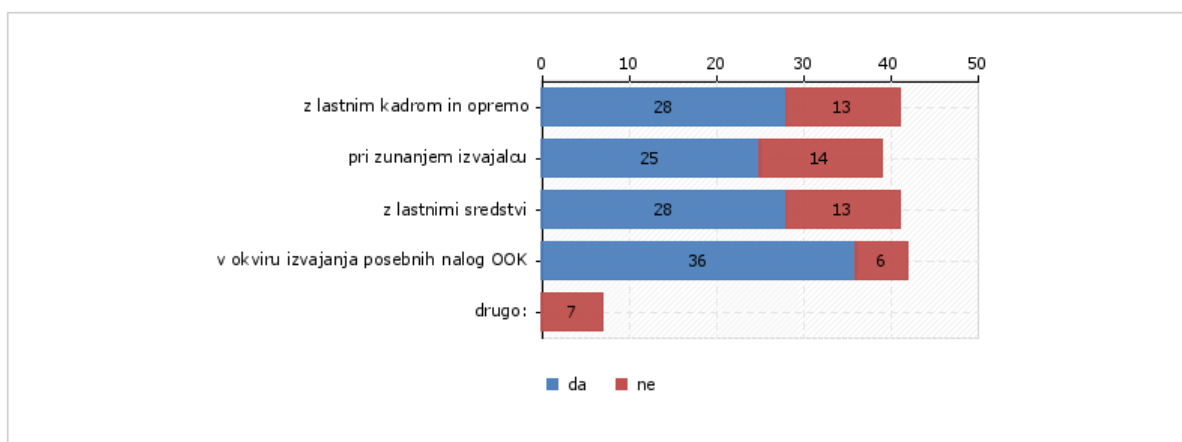
Preglednica 44: Splošne knjižnice po območjih OOK, ki ne digitalizirajo gradiva in razlog

Območje	Knjižnica	Pomanjkanje sredstev	Pomanjkanje kadra	Neurejene avtorske pravice	Drugo
Celjsko	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	×			
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	×	×		
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	×	×	×	
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	-	-	-	-
Dolenjsko	Knjižnica Črnomelj	×	×	×	
	Knjižnica Sevnica	×	×		
	Knjižnica Kočevje	×	×		
Goriško	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	×	×		×
Koroško	Knjižnica Dravograd	×	×		
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	×	×		
	Knjižnica Radlje ob Dravi	×	×		
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona		×		
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	×	×		

Glede na prejete odgovore se digitalizacija domoznanskega gradiva ne izvaja v nekaterih OK na 6 območjih OOK. Tako se na Celjskem območju, ki obsega 11 OK, digitalizacija ne izvaja v 4 splošnih knjižnicah, na Dolenjskem območju, ki obsega 8 OK, se ne izvaja v 3 splošnih knjižnicah, na Goriškem območju se ne izvaja v 1 splošni knjižnici, na Koroškem območju je ne izvajajo v nobeni od 3 OK, na

Pomurskem območju se ne izvaja v 1 od 3 OK, na Spodnjepodravskem območju se prav tako ne izvaja v edini OK na tem območju.

5.6.1.1 | Izvedba in financiranje domoznanskega gradiva

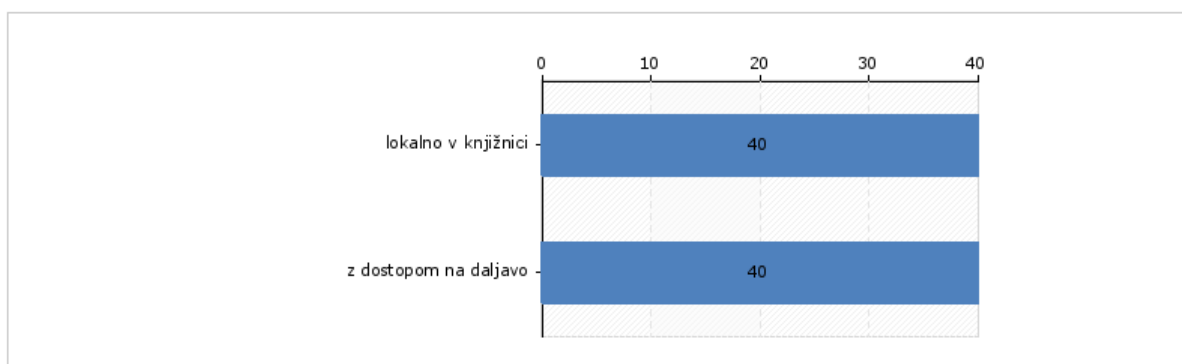
Slika 29: Načini digitalizacije in viri sredstev v splošnih knjižnicah

Glavni način izvajanja in financiranja digitalizacije domoznanskih gradiv v slovenskih splošnih knjižnicah je v okviru izvajanja posebnih nalog OOK, kar je označilo 36 splošnih knjižnic, 6 splošnih knjižnic pa digitalizacije ne opravlja v tem okviru. Sledi digitalizacija z lastnim kadrom in opremo v 28 splošnih knjižnicah, 13 splošnih knjižnic pa teh pogojev za opravljanje digitalizacije nima. Z lastnimi sredstvi digitalizira 28 splošnih knjižnic, medtem ko 13 splošnih knjižnic nima lastnih sredstev. Pri zunanjem izvajalcu poteka digitalizacija v 25 splošnih knjižnicah, medtem ko 14 splošnih knjižnic ne izvaja digitalizacije pri zunanjem izvajalcu. Da digitalizacijo opravljajo še kako drugače, je označilo 7 splošnih knjižnic (Slika 29).

UKM izvaja digitalizacijo pri zunanjem izvajalcu in s finančnimi sredstvi v okviru posebnih nalog OOK, prav tako pa še na kakšen drug način oz. z drugimi sredstvi (možnost »drugo«).

5.6.2 | Dostopnost digitaliziranega gradiva uporabnikom

Ministrstvo za kulturo je s programskimi sredstvi OOK omogočilo, da pridobijo sredstva za digitalizacijo pisnih virov s področja lokalne zgodovine pod pogojem, da so digitalizirani viri prosto dostopni na spletu.

Slika 30: Dostopnost digitaliziranega gradiva v splošnih knjižnicah

Slika 30 prikazuje, da je digitalizirano gradivo uporabnikom dostopno v enakem razmerju lokalno v splošni knjižnici kot tudi z dostopom na daljavo. Za obe možnosti se je namreč opredelilo 40 splošnih knjižnic (69 %). Ker pa so respondenti lahko označili tudi obe možnosti – lokalno v knjižnici in z dostopom na daljavo, vpogled v rezultate vprašalnikov kaže, da je digitalizirano gradivo uporabnikom dostopno tako lokalno v knjižnici kot z dostopom na daljavo v 31 splošnih knjižnicah (od tega v 7 OOK). Samo lokalno v 9 splošnih knjižnicah in samo z dostopom na daljavo prav tako v 9 splošnih knjižnicah (od tega v 3 OOK). Na vprašanje o dostopu digitaliziranega gradiva ni odgovorilo 9 splošnih knjižnic, torej tiste, ki gradiva ne digitalizirajo. 4 OK, ki gradiva prav tako ne digitalizirajo, pa glede na odgovore digitalizirano gradivo hranijo. Izmed teh je v 3 OK dostop urejen z dostopom na daljavo, in sicer na Dolenjskem območju v Knjižnici Črnomelj in Knjižnici Sevnica, na Goriškem območju v Mestni knjižnici in čitalnici Idrija, v 1 OK pa lokalno v knjižnici, in sicer na Celjskem območju v Knjižnici Antona Sovreta Hrastnik.

Digitalizirano gradivo UKM je dostopno tako lokalno v knjižnici kot z dostopom na daljavo.

5.6.3 | Načrti digitalizacije v naslednjih treh letih

K uspešnejšemu izvajanju domoznanske dejavnosti sodijo v okviru strateške usmeritve oziroma načrtov v določenem (srednjeročnem) obdobju tudi projekti digitalizacije. Knjižnice morajo za gradnjo knjižnične zbirke v digitalni obliki (tako kot za analogno) skrbeti načrtno in premišljeno ter v skladu s potrebami svojih uporabnikov, lokalne skupnosti in različnih interesnih skupin. Pomembno vlogo za splošne knjižnice na območju pri digitalizaciji imajo OOK, ki na območju koordinirajo digitalizacijo gradiva za OK tako s strokovnega kot finančnega vidika (s sredstvi Ministrstva za kulturo za izvajanje posebnih nalog OOK).

Preglednica 45: Načrti digitalizacije v naslednjih treh letih po območjih OOK in v UKM

Območje	Knjižnica	Načrti digitalizacije
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Skupaj s knjižnicami na območju in drugimi partnerskimi organizacijami (zavodi, podjetji, občinami, KS, društvi ...) načrtujemo nadaljevanje digitalizacije periodičnih tiskov podjetij in lokalnih skupnosti; starejših knjižnih in rokopisnih gradiv, glasbenih tiskov ...
	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	V sodelovanju z Osrednjo knjižnico Celje.
	Knjižnica Laško	Gradivo iz zapuščine prof. Miloša Rybara in Eda Jelovška, Kamra: objava digitalnih zbirk - zidanice na območju Laškega in Rimskih Toplic; geograf in prvi predsednik slovenskega planinskega društva prof. Fran Orožen; zbirka Valentina Deželaka digitalizacija serijskih publikacij: bilten Občine Laško 1999-2005; Krpan digitalizacija zanimivih domoznanskih posnetkov na VHS.
	Osrednja knjižnica Mozirje	Želimo digitalizirati okoli 1.500 enot slikovnega gradiva in ga ponuditi uporabnikom z dostopom na daljavo. Letos nas čaka digitalizacija rokopisnega gradiva o zgodovini trga Mozirje, ki ga bomo izvedli skupaj z Osrednjo knjižnico Celje v okviru posebnih nalog OOK. Letos bomo pripravili in digitalizirali gradivo za vsaj eno digitalno zbirko na portalu Kamra, v naslednjih letih pa 2 zbirki letno. Pripravljali in digitalizirali bomo tudi gradivo za biografski leksikon Celjskozasavski.si, kjer smo se obvezali, da bomo prispevali vsaj 3 gesla na leto. V domoznanski čitalnici je veliko gradiva, ki ga je treba digitalizirati in s tem obvarovati pred fizičnim uničenjem. To nalogo bomo izvajali skladno s kadrovskega zmožnostmi.
	Knjižnica Rogaška	Postopoma nameravamo digitalizirati celotno domoznansko

Območje	Knjižnica	Načrti digitalizacije
	Slatina	zbirko starih razglednic Rogaške Slatine (okoli 900 razglednic).
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	V okviru OOK je v načrtu digitalizacija: zbornik Konjice z okolico (2 štev.).
	Knjižnica Šentjur	2017-2019: Jožko Jager: pesmi; Benjamin Ipavec: Ob Savinji, notni rkp.; serijska publikacija: Šentjurske novice (ne izhaja več); Ana Wambrechtsamer: Planinska kronika; Zdenka Plavsteiner: Josip Čretnik šentjurski rodoljub.
	Knjižnica Šmarje	Digitalizacija starih razglednic, fotografij in plakatov.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	V knjižnici načrtujemo digitalizacijo fotografskega gradiva in drobnega tiska ter vzpostavitev digitalne knjižnice za to gradivo.
	Knjižnica Velenje	Ob rednem delu zbiranja, evidentiranja in obdelovanja gradiva še dopolnitev domoznanske zbirke z letnimi poročili lokalnih zavodov in podjetij, publicistična dejavnost, obdelovanje digitaliziranega/digitalnega gradiva z metapodatki v brskalniku, promocija digitalne domoznanske zbirke, postavitev dela digitalne zbirke na splet.
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Prispevki na portalu Kamra (najmanj 6 zgodb), digitalizacija in objava starih razglednic, objavljanje v Albumu Slovenije, vpisovanje gesel (najmanj 2 vsako leto) v Celjsko - zasavski biografski leksikon.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Digitalizacija karikatur Boruta Pečarja, digitalizacija zapisnika Savinjske posojilnice, zapisnika Mestne komune trga Žalec ...
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Digitalizacija in ureditev digitalnega arhiva slikovnega gradiva, digitalizacija domoznanske periodike, digitalizacija in restavriranje knjižnih redkosti.
	Knjižnica Brežice	Terminsko: 2017-2019; vsebinsko: zbirka starih razglednic, zapuščina Savice Zorko (kronika, zapiski s knjižničarskih tečajev, fotografije, korespondenca, priznanja in diplome), stare fotografije Knjižnice Brežice; digitalizacija v okviru OOK (Novo mesto) - poslani predlogi za leto 2018: Življenje ljudi v Posavju med obema vojnama (projektno delo OŠ Brežice), časopis Naš glas 1994-1997, zbirka Zgodovinske in bajeslovne snovi za brežiški, kozjanski in sevniški šolski okraj (1903) Spodnje slovensko Posavje (1956), akad. prof. dr. Jože Toporišič.
	Valvazorjeva knjižnica Krško	Nadaljevanje digitalizacije domoznanskih plakatov, digitalizacija serijskih publikacij.
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Digitalizacija knjige Zgodovina Ribnice in ribniške pokrajine (Anton Skubic) in knjige Ljudska glasba med rešetarji in lončarji v ribniški dolini (Zmaga Kumer) v roku naslednjih nekaj let, ko bodo zagotovljena ustrezna finančna sredstva in kader.
	Knjižnica Sevnica	Digitalizacija in objava gradiva na Kamri.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Digitalizacija domoznanskega časopisja s sredstvi OOK - digitalizacija neknjižnega gradiva (slikovno gradivo, drobni tisk) v okviru rednega delovnega časa in rednih delovnih nalog domoznanstva.
Gorenjsko	Mestna knjižnica Kranj	Zaključiti digitalizacijo gorenjskih tovarniških glasil, drobni tiski (razglednice, letaki, plakati).
	Občinska knjižnica Jesenice	Digitalizacija rokopisov knjig Cirila Pračka in preostanek Zidarjeve dediščine (rokopisi, raziskovalne naloge o njem).
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	V okviru posebnih nalog OOK digitalizirati 3 naslove letnikov serijskih publikacij. V okviru sprotnega domoznanskega dela digitalizirati slikovno gradivo in dokumente za objavo na spletu (npr. Kamra).

Območje	Knjižnica	Načrti digitalizacije
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Seznam naslovov domačih avtorjev po dogovoru z muzejskim društvom Škofja Loka. Izvedba v skladu z možnostmi sredstev OOK.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Zbirni zapisi za drobni tisk in nato digitalizacija le tega. Obdelava neobdelanega gradiva (brošure, siva literatura ...). Pohvala OOK Kranj za digitalizacijo našega gradiva.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Digitalizacija pomembnih goriških in primorskih tiskov, večinoma periodike, v dogovoru s knjižnicami na območju, glede na sredstva pridobljena za letno digitalizacijo v okviru poziva OOK.
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	Digitalizacija starejših šolskih glasil - digitalizacija videokaset z domoznansko vsebino.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Glede na to, da sami ne digitaliziramo, le predlagamo OOK, kaj iz naše zaloge bi bilo smiselno digitalizirati.
	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	Digitalizacija celotne zbirke razglednic, starejših fotografij ter starejših internih šolskih glasil. Radi bi tudi uredili dostop do teh gradiv na daljavo.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Nadaljevanje z digitalizacijo periodičnih publikacij, ki so izhajale in izhajajo na območju Koroške in slovenske Koroške v Avstriji, ter slikovnega in drugega dragocenega rokopisnega gradiva. V prihodnje pa še digitalizacija domoznanskega zvočnega in video gradiva (magnetoskopski trak, video kasete, zvočne kasete ...). Skladno z dogovorom izvaja digitalizacijo za naše območje OOK Ravne.
	Knjižnica Dravograd	
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Prenos vsebine z videokaset na sodobnejše nosilce.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Digitalizacija novo pridobljenega dragocenega gradiva (predvsem stare razglednice) v okviru razpoložljivih denarnih sredstev.
	Mestna knjižnica Izola	Digitalizacija in dopolnjevanje domoznanske zbirke starih igrač, digitalizacija fotografskega gradiva za album Izole, digitalizacija člankov o "zanimivih Izolanih", digitalizacija 150 razglednic, ki bodo prenesene tudi na medmrežje, ter digitalizacija ostalega pomembnega domoznanskega gradiva.
	Mestna knjižnica Piran	Digitalizacija starih razglednic - letno ter posameznih knjig in/ali serijskih publikacij.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Želimo si digitalizirati članke in nadaljevati z zbiranjem in digitalizacijo starih razglednic. Pomanjkanje kadra je ključna težava pri uvajanju novosti in urejanju zbirke.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Pridobili bomo gradivo posameznikov in društev ter podjetij, ki so nekoč zaznamovala naš prostor, ter ga digitalizirali - najmanj tri zbirke letno, posebej še zbirko starih orodij (2018), stara oblačila (2017), digitalizirali bomo tudi gradivo iz svoje zbirke (osmislili gradivo), zbirali in digitalizirali gradivo za DEKD na temo vode (2017), družinske fotografije iz našega arhiva (2017 in 2018), pisma Kosovelovih (ki jih bomo izročili NUK, 2017) sodelovali bomo s šolami, vrtci in javnimi zavodi pri zbiranju tovrstnega gradiva (2017 in 2018).
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	V Slovanski knjižnici obstaja večji fond raritet, za naslednja leta pripravljamo obsežnejši načrt postopne digitalizacije večine teh raritet, v okviru finančnih zmožnosti in virov financiranja, ter skladno z našimi postavljenimi prioritetami glede domoznanskih, za lokalno skupnost zanimivih gradiv.

Območje	Knjižnica	Načrti digitalizacije
	Knjižnica Domžale	Radi bi digitalizirali knjige Staneta Stražarja, ki je napisal kar nekaj knjig, ki opisujejo naše kraje. Ker je avtor pokojni, bomo poskušali dobiti dovoljenje za digitalizacijo gradiva od njegovih sorodnikov. Digitalizacijo bi radi izvedli s podporo OOK v naslednjih treh letih.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Izdelava elektronskega biografskega leksikona, popis člankov z domoznansko vsebino, dopolnjevanje domoznanskih vsebin na Kamri, izid domoznanskega zbornika (zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje) in izid treh domoznanskih del (stare razglednice) do leta 2019, če bodo na voljo človeški in finančni viri.
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Digitalizacija izbora domoznanskih monografij, ki so bile izdane pred letom 1940. Vključili bomo tudi prvotiske pesniških zbirk in drugih leposlovnih del kamniških in komendskih avtorjev. Digitalizirane domoznanske vsebine bomo objavljali v Digitalni knjižnici Slovenije in spletnem portalu Kamra. Okvirno bomo digitalizirali 2 deli na leto.
	Knjižnica Logatec	Veliko gradiva bi bilo treba digitalizirati iz zapuščin, ki jih hrani knjižnica. V okviru časovnih in kadrovskih in tehničnih zmožnosti bomo to tudi v čim večji meri storili.
	Knjižnica Medvode	V sodelovanju z OOK MKL želimo vsako naslednje leto digitalizirati 8 izvodov monografij, z zunanjim izvajalcem pa slikovno gradivo.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Digitalizacija domoznanskih člankov glede na razpoložljiv kader in sredstva.
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Nadaljevati z digitalizacijo pomurskih serijskih publikacij in starejšega dragocenega gradiva, tiskanega v prekmurskem knjižnem jeziku.
	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Vse je odvisno od dodatne zaposlitve.
	Splošna knjižnica Ljutomer	V letnem načrtu imamo vsaj 3 gradiva za digitalizacijo.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Še naprej bomo izvajali digitalizacijo domoznanskega (predvsem starejšega) gradiva, ki je pomembno za celo območje in tudi iskano med uporabniki. Vsebine bomo objavljali na portalih Kamra in Digitalna knjižnica Slovenije.
	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Kamra.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Digitalizacija gradiva o PGD Maribor-mesto, arhitekturnih načrtov arhitekta Fritza Friedriggerja, zbirke Gradivo za zgodovino Maribora, arhiva Univerze za tretje življenjsko obdobje Mariborske knjižnice, zgodovine o plesni dejavnosti v Mariboru.
	Knjižnica Lenart	Digitalizirali bomo Ilaunigov rokopis Moje življenje in sodnijsko kroniko in razne spise.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Digitaliziranje gradiva v okviru OOK v letu 2017: zbirka Štatenberg (približno 1.200 strani); razstava Knjižnica skozi čas (približno 100 strani); Zbirka Lovro s košem gre (11 knjig).
	UKM	Digitalizacija rarednega domoznanskega gradiva.

Okvirni načrt digitalizacije v naslednjih treh letih je podalo 50 splošnih knjižnic, od tega 9 OOK in 41 OK, ter UKM. Med OOK ni podala načrta OOK Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, med OK pa 3 knjižnice z Dolenjskega območja (Knjižnica Črnomelj, Knjižnica Kočevje, Ljudska knjižnica Metlika), 1

knjižnica s Koroškega območja (Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec), 2 knjižnici z Osrednjeslovenskega območja (Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica, Matična knjižnica Slavko Grum Litija) in 1 knjižnica s Pomurskega območja (Knjižnica-Kulturni center Lendava). Ostale splošne knjižnice so zapisale svoje okvirne načrte, kot prikazuje Preglednica 45. Največ je želja po digitalizaciji slikovnega gradiva (razglednic, fotografij ipd.), starejšega gradiva, video in zvočnih kaset (obstoječnost nosilcev zapisa). Nekatere prav tako poudarjajo, da je pomembno digitalizirati gradiva, ki so pomembna za celotno območje, kar je seveda izvorna naloga OOK. Splošne knjižnice se zavedajo, da so odvisne od višine sredstev, ki jih za digitalizacijo nameni Ministrstvo za kulturo. Le redke splošne knjižnice so navedle vsebinski in terminski načrt, kot je bilo zastavljeno vprašanje. Večina je namreč podala le splošni načrt digitalizacije domoznanskega gradiva v naslednjih (treh) letih. Na podlagi zbranih želja bi bilo po območjih OOK priporočljivo narediti terminske, vsebinske in finančne načrte digitalizacije.

Nekatere knjižnice so tudi poudarile, da nameravajo digitalizirano gradivo objaviti na Kamri, na dLib-u in v spletnih biografskih leksikonih posameznih območij. Kot oviro pri urejanju in pripravi domoznanskega gradiva za digitalizacijo so izpostavili pomanjkanje kadrov, kar velja predvsem za manjše slovenske splošne knjižnice.

5.7 | Sinergijski učinki sodelovanja s knjižnicami na območju

5.7.1 | Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja

Izvajanje posebnih nalog OOK urejata ZKnj-1 (2001) in Pravilnik o OOK (2003), ki je podrobneje opredelil izvajanje štirih posebnih nalog. Tretja posebna naloga se nanaša na koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva. Kakšna pričakovanja imajo splošne knjižnice od izvajanja te posebne naloge, prikazuje spodnja preglednica (Preglednica 46).

Preglednica 46: Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva po območjih OOK in v UKM - pričakovanja

Območje	Knjižnica	Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Bolj kakovostno zbiranje in obdelavo domoznanskih gradiv (v e - in klasični obliki) in s tem boljše dostopnost uporabnikom knjižnic na območju ter posledično boljše prepoznavnost domoznanstva.
	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	Enako kot doslej.
	Knjižnica Laško	Strokovno svetovanje na domoznanskem področju, skupno strategijo, skupne projekte, vodenje digitalizacije, koordinacijo domoznanskega dela, pomoč pri stikih z zavezanci, pomoč pri obdelavi.
	Osrednja knjižnica Mozirje	Pričakujemo spodbudo in strokovno pomoč pri zbiranju, obdelavi in hranjenju domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Rogaška Slatina	Pomoč pri strokovni obdelavi (katalogizaciji) domoznanskega gradiva, če v domači knjižnici nimamo zahtevanih licenc za kreiranje bibliografskih zapisov; organizacijo izobraževanj in usposabljanj s področja domoznanske dejavnosti, informiranje o načrtovanih domoznanskih projektih.
	Knjižnica Šentjur	Obstoječe delo tudi v prihodnje, tj. tehnična podpora.
	Knjižnica Šmarje	Dobro sodelovanje, navodila in strokovno svetovanje.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	Pričakujemo, da se bomo lahko pri zbiranju, obdelavi in hranjenju domoznanskega gradiva v svoji knjižnici obrnili po nasvet na osrednjo območno knjižnico.
	Knjižnica Velenje	Glede na dosedanje izkušnje ne pričakujem ničesar

Območje	Knjižnica	Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja
		posebnega.
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Enako kot doslej.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Predvsem to, kar je zapisano v tej nalogi: koordinacija, svetovanje pri obdelavi, hranjenju ...
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Medsebojna pomoč pri pridobivanju, obdelavi in hranjenju gradiva in sodelovanje pri projektih.
	Knjižnica Brežice	Pomoč pri pridobivanju domoznanskega gradiva, opozarjanje na odpisano gradivo, ki je za drugo knjižnico domoznanske narave. Glede na to, da osrednje knjižnice dobivajo obvezne izvode, bi bilo dobrodošlo, da nas opozarjajo na domoznansko gradivo. Pričakujemo tudi informiranje o novostih na domoznanskem področju (kot je npr. ta o vnosu oznake dom v polje 992b). Pomoč pri obdelavi gradiva (predvsem članki).
	Knjižnica Črnomelj	Pomoč in usmerjanje.
	Valvasorjeva knjižnica Krško	Koordinacija pri digitalizaciji gradiva in pri obdelavi serijskih publikacij (razdelitev po knjižnicah, obdelavo posameznih domoznanskih serij).
	Ljudska knjižnica Metlika	Izvajanje le-te.
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Svetovanje in pomoč OOK pri nadaljnjem oblikovanju domoznanske zbirke Knjižnice Ribnica.
	Knjižnica Sevnica	Koordinacijo, nasvete, pomoč pri težavah (npr. pri objavah na Kamri) ipd.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Pomoč pri obdelavi domoznanskega gradiva v primeru nejasnosti oz. posebnih vrst domoznanskega gradiva, pomoč pri izvajanju digitalizacije domoznanskega gradiva in objavi zbirke na spletu (Kamra, dLib), nasvete o pravilnem hranjenju in zaščiti domoznanskega gradiva.
Gorenjsko	Mestna knjižnica Kranj	Dogovore glede zbiranja gradiva, skupne akcije, promocije domoznanskega gradiva.
	Občinska knjižnica Jesenice	Z Mestno knjižnico Kranj lepo sodelujemo. Sodelovanje pričakujemo predvsem pri koordinaciji zbiranja in dogovarjanju o rokih hranjenja gradiva, da se stvari ne podvajajo. Pričakujemo tudi organizacijo in koordinacijo izobraževanja.
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Izgradnja digitalnega arhiva za digitalizirano gradivo (fotografije, video in zvočno gradivo, dokumenti ...).
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Digitalizacija gradiva.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Pomoč pričakujemo pri digitalizaciji, medtem ko pri navedenih postavkah za zdaj ni medsebojnega sodelovanja.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Enoten sistem sprotnega obveščanja in medsebojnega informiranja o izdajanju gradiva lokalnega pomena, ki ni dostopno preko ustaljenih distribucijskih poti, koordinacija digitalizacije gradiva na območju (usklajen program), svetovalna dejavnost pri bibliografski obdelavi gradiva, organiziranje izobraževanj.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Načeloma nič drugega kot to, kar izvaja že zdaj. Mogoče še kaj več konkretnih, praktičnih napotkov oz. pomoči pri

Območje	Knjižnica	Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja
		vsakdanjem delu na področju domoznanske dejavnosti.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Več možnosti za raziskovalno in publicistično delo. Nudnje kakovostnih, hitrih in lahko dostopnih informacij našim uporabnikom. Organiziranje čim bolj kakovostnega zbiranja in hranjenje dragocenega domoznanskega gradiva, ki bo temeljilo na domačih in mednarodnih priporočilih in standardih. Poenoteno obdelavo domoznanskega gradiva in končno tudi domoznanski geslovnik. V lokalnem prostoru pa seveda povezovanje posameznikov in organizacij ter še več sodelovanja pri skupnih projektih. Pričakujemo in želimo, da bi bili domoznanski oddelki ogledalo kraja in nepogrešljivi v življenju in delovanju posameznikov in organizacij.
	Knjižnica Dravograd	Možnost dostopa in uporabe domoznanske zbirke za uporabnike iz celotnega območja.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Dobro sodelovanje.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Pričakujemo, da bodo jasneje zastavljena določila in pravila glede zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Tako kot do zdaj še naprej podajanje informacij in pomoč pri obdelavi domoznanskega gradiva in izbiri domoznanskega gradiva.
	Mestna knjižnica Izola	Skupno predstavljanje in promocija domoznanskih vsebin na območju.
	Mestna knjižnica Piran	Vsako sodelovanje naj bi prineslo pozitivne učinke, si pa za zdaj - še ni dovolj informacij - težko predstavljamo izvajanje te naloge na področju domoznanstva. Npr.: OK smo pri nabavi v svojih okoljih spletle široke mreže sodelovanja s posamezniki, ustanovami, društvi itd., ki nam svoje občasne publikacije redno dostavljajo, pri obdelavi gradiva vnašamo/dodajamo v lokalne baze gesla, ki so pomembna v našem okolju, opažamo tudi pozitiven odziv uporabnikov na to, da dobijo čim več domoznanskega gradiva in informacij v knjižnicah v kraju / občini bivanja, torej čim bližje domu.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Želimo si nadaljnega sodelovanja pri izobraževanju in organizaciji tečajev ter obveščanja o novostih, povezanih z domoznansko dejavnostjo v knjižnicah.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Predvsem nasvete, usposabljanja in (so) financiranje. Opažamo, da je v našem okolju veliko zasebnih zbirateljcev, ki ne želijo posoditi gradiva za digitalizacijo niti za razstave, zato pričakujemo reševanje tudi težave zbirateljstva - ozaveščanje javnosti, da je domoznansko gradivo neke vrste skupno gradivo.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Nadaljevanje dobrih praks in projektov, ki so se izkazali za uspešne: Kamra, projekti digitalizacije, strokovno-teoretično delo v okviru posvetov Domfest.
	Knjižnica Domžale	Pričakujemo, da nam bo OOK še naprej nudila svetovanje pri digitalizaciji in reševanju avtorskopravne dileme s področja pridobivanja soglasij za objavo na Kamri.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Domoznanska dejavnost je primarna naloga vsake knjižnice na svojem območju, od OOK pričakujemo pomoč pri obdelavi različnih vrst gradiva.
	Knjižnica Franceta	Pričakujemo koordinacijo in izobraževanje ter pomoč pri

Območje	Knjižnica	Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva OOK - pričakovanja
	Balantiča Kamnik	obdelavi domoznanskih člankov in prispevkov.
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	Pomoč pri zbiranju in digitalizaciji - v smislu skupnih regijskih projektov ter spodbude pri novih znanjih.
	Knjižnica Logatec	Pomoč pri zahtevnejših strokovnih nalogah, napotki pri zahtevnejšem domoznanskem delu, predvsem bi si želeli kakšno izobraževanje s področja domoznanstva - najsi bo o obdelavi, digitalizaciji, hranjenju itn. domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Medvode	Vzajemna pomoč, nadaljevanje in nadgradnja dosedanjega sodelovanja.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Izobraževanja, finančna in kadrovska podpora.
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Glede na kadrovske razmere smo relativno zadovoljni z izvajanjem tretje posebne naloge OOK. Želeli bi zaposlitev domoznanca v Knjižnici Gornja Radgona.
	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Pomoč pri oblikovanju zbirke.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Koordinacija, strokovno sodelovanje ipd.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Povečanje dejavnosti na področju domoznanstva na celem območju.
	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Dobro sodelovanje.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Večjo odzivnost knjižnic na območju in več predlogov o sodelovanju tudi z njihove strani.
	Knjižnica Lenart	Enako dobro sodelovanje kot doslej.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Pomoč pri oblikovanju domoznanske zbirke.
	UKM	Nič ne pričakujemo.

Svoja pričakovanja na področju izvajanja tretje posebne naloge OOK, in sicer koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, je navedlo 51 knjižnic, 7 OK odgovora ni podalo (s Celjskega območja: Splošna knjižnica Slovenske Konjice; z Dolenjskega: Knjižnica Kočevje; z Goriškega: Lavričeva knjižnica Ajdovščina in Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin; z Obalno-kraškega: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper; z Osrednjeslovenskega: Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica, s Pomurskega: Knjižnica – Kulturni center Lendava).

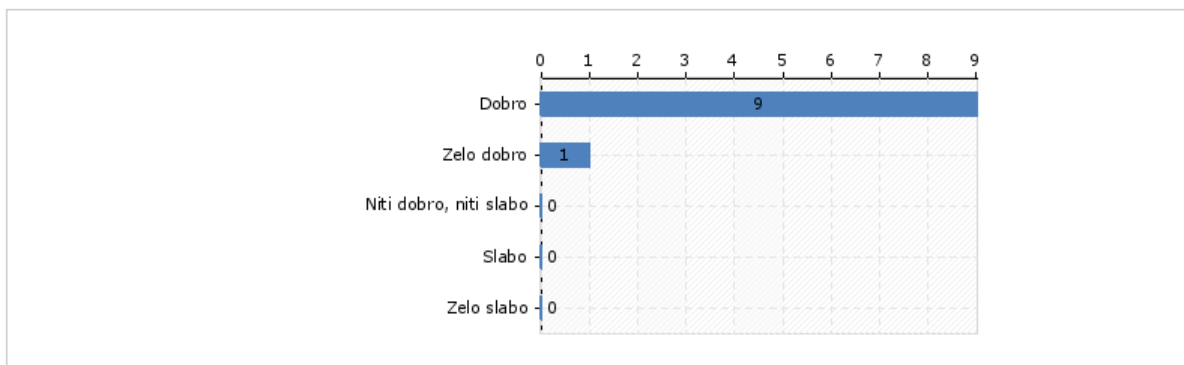
Od izvajanja tretje posebne naloge OOK knjižnice na območju (OK) v glavnem pričakujejo, da se bo dosedanje sodelovanje nadaljevalo, predvsem pa okrepilo in obogatilo. OK si želijo koordinacijo praktično na vseh področjih domoznanske dejavnosti, najpogosteje pa so navedle svetovanje in pomoč pri digitalizaciji gradiva, sodelovanje pri skupnih projektih, izobraževanja in usposabljanja s področja domoznanske dejavnosti, obveščanja o novostih, predvsem pa to, kar je zapisano v tretji posebni nalogi OOK.

OOK izpostavljajo več povezovanja in sodelovanja, kar lahko pripomore k večji prepoznavnosti domoznanske dejavnosti tako na območju kot na nacionalni ravni, pa tudi usklajeno zbiranje in obdelavo domoznanskega gradiva.

Od izvajanja tretje posebne naloge OOK ničesar ne pričakuje UKM, kar je razumljivo, saj je UKM visokošolska knjižnica in ima posledično tudi drugega financerja. Z Mariborsko knjižnico pa ima podpisano pogodbo o sodelovanju.

5.7.2 | Zadovoljstvo OOK s sodelovanjem s knjižnicami na območju na področju domoznanske dejavnosti

K zadovoljstvu knjižnic na območju veliko pripomore delo na skupnih projektih, kar tudi spodbuja sodelovanje in enakomernejši razvoj dejavnosti na nacionalnem nivoju.

Slika 31: Zadovoljstvo OOK z OK na področju koordinacije domoznanstva

OOK ocenjujejo zadovoljstvo sodelovanja s knjižnicami na območju na področju domoznanske dejavnosti kot »dobro« (9 OOK oziroma 90 %), kot »zelo dobro« je sodelovanje opredelila Mestna knjižnica Kranj (10 %) (Slika 31).

UKM ocenjuje stopnjo zadovoljstva s sodelovanjem na območju kot dobro. Svojo navedbo so splošne knjižnice in UKM tudi obrazložile (Preglednica 47).

Preglednica 47: Zadovoljstvo s sodelovanjem po območjih OOK in UKM na področju domoznanske dejavnosti

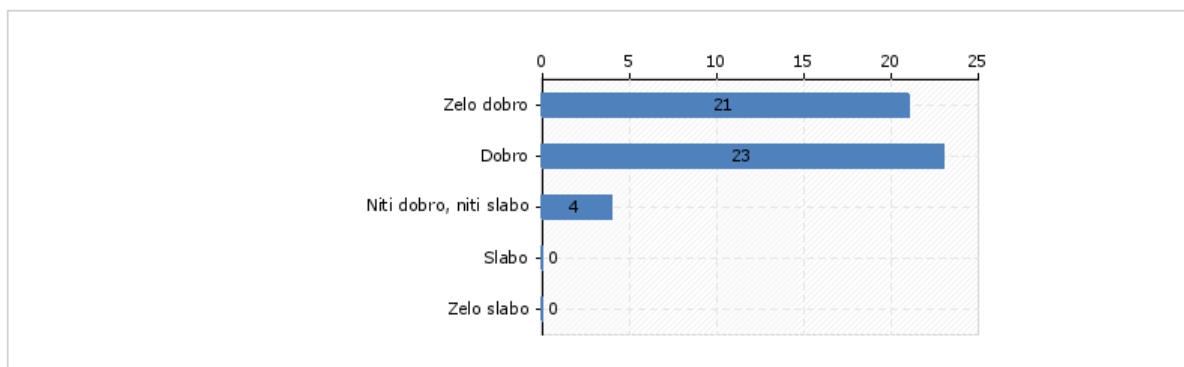
Območje	Knjižnice	Zadovoljstvo s sodelovanjem na območju OOK
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Območje Celjske OOK je največje v državi, obstajajo velike razlike po razvitosti domoznanstva med knjižnicami na območju. Posebej velja poudariti dobro sodelovanje pri projektih digitalizacije, več pa bo v prihodnje potrebno posvetiti pozornosti organiziranemu zbiranju dom. gradiv.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Osrednje knjižnice so se začele bolje odzivati na skupne projekte, kot so digitalne zbirke na Kamri, akcije zbiranja spominov.
Gorenjsko	Mestna knjižnica Kranj	Vsako leto pripravimo skupno akcijo zbiranja in promocije domoznanskega gradiva, kjer sodelujejo vse gorenjske splošne knjižnice. Digitalizacija vsako leto obsega gradivo iz vseh knjižnic in muzeja, sodelujemo pri oblikovanju gorenjskega spletnega biografskega leksikona.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Večinoma sodelujemo zelo dobro, vse pesti pomanjkanje časa za domoznanske naloge (vsi imajo tudi druge zadolžitve).
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Knjižnice na našem območju imajo posluš za izvajanje domoznanstva v svojih knjižnicah in v osrednji območni knjižnici. Skupno se lahko dogovorimo za vse projekte, pri katerih je potrebno sodelovanje vseh. Domoznanci iz osrednjih knjižnic se redno udeležujejo sestankov, izobraževanj v OOK-ju, kjer poskušamo koordinirati zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva na celotnem območju. Sodelovanje bi verjetno opredelila kot zelo dobro,

Območje	Knjižnice	Zadovoljstvo s sodelovanjem na območju OOK
		če osrednje knjižnice ne bi bile kadrovsko podhranjene (tudi OOK) in bi se lahko več časa namenilo opravljanju domoznanskih nalog (kar si želijo tudi sami).
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Dobro sodelovanje zlasti pri izgradnji skupnih - regijskih spletnih portalov (Primorci.si in Dobreknjige.si) in na področju digitalizacije knjižnega gradiva.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Knjižnice območja uspešno sodelujemo predvsem na področju digitalizacije gradiv iz fondov knjižnic, ki imajo izrazito domoznanski značaj (npr. občinska glasila in zborniki), kakor tudi pri grajenju zbirk na domoznanskem portalu Kamra. Knjižnicam smo v podporo tudi pri pripravi strokovnih mnenj, ki so v pomoč knjižnicam pri pridobivanju domoznanskih gradiv in utemeljevanju financirjem glede upravičenosti in pomena nakupa lokalnih domoznanskih gradiv za potrebe posameznih knjižnic. Uspešno poteka tudi koordinacija skupnih projektov domoznanskega značaja (npr. priprava bibliografije domoznanskih serijskih publikacij).
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Knjižničarji na območju, ki se ukvarjamo z domoznansko dejavnostjo, se osebno poznamo in dobro sodelujemo med seboj, bodisi da gre za izmenjavo informacij preko sodobnih komunikacijskih poti ali občasnih osebnih srečanj npr. na izobraževanjih.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Sodelovanje s knjižnico na območju je sicer dobro, vendar zaradi kadrovske težave večkrat ne morejo sodelovati pri skupnih projektih na območju.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Sodelovanje poteka korektno, se uspešno dogovorimo poglobitve stvari, želeli pa bi si več povratnih informacij s strani knjižnic na območju, kar je seveda prav tako pogojeno z zadostnim številom kadrov – domoznancev.
	UKM	V skladu s sprejetim Dogovorom in letnim načrtom.

Dobro sodelovanje s knjižnicami na območju, poudarjajo OOK, temelji predvsem na področju sodelovanja na projektih digitalizacije in ustvarjanju spletnih portalov (Kamra, biografski leksikoni, Dobreknjige.si). Mestna knjižnica Ljubljana je poudarila tudi uspešno pripravo bibliografije domoznanskih serijskih publikacij. Se pa hkrati OOK zavedajo in poudarjajo, da bi sodelovanje na področju domoznanske dejavnosti lahko potekalo še intenzivneje in na višji ravni, če bi bile OK kadrovsko okrepljene.

5.7.3 | Zadovoljstvo OK s sodelovanjem z OOK na področju domoznanske dejavnosti

OOK so po zakonu dolžne opravljati posebne naloge za širše območje in na tem območju tudi OK povezovati v knjižnično mrežo, kar zagotavlja koordinirano izvajanje knjižnične dejavnosti tudi na področju domoznanstva.

Slika 32: Zadovoljstvo OK z OOK na področju koordinacije domoznanstva

OK so v večini (92 %) zadovoljne s sodelovanjem s svojo OOK (Slika 32). 23 OK (48 %) je označilo raven sodelovanja kot »dobro«, 21 OK (44 %) kot »zelo dobro«, 4 OK (8 %) pa so ostale neopredeljene.

V UKM ocenjujejo zadovoljstvo s sodelovanjem s knjižnicami na območju na področju domoznanske dejavnosti kot »dobro«.

5.7.3.1 | Koordinacija domoznanstva (ocena zadovoljstva in argumentacija)

OK smo prosili, da ocenijo svoje zadovoljstvo glede sodelovanja z OOK na področju koordinacije domoznanstva in svojo oceno tudi obrazložijo (Preglednica 48).

Preglednica 48: Zadovoljstvo OK z OOK na področju koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva (ocena in argumentacija) po območjih OOK

Območje	Knjižnice	Ocena	Zadovoljstvo s sodelovanjem z OOK na področju koordinacije domoznanstva
Celjsko	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	zelo dobro	/
	Knjižnica Laško	dobro	Večinoma smo zadovoljni z dosedanjimi projekti digitalizacije in s skupnimi projekti (Kamra, Biografski leksikon celjskega območja in Zasavja), s strokovno pomočjo in odzivnostjo. Želimo si še več konkretnega sodelovanja, skupne domoznanske vizije in svetovanja pri poenotenju postopkov obdelave ipd.
	Osrednja knjižnica Mozirje	dobro	Sodelovanje z OOK Osrednjo knjižnico Celje je dobro, saj smo deležni strokovne pomoči in usmeritev pri obdelavi domoznanskega gradiva. Sodelovanje poteka na enakopravni ravni.
	Knjižnica Rogaška Slatina	zelo dobro	Osrednja knjižnica Celje organizira kakovostna izobraževanja s področja domoznanstva (npr. za vnašalce vsebin na portal Kamra, Biografski leksikon). Zaposleni na domoznanskem oddelku Osrednje knjižnice Celje nam redno posredujejo pomembne informacije, nam nudijo strokovno svetovanje in pomagajo pri reševanju domoznanske problematike.
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	zelo dobro	/
	Knjižnica Šentjur	zelo dobro	Nas redno obveščajo, izvajajo izobraževanja: predavanja, delavnice, seminarje, pri načrtovanju dela upoštevajo naše predloge in jih v doglednem času izvedejo.

Območje	Knjižnice	Ocena	Zadovoljstvo s sodelovanjem z OOK na področju koordinacije domoznanstva
	Knjižnica Šmarje	zelo dobro	OOK nas usmerja in nudi strokovno pomoč.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	dobro	Naše sodelovanje je zadovoljivo, vendar bi lahko bilo malo bolj intenzivno.
	Knjižnica Velenje	niti dobro niti slabo	Koordinacija oz. sodelovanje z OOK je predvsem formalna. Konkretni učinek od koordinacije je le digitalizacija s sredstvi Ministrstva za kulturo. Drugih pozitivnih učinkov koordinacije OOK ne vidim.
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	zelo dobro	Ker že zdaj dobro sodelujemo, si želimo, da bo tako tudi v prihodnje.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	zelo dobro	Naša OOK je Osrednja knjižnica Celje. S knjižnico oz. delavci zelo dobro sodelujemo. Vedno so nam pripravljene pomagati, svetovati ...
Dolenjsko	Knjižnica Brežice	dobro	Za oceno zelo dobro manjka pomoč pri zbiranju domoznanskega gradiva. Pogrešamo več izobraževanj na temo domoznanstva.
	Knjižnica Črnomelj	dobro	/
	Knjižnica Kočevje	dobro	/
	Valvazorjeva knjižnica Krško	dobro	Če imamo posamezne potrebe v okviru te naloge, se odzovejo.
	Ljudska knjižnica Metlika	dobro	/
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	dobro	OOK Novo mesto nam vedno priskoči na pomoč pri reševanju težav oz. iskanju odgovorov na porajajoča se vprašanja. Organizirajo različne seminarje in delavnice na temo domoznanstva, kjer so predstavljeni tudi primeri dobrih praks. Enkrat letno se srečujejo tudi katalogizatorji, ki strokovno obdelujejo domoznansko gradivo.
	Knjižnica Sevnica	dobro	/
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	zelo dobro	Z OOK zelo dobro sodelujemo, nimam pripomb. Če imam kakršna koli vprašanja, se lahko zanesem na njih.
Gorenjsko	Občinska knjižnica Jesenice	zelo dobro	Gre za veliko skupnega sodelovanja pri skupnih projektih (Kamra, Gorenjci.si, obdelava člankov, domoznanski september).
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	dobro	Koordinacija za domoznanski september gorenjskih splošnih knjižnic in digitalizacije ter obveščanje o novostih (npr. Kamra).
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	dobro	Glede na razpoložljiva sredstva izvajamo digitalizacijo po dogovoru in po naših predlogih.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Trzič	niti dobro niti slabo	Koordinacije ni.
Goriško	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	dobro	V različnih domoznanskih vprašanjih so nam bibliotekarke z domoznanskega oddelka GKFB vedno pripravljene svetovati in pomagati.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	dobro	Redni stiki s knjižnicami na območju, obveščanje o projektih na področju domoznanstva, organizacija

Območje	Knjižnice	Ocena	Zadovoljstvo s sodelovanjem z OOK na področju koordinacije domoznanstva
			rednih srečanj domoznancev, mogoče malo preveč orientirana na svoje ožje okolje.
	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	dobro	/
Koroško	Knjižnica Dravograd	zelo dobro	OOK skrbno in pravočasno obvešča o vseh novostih, spremembah, nudi strokovno pomoč v vsakem trenutku, obdeluje določeno gradivo za potrebe ostalih knjižnic (če določena knjižnica nima ustreznega dovoljenja za kreiranje), redno sklicuje sestanke itd.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	dobro	Manjše knjižnice zaradi pomanjkanja časa/kadra, opravljamo samo najnujnejše in posebnih povezav ne iščemo, glede posredovanja smernic in usklajevanja pa menim, da dobro sodelujemo.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	zelo dobro	Z območno knjižnico dr. F. Sušnika Ravne na Koroškem odlično sodelujemo že vsa leta.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	zelo dobro	Organizacija in izvedba izobraževanj, srečanj domoznancev, skupno seznanjanje uporabnikov z domoznanskimi zbirkami, svetovanje pri katalogizaciji, izboru gradiva ...
	Mestna knjižnica Izola	dobro	Knjižnice na našem območju dobro sodelujemo.
	Mestna knjižnica Piran	zelo dobro	Zanimivi skupni projekti, ustrezna komunikacija, pomoč po potrebi, organizacija izobraževanj ...
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	zelo dobro	OOK ima razpoložljiv kader, ki nas usmerja in izobražuje ter seznanja z novostmi.
	Kosovelova knjižnica Sežana	zelo dobro	Izobraževanja že potekajo, razvija se načrt domoznanstva.
Osrednjeslovensko	Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica	niti dobro biti slabo	/
	Knjižnica Domžale	zelo dobro	Vedno se potrudijo, da najdejo rešitev za naše težave.
	Mestna knjižnica Grosuplje	dobro	/
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	niti dobro niti slabo	Dobro poteka koordinacija na področju izobraževanja.
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	dobro	/
	Knjižnica Logatec	zelo dobro	Vedno so nam na voljo, ko potrebujemo pomoč, informacije, večkrat smo si izposodili tehnično opremo, sodelovanje je odlično.
	Knjižnica Medvode	dobro	Korektno sodelovanje, digitalizacija knjižničnega gradiva, pri njih si lahko izposodimo snemalno napravo, posojajo nam gradivo za domoznanske razstave, pripravljajo izobraževanja za nove projekte.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	zelo dobro	Predvsem na projektu Kamra je sodelovanje odlično.
Pomursko	Knjižnica-	dobro	/

Območje	Knjižnice	Ocena	Zadovoljstvo s sodelovanjem z OOK na področju koordinacije domoznanstva
	Kulturni center Lendava		
	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	dobro	/
	Splošna knjižnica Ljutomer	dobro	Na zastavljena vprašanja pri OOK dobimo ustrezne strokovne odgovore.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	zelo dobro	/
Štajersko	Knjižnica Lenart	zelo dobro	Vedno so pripravljene strokovno pomagati.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	zelo dobro	Ažurnost in strokovnost pri pomoči na področju domoznanstva.
	UKM	dobro	V skladu s sprejetim Dogovorom in letnim načrtom.

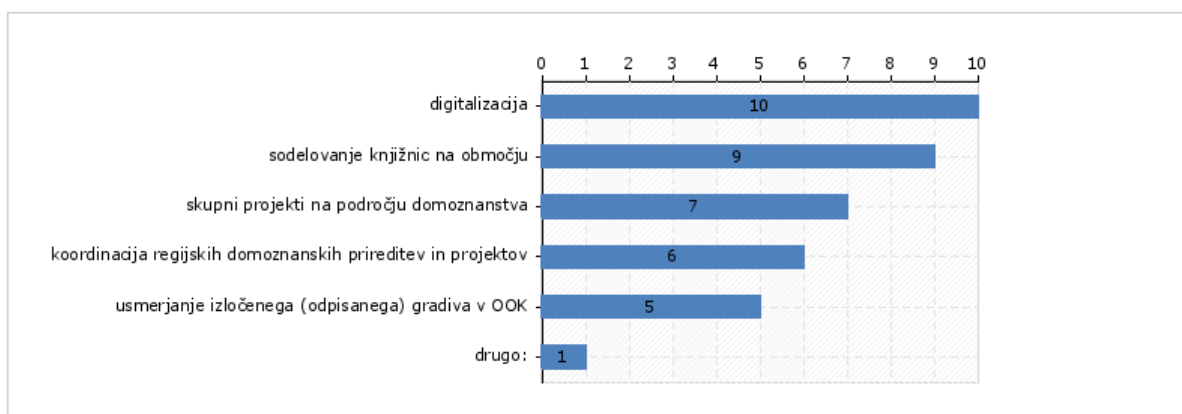
Oceno zadovoljstva z OOK na področju koordinacije domoznanstva je podalo vseh 48 OK, od katerih je 23 OK podalo oceno dobro, 21 OK pa zelo dobro. S sodelovanjem z OOK pa so zadovoljstvo kot »niti dobro niti slabo« označile knjižnice s Celjskega (1), Gorenjskega (1) in Osrednjeslovenskega (2) območja. Pri tem so vsekakor zanimive primerjave z ocenami zadovoljstva njihovih OOK, tako na primer z Gorenjskega območja, kjer je Mestna knjižnica Kranj označila sodelovanje s knjižnicami kot zelo dobro, medtem ko izjava OK z njihovega območja ne govori temu v prid. Na splošno so ocene OK o zadovoljstvu glede sodelovanja z OOK načeloma na zadovoljivi ravni, bodo pa OOK morale v sodelovanju z OK na področju domoznanske dejavnosti na območjih preučiti, kako bolje in uspešno sodelovati.

5.7.4 | Prispevek k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK

Domoznanska zbirka je gotovo pomembna zbirka vsake splošne knjižnice. Vključuje knjižnično gradivo, ki izpolnjuje vsaj enega od meril, ki se navezujejo na območje in ki ga knjižnica pokriva s svojo domoznansko dejavnostjo:

- se po vsebini nanaša na območje,
- je nastalo na tem območju,
- so ga ustvarili avtorji s tega območja.

Po Pravilniku o OOK (6. člen) ima lahko OOK domoznansko zbirko za celotno območje, če je taka zbirka posledica zgodovinskega razvoja in če za to dejavnost pridobi soglasje občin, na območju katerih izvaja dejavnost območne knjižnice.

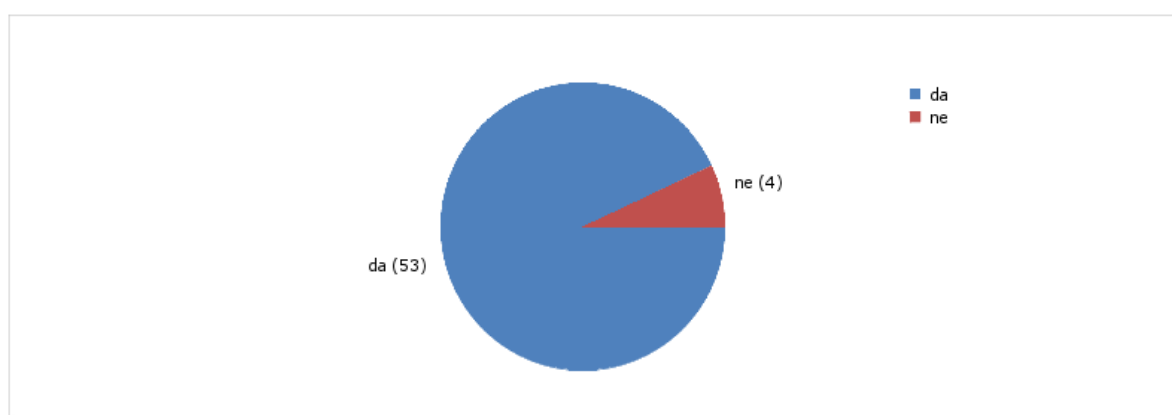
Slika 33: Razlogi za kvalitetno gradnjo domoznanske območne zbirke v OOK

Po mnenju OOK prispeva k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK v največji meri digitalizacija, kar je označilo vseh 10 OOK, sledi sodelovanje knjižnic na območju po mnenju 9 OOK (razen Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper), nato skupni projekti na področju domoznanstva po mnenju 7 OOK (razen Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper in Mariborske knjižnice), zaradi koordinacije območnih domoznanskih prireditev in projektov po mnenju 6 OOK (razen Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper in Mariborske knjižnice), usmerjanja izločenega (odpisanega) gradiva v OOK pa po mnenju 5 OOK (razen Osrednje knjižnice Celje, Mestne knjižnice Ljubljana, Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper, Mestne knjižnice Kranj in Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica). Glede na mnenje (možnost »drugo«) Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper prispeva k temu še izgradnja posebnih zbirk in njihova promocija (Slika 33).

UKM poudarja digitalizacijo kot razlog za kakovostno gradnjo domoznanske območne zbirke v OOK.

5.8 | Pozitivni učinki koordinacije domoznanske dejavnosti na območju

Ena od zakonskih nalog, v kateri nastopajo OOK v vlogi koordinatoric, je tudi koordinacija domoznanske dejavnosti, in sicer da delo splošnih knjižnic na svojem območju povezujejo in usmerjajo, spodbujajo razvoj in izmenjavo dobrih praks, si prizadevajo za strokovna izobraževanja in seznanitev z novostmi na področju domoznanske dejavnosti na nacionalni ravni.

Slika 34: Pozitivni učinki koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva na območju OOK

Rezultati kažejo, da 53 slovenskih splošnih knjižnic (93 %) in UKM meni, da ima koordinacija domoznanske dejavnosti pozitivne učinke na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju (Slika 34). Nasprotno pa menijo 4 knjižnice (7 %), da ti učinki niso pozitivni. Ena knjižnica z Osrednjeslovenskega območja se ni opredelila glede učinkov koordinacije domoznanske dejavnosti, ki jo izvajajo OOK.

Pozitivne učinke koordinacije OOK je 49 splošnih knjižnic in UKM tudi pojasnilo, kot je razvidno iz spodnje preglednice (Preglednica 49).

Preglednica 49: Pozitivni učinki koordinacije zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva na območju OOK in UKM

Območje	Knjižnica	Pozitivni učinki koordinacije domoznanske dejavnosti OOK na območju
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Predvsem dostopnost digitalnih vsebin preko portalov dLib, Kamra, Biografski leksikon.
	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	Ker se lahko posvetujemo pred odločitvijo.
	Knjižnica Laško	Izvajanje skupnih projektov, strokovna pomoč ipd., nadzor in koordinacija relativno specifičnega in zahtevnega področja.
	Osrednja knjižnica Mozirje	Koordinacija domoznanske dejavnosti ima pozitivne učinke, saj omogoča knjižnicam enotna merila in smernice pri razvoju domoznanske dejavnosti, knjižnice pa so ob tem deležne pomoči pri izvajanju te dejavnosti.
	Knjižnica Rogaška Slatina	OKC usmerja in spodbuja razvoj domoznanske dejavnosti v knjižnicah na območju. Preko sestankov nas seznanja z novostmi in projekti na področju domoznanstva v Sloveniji. Omogoča izmenjavo pozitivnih izkušenj in novih idej na področju domoznanske dejavnosti.
	Knjižnica Šentjur	Ohranjanje kulturne dediščine na območju in njeno populariziranje oz. dostopnost uporabnikom.
	Knjižnica Šmarje	Ker z nami sodeluje in nas usmerja, predlaga ter izvaja srečanja (sestanki koordinacije domoznanske dejavnosti, Kamra)
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	Pozitivni učinki se poznajo pri sodelovanju pri nekaterih projektih (Celjskozasavski.si, Kamra).
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Ker se lahko posvetujemo pred sprejemom odločitev - več glav več vé.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Predvsem zaradi več izkušenj na področju zbiranja, hranjena in obdelave.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Dostopnost gradiva (Kamra, dLib), koordinirano in usklajeno oblikovanje domoznanskih zbirk na območju, pridobivanje in obdelava domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Brežice	Ker se zaradi koordinacije v knjižnicah lotevamo tudi projektov, ki se jih sicer verjetno ne bi (Album Slovenije, Kamra). Zaradi digitalizacije prihajajo naši uporabniki do gradiva, ki ga v svoji zalogi nimamo.
	Knjižnica Črnomelj	Spodbuja, nudi podporo in izobraževanje.
	Knjižnica Kočevje	Možnost digitalizacije gradiva.
	Valvazorjeva knjižnica Krško	Digitalizacija gradiva, ki je pomembno za celotno območje izvedba skupnih projektov na območju (npr. dnevi zbiranja spominov).
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Več glav več vé.
	Knjižnica Sevnica	Ker je na ta način več gradiva dostopnega tudi na daljavo.

Območje	Knjižnica	Pozitivni učinki koordinacije domoznanske dejavnosti OOK na območju
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Spodbuja razvoj domoznanstva v OK, spodbuja izobraževanje domoznancev, spodbuja rast digitalizacije ...
Gorenjsko	Mestna knjižnica Kranj	Knjižnice se povezujejo v skupnih domoznanskih projektih (portali, razstave, zbiranje spominov), ki so medijsko bolj odmevne, kot če bi se jih lotevali vsak posebej, nastajajo relevantne zbirke gradiva celotne regije.
	Občinska knjižnica Jesenice	S skupnimi močmi se lahko doseže več, kot če dela vsak po svoje. Učinek je večji, če več ljudi dela skupaj in vsak poskrbi za območje, ki ga pokriva.
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Knjižnice dobijo smernice za delovanje. OOK ima pregled nad celotnim območjem, da se zbiranje gradiva ne podvaja oz. da se kaj ne izpusti. Pomoč s strokovnimi mnenji in znanji. Nekatere knjižnice malenkost prisili v izvajanje te dejavnosti.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Zadeva se lahko izvaja usklajeno.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Za nas je posebnega pomena predvsem digitalizacija. Le-te finančno in fizično ne bi zmogli sami.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Sodelovanje knjižnic na območju, skupni projekti digitalizacije.
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	Ker se lahko o določenih domoznanskih vprašanih pogovorimo in lažje najdemo domoznansko gradivo.
	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Bolj celovito pokrivanje območja, delitev nalog, manj podvajanja.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Ker to pomeni uveljavljanje strokovne, kakovostne in gospodarne splošne dostopnosti knjižničnega gradiva in informacij, povezovanje kulture, njenega ohranjanja, predstavljanja in širjenja. Koordinirana domoznanska dejavnost pomeni boljšo kakovost storitev za uporabnike. Pozitivni učinek je tudi lažje povezovanje pri svojem delu s sorodnimi ustanovami v našem prostoru in sodelovanje z uporabniki, drugimi knjižničarji, dobavitelji, ustanovitelji, financerji in mediji. Vsi skupaj (koordinirano) dokumentiramo in predstavljamo spomin (preteklost) in utrip (sedanjost) skupnosti ter tako ohranjamo kulturno dediščino in krepimo identiteto lokalnega prostora, ki predstavlja naše poslanstvo in vizijo.
	Knjižnica Dravograd	Večja informiranost, skupni projekti.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Z dobro koordinacijo in organizacijo dela je večja verjetnost, da bo pokrito celotno področje in pridobljenega več gradiva. Prav tako delo poteka lažje in bolj kvalitetno.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Ker knjižnice na Koroškem območju nimajo dovolj kadra in tudi ne sredstev, da bi samostojno izvajale dejavnosti in pridobivale gradivo, ga obdelovale itd. Zato nam je OOK v veliko pomoč pri zadovoljevanju potreb naših uporabnikov.
Obalno-kraško	Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Zaradi usklajevanja, načrtovanja in sodelovanja v smislu: "skupaj smo močnejši".
	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Bolj enotna obdelava domoznanskega gradiva, finančna pomoč pri digitalizaciji gradiva, izvedba skupnih projektov.
	Mestna knjižnica Izola	Zaradi strokovne pomoči, povezovanja in sodelovanja, izmenjave dobrih praks, saj tako obogatimo območne in lokalne zbirke. Uporabniki pa imajo večje možnosti, da se seznanijo z domoznanskim gradivom in vsebinami.

Območje	Knjižnica	Pozitivni učinki koordinacije domoznanske dejavnosti OOK na območju
	Mestna knjižnica Piran	Npr. skupno lahko izvajamo več zanimivih projektov kot bi to uspelo vsaki knjižnici zase.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Brez dejavnosti OOK bi bila (ob pomanjkanju kadra) domoznanska dejavnost še bolj zapostavljena.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Ker se ravnamo po nekih smernicah. Vsekakor pa se mi zdi, da bi morala biti domoznanska dejavnost manj "ukalupljena v pravila", ker se lahko zgodi, da nas pravila ukalupljajo.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Na podlagi odziva knjižnic območja, ki je še posebno pozitiven pri skupnih projektih digitalizacije.
	Knjižnica Domžale	OOK ima navadno kader, ki se ukvarja samo z domoznanstvom in ima tako več časa ter izkušenj s tega področja, da prenese dobro prakso iz OOK na OK.
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	Izpostavljanje vsebin, poudarkov, pomoč pri uvajanju novosti ter izobraževanje.
	Knjižnica Logatec	V manjših knjižnicah je domoznanstvo velikokrat zelo na koncu prioritete dela v knjižnici, zanj je namenjen zelo omejen čas. S pomočjo koordinacije mnogokrat prejmemo pomoč, zelo dobra oblika le-te so npr. sredstva, namenjena za digitalizacijo domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Medvode	OOK ima poleg strokovnega kadra tudi več finančnih sredstev, ki omogočajo razvoj dejavnosti, vidnost domoznanskih vsebin na celotnem območju, poleg tega se dejavnosti ne podvajajo (npr. gradivo je digitalizirano enkrat, povezave omogočajo dostop vsem zainteresiranim).
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Širše prepoznavanje domoznanske dejavnosti.
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Taka koordinacija povečuje sodelovanje in komunikacijo med domoznanci pri reševanju predvsem strokovnih vprašanj in izmenjavo mnenj.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Na vprašanja, katera so v dilemi, dobimo vedno odgovor od OOK.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Ivana Tavčarja Ptuj	Ker spodbuja zavedanje o pomenu domoznanstva in s tem kakovost opravljenih nalog in s skupnimi projekti povezuje knjižnice. Digitalizirano gradivo ponuja široko dostopnost za največji krog bralcev.
	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Ohranjanje gradiva, kvalitetno strokovno delo.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Ker poskušamo domoznansko dejavnost kljub pomanjkanju kadra in finančnih virov začrtati po nekih skupnih smernicah.
	Knjižnica Lenart	Zaradi večje učinkovitosti in strokovnosti.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Posredovanje aktualnih informacij o domoznanski dejavnosti, poudarjanje uporabnosti domoznanske dejavnosti, organizacija izobraževanj s področja domoznanstva.
	UKM	Sodelovanje na področju domoznanstva z OK.

Štiri splošne knjižnice utemeljitve niso podale (s Celjskega območja: Splošna knjižnica Slovenske Konjice, z Dolenjskega: Ljudska knjižnica Metlika, z Osrednjeslovenskega: Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik in s Pomurskega: Knjižnica-Kulturni center Lendava). Druge pa poudarjajo pozitivne učinke, ki jo ima koordinacija domoznanske dejavnosti na izvajanje domoznanstva v splošnih knjižnicah na območju. Izstopa predvsem digitalizacija, skupni domoznanski projekti, strokovna pomoč in ostale dejavnosti, ki vidno prispevajo k razvoju domoznanske dejavnosti v OK.

OOK med pozitivnimi učinki koordinacije izpostavljajo predvsem dostopnost digitalnih vsebin na skupnih spletnih projektih, potem projekte digitalizacije in medsebojno sodelovanje, ki lahko pripomore k večjemu učinku koordinacije.

OK pa menijo, da med pozitivne učinke nedvomno sodi strokovna pomoč, na podlagi katere se razrešujejo dileme pri delu, poleg tega se na podlagi koordinacije OOK domoznanska dejavnost v manjših knjižnicah na območju bogati in razvija.

Glede na mnenje štirih OK, koordinacija domoznanske dejavnosti, ki jo izvajajo OOK, nima pozitivnih učinkov na Celjskem (Knjižnica Velenje), Goriškem (Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin), na Osrednjeslovenskem (Mestna knjižnica Grosuplje) in na Pomurskem območju (Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona). Razlaga dveh knjižnic je:

- Knjižnica Velenje: prevladuje formalno sodelovanje. Učinki koordinacije sicer niso popolnoma zanemarljivi, vendar jih je premalo. Konkretni predlogi OOK o skupnih projektih za našo knjižnico niso pomembni, ker smo jih že izpeljali (npr. biografski leksikon).
- Mestna knjižnica Grosuplje: le pomoč pri obdelavi različnih tipov gradiva, spletne rešitve.

Vsekakor je potrebno v prihodnje koordinaciji domoznanske dejavnosti posvetiti več pozornosti, OOK pa OK prisluhniti, jih vključevati v skupne projekte, saj se le na ta način domoznanska dejavnost in kulturna dediščina, ki knjižnice povezuje na posameznem območju, lahko v največji meri ohranja. Domoznanska dejavnost s tem postaja tudi prepoznavna in pomembna komponenta vsake knjižnice.

5.9 | Razvoj domoznanske dejavnosti

5.9.1 | Mnenja in predlogi glede domoznanske dejavnosti na ravni Slovenije

Mnenja in predlogi so v sleherni dejavnosti zelo dobrodošli za načrtovanje nadaljnjega dela, tako z vidika organizacije kot pri pripravi razvojnih dokumentov in zakonskih aktov. Vključevanje mnenj in predlogov zaposlenih v določeni dejavnosti, v našem primeru v domoznanski dejavnosti, pa je vsekakor velikega pomena za nadaljnje uspešno in produktivno delo.

Preglednica 50: Nabor predlogov za razvoj domoznanske dejavnosti po območjih OOK in UKM

Območje	Knjižnica	Mnenja in predlogi
Celjsko	Knjižnica Laško	Menimo, da je področje domoznanstva preveč raznoliko, pričakujemo skupen minimum pri dejavnosti, poročanju, načrtovanju ipd. Predlagamo še več poenotenja in skupnih projektov, skupne smernice in navodila ter skupno promocijo.
	Knjižnica Šentjur	Vzpostavitev registra premične kulturne dediščine v slovenskih knjižnicah (kulturni spomeniki državnega pomena). Ureditev lastništva premične kulturne dediščine državnega pomena npr. Kalobški rkp., spletna dostopnost do premičnih kulturnih spomenikov državnega pomena.
	Knjižnica Šmarje	V okviru domoznanske dejavnosti bi morale splošne knjižnice tudi širše sodelovati, potrebna pa bi bila literatura, ki bi dajala strokovne usmeritve za ureditev domoznanskega oddelka v splošnih knjižnicah in njene naloge glede na velikost knjižnice.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	Želimo si več povezovanja, izmenjave informacij ter deljenja dobrih praks.
	Knjižnica Velenje	Na državni ravni je domoznanska dejavnost ustrezno institucionalno organizirana.

Območje	Knjižnica	Mnenja in predlogi
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Naj ostane vsaj na takšni ravni. Da bi se še naprej srečevali v sklopu Domfesta. Mogoče bi lahko bil večji poudarek (na srečevanjih in posledično vključevanjih na raznih zborovanjih ...) na domoznanskih oddelkih manjših knjižnic.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Izdajanje skupne domoznanske revije - strokovna srečanja.
	Knjižnica Brežice	Večja promocija domoznanske dejavnosti na nacionalnem nivoju, ozaveščanje prebivalstva o pomenu domoznanske zbirke za sedanjost in prihodnost in prispevanje k bogatenju. Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva. Predlagam, da knjižnice pri odpisu domoznansko gradivo ponudijo knjižnicam, na katere je vezana vsebina ali avtor (predvsem težko pridemo do starejših izdaj).
	Valvazorjeva knjižnica Krško	Domoznanstvo je tista dejavnost v knjižnici, ki njeno delovanje lahko dobro uveljavi v lokalni skupnosti. Knjižnica pa je z dobro razvito domoznansko dejavnostjo kot nekakšna skrinja spomina lokalne skupnosti, v kateri pa poleg preteklosti beleži tudi sedanje aktualno dogajanje.
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Vključitev čim večjega števila knjižnic in objavljanje domoznanskega gradiva na portalu Kamra, dLib-u in Albumu Slovenije. Oblikovanje tematskih zbirk (skupen poziv knjižnicam območja OOK).
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Izobraževanja domoznancev (spoznavanje novih tehnologij in dobrih praks v svetu in doma) - spodbujanje razvoja Kamre, - želela bi si, da bi imele zbirke tudi pri točkovanju za napredovanje večjo veljavo. Trenutno jih uvrščajo med druge razstave (virtualne razstave), kar znese 10 razstav=20 točk, – več sredstev za digitalizacijo.
Gorenjsko	Občinska knjižnica Jesenice	Na področju domoznanske dejavnosti se tako na ravni Gorenjske kot Slovenije veliko dogaja. Če znamo izkoristiti možnosti, ki so na voljo, lahko naredimo veliko (biografski leksikon, Kamra, COBISS). Več bi se na lokalnem ravni dalo narediti s sodelovanjem s sorodnimi institucijami (muzeji itd.).
	Konjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Vsaka OK bi morala imeti zaposlenega, ki bi skrbel za izvajanje te dejavnosti (katalogizacija, inventarizacija, promocija, ustvarjanje vsebin, predstavljanje ...). domoznanstvo bi moralo najti osrednje mesto v splošni knjižnici.
Goriško	Mestna knjižnica in čitalnica Idrija	Nimamo dovolj informacij o stanju domoznanske dejavnosti na celotnem slovenskem prostoru, zato bi težko karkoli predlagali.
	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	Stremeti bi morali k čim večji decentralizaciji mreže domoznanskih oddelkov.
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Menim, da se domoznanstvo z izvajanjem posebnih nalog OOK znotraj domoznanskih nalog boljše razvija (tako v OOK kot OK). Dokaj dobro sledimo trendom informacijske družbe in z digitalizacijo predstavljamo in dajemo na vpogled posebne in dragocene zbirke domoznanske zbirke. Še več pozornosti in naporov bi morali usmerjati v sodelovanje in povezovanje med OOK, ki skrbimo za koordinacijo vseh nalog. Treba je dosledno izpolnjevati cilje, ki si jih domoznanci zadamo na vseh ravneh. Financerji (ministrstvo)

Območje	Knjižnica	Mnenja in predlogi
		kot tudi NUK (naša krovna ustanova) pa bi morali v večji meri upoštevati zakonske podlage in določila glede števila kadrov, sredstev za delovanje ...
	Knjižnica Dravograd	Več ozaveščanja lokalnih skupnosti o pomenu domoznanske dejavnosti.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Domoznanci želimo jasna določila, navodila, želeli bi si zagotovo tudi zakonsko opredeljenih kadrovskih dopolnitev.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Domoznanska dejavnost se na ravni Slovenije dobro razvija. Predvsem z digitalizacijo in predstavitvijo domoznanskega gradiva (na Kamri, dLibu in na spletnih straneh knjižnic) je to gradivo postalo dostopnejše širši množici uporabnikov.
	Mestna knjižnica Izola	Skupna promocija in predstavljanje zanimivih vsebin.
	Mestna knjižnica Piran	Želeli bi boljše zaposlovanje za področje domoznanstva – dovolj kadra in jasno sistemizacijo. Večjo vključenost OK pri oblikovanju razvoja. Več izobraževanja v okviru območja (lažja dostopnost, tudi časovno), in izmenjav dobre prakse, med drugim za vsebinsko obdelavo (gesla) vsega domoznanskega gradiva. Na splošno pa menimo, da se domoznanska dejavnost v slovenskih splošnih knjižnicah razvija primerno in njen pomen raste.
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Nadaljevanje skupnih projektov, ki domoznansko gradivo zbirajo in promovirajo prek spleta, na Kamri, Primorci.si ...
	Kosovelova knjižnica Sežana	Menimo, da mora imeti splošna knjižnica avtonomijo pri kreiranju svoje domoznanske zbirke, saj je le-ta specifična glede na razmere, v katerih deluje. Mogoče bi se veljalo usmeriti na sodobnejše gradivo, kajti sodobna tehnologija krajša ali celo zmanjšuje rok hrambe.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Pridobiti domoznanski obvezni izvod za območje posamezne OOK. Več sredstev za projekte digitalizacije, predvsem pa po prioritetah in na nacionalni ravni priprava seznama vsebin, ki jih je še potrebno digitalizirati. Tu vidimo veliko vlogo NUK ter njene službe za razvoj in upravljanje digitalne knjižnice, ki bi morala pripraviti usklajen akcijski načrt s prioritetami v sodelovanju z vsemi (ne le splošnimi) knjižnicami, ki v svojih fondih hranijo domoznansko in drugo za širšo javnost zanimivo gradivo. Pri tem vidimo tudi pomembno vlogo OOK, ki bi se morale aktivno vključiti v pripravo tovrstne nacionalne strategije digitalizacije.
	Knjižnica Domžale	Predlagam, da bi domoznanski delavci imeli v okviru svoje OOK redna izobraževanja.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Potrebna so skupna merila za pridobivanje, obdelavo, hranjenje in posredovanje v skladu s tehničnimi danostmi in potrebami uporabnikov.
	Knjižnica Medvode	Tudi v knjižnicah, kot je naša, bi bilo gradiva in dela dovolj za polno zaposlenega delavca na področju domoznanstva, zato bi bilo morda potrebno razmisliti o znižanju zahtev pri določanju števila domoznanskega gradiva, ki dovoljuje zaposlitev delavca za samo to področje.
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Čim več skupnih projektov, srečanj. Sistemska/celostna ureditev pravnih osnov na nacionalnem nivoju (digitalizacija – avtorske pravice).
Pomursko	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Domoznanska dejavnost je zelo pomembna, vendar menim, da je v lokalnem prostoru premalo posluha in se pozablja, da

Območje	Knjižnica	Mnenja in predlogi
		je prav to prepoznavnost posameznega območja, regije, države v celoti.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Majhne knjižnice imamo zaradi podhranjenosti kadra težave, saj delamo na vseh mogočih delovnih pozicijah in z različnimi oblikami dela.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Menim, da je domoznanstvo na ravni Slovenije dobro organizirano in vse bolj prepoznavno v lokalnih okoljih knjižnic. O tem pričajo zlasti številne domoznanske prireditve, promocija domoznanskih vsebin in seveda digitalizacija. Morda bi se morali zdaj usmeriti v bolj institucionalno-pravne zadeve domoznanstva – narediti revizijo obstoječe zakonodaje, ki se tiče domoznanstva, in oblikovati smernice za ustanovitev domoznanskih oddelkov oziroma zbirk, kar je že bilo v načrtu OOK za leto 2017, vendar na zahtevo nekaterih direktorjev, žal, umaknjeno.
	Knjižnica Lenart	V okviru izvajanja zakonodaje bi bilo treba zagotoviti zaposlitev strokovnih kadrov za to dejavnost; le redke knjižnice imajo to zagotovljeno.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Na področju Slovenije je domoznanska dejavnost strokovno organizirana, vendar se kaže potreba po spodbujanju k zbiranju domoznanskega gradiva, predvsem s pravilnimi pristopi spodbuditi posameznike, ustanove, organizacije, da domoznansko gradivo posredujejo v hrambo knjižnicam. Povezovanje knjižnic na širšem slovenskem območju pri oblikovanju domoznanskih zbirk (izmenjava gradiv, izobraževanja, izmenjava dobrih praks ipd.).
	UKM	Enota za domoznanstvo in posebne zbirke deluje v okviru UKM.

Mnenja in predloge glede domoznanske dejavnosti na ravni Slovenije predstavljamo v preglednici (Preglednica 50). Navedlo jih je 32 splošnih knjižnic, od tega 5 OOK in 27 OK ter UKM. Na splošno prevladuje mnenje, da se domoznanska dejavnost dobro razvija, k prepoznavnosti le-te pa je v največji meri pripomogla digitalizacija in objava na različnih spletnih mestih in portalih. Največkrat so splošne knjižnice poudarile pomanjkanje kadra in previsoko zahtevo v normativnih aktih glede možnosti zaposlitve kadra za opravljanje domoznanske dejavnosti. Obstajajo predlogi po večjem sodelovanju med knjižnicami in izobraževanju na lokalni ravni s strani OOK ter predlogi po oblikovanju nacionalnih strokovnih izhodišč oziroma smernic (oblikovanje oddelkov, zbirk, vzpostavitev registra premične kulturne dediščine ...).

5.9.2 | Vizija domoznanske dejavnosti

Glede na to, da domoznanstvo pokriva ves slovenski kulturni in narodnostni prostor ter je ustvarjena domoznanska mreža, je nedvomno izjemnega pomena vizija domoznanske dejavnosti, brez katere je skorajda nemogoče predvideti, v katero smer se bo ta dejavnost v prihodnosti usmerila in kako najučinkoviteje doseči predvidene cilje. Ob viziji igra zelo pomembno vlogo poslanstvo, kajti prav skupek obeh je dragoceno orodje za razvijanje strategij pri uresničevanju najpomembnejših ciljev.

Preglednica 51: Vizija domoznanske dejavnosti po območjih OOK in v UKM

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	Bolj organizirane domoznanske dejavnosti v KK, poudarek na raziskovalnih domoznanskih projektih, promocija domoznanske dejavnosti in posledično večja prepoznavnost knjižnice v

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
		lokalnem okolju.
	Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik	Zbiranje, ohranjanje, obdelava čim več domoznanskega gradiva.
	Knjižnica Laško	Oživili bomo sodelovanje z zbiratelji (za dopolnitev zbirke, vključitev del drugih ustvarjalcev na domoznanskem področju v domoznansko zbirko). Na ta način bomo okrepili in dopolnili zbirko - tudi s pregledom terciarnega gradiva in vključitvijo poglavij, člankov, ki govorijo o našem območju. Uredili bomo domoznanski zbirki v KK. Prizadevali si bomo za večjo uporabo domoznanskega gradiva s strani uporabnikov. Oživili bomo svet za domoznanstvo kot posvetovalno delo. Trudili se bomo za nadaljnji razvoj oziroma opravljanje celotne domoznanske dejavnosti, kakor je potekala doslej. Sodelovali bomo pri dejavnostih domoznanskega krožka UTŽO v okviru Knjižnice Laško. Nadaljevali bomo z digitalizacijo in drugimi dejavnostmi v e-okolju. Nadaljevali bomo z vključevanjem različnih ustvarjalcev v domoznanstvo in se poskušali utrditi kot lokalni povezovalni dejavnik na domoznanskem področju. Spodbujali bomo in sodelovali pri eventualnem domoznanskem publicističnem delu. Naša dolgoročna želja pa je seveda vzpostavitev domoznanskega oddelka.
	Osrednja knjižnica Mozirje	V Osrednji knjižnici Mozirje bomo še naprej izvajali zakonsko predpisano zbiranje, obdelovanje in hranjenje domoznanskega gradiva. Poudarek bo na digitalizaciji gradiva, s tem bomo obvarovali gradivo pred fizičnim uničenjem zaradi prepogoste uporabe, hkrati pa bomo omogočili svojim uporabnikom lažji dostop do gradiva z oddaljenim dostopom. Nadaljevali bomo s sistematičnim zbiranjem gradiva v sodelovanju z lokalno skupnostjo, saj smo prepričani, da bomo na ta način lažje pridobivali gradivo, s katerim bomo ustvarjali digitalne zbirke za objavo na portalu Kamra ter prispevali gesla za spletni biografski leksikon. Posvetili se bomo še dodatni promociji domoznanske dejavnosti. Na ta način bomo postali referenčna točka za iskalce informacij o domačem okolju.
	Knjižnica Rogaška Slatina	Informacije s področja domoznanstva, ki jih nudimo članom in uporabnikom knjižnice, so kakovostne in vedno dostopne. Velik del domoznanskega gradiva je digitaliziran, dostopen tudi preko spleta (Kamra, Album Slovenije, dLib). Z drugimi kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami na območju občin ustanoviteljic (muzeji, galerije, šole) aktivno vzpostavljamo partnerske odnose in sodelujemo v domoznanskih projektih. V lokalnem prostoru povezujemo posameznike in organizacije ter z njimi sodelujemo pri skupnih projektih (npr. razstave, objave na domoznanskih portalih).
	Splošna knjižnica Slovenske Konjice	Poleg zbiranja, obdelovanja, hranjenja in posredovanja domoznanskega gradiva v okviru domoznanske dejavnosti načrtujemo nadaljnjo popularizacijo domoznanske dejavnosti, prireditve, razstave, izobraževanja ... Pri delu bomo sodelovali ter se povezovali z različnimi institucijami v lokalnem in širšem slovenskem prostoru. Sodelovali bomo tudi pri pripravi zgodb za Kamro ter dopolnjevanju Biografskega leksikona celjskega območja in Zasavja.
	Knjižnica Šentjur	Spodbujati zanimanje uporabnikov za domoznanstvo (lokalne posebnosti), kulturno dediščino in ga v sodelovanju z drugimi

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
		sorodnimi institucijami predstavljati uporabnikom oziroma občanom; restavracija knjižnih kulturnih spomenikov knjižnice; pridobiti status kulturnega spomenika nacionalnega pomena za domoznansko gradivo (dela Ipavcev, škofa A. M. Slomška); digitalizirati redke izvode gradiva, ki jih hranimo v domoznanski zbirki.
	Knjižnica Šmarje	Ureditev samostojnega domoznanskega oddelka in obdelava vsega gradiva (ki še ni obdelano) v domoznansko zbirko, zbiranje gradiva ter raziskovanje o kraju in ljudeh ter pripravljanje domoznanskih prireditev.
	Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje	V svoji knjižnici želimo povečati število enot in naslovov domoznanskega gradiva. To bomo skušali uresničiti tudi s katalogizacijo člankov, zbornikov, fotografij in ostalega domoznanskega gradiva. V knjižnici želimo odpreti tudi domoznanski oddelak, znotraj katerega bi potekale različne dejavnosti za obiskovalce naše knjižnice. Ker pa se želimo širiti tudi navzven, si želimo še boljšega sodelovanja z drugimi ustanovami, društvi in javnimi zavodi v občini in na območju.
	Knjižnica Velenje	Obsežnejša promocija domoznanske dejavnosti in zbirk, postavitve lokalnega dostopa do digitalne domoznanske zbirke, obsežnejša raziskovalno publicistična dejavnost. Priprava domoznanskih leksikonov, ki bi združili in v geslih povzeli vsa temeljna znanja z večine področij vedenja o Šaleški dolini in njenih prebivalcih (Biografski leksikon, glasbeni leksikon, leksikon gospodarstva, kulturne in tehnične dediščine, rastlinstva in živalstva ipd.). Nadaljevanje publicističnega dela na posamičnih domoznanskih področjih (glasba, zgodovina lokalnega gospodarstva ipd.).
	Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi	Zbrati, ohraniti, obdelati, digitalizirati in objaviti kar največ domoznanskega gradiva.
	Medobčinska splošna knjižnica Žalec	Nadaljevali bomo z zbiranjem, pridobivanjem, obdelovanjem, hranjenjem, digitaliziranjem in promoviranjem domoznanskih zbirk in gradiva.
Dolenjsko	Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Vzpostavitev prostorov domoznanskega oddelka (nedokončana knjižnica); ureditev zbirke gradiva (drobni tisk, slikovne zbirke); načrtna in sistematična promocija zbirke.
	Knjižnica Brežice	Domoznanska zbirka, knjižnica v malem, dokumentira in predstavlja spomin (preteklost) in utrip (sedanjost) Občine Brežice. Bogastvo zbirke kaže na živost kulturnega, raziskovalnega ali življenjskega utripa kraja, zato se trudimo ohranjati in vzpostavljati nova partnerstva pri pridobivanju in predstavljanju domoznanskih vsebin. Z digitalizacijo se odzivamo na potrebe časa in okolja.
	Knjižnica Črnomelj	Poseben oddelak za domoznanstvo.
	Knjižnica Kočevje	Še več prireditev, ki promovirajo domoznanstvo. V naši knjižnici smo začeli s projektom "Diplomski večeri" na pobudo vodstva občine. Projekt smo predstavili na ZBDS 2014, plakat pa v Cape Town na zasedanju IFLE.
	Valvazorjeva knjižnica Krško	Poleg pridobivanja in tekoče obdelave gradiva večja usmerjenost v promocijo gradiva.
	Ljudska knjižnica Metlika	Domoznanski oddelak v novi knjižnici.

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
	Knjižnica Miklova hiša Ribnica	Bogatenje in dopolnjevanje domoznanske zbirke, več objav na portalu Kamra, več prireditev z domoznansko vsebino, zaposlitev 1 domoznanca.
	Knjižnica Sevnica	Sistematično urejena, sproti dopolnjevana in javnosti predstavljena kakovostna zbirka, ki bo (delno digitalizirana) dostopna tudi na daljavo.
	Knjižnica Pavle Golie Trebnje	Oblikovati enotno strategijo pridobivanja, obdelovanja in hranjenja domoznanskega gradiva. Večji poudarek katalogizaciji sestavnih delov in slikovnega gradiva, ki še ni bilo katalogizirano. Uporaba dobrih praks drugih knjižnic tudi v našem okolju. Nadaljevanje dobrega dela z objavami izbranega domoznanskega gradiva in domoznanskimi prireditvami.
Gorenjsko	Osrednja knjižnica Kranj	Nadaljevali bomo z obstoječimi projekti, letos bomo skupaj z drugimi OOK zasnovali združen Biografski leksikon.
	Občinska knjižnica Jesenice	Razvoj domoznanske zbirke in izboljšanje prostorskih pogojev za hranjenje gradiva. Razvoj in izgradnja posebnih zbirk (Ciril Praček, Pavle Zidar, razglednice). Razvoj in sodelovanje pri izgradnji elektronskih zbirk: Biografski leksikon, Kamra, dLib; spremljanje in vnašanje člankov ter posredovanje informacij javnosti; ohranjanje bogate razstavne in prireditvene dejavnosti ter sistematična skrb za spremljanje in predstavitev domačih avtorjev; nadaljevanje sodelovanja s sorodnimi institucijami na lokalni ravni in nadgradnja obstoječih projektov ter izvedba novih; promocija domoznanske zbirke na spletni strani in socialnih omrežjih.
	Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica	Postavitev domoznanske zbirke v domoznanski sobi v novi knjižnici; organizirati še več domoznanskih prireditev in sodelovati z novimi vsebinami na Kamri ter spletnem Biografskem leksikonu.
	Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Počasi vzpostaviti samostojen domoznanski oddelek z možnostjo predstavitve gradiva. Nadaljevanje digitalizacije gradiva in pridobitev slikovnega gradiva - razglednice, fotografije.
	Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič	Ureditev samostojnega domoznanskega oddelka in obdelava vsega gradiva (ki še ni obdelano) v domoznansko zbirko, zbiranje gradiva, ter raziskovanje o kraju in ljudeh ter pripravljanje domoznanskih prireditev.
Goriško	Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Nimamo (še) uradnega dokumenta o viziji domoznanstva v knjižnici. Iz programa dela: domoznansko zbirko bomo po že utečenih poteh redno dopolnjevali, dodatno pa jo bomo skušali obogatiti tudi z načrtnim zasledovanjem, pridobivanjem in hranjenjem prvovrstnih, anktikvarnih knjižnih del domoznanskih avtorjev in drugega gradiva domoznanskega pomena. Povezovali se bomo z drugimi ustanovami, ki hranijo podobno gradivo in sodelovanje izkoristili za skupno promocijo domoznanskega gradiva, skupne projekte ter sodelovanje in svetovanje pri zbiranju gradiva. V zbirki domoznanskega gradiva Goriške knjižnice hranimo tudi starejše dragoceno gradivo in posamezne zapuščine, ki jih bomo uredili, popisali in predstavili uporabnikom.
	Lavričeva knjižnica Ajdovščina	Domoznanskemu oddelku zagotoviti večjo kvadraturo.
	Mestna knjižnica in	Intenzivnejše zbiranje, obdelava in inventarizacija gradiva,

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
	čitalnica Idrija	zagotovitev ustreznega prostora za hranjenje gradiva, zagotovitev ustrezne opreme, kadrovska normalizacija, ker s sistemiziranim 0,10 EPZ-ja, ki domoznansko dejavnost opravlja, kolikor pač zmore, ni mogoče kaj dosti narediti, izboljšati stike z izdajatelji gradiv zlasti v lokalnem okolju.
	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin	Zaposliti vsaj še 0,5 domoznanca, ustrezno obdelati čim več gradiva (tudi retrospektive), urediti oddaljeni dostop do digitaliziranih vsebin, izdaja zbornika, priprava novih domoznanskih razstav, sodelovanje na različnih portalih (Kamra, Primorci.si)...
Koroško	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem	Vizija dejavnosti v naši knjižnici se ni spremenila. Še vedno težimo k dobremu opravljanju vseh nalog na področju domoznanstva, pridobivanju, obdelavi in trajnemu hranjenju domoznanskega gradiva. Želimo čim bolj slediti produkciji vsega gradiva na trgu in uporabnikom zagotavljati hitrejše in bolj dostopne informacije. Še naprej težimo k digitalizaciji dragocenega in redkega gradiva in zagotavljanju dostopa do teh informacij (predvsem na portalih dLib in Kamra). Tudi naprej nas vodi skrb za zaščito dragocenega gradiva in zagotavljanje najboljših pogojev za trajno hrambo. Še naprej se bomo trudili povezovati z lokalnim okoljem (in tudi širše) in postati nepogrešljiv vir informacij za naše uporabnike.
	Knjižnica Dravograd	Samostojni oddelek.
	Knjižnica Radlje ob Dravi	Z ustrezno kadrovsko ureditvijo bi lahko domoznansko dejavnost izvajali bolje in kvalitetnejše, saj bi se lahko temu delu bolj posvetili. V prihodnosti načrtujemo tako digitalizacijo kot tudi promocijo in organizacijo domoznanskih prireditev.
	Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Kadrovska dopolnitev, pridobitev dodatnega prostora, postavitve zbirke.
Obalno-kraško	Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica	Nadaljevanje z zbiranjem, pridobivanjem in obdelavo domoznanskega gradiva. Z digitalizacijo gradiva in njegovo postavitvijo na splet omogočiti lažjo in večjo dostopnost gradiva širši množici uporabnikov. Nudenje pomoči in kakovostnih informacij o domoznanskem gradivu in še naprej uspešno sodelovanje z vsemi zavodi, ustanovami, društvi in posamezniki v lokalnem okolju.
	Mestna knjižnica Izola	Organiziranje domoznanskega oddelka in promocija posebnih zbirk.
	Mestna knjižnica Piran	Oblikovanje domoznanskega oddelka in zaposlitev vsaj enega bibliotekarja za polni delovni čas. Trenutno opravlja bibliotekarka domoznansko dejavnost pol delovnega časa, druga polovica je namenjena dejavnosti za italijansko narodno skupnost. (Obe dejavnosti se glede na zgodovino našega okolja odlično dopolnjujeta in tudi prekrivata). Načrtujemo izdelavo načrta hranjenja posameznih vrst domoznanskega gradiva, izboljšavo vsebinske obdelave (gesla), nadaljevanje ostalih dejavnosti, kot so digitalizacija gradiva, aktivno sodelovanje v domoznanskih portalih in pri drugih domoznanskih projektih; sodelovanje s posamezniki, društvi, ustanovami itd. v naši lokalni skupnosti; promocija domoznanske dejavnosti z različnimi, zanimivimi pristopi, ki naj dosežejo čim širši krog uporabnikov, kar že prinaša rezultate, saj beležimo porast zanimanja po domoznanskem gradivu in informacijah tudi pri

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
		uporabnikov, ki niso raziskovalci ali študentje. Domoznanske teme jih zanimajo preprosto zato, ker želijo vedeti kaj več o kraju oziroma okolju, v katerem živijo ali so ga obiskali (turisti).
	Knjižnica Bena Zupančiča Postojna	Naša zbirka domoznanskega gradiva je majhna, kljub temu jo skušamo letno dopolnjevati in urejati. Želimo si, da bi imeli zaposleni strokovni delavci več časa za dopolnjevanje (in raziskovanje) domoznanske zbirke ter promocijo. Dobrodošla bi bila tudi višja finančna sredstva za dopolnjevanje zbirke s starejšim gradivom, vendar je to v sedanjih finančnih okvirih nemogoče, saj je skupen prirast knjižničnega gradiva močno pod normativi.
	Kosovelova knjižnica Sežana	Želimo si novih prostorov, kjer bi lahko imeli domoznansko zbirko na enem mestu, uporabniki pa tudi možnost dostopa do gradiva v različni obliki. Nadgraditi želimo sedanje delovanje, ki je usmerjeno v ozaveščanje ljudi, da je knjižnica prostor, ki ponuja promocijo lokalne skupnosti, dejavnosti, dela, ustvarjalcev, omogoča izdelavo bibliografij, s svojo dejavnostjo izobražuje in razvija čut za pomen domoznanskega gradiva, poleg tega, da zbira, tudi ponuja informacije ter s svojo zbirko služi kot osnova za motivacijo in izobraževanje. S svojim delom želimo vplivati na posameznike in zavode v želji, da bi v knjižnici prepoznali dejavnosti, kot so informiranje, dokumentiranje gradiva in obveščanje, za kar smo v preteklih letih nastavili temelje. K svojemu delu želimo privabiti predvsem mlade in jih motivirati za medgeneracijsko druženje. Tako kot doslej bomo za javnost pripravljali domoznanske prireditve. Pridobiti želimo zapuščino - knjižnico Albina Kjudra - in jo vrniti v Tomaj. Sodelovali bomo pri kreiranju domoznanske zbirke na portalu Kamra in Primorci.si., za digitalizirano gradivo smo registrirali domeno na spletu, da bo naše gradivo bolj varno shranjeno. Obveščali bomo javnost o domoznanski dejavnosti v sredstvih javnega obveščanja, v lokalnih časopisih pa svojo dejavnost in gradivo objavljali v stalni rubriki. Za prednostno nalogo pa smo si zadali izdelati natančen načrt dela s smernicami.
Osrednjeslovensko	Mestna knjižnica Ljubljana	Vzpostavitev in razvoj izobraževalnih vsebin za mlade o dediščini mesta kot storitev v prostorih knjižnice in kot zabavna promocija dediščine v virtualnem okolju, ki je domače mladini; uravnoteženje dejavnosti vnosa novih zapisov v vzajemni katalog v smislu boljšega pokrivanja sodobnih vsebin v primerjavi s skrbjo za obdelavo starejših virov, skrb za kakovostno domoznansko bibliografijo. Krepitev vloge in prepoznavnosti centra za domoznanstvo in specialne humanistične zbirke Mestna knjižnica Ljubljana tudi na nacionalnem nivoju.
	Knjižnica Domžale	Naša vizija je ustanovitev domoznanskega oddelka in enega strokovnega delavca, ki se bo polni delovni čas ukvarjal z domoznanstvom.
	Mestna knjižnica Grosuplje	Zaposliti strokovnega sodelavca, ki bo skrbel za domoznansko dejavnost.
	Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik	Omogočanje dostopnosti domoznanskega gradiva z digitalizacijo in ureditvijo gradiva, ki še ni urejeno (drobni tisk, slikovno gradivo).
	Matična knjižnica Slavko Grum Litija	Z zbiranjem domoznanstva omogočati prepoznavnost, omogočati dostopnost do zbranega gradiva (on-line).

Območje	Knjižnica	Domoznanski projekti - sodelovanje s sorodnimi ustanovami
	Knjižnica Medvode	Nadaljevali bomo z doslej zastavljenim delom (zbiranje, digitalizacija, domoznanski večeri, sodelovanje in izobraževanje lokalne skupnosti o pomenu domoznanstva, sodelovanje na spletnem portalu Kamra, širjenje vsebin preko družbenih omrežij, samostojni domoznanski oddelek s polno zaposlenim domoznanskim delavcem v novem prizidku knjižnice ...).
	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	Zbiranje, ustrezna obdelava in posredovanje (promocija) preko različnih medijev v lokalnem okolju in širše.
Pomursko	Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Oblikovanje novih zbirk, npr. slikovnega gradiva, rokopisov in njihov vnos v COBIB, nadaljevati z digitalizacijo knjižničnega gradiva, razvijati raziskovalno in publicistično dejavnost.
	Knjižnica – Kulturni center Lendava	Zagotovitev sredstev za izvajanje domoznanske dejavnosti.
	Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona	Upam, da se bodo zadeve uredile z dodatno zaposlitvijo, je pa tudi to, žal, odvisno od naših ustanoviteljic.
	Splošna knjižnica Ljutomer	Samostojni oddelek in vsaj 1 zaposleni.
Spodnjepodravsko	Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož	Ureditev samostojnega domoznanskega oddelka.
Štajersko	Mariborska knjižnica	Da bi postavili domoznanstvo na mesto, ki bi mu moralo pripadati, bi bilo treba ustanoviti samostojni domoznanski oddelek ali službo, kjer bi se s to dejavnostjo še bolj načrtno in sistematično ukvarjala. Prav tako bi bilo potrebno, da bi domoznansko gradivo v naših KK stalo ločeno od ostalega gradiva, v OK pa bi bilo oblikovano v posebno zbirko.
	Knjižnica Lenart	Sistematična ureditev pomembnih sklopov dejavnosti območja, ki promovirajo kulturno ustvarjalno dejavnost, digitalizacija letega in dostop širši javnosti.
	Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica	Težnja po večjem prostoru z ustreznimi pogoji za hranjenje domoznanskega gradiva. Spodbujanje in ozaveščanje v domačem okolju (posameznike, društva, organizacije) o pomenu hranjenja in zbiranja domoznanskega gradiva.
	UKM	Kontinuirano delo vnaprej (pridobivanje, obdelava, hranjenje domoznanskega gradiva, skrb za kulturno dediščino in upravljanje z njo, posebne zbirke, informacije, razstavna in prireditvena dejavnost, publicistika, podpora raziskovanju in študijskim procesom, raziskovalno delo, digitalizacija, Repozitorij UKM, prisotnost na globalnem e-zemljevidu ...).

Vizijo domoznanske dejavnosti je podalo 54 slovenskih splošnih knjižnic, od tega 8 OOK in 46 OK, ter UKM. Ta v glavnem temelji na nadaljevanju dosedanjega dela in opravljanju vseh nalog domoznanske dejavnosti, kar bo uporabnikom knjižnic zagotavljalo kakovostne informacije in prepoznavnost domoznanske dejavnosti v okolju. Tiste splošne knjižnice, ki še nimajo domoznanskih oddelkov, si želijo vzpostavitev teh oddelkov, kjer bi se lahko uredile tudi posebne zbirke, večina splošnih knjižnic pa si je zastavila vizijo v smeri prepoznavnosti in promocije domoznanske dejavnosti, ki jo opravljajo.

Vizija UKM temelji na kontinuiranem delu, v okviru katerega bodo potekale številne dejavnosti za razvoj, dostopnost in prepoznavnost domoznanske dejavnosti.

Za Univerzitetno knjižnico Maribor (UKM) smo pripravili še dodatno vprašanje, pri katerem so lahko podali morebitne opombe na anketni vprašalnik o stanju domoznanstva. Kot navajajo, bi bila

dobrodošla možnost sprotih in razširjenih opomb pri posameznem sklopu, tj. pojasnila k posameznemu navedenemu podatku ali dejavnosti, saj Enota za domoznanstvo in posebne zbirke v UKM opravlja kontinuirano delo z vsemi vrstami gradiva in upravlja posebne zbirke, ki imajo tudi gradivo, ki ni primarno domoznansko, ima pa v večini status kulturne dediščine.

6 | ZAKLJUČKI IN UGOTOVITVE

6.1 | Pregled stanja domoznanstva po popisih za leti 2006 in 2009

Vprašalnik o stanju domoznanstva v OOK in OK je bil za leto 2006 poslan 61 splošnim knjižnicam in UKM. Odgovore je poslalo 53 (85 %) splošnih knjižnic in UKM. Pri popisu za leto 2009 pa je sodelovalo in vprašalnike izpolnilo vseh 58 (100 %) splošnih knjižnic in UKM.

Na osnovi izpolnjenih vprašalnikov sta bili opravljene analizi in objavljeni v prispevkih z naslovoma Analiza vprašalnika 2007. Stanje domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM ter Stanje domoznanstva v splošnih knjižnicah v Sloveniji na dan 31. 12. 2009. Ugotovitve obeh analiz so pokazale naslednje:

Štiri knjižnice so vodile ločeno porabo sredstev za domoznansko dejavnost. Po popisu za leto 2006 je 37 (69,8 %) splošnih knjižnic od 53 sodelujočih v anketi imelo poseben prostor za domoznansko zbirko, ostale pa so domoznansko gradivo hranile na različne načine. Največ prostora so domoznanski dejavnosti namenjale OOK, ki so se večinoma (8 od 10) razvile iz bivših študijskih knjižnic, OK pa manj. Pregled deleža domoznanskega gradiva v primerjavi s celotno zalogo gradiva v knjižnici je pokazal, da so po količini domoznanskega gradiva izstopale UKM, večina OOK, od OK pa Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Lendava-Könyvtár Lendva, Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin ter Knjižnica Velenje. Oba popisa pa nista dala realnih podatkov o deležu domoznanskega gradiva, saj je velik del knjižnic v opombah zabeležil, da domoznansko gradivo še ni v celoti inventarizirano, zato so podali samo ocene ali pa celo nepopolne podatke.

Domoznanski vprašalnik za leto 2006 je pokazal, da je večina knjižnic oddelke ustanovila med leti 1990 in 2006 (Domfest 1, 2009, str. 33). Glede na analizo vprašalnika za leto 2006 je imelo 15 (28,8 %) splošnih knjižnic od 52, ki so nanj odgovorile, samostojen domoznanski oddelek, od teh 8 OK, 7 OOK in UKM kot univerzitetna knjižnica (Domfest 1, 2009, str. 33). Iz tabele v vprašalniku pa izhaja, da je domoznanski oddelek imelo le 6 OOK (Domfest 1, 2009, str. 41), kar kaže na neujemanje podatkov. Po popisu za leto 2009 je imelo domoznanski oddelek 18 od 58 (31 %) splošnih knjižnic in UKM. Knjižnice brez domoznanskih oddelkov pa to dejavnost najpogosteje opravljajo v okviru oddelkov obdelave in nabave ali pa v oddelkih izposoje.

OOK so imele na domoznanskih oddelkih zaposlenega vsaj enega sistematiziranega bibliotekarja s polnim delovnim časom, ki se je ukvarjal z domoznanstvom, medtem ko so v OK domoznansko delo opravljali delavci s skrajšanim delovnim časom oz. zaposleni na drugih oddelkih.

Glede izvajanja domoznanske dejavnosti so splošne knjižnice domoznansko gradivo pridobivale, obdelovale, hranile in ga izposojale. Posredovale so domoznanske informacije, organizirale domoznanske prireditve, bibliopedagoške, razstavne in publicistične dejavnosti. Glede na popis za leto 2006 se je z izdelavo biografij in bibliografij lokalnih avtorjev ukvarjalo manj kot polovica (27) splošnih knjižnic. OOK so izvajale vse navedene dejavnosti. Razlog za slabše izvajanje domoznanske dejavnosti v OK je pomanjkanje strokovnega kadra in premalo dovoljenj za vzajemno katalogizacijo.

Večina splošnih knjižnic je pridobivala glavnino domoznanskega gradiva iz naslova nakupa, za manjše OK so po popisu za leto 2009 bili pomemben vir tudi darovi (od 2 % v Knjižnici Domžale, Jesenice in Izola do 89 % v Knjižnici Antona Sovreta Hrastnik in 90 % v Knjižnici Mozirje). OOK so kot pomemben vir pridobivanja domoznanskega gradiva prav tako izpostavile obvezni izvod.

Večina splošnih knjižnic je skrbela za pravilno zaščito in hranjenje gradiva v skladu z načeli IFLA za hrambo knjižničnega gradiva in ravnanja z njim. Po popisu za leto 2009 so bile glede upoštevanja navedenih načel izjeme Mariborska knjižnica (OOK), od OK pa knjižnice Metlika, Trebnje, Logatec, Radovljica, Idrija in Tolmin.

V digitalizacijo domoznanskih gradiv so bile vključene vse OOK. Digitalizirano gradivo je dostopno preko portala Digitalne knjižnice Slovenije (www.dLib.si), nekaj tudi na portalu Kamra (www.kamra.si) in lokalno v prostorih knjižnic. OK so se vključevale v projekte digitalizacije skupaj z OOK, nekatere so digitalizirale tudi samostojno. Nekatere pa se zaradi pomanjkanja kadrov, finančnih sredstev in opreme za projekte digitalizacije niso odločale.

6.2 | Stanje domoznanske dejavnosti, 31. 12. 2016

Na zadnji anketni vprašalnik o domoznanski dejavnosti, stanje na dan 31. 12. 2016, so je odzvalo vseh 58 splošnih knjižnic (10 OOK in 48 OK) in UKM.

Pri **drugem** vsebinskem področju smo ugotavljali organizacijo domoznanske knjižnične dejavnosti (za splošne knjižnice določila 2. in 16. člena, za OOK še 27. člena Zakona o knjižničarstvu, 2001). Dobili smo veljavne odgovore od 58 splošnih knjižnic in od UKM. Rezultati kažejo, da posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev ne izvaja 11 knjižnic od 58 (vse OK) z utemeljitvijo, da nimajo dovolj strokovnega kadra ali da uporabniki še niso izrazili potrebe za to. 26 od 58 splošnih knjižnic ne skrbi za varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, od tega tudi dve OOK. Nekatere splošne knjižnice tovrstnega gradiva tudi nimajo. OOK opravljajo vse dejavnosti iz 27. člena, in sicer koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva za svoje območje. Ena OK od 48 ne organizira kulturnih prireditev, ki so povezane z domoznansko dejavnostjo (16. člen). UKM opravlja vse zakonsko predpisane naloge.

3 % KK kot organizacijskih enot splošnih knjižnic še vedno ni aktivno vključenih v vzajemni bibliografski sistem. Domoznansko gradivo v splošnih knjižnicah v največji meri strokovno obdelujejo na oddelku obdelave (79 % oziroma 46 splošnih knjižnic), sledi obdelava na domoznanskem oddelku (31 % oziroma 18 splošnih knjižnic) in v okviru drugih oddelkov (17 % oziroma 10 splošnih knjižnic). 7 splošnih knjižnic od 58 (12 %), navaja, da domoznansko gradivo obdelujejo v izposoji ali v okviru OOK.

13. 12. 2011 je bil na sestanku delovne skupine domoznancev OOK sprejet dogovor o uporabi enotne oznake »dom« za označevanje domoznanskega gradiva v vzajemnem bibliografskem sistemu v podpolju 992b. O tem je NUK obvestil vse direktorje splošnih knjižnic in dopolnil navodila za statistične meritve. Kljub temu te oznake 17 knjižnic (29 %) ne uporablja. Za označevanje domoznanskega gradiva uporabljajo različne interne oznake.

Osrednji domoznanski dejavnosti sta organizacija domoznanskih prireditev in razstavna dejavnost (56 splošnih knjižnic in UKM). Knjižnice v najmanjši meri opravljajo dejavnosti, ki so vezane na pripravo biografskih gesel za biografski leksikon v elektronski obliki (28 splošnih knjižnic) in na domoznanske dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami (24 splošnih knjižnic),

Bibliografije izdelujejo v vseh OOK, v 23 od 48 OK in v UKM. V preostalih 25 OK je najpogostejši razlog, da se ne izdelujejo, pomanjkanje strokovnega kadra in odsotnost potrebe oziroma povpraševanja po tovrstni storitvi.

Domoznanskih vsebin ne promovirajo le v eni OK na Celjskem območju, v Knjižnici Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi, načrtujejo pa to v bližnji prihodnosti. Sicer pa splošne knjižnice svoje domoznanske vsebine v največji meri promovirajo preko spletnih strani in portalov (56 splošnih knjižnic oziroma 97 %), sledijo družbena omrežja (52 splošnih knjižnic oziroma 90 %). Promocijo preko televizije uporablja 32 splošnih knjižnic (55 %). Poteka tudi ustno in v sklopu prireditev ter objav. 52 splošnih knjižnic (vseh 10 OOK in 42 od 48 OK) promovira domoznanske vsebine na družbenih omrežjih, najpogosteje na Facebooku.

Kakšni so načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju? Največ splošnih knjižnic načrtuje oblikovanje domoznanske zbirke (28 splošnih knjižnic oziroma 48 %) in ustrezno varovanje in zaščito gradiva (skladno z načeli IFLA) (29 splošnih knjižnic oziroma 50 %). Oblikovanje samostojnega domoznanskega oddelka načrtuje 11 splošnih knjižnic (19 %), zaposlitev strokovnega delavca za domoznansko dejavnost pa 8 splošnih knjižnic (14 %).

Pri svojem delu se v največji meri povezujejo z drugimi vrstami knjižnic (53 splošnih knjižnic oziroma 91 %), z društvi, zavodi, združenji in lokalnimi skupnostmi (53 splošnih knjižnic oziroma 91 %). Sledi sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z muzeji (51 splošnih knjižnic oziroma 88 %), z osnovnimi šolami (47 splošnih knjižnic oziroma 81 %), z arhivi (34 splošnih knjižnic oziroma 59 %) in s srednjimi šolami (32 splošnih knjižnic oziroma 55 %). V manjši meri poteka sodelovanje z galerijami (22 splošnih knjižnic oziroma 38 %) in z višjimi in/ali visokimi šolami (10 splošnih knjižnic oziroma 17 %).

Vsaj en domoznanski projekt letno v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami pripravi 48 splošnih knjižnic, medtem ko jih 10 tega ne izvede. Domoznanski projekti tečejo v sodelovanju s številnimi in različnimi ustanovami, ki delujejo pretežno v lokalnem okolju, nekatere knjižnice pa sodelujejo tudi z ustanovami izven območja svoje mreže.

Tretje vsebinsko področje je zajemalo obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva.

Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016 in prirast so posebej izpolnjevale OOK in OK, saj smo želeli pridobiti delež domoznanskega gradiva v obeh. Na to vprašanje nismo dobili veljavnih odgovorov od vseh splošnih knjižnic in UKM ter tako ne pregleda nad stanjem zbirk in prirasta. OOK so v celoti izpolnile le število naslovov in število inventarnih enot, za KK pa so dale zelo pomanjkljive podatke, zato zbrani podatki niso relevantni. Primarno domoznansko gradivo ločujeta le 2 OOK. Podatki za prirast domoznanskega gradiva so pomanjkljivi, saj so OOK posredovale le podatke za število naslovov in število inventarnih enot v OOK, medtem ko so vsi ostali podatki nepopolni. Enako velja za prirast domoznanskega gradiva v OK, kjer so relevantni samo podatki o številu naslovov v OK. Dejansko stanje je razvidno le pri obsegu števila naslovov v OK, pri prirastu v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016 pa za število naslovov in število inventarnih enot v OK. Splošne knjižnice domoznansko gradivo v največji meri pridobivajo z darovi in šele nato z nakupom.

Glavna pojasnila k obsegu in izboru strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva s strani knjižnic so, da veliko knjižničnega gradiva domoznanske narave po knjižnicah še vedno ni ustrezno označenega, zaradi česar je prirast marsikje ocenjen le približno. Prav tako je precej gradiva neobdelanega v obeh vrstah merjenih knjižnic (splošne in UKM). Zelo podobna pojasnila so razvidna tudi iz analize vprašalnika 2007.

Dejanski rezultati torej ne dajejo realne ocene o prirastu domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016. Glede na zakonsko določilo bi bibliografski zapisi o gradivu, ki je vključeno v domoznansko zbirko, praviloma morali biti dostopni v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu. Zato bo potreben razmislek, kako se v slovenskem merilu načrtno lotiti vnosa vsega domoznanskega gradiva, če se zavedamo pomembnosti le-tega za lokalno okolje. Prav zato bi bilo treba vse neobdelano gradivo

prešteti in oceniti potreben čas in kader, ki bi to gradivo obdelal. Za oceno porabe časa za obdelavo domoznanskega gradiva bi lahko služila *Študija o postopkih pridobivanja knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah*.¹⁵

Po številu in strokovni usposobljenosti zaposlenih v domoznanski dejavnosti smo spraševali v **četrtem** vsebinskem sklopu. Pridobili smo odgovore vseh 58 splošnih knjižnic in UKM.

V 58 slovenskih splošnih knjižnicah je zaposlenih 131 oseb, ki skrbijo za domoznansko dejavnost. Od tega jih je 36 v OOK in 95 v OK. Tako v OOK kot v OK smo opazili razlike glede števila oseb za izvajanje domoznanske dejavnosti. V večini splošnih knjižnic zaposleni zgolj v deležu opravljajo domoznansko dejavnost. V največ knjižnicah (23) je zaposlena 1 oseba. Po največjem številu izstopa Mariborska knjižnica (7 oseb). Na tem območju je za področje domoznanske dejavnosti zaposlenih še 6 oseb v UKM. Na nivoju splošnih knjižnic pa 2 OK nimata zaposlenega niti v deležu, da bi skrbel za domoznansko dejavnost.

Na dan 31. 12. 2016 je v 57 splošnih knjižnicah 43,67 EPZ (1 knjižnica podatka ni navedla) za domoznansko dejavnost, od tega jih je bilo v 10 OOK 24 EPZ, v 48 OK 19,67 EPZ, skupaj z UKM pa 49,67 EPZ.

Podatki kažejo, da je bilo v splošnih knjižnicah konec leta 2016 zaposlenih dobrih 43 EPZ brez Knjižnice Velenje. V preglednici (Preglednica 52) je prikazano nihanje stanja števila zaposlenih (EPZ) v splošnih knjižnicah leta 2008 (42 EPZ) in 2011 (39 EPZ) ter v UKM leta 2016 (43 EPZ).

Preglednica 52: Število oseb v splošnih knjižnicah 2008, 2011 in 2016 (v 2016 tudi UKM)

	2008	2011	2016
Število strokovnih delavcev za domoznansko dejavnost (v EPZ) v splošnih knjižnicah	42	39	43,67
Število strokovnih delavcev za domoznansko dejavnost (v EPZ) v UKM	-	-	6
Skupaj	-	-	49

Ob tem v razmislek podajamo naslednje: če upoštevamo, da bi 58 splošnih knjižnic dosegalo zakonska in podzakonska določila glede naloge zbiranja, obdelave, varovanja in posredovanja domoznanskega gradiva (0,32 EPZ), bi potrebovali 18,56 EPZ in ob upoštevanju letnega prirasta domoznanskega gradiva za 5.000 enot, bi potrebovali še 58 EPZ. To je skupaj 76,56 EPZ. Dodati moramo še 1 EPZ za izvajanje tretje naloge OOK za koordinacijo domoznanske dejavnosti, kar pomeni, da bi na področju domoznanske dejavnosti v splošnih knjižnicah lahko bilo zaposlenih skoraj 87 EPZ glede na obstoječe zakonske in podzakonske akte. Posredovani podatki knjižnic glede prirasta gradiva niso podani realno, zato ne moremo zaključiti, koliko EPZ bi potrebovale splošne knjižnice glede na stanje leta 2016. Za UKM pa normativ za domoznansko dejavnost ne obstaja.

Meritve razvitosti splošnih knjižnic in problematika določb Pravilnika o izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe (delovno gradivo) avtorjev Kodrič-Dačić, E., Bahor, S., Mrak, N., Vodeb, G., Bon, M. tudi problematizirajo določila pravilnika glede kadrov: »Pogoj v Pravilniku ni enoznačno oziroma smiselno določen, saj:

- Ni jasno, kakšen je obseg nalog, ki jih knjižnica izvaja v okviru domoznanske dejavnosti.
- Letni prirast gradiva v zbirko, ki je pogoj za zaposlenega delavca, je zelo visok. Posebej še, če ga primerjamo z določbo v 39. členu Pravilnika (kjer za ustanovitev nove, posebne zbirke zadošča že 5000 enot posebnega gradiva) oziroma s številom zapisov, ki jih lahko kreira delavec v enem letu.

¹⁵ Dostopno na spletni strani: http://zdruzenje-knjiznic.si/media/website/Studija_ZSK.pdf, str. 24 – 30.

Skoraj 66 % kadra v knjižnicah, ki se ukvarja z domoznansko dejavnostjo, ima (83 od skupno 126) VII. raven izobrazbe, skoraj 10 % (12) VIII. raven in 18 % (23) VI. raven izobrazbe. Pri tem poudarjamo neujemanje posredovanih podatkov glede števila strokovnih delavcev. Knjižnice so v enem od vprašanj navedle, da naj bi bilo 131 strokovnih delavcev, ki skrbijo za domoznansko dejavnost, pri ravni izobrazbe so jih navedle 126.

Nismo pa delali analize glede pridobljenih strokovnih nazivov in let izkušenj v knjižničarski stroki, kar bi bilo morda priporočljivo za prihodnje popise in analize.

Ugotavljamo še, da je bilo 6 % (8 oseb) zaposlenih v domoznanski dejavnosti do V. ravni izobrazbe. Od teh 3 osebe niso imele opravljenega bibliotekarskega izpita.

Strokovni delavci knjižnic, ki so vključene v sistem COBISS.SI, lahko sodelujejo v procesu vzajemne katalogizacije ter kreirajo in redigirajo bibliografske zapise za vzajemno bazo podatkov, če imajo za to potrebna dovoljenja/pooblastila. V 52 splošnih knjižnicah je strokovni kader s pooblastili (*dovoljenje A*) za vzajemno katalogizacijo monografskih publikacij ter za kreiranje zbirnih zapisov in zapisov za izvedena dela, sledi 45 splošnih knjižnic z *dovoljenjem B* za katalogizacijo sestavnih delov in kontinuiranih virov in 47 splošnih knjižnic z *dovoljenjem C* za katalogizacijo neknjižnega gradiva, nekoliko manj jih ima dovoljenje za redakcijo zapisov v normativni bazi podatkov CONOR (24), najmanj (11) pa ima *dovoljenje D* za katalogizacijo antikvarnega gradiva.

Dve OOK (Mariborska knjižnica in Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem¹⁶) nimata kadra s pooblastili za vzajemno katalogizacijo antikvarnega gradiva – dovoljenja D, medtem ko imajo v preostalih osmih OOK vsa pooblastila za kreiranje bibliografskih zapisov.

V UKM ima kader vsa ustrezna dovoljenja za vzajemno katalogizacijo.

Iz 57 splošnih knjižnic se zaposleni, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj. Največ se jih udeležuje predavanj (iz 50 splošnih knjižnic), potem tečajev (iz 43 splošnih knjižnic), delavnic (iz 42 splošnih knjižnic) in seminarjev (iz 41 splošnih knjižnic), nekoliko manj kongresov (iz 23 splošnih knjižnic), najmanj pa izobraževanj v tujini (iz 4 splošnih knjižnic, vse OOK). Poleg tega navajajo še udeležbe na festivalih domoznanstva: Domfest-ih in redna letna srečanja domoznancev (OOK ali na območju OOK).

V obdobju 2014-2016 se je med zaposlenimi v domoznanski dejavnosti iz posamezne knjižnice najpogosteje usposabljala 1 oseba (navedlo 20 splošnih knjižnic), čemur sledi usposabljanje 2 oseb (navedlo 19 splošnih knjižnic). V tem obdobju se niso usposabljali v 3 OK, 2 OK pa odgovora nista podali.

Peti sklop se je navezoval na prostor in opremo za domoznansko gradivo. Veljavni so vsi odgovori splošnih knjižnic in UKM.

Samostojni domoznanski oddelek ima 25 splošnih knjižnic oziroma 43 %, in sicer 8 OOK in 17 OK. Ustanovljeni so bili med leti 1971 in 2014. Največjo površino obsega domoznanski oddelek v Mestni knjižnici Ljubljana (600 m²), najmanjšo pa v Splošni knjižnici Slovenske Konjice (10 m²). Glede na to, da v popisu domoznanstva za leto 2007 niso vse knjižnice podale tega podatka oziroma so ene navedle celo, da ga nimajo, čeprav so ga po navedbah letnic ustanovitve že imele, ni možno podati število novoustanovljenih oddelkov v časovnem obdobju med leti 2008-2016.

Knjižnice imajo domoznansko gradivo postavljeno večinoma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom (25 splošnih knjižnic) ali na domoznanskem oddelku (25 splošnih knjižnic). V posebne zbirke je domoznansko gradivo organizirano v 22 splošnih knjižnicah. V 12 splošnih knjižnicah poročajo (vse so OK), da imajo domoznansko gradivo postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične

¹⁶ OOK Ravne na Koroškem je dodala tudi pojasnitev. Glej str. 59.

zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko. Tri splošne knjižnice (1 OOK in 2 OK) so poročale, da domoznansko gradivo ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva in tako ne izpolnjujejo določil Pravidnika. Če vzamemo v ozir rezultate meritev NUK leta 2011, ko je 7 OOK in 45 OK poročalo, da imajo domoznansko gradivo postavljeno ločeno, nakazuje primerjava z rezultati popisa domoznanske dejavnosti, stanje na dan 31. 12. 2016, na nedoslednost pri poročanju (Preglednica 53).

Preglednica 53: Ločena postavitve domoznanskega gradiva v splošnih knjižnicah. Meritve NUK, 2011 (arhiv NUK)

Ločena postavitve domoznanskega gradiva	OOK	OK	KK	Slovenija skupaj
DA	7	45	162	214
NE	3	3	97	103

Od 56 slovenskih splošnih knjižnic, ki so podale odgovor o prostorski ureditvi domoznanskega gradiva v organizacijskih enotah (krajevnih knjižnicah), jih največ (21) navaja, da domoznansko gradivo ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva v vseh njihovih organizacijskih enotah. V skladu s Pravidnikom (ločena postavitve od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko) ima v KK le 8 splošnih knjižnic od 56.

V obdobju 2009–2016 je bila nova domoznanska zbirka, oddelek in/ali posebna zbirka od 58 slovenskih splošnih knjižnic oblikovana v 22 splošnih knjižnicah. Najpogosteje so bile oblikovale nove domoznanske oz. posebne zbirke, nekaj pa je bilo na novo oblikovanih tudi domoznanskih oddelkov in spominskih sob.

OOK imajo načeloma prost dostop do domoznanskega gradiva na domoznanskem oddelku, delno v prostem pristopu ga imajo tudi 3 OOK. OOK imajo v svojih organizacijskih enotah (KK) v glavnem prost dostop do domoznanskega gradiva. Domoznanski oddelek ima v KK ena OOK.

Tudi v OK in v njenih KK je v večini domoznansko gradivo postavljeno tako, da omogoča takojšnjo dostopnost. Na domoznanskem oddelku je gradivo postavljeno v 23 OK, v KK pa le v dveh OK. Tukaj se zopet srečamo z neujemanjem odgovorov, kajti v enem prejšnjih vprašanj OK navajajo 17 domoznanskih oddelkov, medtem ko pri dostopu nekatere knjižnice navajajo, da imajo postavljeno domoznansko gradivo na domoznanskem oddelku, čeprav oddelka nimajo.

Knjižnice domoznansko gradivo izposojajo tudi na dom, in sicer ga izposoja 46 od 57 splošnih knjižnic, ki so odgovorile. Od tega je računalniško izposoja navedlo 39 splošnih knjižnic, 11 splošnih knjižnic pa domoznanskega gradiva ne izposoja na dom.

Vse slovenske splošne knjižnice (58) posredujejo domoznanske informacije. Najpogosteje poteka posredovanje po osebni poti, drugi najpogostejši način posredovanja je po telefonu, preko katerega posreduje domoznanske informacije 51 splošnih knjižnic, po elektronski pošti pa 47 splošnih knjižnic. Poleg tega so 4 knjižnice navedle, da domoznanske informacije posredujejo še preko družbenih omrežij, spletnih portalov, strokovnih objav ali referenčnega servisa »Vprašaj knjižničarja«.

Pri skrbi za pravilno zaščito in hranjenje gradiva v skladu z načeli IFLA dajejo knjižnice največji poudarek zagotavljanju varnosti in preprečevanju nesreč v knjižničnih zgradbah in okolici. Tako je stanje je v 55 od 58 splošnih knjižnicah. Sledi izvajanje reprodukcije gradiva (fotokopiranje, mikrofilmanje in digitalizacija) (43 od 58 splošnih knjižnic). Na tretjem mestu je skrb za ustrezno ravnanje s tradicionalnim gradivom, fotografskim in filmskim gradivom ter avdiovizualnimi nosilci (40 splošnih knjižnic). Slabih 64 odstotkov splošnih knjižnic (37) ima primerne klimatske pogoje za hranjenje domoznanskega gradiva.

V **šestem** sklopu smo spraševali o digitalizaciji domoznanskega gradiva. Veljavni so odgovori vseh 58 splošnih knjižnic in UKM.

Domoznansko gradivo digitalizira 45 splošnih knjižnic (78 %), ne digitalizira pa 13 (22 %) splošnih knjižnic (22 %). Statistični podatki za leto 2016 iz BibSiSta za verifikacijo/evalvacijo ankete kažejo drugačno sliko. O izvajanju digitalizacije ni poročalo več kot 25 odstotkov manj splošnih knjižnic, in sicer 27 (47 %) od 58 splošnih knjižnic.

Izmed 45 splošnih knjižnic projekte digitalizacije izvaja vseh 10 OOK in 35 od 48 OK. Najpogostejša razloga, da domoznanskega gradiva ne digitalizirajo, sta v 11 splošnih knjižnicah pomanjkanje sredstev in pomanjkanje kadra, manj (2 splošni knjižnici) zaradi neurejenih avtorskih pravic in 1 splošna knjižnica zaradi pomanjkanja opreme. Digitalizacija se najpogosteje izvaja v okviru izvajanja posebnih nalog OOK (36 splošnih knjižnic). 6 splošnih knjižnic navaja, da digitalizacije ne izvajajo v tem okviru. Sledi digitalizacija z lastnim kadrom in opremo v 28 splošnih knjižnicah, 13 splošnih knjižnic pogojev za opravljanje digitalizacije nima. Z lastnimi sredstvi digitalizira 27 splošnih knjižnic, pri zunanjem izvajalcu pa poteka digitalizacija v 25 splošnih knjižnicah.

Digitalizirano domoznansko gradivo je uporabnikom dostopno lokalno v knjižnici in z dostopom na daljavo v 31 splošnih knjižnicah (od tega v 7 OOK), samo lokalno v 9 splošnih knjižnicah in samo z dostopom na daljavo prav tako v 9 splošnih knjižnicah (od tega v 3 OOK).

Za digitalizacijo so splošne knjižnice (9 OOK in 41 OK) podajale v glavnem splošni načrt, ne pa tudi terminskega in vsebinskega. Najpogosteje želijo digitalizirati slikovno gradivo (razglednice ...), starejše gradivo, video in zvočne kasete (obstočnost nosilcev zapisa).

Splošne knjižnice načrtujejo objavo digitaliziranega gradiva na Kamri, dLib-u, spletnih biografskih leksikonih posameznih območij.

Sinergijske učinke sodelovanja s knjižnicami na območju smo ugotavljali v **sedmem** vsebinskem sklopu.

Tretja naloga Pravilnika o OOK (2003), ki podrobneje opredeljuje izvajanje štirih posebnih nalog, se nanaša na koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva. Pričakovanja na področju izvajanja te naloge je podalo 51 od 58 splošnih knjižnic, ki pričakujejo nadaljevanje sodelovanja oziroma še okrepitev in obogatitev le-tega. OK si želijo koordinacijo v polnem pomenu besede. OOK pa izpostavljajo več povezovanja in sodelovanja, kar lahko pripomore k večji prepoznavnosti domoznanske dejavnosti tako na območju kot na nacionalni ravni pa tudi usklajeno zbiranje in obdelavo domoznanskega gradiva.

OOK ocenjujejo zadovoljstvo sodelovanja s knjižnicami na območju na področju domoznanske dejavnosti kot »dobro«. To mnenje je namreč podalo 9 OOK, 1 OOK pa kot »zelo dobro«. Podano stopnjo zadovoljstva pojasnjujejo na podlagi sodelovanja pri projektih digitalizacije in ustvarjanju spletnih portalov (Kamra, biografski leksikoni, Dobreknjige.si), 1 OOK pa je izpostavila tudi uspešno pripravo bibliografije domoznanskih serijskih publikacij. Vsekakor, dodajajo, bi lahko bilo sodelovanje okrepljeno, če ne bi bile OK kadrovske tako različno zasedene oziroma nekatere celo podhranjene.

Po mnenju OOK prispeva k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK v največji meri digitalizacija in s tem dostopnost digitalnih vsebin, kar je označilo vseh 10 OOK, sledi medsebojno sodelovanje knjižnic na območju po mnenju 9 OOK, nato skupni projekti na področju domoznanstva po mnenju 7 OOK in zaradi koordinacije območnih domoznanskih prireditelj in projektov po mnenju 6 OOK. Najmanj, po mnenju 5 OOK, prispeva k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK usmerjanje izločenega (odpisanega) gradiva v OOK.

Večina (53) splošnih knjižnic meni, da ima koordinacija domoznanske dejavnosti pozitivne učinke na izvajanje domoznanske dejavnosti v knjižnicah na območju. Nasprotno menijo štiri OK, da ti učinki niso pomembni, ena pa se do koordinacije OOK ni opredelila. Kot pozitivne učinke OOK izpostavljajo digitalizacijo, skupne domoznanske projekte in strokovno pomoč, kar prispeva tudi k razvoju domoznanske dejavnosti v OK. OK pozitivne učinke koordinacije prepoznavajo v strokovni pomoči, prav tako menijo, da se domoznanska dejavnost zaradi koordinacije OOK v manjših knjižnicah bolje razvija.

Osmo vsebinsko področje je bilo namenjeno razvoju domoznanske dejavnosti. Veljavnih odgovorov je bilo 32 s strani splošnih knjižnic in UKM.

32 splošnih knjižnic, od tega 5 OOK in 27 OK, in UKM so mnenja, da je razvoj domoznanske dejavnosti naravn in v pravo smer, svojo vlogo in pomen pa zelo dobro pridobiva z raznovrstnimi digitalizirani vsebinami in objavo le-teh na različnih spletnih mestih in portalih. Obenem splošne knjižnice poudarjajo pomanjkanje kadra in previsoko zahtevo v normativnih aktih glede možnosti zaposlitve kadra za opravljanje domoznanske dejavnosti. Splošne knjižnice poudarjajo tudi potrebo po izobraževanju na lokalni ravni s strani OOK in po oblikovanju nacionalnih strokovnih izhodišč oziroma smernic za domoznansko dejavnost. Za druge se predvideva, da nimajo izoblikovanega mnenja/predlogov oz. jih niso želeli deliti.

Splošne knjižnice v podanih vizijah domoznanske dejavnosti (54 slovenskih splošnih knjižnic, od tega 8 OOK, 46 OK in UKM) vidijo kot nadaljevanje dosedanjega dela in opravljanje vseh nalog domoznanske dejavnosti, z namenom knjižničnim (tudi potencialnim) uporabnikom zagotavljati kakovostne informacije, v lokalnem okolju pa doseči čim večjo prepoznavnost domoznanske dejavnosti. Tiste knjižnice, ki še nimajo domoznanskih oddelkov, si želijo vzpostavitev teh oddelkov, kjer bi se lahko uredile tudi posebne zbirke, večina knjižnic pa si je zastavila svojo vizijo v smeri prepoznavnosti in promocije domoznanske dejavnosti, ki jo opravljajo.

V letu 2017 izpolnjen anketni vprašalnik podaja oris domoznanske dejavnosti v vseh slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM, stanje na dan 31. 12. 2016. Domoznanska dejavnost naj bi bila vse pomembnejša dejavnost znotraj storitev splošne knjižnice, prav tako naj bi pridobivala pomen tako v lokalnem okolju kot na nacionalnem nivoju. Vendarle pa se v knjižnicah še vedno kaže neizpolnjevanje zakonskih in podzakonskih določil, zato je potrebno na področju izvajanja tretje posebne naloge po območjih temu prioritarno posvetiti posebno pozornost. Pri tem velja poziv OOK, ki so tudi po zakonu dolžne zagotavljati koordinacijo, da stopijo naproti OK in jim pomagajo okrepiti domoznansko dejavnost, ki je sicer prisotna, a se zaradi kadrovske podhranjenosti ne izvaja dobro. Posebno pozornost je treba v prihodnjem obdobju posvetiti vključitvi v vzajemni bibliografski sistem vseh krajevnih knjižnic, ki še niso vključene, in ureditvi (katalogizaciji) vsega domoznanskega gradiva v vseh knjižnicah. V nekaterih KK se domoznanska dejavnost ne izvaja, v drugih pa glede na obstoječe stanje ni občutnega razvoja. Ugotavljamo tudi, da v 8 občinah ni neposredne knjižnične dejavnosti, kljub določbi iz 21. člena Zakona o lokalni skupnosti (2007), ki pravi: občina je za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev dolžna zagotavljati splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost.

K napredku in prepoznavnosti domoznanske dejavnosti so veliko pripomogli digitalizacija in spletni portali, ki omogočajo promocijo domoznanskih vsebin. Zato je potrebno nove načine dostopa izkoristiti ter si prizadevati, da bodo aktivno vključene vse splošne knjižnice. Portale bi bilo priporočljivo graditi na nacionalni ravni ter učinkovito promovirati.

Čeprav se zbirke domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti predstavljajo skozi številne dejavnosti, bo treba v prihodnje posebno pozornost nameniti tudi uporabnikom s posebnimi potrebami, saj tej skupini uporabnikov zbirk domoznanskega gradiva in domoznanske dejavnosti ne predstavlja kar 34 splošnih knjižnic in UKM.

Analiza je pokazala, da v domoznanski dejavnosti še vedno ostajajo razhajanja in neenotnost, zato je nujno pripraviti nacionalne smernice, temelj, na katerem bi splošne knjižnice gradile domoznansko dejavnost, upoštevajoč lokalne posebnosti. To so v vprašalnikih izrazile tudi same knjižnice.

Kot ena izmed podlag za izvajanje domoznanske dejavnosti so prav gotovo novi standardi za splošne knjižnice.¹⁷ Če se splošna knjižnica odloči izvajati vlogo proaktivne knjižnice tudi na področju domoznanske dejavnosti, bo poskrbela za podporo razumevanju, raziskovanju lokalne skupnosti in gradnji njene identitete, za spodbujanje zanimanja za lokalno okolje, za spodbujanje zavedanja pripadnosti lokalni skupnosti in skrbela za ohranjanje vrednot lokalnega okolja.

Enoten način upravljanja z zbirko in katalogizacija sta predpogoja za zagotavljanje spremljanja in kakovostnega zbiranja statističnih podatkov, ki v štirih letih od sprejetja sklepa (oznaka dom) in uvedbe meritev do popisa stanja za leto 2016 še vedno ni zagotovljena.

Kažejo se težave glede pomanjkanje strokovnega znanja med strokovnimi delavci (predvsem manjše knjižnice), ki skrbijo za domoznansko dejavnost. Prav tako se ali ne zavedajo v zadostni meri funkcije, ki jim jo ponuja domoznanska dejavnost za razvoj in prepoznavnost knjižnične dejavnosti nasploh, ali nimajo možnosti za izvajanje le-te zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. S primeri dobre prakse (kot sta npr. Kamra in dLib.si), ki jih v okviru svojih programov in projektov knjižnice prepoznava kot dodano vrednost, sta pomen in vloga te dejavnosti narasla. Izstopajo seveda tiste, ki so rezultat ustvarjanja usposobljenega strokovnega kadra, knjižnice pa imajo jasno postavljene cilje in strategijo razvoja, ki vključuje razvoj kompetenc. Najučinkovitejše orodje za razvoj kadrov oziroma njihovih kompetenc je izobraževanje in usposabljanje, čemur bi bilo treba v prihodnje posvetiti občutno več pozornosti.

Večina knjižnic domoznanskega gradiva še ni v celoti popisala oziroma katalogizirala. Zaradi tega so knjižnični katalogi nepopolni, dostopnost uporabnikov do dela domoznanskega gradiva pa otežena ali onemogočena, kar je v nasprotju z ZKnj-1 (2001).

Smiselna gradnja domoznanske zbirke je zagotovo na osnovi povezovanja, pri čemer je potrebno zaklade okolja, ki jih knjižnica zbira, obdeluje, hrani in varuje, promovirati čim širšemu krogu uporabnikov.

6.3 | Potrditev hipotez o domoznanski dejavnosti

H1: Vse splošne knjižnice in UKM zbirajo, obdelujejo, hranijo in posredujejo domoznansko gradivo (Zakon o knjižničarstvu, 2001, 2. in 29. člen).

Vseh 10 OOK in vseh 48 OK ter UKM zbirajo, obdelujejo, hranijo in posredujejo domoznansko gradivo, tako da je **H1** potrjena.

H2: Domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003, 13. člen).

Po poročanju knjižnic je domoznansko gradivo postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko v 12 splošnih knjižnicah (oziroma 21 %). Tovrstno ureditev navajajo OK, medtem ko imajo OOK najpogosteje domoznansko gradivo na domoznanskem oddelku in organizirano v posebne zbirke (7 OOK).

¹⁷ Dokument dostopen na spletni strani:

http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Direktorat_za_kulturno_dediscino/Knjiznica_dejavnost/2017/NSKD_PRIPOROCILA_splosne_knjiznice_2017.pdf

V KK ima domoznansko gradivo postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko, 8 knjižnic, sicer pa jih največ (21) navaja, da v vseh organizacijskih enotah ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva oziroma je postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom (20). S tem **H2** le delno potrjujemo.

H3: Za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke ima knjižnica 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003, 14. člen).

Ker so pridobljeni podatki nepopolni, **H3** ne moremo ne potrditi ne zavrni. Na podlagi pridobljenih podatkov sicer lahko zaključimo, da knjižnice ne izpolnjujejo 14. člena Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, tj. da za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke knjižnice nimajo 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj. Prav tako je potrebno upoštevati še opravljanje dodatnih nalog iz 16. člena ZKnj-1 (2001), ki v 14. členu Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti pravi, da ima knjižnica še vsaj po 0,32 strokovnega delavca za vsako izmed nalog, ki jo izvaja.

H4: Vse domoznansko gradivo, ki ga hranijo splošne knjižnice in UKM, je obdelano in dostopno v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu.

Glavna pojasnila k obsegu in izboru strokovno urejenega knjižničnega domoznanskega gradiva s strani knjižnic so, da veliko knjižničnega gradiva domoznanske narave po knjižnicah še vedno ni ustrezno označenega, zaradi česar je prirast marsikje ocenjen le približno, prav tako je precej gradiva neobdelanega. Naša **H4** je za splošne knjižnice ovržena.

H5: Vse splošne knjižnice in UKM digitalizirajo domoznansko gradivo, ki je nato v digitalni obliki dostopno na daljavo.

Na podlagi pridobljenih rezultatov (45 splošnih knjižnic digitalizira, 13 ne digitalizira) **H5** ovržemo z vidika, da knjižnice same digitalizirajo, vendar pa jo lahko potrdimo z vidika navedb OK, da za njih v sklopu izvajanja posebnih nalog to izvajajo OOK. Nekatere OK tudi poudarjajo pomembnost digitalizacije gradiva na ravni območja OOK, kar je dejansko izvorna naloga izvajanja posebnih nalog OOK in izhaja tudi iz NPK 2012-2017.

6.4 | Predlogi sprememb

Na podlagi analize stanja domoznanske dejavnosti predlagamo nekaj sprememb:

- Takojšnje upoštevanje dogovora za polje 992 b v vseh knjižnicah
- Ureditev ločene postavitve domoznanskega gradiva (predpis ZKnj-1, 2001) do konca leta 2019.
- Dodati zbiranje podatkov o bibliografski obdelavi domoznanskega gradiva za statistične meritve visokošolskih knjižnic za UKM in zbiranje podatkov o stanju in prirastu domoznanskega gradiva v statističnih meritvah v naslednjem letu meritev (2019).
- Poskrbeti za čimprejšnjo obdelavo neobdelanega gradiva v splošnih knjižnicah in tudi v UKM.
- Treba bi bilo narediti natančen popis gradiva po vrstah ter narediti terminski, finančni in vsebinski načrt za ureditev stanja, najkasneje v roku 5 let.
- Pripraviti smernice za ureditev domoznanskih oddelkov in izvajanja domoznanske dejavnosti do konca 2020.
- Pripraviti nacionalno strategijo digitalizacije, narediti popis gradiva za digitalizacijo ter pripraviti akcijski in finančni načrt za izvedbo.
- Urediti zajem, ohranjanje in dostop do digitalnega gradiva na nacionalnem nivoju.
- Spremeniti določilo 14. člena Pravilnika glede kadrov za domoznansko dejavnost, in sicer ker nobena splošna knjižnica ne dosega prirasta v višini 5000 enot domoznanskega gradiva in ker se

pri obstoječem normativu marsikaj ne upošteva, predlagamo izvedbo raziskave o področjih dela in časovnem obsegu na domoznanski dejavnosti knjižnici ter še posebej za koordinacijo domoznanske dejavnosti v OOK (glede na število OK na območju, na število občin, prebivalcev ...). Opredelitev del se mora razširiti na področja, ki jih obstoječi pravilnik ne upošteva: bibliografska obdelava člankov, digitalizacija in sodobni načini zajemanja domoznanskega gradiva, izvorno digitalno nastalega ter zagotavljanje trajnega ohranjanja digitalnih in digitaliziranih virov ... in na podlagi rezultatov raziskave določiti kadrovske normativ za domoznansko dejavnost.

7 | ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo domoznancem po območjih OOK, vsem strokovnim delavcem iz slovenskih splošnih knjižnic in UKM za izpolnjevanje ankete in posredovanje podatkov.

8 | DOSTOP DO ANALIZE PO OBMOČJIH

Strokovni delavci za domoznansko dejavnost v OOK so naredili analize po posameznih območjih OOK, ki so jih objavili v dropboxu in niso dostopne javnosti. Nekatere OOK imajo objavljene analize svojega območja tudi na spletni strani knjižnice. Do njih dostopate tudi preko povezav v spodnji preglednici (Preglednica 54).

Preglednica 54: Povezave do analiz domoznanske dejavnosti po posameznih območjih OOK.

Območje	OOK	Koordinator	Dostopno na spletnem naslovu knjižnice
Celjsko	Celje	Srečko Maček	Analiza domoznanske dejavnosti za Celjsko območje
Dolenjsko	Novo mesto		Analiza bo predvidoma objavljena v Knjižničarskih novicah
Osrednjeslovensko	Ljubljana	Anja Frković Tršan	Mestna knjižnica Ljubljana kot osrednja območna knjižnica Analiza domoznanske dejavnosti za Osrednjeslovensko območje
Gorenjsko	Kranj	Jana Zeni Bešter	Mestna knjižnica Kranj kot osrednja območna knjižnica Analiza domoznanske dejavnosti za Gorenjsko območje
Koroško	Ravne	Simona Šuler Pandev	Analiza domoznanske dejavnosti za Koroško območje
Goriško	Nova Gorica	Breda Seljak	Analiza domoznanske dejavnosti za Goriško območje
Pomursko	Murska Sobota	Andrej Pavlič Klauđija Sedar	Knjižnica Murska sobota kot osrednja območna knjižnica Analiza domoznanske dejavnosti za Pomursko območje
Spodnjepodravsko	Ptuj	Mira Petrovič	Analiza domoznanske dejavnosti za Spodnjepodravsko območje
Štajersko	Maribor	Nina Vuk Hriberšek	Mariborska knjižnica kot osrednja območna knjižnica Analiza domoznanske dejavnosti za Štajersko območje

9 | TERMINOLOŠKA POJASNILA

Pri oblikovanju vprašalnika smo posebno pozornost posvetili strokovni terminologiji, ki naj bo kot informativni in razlagalni domoznanski slovarček v pomoč pri izpolnjevanju vprašalnika. Pri sestavi slovarčka, ki izrazje, razvrščeno po abecedi, pomensko opisuje, smo upoštevali strokovno literaturo in zakonska določila iz bibliotekarske stroke.

- Antikvarna knjiga

1. Stara, navadno rabljena knjiga. 2. Knjiga, ki je dragocena zaradi svoje starosti, redkosti. 3. V *katalogizaciji* knjiga, ki je izšla pred uvedbo strojnega stavljenja, to je do okrog 1835; sin. starejša knjiga (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).¹⁸

- Bibliografija

1. Veda o zbiranju, vrednotenju, opisovanju bibliografskega gradiva, urejanju bibliografskih enot in posredovanju bibliografskih informacij. 2. Strokovno urejen popis bibliografskih enot, npr. bibliografija knjig, časopisja, člankov, prevodov. 3. Seznam literature kot dodatek k razpravi, članku; prim. literatura. 4. Pisanje ali prepisovanje knjig (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

Bibliografija ni samo bibliografov končni izdelek, temveč je tudi praksa. Sestavljajo jo opravila bibliografskega popisovanja in intelektualni nastavki, po katerih bibliografi oblikujejo kriterije za vključitev del v bibliografijo. Bibliografije odsevajo družbene reprezentacije, ki jih lahko razberemo iz uvodov, kadar vsebujejo argumentacijo teh kriterijev. Danes razlikujemo knjižnični katalog od bibliografije. Prvi je abecedno-imenska in/ali tematska evidenca vseh publikacij v knjižnici, druga pa je popis del in/ali publikacij kakega avtorja, dežele, založbe idr. Knjižničarji uporabljamo za izdelavo katalogov in bibliografij isti mednarodni standard za bibliografski opis publikacije (Miškovič, 2010).

- Bibliografska enota

1. Publikacija, dokument v enem ali več delih, ki je predmet bibliografske obdelave. 2. osnovna enota bibliografije, ki vsebuje bibliografski opis in razporejevalne elemente; sin. bibliografski vpis (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Bibliografski opis

Po strokovnih načelih izbrani in razporejeni bibliografski podatki; prim. bibliografski vpis, bibliografski zapis (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Bibliopedagoška dejavnost

Glej geslo Bibliopedagoško delo.

- Bibliopedagoško delo

Izobraževanje zlasti mladih o uporabi knjižnice in informacijskih virov; prim. knjižnična vzgoja, bibliopedagogika (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Članek

Krajši sestavek v serijski publikaciji, zborniku, navadno neliterarne vsebine; prim. sestavni del, prispevek (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Digitalizacija

¹⁸ Pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika za vprašanje 3.4 Zbirka knjižnega gradiva glede starejšega in antikvarnega gradiva upoštevamo starejše gradivo, od tega redko in dragoceno antikvarno.

Različni standardi kot zgornje leto nastanka starejšega in antikvarnega gradiva navajajo letnice med leti 1820 in 1850. Mnenje Svoltšakov (osebna komunikacija, 20. februar 2017) je, da med antikvarno gradivo prištevamo tisto gradivo, ki kaže nedvoumne znake ročne izdelave pisne podlage in vezave (v kolikor ta obstaja), kar naj katalogizator vedno presoja s konkretno knjigo v roki; na različnih koncih Evrope so namreč v industrijsko oz. serijsko proizvodnjo knjige vstopali različno hitro.

je postopek pretvarjanja analognega gradiva v digitalno obliko. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Dokument

Zapisana informacija ali predmet, ki ga lahko obravnavamo kot enoto v dokumentacijskem procesu, ne glede na njegovo fizično obliko in značilnosti (BibSiSt Online, 2015).

- Domoznanska bibliografija

Bibliografija, ki popisuje dokumente, publikacije o domačem kraju, območju, osebnostih iz tega kraja, območja, avtorjih, ki so rojeni v tem kraju, na tem območju; prim. krajevna bibliografija, pokrajinska bibliografija (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Domoznanska dejavnost

Sistematično zbiranje domoznanskega gradiva, njegovo obdelovanje, hranjenje in nudenje v uporabo (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Domoznanska zbirka

vključuje knjižnično gradivo, ki izpolnjuje vsaj enega od naslednjih kriterijev, ki se navezujejo na območje, ki ga knjižnica s svojo domoznansko dejavnostjo pokriva:

- gradivo se po svoji vsebini nanaša na to območje,
- avtor gradiva je živel in deloval oziroma živi in deluje na tem območju ali iz njega izhaja,
- gradivo je nastalo na tem območju, torej je bilo na tem območju napisano, natisnjeno ali razmnoženo oziroma založeno.

Del domoznanske zbirke so lahko tudi zasebne knjižnice pomembnih osebnosti oziroma zbiralcev, ki izhajajo iz tega območja. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

Knjižnice morajo ustrezno označevati bibliografske zapise za domoznansko gradivo, možen način je označevanje z oznako "dom" v polju 992b (sklep sestanka delovne skupine domoznancev osrednjih območnih knjižnic z dne 13. 12. 2011).¹⁹

Domoznanska zbirka je knjižnična zbirka z domoznanskim gradivom (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Domoznanski oddelek

Oddelek knjižnice, ki opravlja domoznansko dejavnost (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Domoznansko geografsko območje

Osrednje območne knjižnice (OOK) pokrivajo svojo medobčinsko mrežo knjižnic kot osrednje knjižnice in hkrati še širše območje (Preglednica 55), ki je območje izven medobčinske mreže območne knjižnice (4. člen Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah). To pokrivajo osrednje knjižnice (OK) (Bon, 2011).

¹⁹ Zapisnik sestanka delovne skupine domoznancev osrednjih območnih knjižnic z dne 13. 12. 2011: interno gradivo.

Preglednica 55: Primer Celjskega območja in Osrednje knjižnice Celje glede na delitev pokrivanja prebivalstva na območju OOK

območje	osrednja območna knjižnica - OOK	število prebivalcev celotnega območja	število prebivalcev širšega območja	število prebivalcev ožjega območja
Celjsko	Osrednja knjižnica Celje	302.267	238.074	64.193

Podatki o prebivalcih. Vir: SURS, 2016

- Domoznansko gradivo

Knjižnično gradivo, ki je nastalo v domačem kraju, pokrajini oziroma se nanju nanaša, ali so ga objavili domači avtorji in ki je predmet domoznanske dejavnosti; prim. lokalno gradivo (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

Domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003).

Ločimo:

- primarno domoznansko gradivo

Domoznansko knjižnično gradivo, ki se po vsebini nanaša na določen kraj, območje (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- sekundarno domoznansko gradivo

Domoznansko knjižnično gradivo, ki je po svojem izvoru vezano na določen kraj, območje (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009). Kot sekundarno domoznansko gradivo štejemo gradivo avtorjev z našega območja in gradivo, izdano na našem območju (Goropevšek, 1995).

- Domoznanstvo

Domoznanstvo je proučevanje določenega geografskega (upravnega) območja iz najbolj širokega, splošnega vidika (geografsko, arheološko, zgodovinsko, literarno, jezikovno, sociološko, etnološko, biografsko itd.), ki se v praksi večkrat deli na posamezne specialne vede; v knjižnicah pa pomeni posebno dejavnost, ki jo določa zbiranje, obdelovanje in hranjenje knjižničnega gradiva, ki je kakor koli vezano na območje, ki ga knjižnica s svojo celotno dejavnostjo pokriva (domoznansko gradivo). Tako gradivo je v knjižnici zbrano v posebni zbirki (domoznanska zbirka) in analitično obdelano (domoznanska dokumentacija), tako da nudi domoznanske informacije (Krnel-Umek, Rajh, 1985).

- Drobn tisk

je skupno ime za različno gradivo, ki nosi besedilno ali slikovno sporočilo, a ne izide kot standardna knjiga, brošura ali serijska publikacija. Navadno obsega en sam list papirja in izhaja izven redne knjigotrške mreže (BibSiSt Online, 2015).

- Drugo knjižnično gradivo

je gradivo, ki ni niti elektronski vir niti knjižno ali rokopisno gradivo, mikrooblika, kartografsko gradivo, glasbeni tisk, avdiovizualno gradivo itd. Sem štejemo igre, igrače in drugo tridimenzionalno gradivo. Publikacije v brajici uvrščamo med knjižno gradivo (BibSiSt Online, 2015).

- Družbena omrežja²⁰

²⁰ Vir: Doc. dr. Nataša Gliha Komac (<http://www.lektorsko-drustvo.si/zunanje-sodelovanje/socialna-druzbena-in-druzabna-omrezja>).

Pridevnik socialen ima v slovenskem jeziku po SSKJ štiri pomeni, od katerih je zgolj prvi tisti, ki izraža nanašanje na družbo (širši pomen) in je zamenljiv s pridevnikom družben. Težave in pomisleke v besedni zvezi socialna omrežja sprožajo vsi naslednji trije pomeni, ki so povezani le z delom družbenega sistema (tj. 2. nanašajoč se na gmotni položaj, mesto v družbi; 3. nanašajoč se na dejavnost za omiljenje, urejanje gmotnih, življenjskih razmer ... – poenostavljeno rečeno na socialne pravice, socialni sistem, socialo). S stališča terminologije, kjer je eno ključnih načel težnja po enopomenskoski/enoumnosti/enoznačnosti, je pridevnik socialen zaradi svoje večpomenskosti problematičen, »rešitev« pa omogoča že slovarska sugestija možne zamenjave v pomenu nanašanja na družbo, tj. s pridevnikom družben.

Pridevnik družben je veliko bolj »enoumen« in kaže na navezavo na samostalnik družba, kot lahko glede na različne slovarske pomeni razumemo (na določen gospodarski in politični način organizirano) skupnost ljudi in celotnost njihovih odnosov, skupino ljudi, ki jih družijo skupni interesi, ali podjetje z več solastniki ali delničarji. Slovarski pomeni samostalnika družba in iz njega izpeljani pridevnik družben tako prekriva različne »namene« povezovanja v spletna omrežja.

Še najmanj nedvoumna je zveza družabna omrežja, ki je najpogosteje povezana z navezovanjem družabnih stikov (izhajajoč iz slovarskih pomenov se pridevnik družaben nanaša 1. na razvedrilo in zabavo in 2. na medsebojne človeške odnose v določenem okolju, krogu) in jo kot tako lahko razumemo kot podvrsto socialnih (v širšem pomenu) oz. družbenih omrežij, ki služijo tudi drugim namenom, npr. politični propagandi in oglaševanju, združevanju za doseganje širših družbenih ciljev in sprememb. In kaj kaže raba, ki sem jo preverila v korpusih Gigafida in Nove beseda. V Gigafidi ima največ pojavitev besedna zveza socialna omrežja (1726 konkordanc), sledi poimenovanje družabna omrežja (597 konkordanc), na zadnjem mestu pa je raba termina družbena omrežja (132 konkordanc). Nova beseda ima na prvem mestu družabna omrežja (244), na drugem socialna omrežja (177) in na tretjem družbena omrežja (40). Če pogledamo pogostnost pojavljanja posamezne besedne zveze po letih, je razmerje naraščanja precej podobno, pa tudi pregled po različnih virih ne prinese natančnejše informacije, kot le podatek o največji razširjenosti zveze spletna omrežja. Priporočam uporabo zveze družbena omrežja, saj je ta denotacija najbolj enoumna (torej v skladu z načeli terminološkosti) in nevtralna, saj med drugim »pokriva« tako družabna kot tudi socialna omrežja v ožjem pomenu (v smislu opore, socialne varnosti ipd.), čeprav razširjenost rabe očitno govori v prid poimenovanju socialna oz. družabna omrežja. Z družbenimi omrežji se tako izognemo večpomenskosti poimenovanja socialna omrežja (v širšem pomenu), hkrati pa sledimo slovenski komunikološki stroki, ki se ukvarja tudi z raziskovanjem spletnih omrežij, ki angl. social (communication, interaction ali media) dosledno prevaja kot družben.

Vloga omrežij skozi čas se spreminja in zato je na mestu, da tem spremembam sledi tudi jezik. Prvotna vloga spletnih omrežij je bila verjetno družabnost, kot lahko razumemo spoznavanje in druženje posameznikov ter izmenjavo informacij nejavnega značaja, in v tem primeru zadošča poimenovanje družabna omrežja. Sčasoma so zaradi možnosti vzpostavljanja neposredne večsmerne komunikacije z različnimi naslovniki in javnostmi prerasla zasebnost, postala so pomemben del širše družbene komunikacije in svojevrsten družbeni medij, kjer lahko sodelujoči uresničujejo zelo različne sporočanje cilje: se zgolj zabavajo, posredujejo ali izmenjujejo mnenja in informacije, nagovarjajo potencialne kupce in volivce ter oglašujejo. Slovenski jezik s svojo raznolikostjo omogoča poudarjanje različnih namenov in rab. Družbena omrežja tako pokrivajo »različne družbene rabe« in delujejo kot družbeni mediji, družabna in socialna omrežja pa lahko uporabljamo za poimenovanje oz. poudarjanje specifičnih namenov družbenih omrežij.

- Ekvivalent polne zaposlitve (EPZ)

je mera števila zaposlenih delavcev v razmerju glede na enega zaposlenega s polnim delovnim časom v enem letu.

Primer: V knjižnici so zaposleni trije delavci: dva od njih za četrtno delovnega časa, eden pa za polovični delovni čas. Ekvivalent polne zaposlitve je torej en delavec ($0,25 + 0,25 + 0,50 = 1$) (BibSiSt Online, 2015).

- Elektronski viri

Glej geslo Zbirka elektronskih virov.

- Fizična enota

je fizično zaključena in samostojno uporabljiva celota gradiva v eni vezavi, ne glede na število bibliografskih enot v njej in ne glede na njen obseg (BibSiSt Online, 2015).

- Fizični nosilec

je fizični medij, na katerem so lahko shranjeni podatki, zvok, slike, programi itd. Pri nekaterih vrstah gradiva je fizični nosilec sestavljen iz pomnilniškega medija (npr. trak, film), ki je zaprt v plastičnem, kovinskem ali drugačnem ohišju (npr. kasete) (BibSiSt Online, 2015).

- Glasbeni tiski

(sin. notno gradivo, tiskano glasbeno gradivo, muzikalije) so publikacije oziroma dokumenti, katerih vsebina je tiskan zapis glasbe. Lahko so v knjižni obliki ali kot samostojni listi (BibSiSt Online, 2015).

- IFLA načela za hrambo knjižničnega gradiva in za ravnanje z njim

<http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/KONSERVACIJA/publikacije/IFLA.pdf>

- Inkunabula

Knjiga, tiskana do vključno leta 1500; sin. prvotisk, paleotip (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Internet

je obsežno omrežje, sestavljeno iz velikega števila med seboj povezanih manjših omrežij, ki uporabljajo Internet Protokol (IP) in druge podobne protokole. Storitve interneta obsegajo prenos datotek, elektronsko pošto, logični vstop v oddaljene sisteme, novice in drugo (BibSiSt Online, 2015).

- Inventarna enota

je enota knjižničnega gradiva, ki jo knjižnica inventarizira in s tem vključi v svojo zbirko. To je pri monografskih publikacijah knjigoveška enota ali fizična enota knjižničnega gradiva (če imamo delo v več zvezkih, štejemo vsak zvezek posebej); pri serijskih publikacijah je enota letnik, ne glede na morebitno drugačno vezavo; pri neknjižnem gradivu je enota praviloma vsak samostojno uporabljen fizični kos (gramofonska plošča, zvočna ali video kasete, kolut ali kasete filma, diafilm, vsebinsko povezana serija diapozitivov, mikrofilm itd.). Mikrofilme inventariziramo po zvitkih (kolutih), mikrofiše in mikrokartice po bibliografskih enotah. Diapozitive in kose filmskega traku inventariziramo po fizičnih enotah, če so uporabljivi samostojno. Filme na filmskem traku inventariziramo po kolutih. Po fizičnih enotah inventariziramo lepake, zemljevide v listih, slike, fotografije, nevezane glasbene liste, grafične liste in drobn tisk. Mape z grafičnimi listi in plošče v skupnih ovitkih štejemo kot eno inventarno enoto gradiva. Glasbene zapise in govorne zapise na kompaktnih diskah, magnetnih trakovih ipd. inventariziramo po fizičnih enotah, tudi če so del kompleta, ki predstavlja samostojno uporabljivo celoto. Kot inventarne enote štejemo tudi priloge, če dobijo svojo inventarno številko. Elektronske publikacije inventariziramo kot vse ostalo knjižnično gradivo, ne glede na to, kako si je knjižnica pridobila pravico do dostopa. Rokopise

inventariziramo po vsebinsko zaključenih celotah (v katerih je lahko večje število kosov), lahko pa tudi po fizičnih enotah (BibSiSt Online, 2015).

- Izloženo gradivo

Knjižnično gradivo, ki je zaradi neustreznosti, zastarelosti, poškodb, obrabe umaknjeno iz redne postavitve; prim. odpisati knjižnično gradivo (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Izposoja

je posojanje knjižničnega gradiva iz lastne zbirke uporabnikom na dom ali v knjižnico. Kot novo izposajo štejemo tudi vsako podaljšanje izposoje, ki ga zahteva uporabnik. Izposoja prav tako vključuje kopije dokumentov (posredovane tudi po telefaksu) in izpise elektronskih dokumentov, ki jih osebe knjižnice natisne za uporabnika, ter izposajo dokumentov na daljavo v fizični obliki (npr. izposoja uporabniku na dom, po pošti). Kot izposajo prav tako štejemo enote, izposojene s knjigomatom. Izposoja v knjižnico pomeni, da je uporabnik osebno zadolžen za gradivo. V praksi lahko govorimo o izposoji gradiva v knjižnico, kadar knjižnica evidentira izposojene enote pri kontu uporabnika v sistemu COBISS/Izposoja (ali v drugem sistemu), ali ko uporabnik podpiše zadolžnico. O izposoji e-knjig govorimo, ko e-knjige izposodimo za določeno časovno omejeno obdobje. V primeru, da si uporabnik prenese e-knjige za nedoločen čas, to ni izposoja, ampak prevzem vsebinske enote. Prav tako za izposajo ne štejemo elektronske dostave dokumentov (posredovane), kadar je njihova uporaba časovno neomejena. Medknjižnično izposajo beležimo posebej (BibSiSt Online, 2015).

- Izposojevališče

je knjižnica ali del knjižnice, ki je na določeni lokaciji namenjena neposrednemu delu z uporabniki, ne glede na to, ali gre za samostojno knjižnico ali del večje upravne enote. Kraji, kjer ustavlja bibliobus, ne veljajo za izposojevališča, pač pa kot izposojevališče štejemo bibliobus. Postajališč premičnih zbirk ne štejemo za izposojevališča (BibSiSt Online, 2015).

- Kartografsko gradivo

so dvo- ali tridimenzionalne karte, globusi, načrti, topografski modeli, taktilni zemljevidi, zračni posnetki ipd. Sem ne prištevamo atlasov, kartografskega gradiva v mikro-, avdiovizualni ali elektronski obliki (BibSiSt Online, 2015).²¹

- Katalogizacija

je izdelava kataložnih vpisov, kataložnih zapisov po določenih pravilih (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Kataložni vpis

je osnovna enota knjižničnega kataloga, ki vsebuje ali bibliografski vpis ali normativni vpis ali napotilni vpis (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Knjiga

²¹ Pri izpolnjevanju vprašanja 3.6 Zbirka neknjižnega gradiva anketnega vprašalnika velja: Po definiciji BibSist Online, 2015 med kartografsko gradivo ne sodijo geografski atlas (spremembe so se zgodile v zadnjem standardu ISO); njihovo število vseeno vodimo pod to rubriko. V bibliografskem opisu namreč tudi atlase opredelimo kot kartografsko gradivo z izbiro ustrezne kode v podpolju 001b.

je tiskana ali drugače razmnožena monografska publikacija v knjižni vezavi, ki ima 49 ali več strani (BibSiSt Online, 2015).

- Knjižnica

je organizacija ali del organizacije, katere glavni namen je zagotavljati dostop do uporabe informacijskih virov, storitev in pripomočkov, ki so potrebni za zadovoljevanje informacijskih, raziskovalnih, izobraževalnih, kulturnih ali sprostitvenih potreb njenih uporabnikov. Knjižnice delimo na nacionalne, visokošolske, šolske, splošne in specialne (BibSiSt Online, 2015).

- Knjižnična zbirka

(sin. knjižnični sklad, knjižnična zaloga, knjižnični fond) je vse gradivo oziroma dokumenti določene vrste (npr. knjige in serijske publikacije, mikrooblike, elektronske serijske publikacije), ki jih knjižnica nudi svojim uporabnikom. Lahko jih hrani sama ali pa omogoča dostop na daljavo in si je zagotovila pravico dostopa do njih vsaj za določeno časovno obdobje. Pravico dostopa si knjižnica lahko pridobi sama, preko konzorcijev ali preko zunanjega financiranja. V knjižnično zbirko ne štejemo internetnih virov, do katerih je knjižnica sicer objavila povezave, vendar za njih ni zagotovila dostopa s pravnim sporazumom, licenco ali drugim pogodbenim in/ali vzajemnim sporazumom. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Knjižno gradivo

so monografske in serijske publikacije (knjige, brošure, časniki, časopisi, almanahi, koledarji, zborniki, disertacije, patenti, standardi itd.), ki so razmnožene na papirju in obsegajo več kot 4 strani (BibSiSt Online, 2015).²²

- Krajevna knjižnica

Organizacijska enota, ki jo knjižnica ustanovi za izvajanje knjižnične dejavnosti na določenem geografskem območju (Standardi za splošne knjižnice, 2005).

- Kulturna dediščina

je knjižnično gradivo posebnega nacionalnega pomena, ki je opredeljeno v zakonu o kulturni dediščini (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Kulturni spomenik

Glej Navodila za ugotavljanje lastnosti kulturnega spomenika. <https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2015/Navodila%20za%20ugotavljanje%20lastnosti%20kulturnega%20spomenika.pdf>

- Lastna podatkovna zbirka

je podatkovna zbirka, pri kateri knjižnica nastopa kot založnik ali jo izdela sama oziroma v sodelovanju z drugimi knjižnicami. Štejemo tudi tiste podatkovne zbirke, ki se ne dopolnjujejo več, vendar so uporabnikom še vedno dostopne (BibSiSt Online, 2015).

- Mikrofilmi

Glej geslo Mikroobilke.

²² Pri izpolnjevanju vprašanja 3.4 Zbirka knjižnega gradiva anketnega vprašalnika velja: Čeprav so 'knjižno gradivo' po definiciji tako monografske kot serijske publikacije, upoštevamo samo monografske publikacije.

- Mikrooblake

so vse oblike mikrozapisev na mikrofiših, filmskem zvitku ali na drugih mikrofilmskih medijih. Diapozitivi in podobni dokumenti se štejejo za avdiovizualne dokumente (BibSiSt Online, 2015).

- Naslov

predstavlja vsebinsko celoto, ne glede na to, ali izide v eni ali več fizičnih enotah in na enem ali več različnih nosilcih zapisov (BibSiSt Online, 2015).

- Neknjižno gradivo

so publikacije, razmnožene na papirju, ki ne obsegajo več kot štiri strani, ter publikacije na vseh drugih nosilcih zapisa. Glede na nosilce zapisa ter glede na vsebino zapisa delimo neknjižno gradivo na: kartografsko gradivo, slikovno gradivo, glasbene tiske, rokopisno gradivo, elektronske vire, drobne tiske idr. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Neto uporabna površina

je seštevek vseh površin knjižnice (v kvadratnih metrih), ki so namenjene ali uporabljene za opravljanje knjižnične dejavnosti. Vključuje čitalnice, skladišča in druge prostore za shranjevanje knjižničnega gradiva, prostore za delo z uporabniki (vključno s prostori za kataloge, pulte za izposajo, opremo za kopiranje ipd.), toaletne prostore in delovne prostore za osebje. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

Za vprašalnik o Stanju domoznanstva uporabite opis uporabne površine za izračun površine prostora, namenjenega domoznanskemu gradivu.

- Obisk (fizični)

je vstop posameznika v prostore knjižnice. Vsakega uporabnika štejemo kot obiskovalca vsakič, ko vstopi v knjižnico (lahko tudi večkrat v istem dnevu). /.../ Obisk se meri z rogljnikom ali senzorjem na vhodnih vratih, pri čemer se upošteva, da senzor sešteva tako prihode kot odhode. Če zaposleni uporabljajo isti vhod kot uporabniki, potem prihode in izhode osebja odštejemo. Knjižnice, ki nimajo naprave za štetje, uporabijo ročno štetje z metodo tipičnega tedna. Knjižnica določi tipični teden v letu na podlagi izpisov STA901 in STA902 iz programske opreme COBISS/Izpisi. V določenem tednu knjižnica organizira ročno beleženje obiska knjižnice. Letno število obiska knjižnica izračuna z metodo ekstrapolacije tedenskega obiska, kar pomeni, da zabeležen tedenski obisk pomnoži z 52 (BibSiSt Online, 2015).

- Obvezni izvod

1. Izvod, ki ga mora po zakonu zavezanec, navadno izdelovalec ali založnik, oddati določeni ustanovi, organu; sin. dolžnostni izvod, obvezni primerek. 2. Izvod, ki ga mora zavezanec po pogodbi, dogovoru oddati knjižnici (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Odpis

je postopek izločanja knjižničnega gradiva iz knjižnične zbirke. Odpisano gradivo mora biti evidentirano po predpisanih pravilih. Podatki o odpisanem gradivu se izbrišejo iz javnih katalogov. Elektronske vire, ki so dostopni na daljavo, odpišemo tako, da evidentiramo prekinitev licenčne pogodbe. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Odpisano gradivo

je knjižnično gradivo, ki je bilo trajno odstranjeno iz knjižnične zbirke. Podatki o odpisanem gradivu se izbrišejo iz javnih katalogov. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Organizacijska enota

Organizacijska enota je nesamostojna knjižnica v mreži (krajevna knjižnica, potujoča knjižnica), ki jo organizira osrednja knjižnica (Standardi za splošne knjižnice, 2005).

- Osrednja knjižnica (OK)

Osrednja knjižnica je splošna knjižnica za območje ene ali več občin, ki po potrebi organizira mrežo organizacijskih enot in izvaja skupne funkcije (Standardi za splošne knjižnice, 2005).

- Osrednje območne knjižnice (OOK)

so splošne knjižnice, ki za območje pokrajine ali dela pokrajine izvajajo posebne naloge na podlagi pogodbe z ministrstvom, pristojnim za kulturo, in v soglasju s svojim ustanoviteljem: zagotavljajo povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij, nudijo strokovno pomoč vsem knjižnicam območja, koordinirajo zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva na svojem območju in usmerjajo izločeno gradivo s svojega območja (BibSiSt Online, 2015).

- Periodična publikacija

Serijska publikacija, ki izhaja navadno v rednih časovnih presledkih, pogosteje kot enkrat letno in redkeje kot dvotedensko, ter navadno vsebuje raznovrstne prispevke različnih avtorjev; prim. letna publikacija, časnik, časopis, zbornik (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).²³

- Posebna zbirka

je zbirka knjižničnega gradiva, zbrana v knjižnici, ki ima sicer vsebinsko širši spekter gradiva. Gradivo posebne zbirke obravnava posebno temo (lokalno zgodovino, znamenitosti, osebnosti itd.) ali pa je zbrano na osnovi formalnih značilnosti (slikovno, kartografsko, rokopisno gradivo). Posebna zbirka mora biti jasno opredeljena v nabavni politiki knjižnice, publikacije, ki so uvrščene vanjo, pa naj bodo posebej označene. Primer: domoznanska zbirka, glasbena zbirka (BibSiSt Online, 2015).

Splošna knjižnica lahko za opravljanje nalog na domoznanskem področju, tudi v sodelovanju z drugimi knjižnicami, organizira posebne zbirke knjižničnega gradiva, vendar le takrat, ko ima najmanj 5.000 naslovov takega gradiva (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003).

- Potujoča knjižnica

je organizacijska enota knjižnica, ki zagotavlja delovanje premične zbirke (Standardi za splošne knjižnice, 2005).

- Površina

Glej geslo Neto uporabna površina.

- Prirast

je knjižnično gradivo, inventarizirano in dodano zbirki v času poročevalskega obdobja. Gradivo lahko pridobivamo z nakupom, licenco, obveznim izvodom, digitalizacijo, donacijo ali z zamenjavo. /.../ Gradiva, ki smo ga z retrospektivno katalogizacijo vključili v računalniški katalog knjižnice, vendar je že bilo inventarizirano v klasičnih evidencah knjižnice, ne štejemo kot prirast. Kot prirast

²³ Pri izpolnjevanju vprašanja 3.5 Zbirka serijskih publikacij in člankov anketnega vprašalnika velja: K periodičnim publikacijam štejemo vse serijske publikacije.

upoštevamo samo tiste publikacije, ki so v poročevalskem obdobju v knjižnico dejansko prispele in jih je knjižnica tudi inventarizirala (BibSiSt Online, 2015).

- Prireditve

je posebna, ciljna oblika vsebinsko in časovno omejene knjižnične dejavnosti, s katero knjižnica želi motivirati določene ciljne skupine za obisk knjižnice in uporabo njenih storitev, spodbuditi uporabo knjižničnega gradiva, razvijati bralno kulturo, se vključevati v vseživljenjsko učenje in kulturno ponudbo. Skupinskih usposabljanj uporabnikov ne štejemo kot prireditve (BibSiSt Online, 2015).

- Prosti pristop

je ureditev knjižnice, po kateri ima uporabnik dostop do knjižničnega gradiva in si ga sam izbira (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Publikacija

je dokument na katerem koli nosilcu, ki je razmnožen in namenjen javnosti (BibSiSt Online, 2015).

- Računalniški kataložni zapis

je zapis v računalniškem katalogu (vzajemni katalog, lokalna baza ...), ki je neposredno ali s pomočjo knjižničarja dosegljiv uporabnikom (BibSiSt Online, 2015).

- Rokopisi

Glej geslo Rokopisno gradivo.

- Rokopisno gradivo

je originalni dokument, ki je napisan ročno, s pisalnim strojem ali z računalnikom (BibSiSt Online, 2015).

- Serijska publikacija

je publikacija, ki izhaja v zaporednih zvezkih, običajno s številčnimi ali časovnimi oznakami, ki se nadaljuje brez predvidenega konca. K serijskim publikacijam štejemo periodične publikacije, časnike, letne publikacije (poročila, letopise, imenike), zbornike, razprave itd. raznih združenj in knjižne zbirke. /.../ (BibSiSt Online, 2015).²⁴

- Siva literatura

Objavljeni dokumenti, ki niso dosegljivi na knjižnem trgu in so namenjeni ožji ciljni skupini, npr. interne publikacije korporacij; sin. polpublicirano gradivo (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Skladiščna knjižnična zbirka

je del knjižnične zbirke, ki je v zaprtem skladišču (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Slikovno gradivo

²⁴ Pri izpolnjevanju vprašanja 3.5 Zbirka serijskih publikacij in člankov anketnega vprašalnika velja: K periodičnim publikacijam za potrebe tega vprašalnika štejemo vse serijske publikacije.

je tiskano gradivo, v katerem prevladuje slikovna predstavitev. To so grafični listi, umetniški originali in reprodukcije, fotografije, lepaki, tehnične risbe ipd. Sem ne prištevamo takega gradiva v knjižni obliki, mikroobliki, avdiovizualni ali v elektronski obliki (BibSiSt Online, 2015).

Dvodimenzionalne podobe, kompleti podob, izdelanih s tehnikami, kot so risanje, slikanje ali fotografija, npr. grafični list, reprodukcije likovnih del, plakati, razglednice, fotografije, stenske slike (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Socialna omrežja

Glej geslo družbena omrežja.

- Splet

Glej geslo Internet.

- Splošna knjižnica

je namenjena zadovoljevanju informacijskih, kulturnih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb prebivalcev lokalne skupnosti. Služi vsem prebivalcem, lahko pa zadovoljuje specifične potrebe družbenih skupin, kot so otroci, pripadniki vojske, bolniki v bolnišnici, zaporniki, zaposleni v organizacijah. Svoje storitve opravlja brezplačno ali za simbolično nadomestilo. Splošna in šolska knjižnica, ki uporabljata skupne vire, o svoji dejavnosti poročata ločeno. Vsaka šteje svoje knjižnično gradivo, uporabnike in člane ter delavce, prav tako ločeno poročata o prihodkih in odhodkih ter času odprtosti. Podatke o uporabi gradiva posreduje vsaka knjižnica za svoje gradivo. Vsaka knjižnica šteje tiste dogodke, ki jih je organizirala sama, in udeležence teh dogodkov. Zagotavljanje prostorov, čitalniških sedežev in opreme prikazujeta glede na razpoložljivost uporabnikom v času odprtosti posamezne knjižnice (BibSiSt Online, 2015).

- Starejše knjige

Glej geslo Antikvarna knjiga in pripadajočo opombo.

- Strokovni delavci

v knjižnici so vsi tisti delavci, ki imajo formalno izobrazbo s področja bibliotekarstva ali informacijskih znanosti (diplomirani bibliotekarji), ter tisti delavci, ki imajo formalno izobrazbo z drugih področij in opravljen bibliotekarski izpit (diplomirani priučeni bibliotekarji). Diplomirani bibliotekarji so vsi strokovni delavci, ki imajo formalno izobrazbo (višješolsko ali visokošolsko diplomo, magisterij ali doktorat) s področja bibliotekarstva ali informacijskih znanosti; diplomirani priučeni bibliotekarji so vsi strokovni delavci, ki imajo formalno izobrazbo z drugih področij (višješolsko ali visokošolsko diplomo, magisterij ali doktorat) ter opravljen bibliotekarski izpit; priučeni knjižničarji so vsi tisti strokovni delavci, ki imajo srednješolsko izobrazbo ter opravljen bibliotekarski izpit (BibSiSt Online, 2015).

Strokovni delavci, ki vodijo domoznanstvo ali vodijo posebne zbirke, morajo biti bibliotekarji ali višji knjižničarji.

Za opravljanje dodatnih nalog iz 16. člena zakona ima knjižnica še vsaj po 0,32 strokovnega delavca, za opravljanje dejavnosti domoznanske zbirke ima 1 strokovnega delavca na prirast 5.000 enot domoznanskega gradiva letno, ob manjšem prirastu pa sorazmerno manj.

Za opravljanje posebnih nalog v osrednji območni knjižnici ima splošna knjižnica zaposlene strokovne delavce z najmanj univerzitetno izobrazbo za opravljanje domoznanske dejavnosti (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003).

- Uporaba gradiva v knjižnici

Merimo jo s štetjem fizičnih enot gradiva, ki so jih uporabniki vzeli s polic v območju prostega pristopa za uporabo v prostorih knjižnice (npr. časopisni čitalnici). Pregledovanje naslovov z namenom izbiranja gradiva se ne šteje kot uporaba gradiva, šteje pa se že kratek pregled vsebine dokumenta. Število uporabljenih enot ocenimo s pomočjo opazovanja v tipičnem tednu (BibSiSt Online, 2015).

- Uporabnik knjižnice

je fizična ali pravna oseba, ki uporablja storitve in gradivo knjižnice v fizični obliki ali na daljavo (BibSiSt Online, 2015).

- Uradne publikacije

so vse publikacije, ki jih izdajajo upravni organi na državni oziroma lokalni ravni in so povezane z izvajanjem njihovih upravnih funkcij, ter publikacije mednarodnih organizacij, kot so npr. Evropska unija, Svet Evrope, UNESCO ipd. /.../ (BibSiSt Online, 2013).

- Večvrstna publikacija

Publikacija v več kosih, ki so na različnih fizičnih medijih; sin. multimedijska publikacija, multimedijska enota, garnitura (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Večvrstno gradivo

Glej geslo Večvrstna publikacija.

- Videoposnetek

Gledanju namenjen posnetek zaporedja slik, ki dajejo vtis gibanja, navadno ob spremljavi zvoka, in je namenjen predvajanju na televizijskem sprejemniku, računalniku; sin. videozapis, videogram (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Vsebinska enota

je objavljeno delo ali njegov del v elektronski obliki, ki ga lahko enoznačno identificiramo. Vsebinska enota je lahko besedilo ali avdiovizualno gradivo, ki je original ali priredba drugega objavljenega dela. Vsebinske enote so navadno posamični članki, povzetki, knjige ali poglavja knjig, slovarske definicije, članki iz enciklopedije, biografskega leksikona, kazala vsebine, deskriptivni (bibliografski) zapisi, slike itd. Pri merjenju uporabe elektronskih virov štejemo vsak format datoteke kot posebno vsebinsko enoto - npr. PDF, HTML. Pri elektronskih virih, ki jih knjižnice naročajo v sodelovanju z drugimi knjižnicami in ustanovami (konzorciji itd.), navedejo knjižnice uporabo elektronskih virov njenih uporabnikov. Če podatki o uporabi ne omogočajo členitve, sporoča podatke za vse sodelujoče knjižnice nosilka konzorcija in to navede v opombah (BibSiSt Online, 2015).

- Vzajemni katalog

je računalniški kooperativni katalog, ki omogoča tudi prevzemanje in uporabo kataložnih zapisov drugih knjižnic (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Zapuščina

Knjižnično gradivo, ki ga posameznik navadno z oporoko zapusti knjižnici ali to storijo njegovi dediči; sin. volilo, ostalina, legat (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

- Zbirka elektronskih virov

so vsi viri v knjižnični zbirki, ki so v elektronski obliki, tako izvorno digitalni kot tudi digitalizirani. Med elektronske vire so vključene podatkovne zbirke, elektronske serijske publikacije in digitalni dokumenti. Viri so lahko dostopni na internetu, nameščeni na samostojnih računalniških delovnih postajah ali shranjeni na fizičnih nosilcih. /.../ (BibSiSt Online, 2015).

- Zbirka v prostem pristopu

zajema tisto knjižnično gradivo, ki je dosegljivo za uporabnike neposredno, brez pomoči knjižničarja (BibSiSt Online, 2015).

- Zvočni posnetek

1. Poslušanju namenjeno neknjižno gradivo, npr. zvočna kaseta, gramofonska plošča; sin. avdiodokument. 2. Poslušanju namenjen posnetek govora, glasbe, zvokov; sin. avdiozapis, tonski zapis, zvočni zapis, fonogram, slušni zapis (Bibliotekarski terminološki slovar, 2009).

10 | VIRI IN LITERATURA

1. Analiza vprašalnika 2007: Stanje domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM. (2009). Smernice delovnih skupin za domoznanstvo osrednjih območnih knjižnic z analizo vprašalnika o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in UKM za leto 2007 (str. 32-37). Ljubljana: NUK.
2. Bešter Zeni, J. Znani ali neznani Slovenci? Slovenski spletni biografski leksikoni. PowerPoint predstavitev na strokovnem posvetu *E-domoznanstvo, Ptuj, 20. 5. 2016*. Neobjavljeno delo.
3. Bon, M. (et al). (2017). Domoznanstvo v splošnih knjižnicah: strokovna izhodišča, metodologija in vprašalnik za popis domoznanstva. Ljubljana. NUK.
4. Bon, M. (2014). *Domoznanstvo v splošnih knjižnicah* (in UKM), Novosti v KSS. (2014) in PowerPoint predstavitev na Domfestu v Novi Gorici, 26. 9. 2014.
5. Bon, M. (2011). Splošne knjižnice po knjižničnih območjih v letu 2010. *Knjižnica : odprt prostor za dialog in znanje : zbornik referatov* (str. 171-196). Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
6. Bon, M. (2012). Zakaj hraniti in varovati? *Materialno varovanje knjižničnega domoznanskega gradiva v Sloveniji* (str. 7). Ljubljana: ZBDS.
7. *Definicije*. (2016). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. *BibSiSt online*. Pridobljeno 8. 4. 2016 s spletne strani: <http://bibsist.nuk.uni-lj.si/definicije/index.php>
8. Glazer, J. (1963). Domoznanstvena tradicija in naloge pokrajinskih knjižnic. *Knjižnica*, 7(3/4), 111-119.
9. Goropevšek, B. (1995). Domoznanstvo včeraj, danes, jutri : razvoj domoznanstva in domoznanskih zbirk v slovenskih knjižnicah. *Knjižnica*, 39(3), 61-79.
10. *IFLA načela za hrambo knjižničnega gradiva in za ravnanje z njim*. (2000). Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo in Arhiv Republike Slovenije.
11. Kanič, I. [et al]. (2009). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: Narodna in univerzitetna knjižnica.
12. Kodrič-Dačić, E. (2012). Knjižnice in kulturna dediščina: problematika strokovnih definicij in aktualnih normativnih rešitev. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
13. Kodrič-Dačić, E. (2011). Študijska knjižnica: skrite korenine osrednjih območnih knjižnic. *Sto let razvoja Knjižnice Otona Župančiča* (str. 17-28). Ljubljana: Mestna knjižnica.
14. Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji. (1994). *Uradni list RS*, št. 45/94, 45/94, 39/96, 39/99 – ZMPUPR, 82/99, 102/00, 52/01, 64/01, 43/06 – ZKolP, 60/08, 32/09, 32/09, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17 in 2/17 – popr. Pridobljeno 10. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=KOLP7>
15. Krnel-Umek, D. in Rajh, B. (1985). *Domoznanska dejavnost v slovenskem knjižničnoinformacijskem sistemu*. Maribor: Univerzitetna knjižnica, Koper: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja.

16. Lah, S. (2017). *Ali knjižničarji potrebujejo družbene medije?* Pridobljeno 28. 7. 2017 s spletne strani: <http://blog.cobiss.si/category/druzbeni-mediji/>
17. Miškovič, V. (2010). *Na začetku je (bila) knjiga : bibliografija na Slovenskem*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
18. Nacionalni program za kulturo: 2014-2017: pot do novega modela kulturne politike. (2014). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
19. *Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah*. (2012). Ljubljana: NUK. Pridobljeno 17. 7. 2017 s spletne strani: http://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2016/Navodila_domoznansko.pdf
20. *Navodila za ugotavljanje lastnosti kulturnega spomenika*. (2012) Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. Pridobljeno 17. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2015/Navodila%20za%20ugotavljanje%20lastnosti%20kulturnega%20spomenika.pdf>
21. *Narodna in univerzitetna knjižnica: informacije za... Koordinacija osrednjih območnih knjižnic (OOK)*. (2016). Ljubljana: NUK. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook>
22. Novljan, S. (2005). Domoznanska zbirka: neizkoriščene možnosti? *Knjižnica* 49(3), 7-37.
23. *Odločba o ustanovitvi študijske knjižnice v Murski Soboti, III/1 - številka: 153/1*. Murska Sobota: Okrajni ljudski odbor Murska Sobota, Svet za prosveto in kulturo, 20. 1. 1955. (Hrani PIŠK MS)
24. Pogorelec, B. (1981/82). Pomenski obseg in raba besede domoznanstvo, domoznanski. *Jezik in slovstvo*, 26(4), 112-113.
25. Poličnik-Čermelj, T., Malešič, J. (2010). *Oprema knjižničnega gradiva na primerih kulturne dediščine NUK*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
26. Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij. (2007). *Uradni list RS*, št. 90. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200790&stevilka=4421>
27. Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah. (2003). *Uradni list RS*, št. 88. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200388&stevilka=4079>
28. Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2003). *Uradni list RS*, št. 73 in spremembe št. 70/2008, št. 80/2012. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200373&stevilka=3540>
29. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2008). *Uradni list RS*, št. 70. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200870&stevilka=3046>
30. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2012). *Uradni list RS*, št. 80. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201280&stevilka=3135>
31. *Prostorska analiza knjižnične mreže Slovenije*. (2016). Narodna in univerzitetna knjižnica, Center za razvoj knjižnic. Pridobljeno 10. 10. 2016 s spletne strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook>

32. Resman, S. (2005). Digitalna domoznanska zbirka. *Knjižnica*, 49(3), 39-52.
33. Rogoznica, D. (2014). Nastanek in razvoj mestne knjižnice v Kopru. V *Mestna knjižnica Koper : nastanek in razvoj Mestne knjižnice v Kopru = Biblioteca civica Capodistria : genesi e sviluppo della Biblioteca civica di Capodistria*. (str. 11-69). Koper: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja.
34. Smernice delovnih skupin za domoznanstvo osrednjih območnih knjižnic z analizo vprašalnika o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in UKM za leto 2007. (2009). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
35. *Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015)*. (2005). Ljubljana: Nacionalni svet za knjižnično dejavnost RS. Pridobljeno 6. 4. 2016 s spletne strani: http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/hitri_dostop/standardi_spl_k_sprejeti.pdf
36. Stanje domoznanstva v splošnih knjižnicah v Sloveniji na dan 31. 12. 2009: analiza podatkov. *Knjižničarske novice*, 21(7). Pridobljeno 17. 7. 2017 s spletne strani: <http://old.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/v2/podrobnostClanek.aspx?id=428>
37. Statistični urad Republike Slovenije (SURS). (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
38. Statistični urad Republike Slovenije, Narodna in univerzitetna knjižnica. (2011). Dopolnitve z novo nastalimi občinami 2013, 2016 (ni več javno dostopno).
39. Štoka, P. [et al.] (2012). Materialno varovanje knjižničnega domoznanskega gradiva: ocena stanja depojev v osrednjih območnih knjižnicah in Univerzitetni knjižnici Maribor. Ljubljana: ZBDS, Sekcija za domoznanstvo in kulturno dediščino.
40. Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (2003). *Uradni list RS*, št. 29/2003. Pridobljeno 19. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2851>
41. Zakon o knjižnicah. (1961). *Uradni list LRS*, št. 26.
42. Zakon o knjižničarstvu. (1982). *Uradni list SRS*, št. 27.
43. Zakon o knjižničarstvu. (2001). *Uradni list RS*, št. 87 in spremembe 92/2015. Pridobljeno 12. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200187&stevilka=4446>
44. Zakon o lokalni samoupravi. (2007). *Uradni list RS*, št. 94. in spremembe 76/08, 79/09, 51/10. Pridobljeno 12. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO307>
45. Zakon o obveznem izvodu publikacij. (2006). *Uradni list RS*, št. 69 in spremembe št. 86/2009. Pridobljeno 12. 7. 2017 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200669&stevilka=2977>
46. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu. (2015). *Uradni list RS*, št. 92. Pridobljeno 8. 1. 2016 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201592&stevilka=3612>
47. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznem izvodu publikacij. (2009). *Uradni list RS*, št. 86. Pridobljeno 18. 1. 2013 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200986&stevilka=3807>

11 | PRILOGE

11.1 | Priloga 1: Pregled po območjih, OOK in OK ter pripadajoče občine, 2016

Preglednica 56: Osrednje območne - OOK (10) in osrednje – OK (48) knjižnice ter pripadajoče občine (212) s šifro, 2016²⁵

1 CELJE SKO OBMOČJE	1.10 OK ZAGORJE	3 GORENJE SKO OBMOČJE	5 KOROŠKO OBMOČJE	123 Škofljica	039 Šalovi	10 ŠTAJERSKO OBMOČJE
1 OOK CELJE	OBSAVA	3 OOK KRANJ	5 OOK RAVNE NA KOROŠKEM	134 Velike Lašče	010 Tišina	10 OOK MARIBOR
011 Celje	142 Zagorje ob Savi	012 Cerklje na Gorenjskem	016 Črna na Koroškem	138 Vodice	8.1 OK GORNIJA RADGONA	026 Duplek
155 Dobrna	1.11 OK ŽALEC	163 Jezersko	074 Mežica	7.1 OK CERKNICA	195 Apače	026 Hoče - Slivnica
127 Store	151 Braslovče	052 Kranj	175 Prevalje	150 Bloke	029 Gornja Radgona	055 Kungota
139 Vojnik	173 Pobelja	082 Naklo	103 Ravne na Koroškem	013 Cerknica	100 Radenci	167 Lovrenc na Pohorju
1.1 OK HRASTNIK	174 Prebold	095 Preddvor	5.1 OK DRAVOGRAD	065 Loška dolina	116 Sveti Jurij	070 Maribor
034 Hrastnik	184 Tabor	117 Šenčur	025 Dravograd	7.2 OK DOMŽALE	8.2 OK LENDAVA	169 Miklavž na Drav. polju
1.2 OK LAŠKO	189 Vranksko	3.1 OKJ JESENICE	5.2 OK RADLJE OB DRAVI	023 Domžale	015 Črenšovci	089 Pesnica
057 Laško	190 Žalec	041 Jesenice	081 Muta	068 Lukovica	156 Dobrovniki/Dobronak	098 Rače - Fram
099 Rače	2 DOLENE SKO OBMOČJE	053 Kranjska Gora	093 Podvelka	072 Mengeš	047 Kobilje	108 Ruše
1.3 OK MOZIRJE	2 OOK NOVO MESTO	192 Žirovnica	101 Radlje ob Dravi	077 Moravče	059 Lendava/Lendva	178 Selnica ob Dravi
030 Gornji Grad	3.2 OK RADOVLJICA	003 Bled	177 Ribnica na Pohorju	186 Trzin	086 Odanci	115 Starše
062 Ljubno	157 Dolenjske Toplice	004 Bohinj	141 Vučica	7.3 OK GROSUPLJE	182 Tumišče	132 Šentilj
067 Luče	170 Mima Peč	004 Bohinj	5.3 OK SLOVENJ GRADec	020 Dobropolje	187 Velika Polana	10.1 OK LENART
079 Mozirje	085 Novo mesto	207 Gorje	076 Mislina	032 Grosuplje	8.3 OK LJUTOMER	148 Benedikt
083 Nazarje	203 Strža	102 Radovljica	112 Slovenj Gradec	039 Ivančna Gorica	166 Krizevec	153 Cerkenjak
209 Račica ob Savi	119 Sertmeja	3.3 OK ŠKOFJA LOKA	061 OK LJURSKA BISTRICA	7.4 OK KAMNIK	063 Ljutomer	063 Lenart
180 Solčava	121 Škofjan	027 Gorenja vas - Poljane	6 OBALNO-KRAŠKO OBMOČJE	043 Kamnik	176 Račice	181 Sveta Ana
1.4 OK ROGAŠKA SLATINA	206 Šmarjaške Toplice	122 Škofja Loka	6 OOK KOPER	164 Komenda	188 Veržej	204 Sveta Trojica v Slov. goricah
106 Rogaška Slatina	193 Žužemberk	146 Železniki	050 Koper/Capodistria	7.5 OK LITJA		210 Sveti Jurij v Slov. goricah
107 Logatec	2.1 OK BREŽICE	147 Žiri	213 Ankeran	060 Litija	9 SPODNE EPODRAVSKO OBMOČJE	10.2 OK SLOVENSKA BISTRICA
1.5 OK SLOVENSKE KONJICE	2.2 OK ČRNOMELJ	131 Trzin	038 Ilirska Bistrica	194 Šmarno pri Litiji	9 OOK PTUJ	193 Makole
114 Slovenske Konjice	017 Črnomelj	4 GORIŠKO OBMOČJE	038 Ilirska Bistrica	6.1 OK LOGATEC	196 Cirkulane	171 Opčebica
137 Vitanje	109 Semeč	4 OOK NOVA GORICA	040 Izola/Izola	064 Logatec	018 Destrnik	200 Poljčane
144 Zreče	2.3 OK KOČEVJE	007 Brda	6.2 OK IDOLA	7.7 OK MEDVODE	024 Domava	113 Slovenska Bistrica
1.6 OK SENTI UR PRILCEJU	048 Kočevje	044 Kanal	090 Piran/Pirano	071 Medvode	028 Goršnica	
154 Dobje	165 Koszel	075 Miren - Kostanjevica	6.4 OK POSTOJNA	005 Borovnica	159 Hajdina	
120 Sentrjur	088 Osilnica	094 Nova Gorica	091 Ptiva	208 Log - Dragomer	042 Juršinci	
1.7 OK ŠMARJE PRI ELŠAH	197 Kostanjevica na Kriki	201 Renče - Vogrsko	6.5 OK SEŽANA	140 Vrhnika	045 Kidričevo	
149 Bistrica ob Sotli	054 Krško	183 Sempeter - Vtojba	094 Postojna	8 POMURSKO OBMOČJE	069 Majsperk	
051 Kozje	2.5 OK METLIKA	4.1 OK AJDOVŠČINA	019 Divča	8 OOK MURSKA SOBOTA	168 Markovci	
092 Podčetrtek	073 Metlika	001 Ajdovščina	035 Hrpelje - Kozina	002 Belinci	172 Podlehnik	
124 Šmarje pri Elšah	2.6 OK RIBNICA	136 Mvpa	049 Komlen	152 Cankova	096 Ptuj	
1.8 OK TRBOVLJE	066 Loški Potok	4.2 OK IDRIJA	111 Sežana	031 Gornji Petrovci	182 Sveti Andraž v Slov. goricah	
129 Trbovlje	104 Ribnica	014 Cerklje	7 OSREDNJE SLOVENSKE OBMOČJE	158 Grad	185 Tmovaška vas	
1.9 OK VELENJE	179 Sodražica	036 Idrija	7 OOK LJUBLJANA	161 Hodoš/Hodos	135 Videm	
125 Šmarno ob Paki	2.7 OK SEVNICA	4.3 OK TOLMIN	008 Brezovica	056 Kužma	143 Zavrč	
126 Šoštanj	110 Sevnica	006 Bovec	021 Dobrova - Polhov Gradec	078 Moravske Toplice	191 Žebale	9.1 OK ORMOŽ
133 Velenje	2.8 OK TREBNJE	046 Kobarij	022 Dol pri Ljubljani	080 Murska Sobota	087 Ormož	
	199 Moleznog - Trebelno	128 Tolmin	162 Horjul	097 Pucanci	202 Središče ob Dravi	
	211 Senbrupert		037 Ig	105 Rogasovci	205 Sveti Tomaž	
	130 Trebnje		061 Ljubljana			
	212 Mima					

11.2 | Priloga 2: Razdelitev splošnih knjižnic glede na število potencialnih uporabnikov

Splošne (osrednje) knjižnice so, glede na število potencialnih uporabnikov, razdeljene v 6 skupin:

- do 15.000 (8 knjižnic): Trzin, Metlika, Dravograd, Hrastnik, Logatec, Ribnica, Ilirska Bistrica, Rogaška Slatina,
- 15.001-20.000 (19 knjižnic): Medvode, Izola, Radlje, Mozirje, Idrija, Cerknica, Ormož, Zagorje, Trbovlje, Loški Potok, Kočevje, Sevnica, Piran, Laško, Ljutomer, Šmarje, Črnomelj, Tolmin, Lenart, Šentjur,
- 20.001-25.000 (11 knjižnic): Gor. Radgona, Litija, Trebnje, Slovenj Gradec, Postojna, Slov. Konjice, Lendava, Vrhnika, Brežice, Ajdovščina, Sežana,
- 25.001-50.000 (10 knjižnic): Ravne, Krško, Jesenice, Kamnik, Radovljica, Slov. Bistrica, Grosuplje, Škofja Loka, Žalec, Velenje,
- 50.001-100.000 (8 knjižnic): Koper, Domžale, Murska Sobota, Nova Gorica, Celje, Novo mesto, Ptuj, Kranj,

²⁵ Izdelal SURS-u v sodelovanju z NUK leta 2011. Dopolnitve NUK z novo nastalimi občinami 2013, 2016 (212). Zemljevid na spletnih straneh SURS ni več dostopen.

Nad 100.000 (2 knjižnici): Maribor, Ljubljana (Kazalci, 2016).

11.3 | Priloga 3: Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016, anketni vprašalnik (OOK in OK)

Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016

Spoštovani! Pred vami je anketni vprašalnik o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM, stanje na dan 31. 12. 2016, ki smo ga pripravili, uskladili in s pilotsko študijo preverili člani delovne skupine za pripravo enotnih metodoloških izhodišč za popis domoznanstva in izhodišč za vrednotenje. Prosimo vas, da si vzamete čas ter premišljeno in natančno odgovorite na vsa zastavljena vprašanja, saj bomo le tako dobili dejansko stanje domoznanske dejavnosti v Sloveniji. Analiza anketnega vprašalnika je lahko podlaga za predloge sprememb Pravilnika za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) in Standardov za splošne knjižnice. Kot pomoč pri izpolnjevanju naj vam služi dokument Domoznanstvo v splošnih knjižnicah: strokovna izhodišča, metodologija in vprašalnik za popis domoznanstva, ki je dostopen na spletni strani: www.cezar.nuk.uni-lj.si/povezave/. Delovna skupina za pripravo enotnih metodoloških izhodišč za popis domoznanstva in izhodišč za vrednotenje iz NUK in OOK z vodjo skupine Mileno Bon.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje!

1. OSNOVNI PODATKI O KNJIŽNICI

1.1 Območje OOK:

- Celjsko območje
- Dolenjsko območje
- Gorenjsko območje
- Goriško območje
- Koroško območje
- Obalno-kraško območje
- Osrednjeslovensko območje
- Pomursko območje
- Spodnjepodravsko območje
- Štajersko območje

1.2 Vaša knjižnica je:

- Osrednja območna knjižnica (OOK)
- Osrednja knjižnica (OK)

Osrednja območna knjižnica (OOK)

1.3 Ime knjižnice:

- Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica
- Knjižnica Ivana Potrča Ptuj
- Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto
- Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem
- Mariborska knjižnica

- Mestna knjižnica Ljubljana
- Osrednja knjižnica Celje
- Osrednja knjižnica Kranj
- Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper
- Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

Osrednja knjižnica (OK)

1.3 Ime knjižnice:

- Cankarjeva knjižnica Vrhnika
- Javni zavod Knjižnica Gornja Radgona
- Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik
- Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica
- Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
- Knjižnica Brežice
- Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin
- Knjižnica Črnomelj
- Knjižnica Domžale
- Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič
- Knjižnica Dravograd
- Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož
- Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik
- Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka
- Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica
- Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica
- Knjižnica Kočevje
- Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec
- Knjižnica - Kulturni center Lendava/Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ
- Knjižnica Lenart
- Knjižnica Laško
- Knjižnica Logatec
- Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica
- Knjižnica Medvode
- Knjižnica Miklova hiša Ribnica
- Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi
- Knjižnica Pavle Golie Trebnje
- Knjižnica Radlje ob Dravi
- Knjižnica Rogaška Slatina
- Knjižnica Sevnica
- Knjižnica Šentjur
- Knjižnica Šmarje
- Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje
- Knjižnica Velenje
- Kosovelova knjižnica Sežana
- Lavričeva knjižnica Ajdovščina
- Ljudska knjižnica Metlika

- Matična knjižnica Slavko Grum Litija
- Medobčinska splošna knjižnica Žalec
- Mestna knjižnica Grosuplje
- Mestna knjižnica Izola/Biblioteca civica di Isola
- Mestna knjižnica in čitalnica Idrija
- Mestna knjižnica Piran/Biblioteca civica Pirano
- Občinska knjižnica Jesenice
- Osrednja knjižnica Mozirje
- Splošna knjižnica Ljutomer
- Splošna knjižnica Slovenske Konjice
- Valvazorjeva knjižnica Krško

2. ORGANIZACIJA KNJIŽNIČNE DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI

2.1 Domoznanske dejavnosti, ki jih knjižnica opravlja glede na 2. in 16. člen ZKnj-1:

Možnih je več odgovorov

- zbiranje, obdelovanje, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev
- organizacija kulturnih prireditev, ki so povezane z domoznansko dejavnostjo

2.2 58 splošnih knjižnic je aktivno vključenih v vzajemni bibliografski sistem. Velja to tudi za vse vaše organizacijske enote (krajevne knjižnice)?

- da
- ne

2.2.1 Navedite ime enote/enot, kjer ni zagotovljen dostop do vzajemnega bibliografskega sistema:
Organizacijske enote:

2.3 Strokovna obdelava domoznanskega gradiva je organizirana:

Možnih je več odgovorov

- na domoznanskem oddelku
- na oddelku obdelave
- v okviru drugih oddelkov
- drugo

Obrazložite:

2.4 Ali domoznanskemu gradivu v vzajemnem bibliografskem sistemu v podpolju 992b dodeljujete enotno dogovorjeno oznako DOM?:

- da
- da, vendar tudi druge oznake Katere? _____
- ne

Zakaj ne in kako sicer označujete domoznansko gradivo?

2.5 Druge aktivnosti v okviru domoznanske dejavnosti:

Možnih je več odgovorov

- organizacija domoznanskih prireditev (domoznanskih pogovorov, literarnih večerov ipd.)
- domoznanska bibliopedagoška dejavnost
- domoznanske dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami
- razstavna dejavnost (priprava domoznanskih razstav)
- publicistična dejavnost
- priprava biografskih gesel za biografski leksikon v elektronski obliki
- digitalizacija
- objava domoznanskih vsebin na različnih portalih
- izdelovanje bibliografij
- seznanjanje uporabnikov z drugimi domoznanskimi zbirkami na območju
- pomoč drugim knjižnicam pri razreševanju identitete lokalnih avtorjev
- drugo:

2.6 Bibliografije se izdelujejo:

Možnih je več odgovorov

- v tiskani obliki
- v elektronski obliki
- se ne izdelujejo

Zakaj ne?

2.7 Naše domoznanske vsebine promoviramo:

 da ne

Zakaj ne?

Označite oziroma navedite:

Možnih je več odgovorov

- spletne strani, portali
- družbena (socialna) omrežja
- promocijski material
- tiskani mediji
- radio
- TV
- drugo:

Naštejte družbena (socialna) omrežja, kjer promovirate domoznanske vsebine:

Možnih je več odgovorov

- Facebook
- Pinterest
- YouTube
- Instagram
- Snapchat
- drugo:

2.8 Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju:

Možnih je več odgovorov

- oblikovanje domoznanske zbirke
- oblikovanje samostojnega domoznanskega oddelka
- poudarek na ustreznem varovanju in zaščiti gradiva (skladno z načeli IFLA)
- zaposlitev strokovnega delavca za domoznanstvo
- drugo:

2.9 Sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z drugimi sorodnimi ustanovami:

Možnih je več odgovorov

- z muzeji
- z arhivi
- z galerijami
- z drugimi knjižnicami
- z osnovnimi šolami
- s srednjimi šolami
- z višjimi, visokimi šolami
- z društvi, zavodi, združenji, lokalnimi skupnostmi
- drugo:

2.10 Kot slovenska splošna knjižnica pripravimo letno vsaj 1 domoznanski projekt v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami:

- da
- ne

(da)

Navedite, s katerimi ustanovami in na katerem področju:

3. OBSEG IN IZBOR STROKOVNO UREJENEGA KNJIŽNIČNEGA DOMOZNANSKEGA GRADIVA

3.1 Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016:

	osrednja knjižnica	krajevne knjižnice
• število naslovov		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		
• število inventarnih enot		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		

3.1 Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016:

	osrednja knjižnica	krajevne knjižnice
• število naslovov		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		
• število inventarnih enot		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		

3.2 Prirast domoznanskega gradiva v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016:

	osrednja knjižnica	krajevne knjižnice
• število naslovov		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		
• število inventarnih enot		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		

3.2 Prirast domoznanskega gradiva v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016:

	osrednja knjižnica	krajevne knjižnice
• število naslovov		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		
• število inventarnih enot		
- od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)		

3.3 Prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (število):

	naslovi v osrednji knjižnici	inventar ne enote v osrednji knjižnici	naslovi v krajevnih knjižnicah	inventar ne enote v krajevnih knjižnicah
Nakup				
obvezni izvod				
Dar				
zamena (na podlagi podpisanega dogovora)				
lastna izdaja				

3.4 Zbirka KNJIŽNEGA GRADIVA na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (osrednja knjižnica in krajevne knjižnice skupaj) glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Knjige					
starejše dragoceno gradivo					
- od tega antikvarno gradivo					
- od tega inkunabule					
siva literatura					
Drugo					

3.5 Zbirka SERIJSKIH PUBLIKACIJ IN ČLANKOV na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (osrednja knjižnica in krajevne knjižnice skupaj) glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
• periodične publikacije					
• članki					
• drugo					

3.6 Zbirka NEKNJIŽNEGA GRADIVA na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (osrednja knjižnica in krajevne knjižnice skupaj) glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
• rokopisi					
• zapuščine (korpusi)					
• slikovno gradivo					
• glasbeni tiski					
• kartografsko gradivo					
• videoposnetki					
• zvočni posnetki					
• večvrstno gradivo					
• elektronski viri					

• drobni tiski					
• mikrofilmi					
• drugo					

3.7 Želite dodatno pojasniti prirast domoznanskega gradiva?

4. ŠTEVILO IN USPOSOBLJENOST STROKOVNEGA KADRA V DOMOZNANSTVU

4.1 Strokovni delavci, ki skrbijo za domoznansko dejavnost:

število: ekvivalent polne zaposlitve (EPZ) - število:

4.2 Stopnja formalne izobrazbe zaposlenih v domoznanski dejavnosti:

	število	število z bibliotekarskim izpitom
• srednješolska izobrazba - raven 3, 4 in 5		
• višješolski programi do leta 1994, višješolski strokovni programi - raven 6/1		
• specializacija po višješolskih programih, visokošolski strokovni programi, visokošolski strokovni (1. bolonjska stopnja) in univerzitetni programi (1. bolonjska stopnja) - raven 6/2		
• specializacija po visokošolskih strokovnih programih, univerzitetna izobrazba, magisteriji stroke (ZA imenom, 2. bolonjska stopnja) - raven 7		
• specializacija po univerzitetnih programih, magisteriji znanosti (PRED imenom) - raven 8/1		
• doktorati znanosti (PRED imenom), doktorati znanosti (PRED imenom, 3. bolonjska stopnja) - raven 8/2		

4.3 Knjižnica ima usposobljen kader z dovoljenji/pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS:

Možnih je več odgovorov

- dovoljenje A - pooblastila za vzajemno katalogizacijo monografskih publikacij (knjig) ter za kreiranje zbirnih zapisov za izvedena dela
- dovoljenje B - pooblastila za vzajemno katalogizacijo sestavnih delov in kontinuiranih virov
- dovoljenje C - pooblastila za vzajemno katalogizacijo neknjižnega gradiva
- dovoljenje D - pooblastila za vzajemno katalogizacijo antikvarnega gradiva
- dovoljenje za redakcijo zapisov v normativni bazi podatkov CONOR

4.3.1 Število vseh zaposlenih v vaši knjižnici s posameznimi dovoljenji:

števil
0

• z dovoljenjem A	
-------------------	--

• z dovoljenjem B1 - pooblastila za vzajemno katalogizacijo sestavnih delov	
• z dovoljenjem B2 - pooblastila za vzajemno katalogizacijo kontinuiranih virov	
• z dovoljenjem SER - pooblastila za vzajemno katalogizacijo serijskih publikacij	
• z dovoljenjem C	
• z dovoljenjem D	
• z dovoljenjem za redakcijo zapisov normativni bazi podatkov CONOR	

4.4 Zaposleni, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, se udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj:

da

ne

Razlogi?

4.4.1 Označite oziroma navedite:

Možnih je več odgovorov

tečaji

predavanja

delavnice

seminarji

kongresi

izobraževanje v tujini

drugo:

4.4.2 Število oseb, zaposlenih v domoznanski dejavnosti, ki so se usposabljale v obdobju 2014 - 2016 (strokovno, širše knjižničarsko ...):

5. PROSTOR IN OPREMA ZA DOMOZNANSKO GRADIVO

5.1 Knjižnica ima samostojni domoznanski oddelek:

• da

• ne

(da)

5.1.2 Površina in leto ustanovitve domoznanskega oddelka:

Površina

(m²):

Leto ustanovitve:

5.2 Prostorska ureditev domoznanskega gradiva v osrednji knjižnici (glede na 13. člen *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe*, 2003):

Možnih je več odgovorov

domoznansko gradivo ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva

domoznansko gradivo je postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom

domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko

- domoznansko gradivo je postavljeno na domoznanskem oddelku
- domoznansko gradivo je organizirano v posebne zbirke
- drugo:

5.3 Prostorska ureditev domoznanskega gradiva v organizacijskih enotah (krajevnih knjižnicah) (glede na 13. člen *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe*, 2003):

Možnih je več odgovorov

- domoznansko gradivo v vseh organizacijskih enotah ni postavljeno ločeno od ostalega knjižničnega gradiva
- domoznansko gradivo je postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom
- domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko
- drugo:

5.4 Je bila v obdobju 2009 - 2016 v vaši knjižnični mreži oblikovana nova domoznanska zbirka, oddelek, posebna zbirka?

- da
- ne

(da)

5.4.1 Navedite organizacijsko enoto, zbirko oz. oddelek in letnico oblikovanja:

--

5.5 Dostop do domoznanskega gradiva v osrednji knjižnici in v krajevnih knjižnicah (KK):

	v osrednji knjižnici DA	v osrednji knjižnici NE	v krajevnih knjižnicah DA	v krajevnih knjižnicah NE	število KK, kjer še ni:
gradivo je v prostem pristopu	☐	☐	☐	☐	
gradivo je delno v prostem pristopu	☐	☐	☐	☐	
gradivo je postavljeno v skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, da omogoča takojšnjo dostopnost	☐	☐	☐	☐	
gradivo je postavljeno na domoznanskem oddelku	☐	☐	☐	☐	
drugo:	☐	☐	☐	☐	

5.6 Dostop do domoznanskega gradiva v osrednji knjižnici in v krajevnih knjižnicah (KK):

	v osrednji knjižnici DA	v osrednji knjižnici NE	v krajevnih knjižnicah DA	v krajevnih knjižnicah NE	število KK, kjer še ni:
gradivo je v prostem pristopu	☐	☐	☐	☐	

	da	n
• z lastnim kadrom in opremo	☐	☐
• pri zunanjem izvajalcu	☐	☐
• z lastnimi sredstvi	☐	☐
• v okviru izvajanja posebnih nalog OOK	☐	☐
• drugo:	☐	☐

6.2 Digitalizirano gradivo je uporabnikom dostopno:

Možnih je več odgovorov

lokalno v knjižnici

z dostopom na daljavo

6.3 Vaš okvirni načrt digitalizacije v naslednjih treh letih (vsebinsko in terminsko, na splošno, ocena):

7. SINERGIJSKI UČINKI SODELOVANJA S KNJIŽNICAMI NA OBMOČJU

7.1 Kaj pričakujete od izvajanja tretje posebne naloge osrednje območne knjižnice - OOK (koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva)?

7.2 Kako ste na področju domoznanske dejavnosti zadovoljni s sodelovanjem s knjižnicami na vašem območju?

Zelo dobro

Dobro

Niti dobro, niti slabo

Slabo

Zelo slabo

Obrazložite odgovor:

7.3 Kako ste zadovoljni s sodelovanjem z osrednjo območno knjižnico (OOK) na področju koordinacije domoznanstva?

Zelo dobro

Dobro

Niti dobro, niti slabo

Slabo

Zelo slabo

Obrazložite odgovor:

7.4 Kaj po vašem mnenju prispeva k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK?

Možnih je več odgovorov

sodelovanje knjižnic na območju

- digitalizacija
- usmerjanje izločenega (odpisanega) gradiva v OOK
- skupni projekti na področju domoznanstva
- koordinacija regijskih domoznanskih prireditev in projektov
- drugo:

7.5 Koordinacija domoznanske dejavnosti, ki jo izvajajo osrednje območne knjižnice, ima pozitivne učinke na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju:

- da
- ne

Zakaj menite, da koordinacija domoznanske dejavnosti nima pozitivnih učinkov na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju?

Zakaj menite, da ima koordinacija domoznanske dejavnosti pozitivne učinke na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju?

8. PREDLOGI ZA RAZVOJ DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI

8.1 Vaše mnenje in predlogi glede domoznanske dejavnosti na nivoju Slovenije:

8.2 Vizija domoznanske dejavnosti v vaši knjižnici:

8.3 Anketo izpolnil:

8.4 Elektronski naslov:

8.5 Telefonska številka:

8.6 Odgovorna oseba:

11.4 | Priloga 4: Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016, anketni vprašalnik (UKM)

Domoznanstvo, stanje na dan 31. 12. 2016

Spoštovani! Pred vami je anketni vprašalnik o stanju domoznanstva v slovenskih splošnih knjižnicah

in v UKM, stanje na dan 31. 12. 2016, ki smo ga pripravili, uskladili in s pilotsko študijo preverili člani delovne skupine za pripravo enotnih metodoloških izhodišč za popis domoznanstva in izhodišč za vrednotenje. Prosimo vas, da si vzamete čas ter premišljeno in natančno odgovorite na vsa zastavljena vprašanja, saj bomo le tako dobili dejansko stanje domoznanske dejavnosti v Sloveniji. Analiza anketnega vprašalnika je lahko podlaga za predloge sprememb Pravilnika za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) in Standardov za splošne knjižnice. Kot pomoč za izpolnjevanje naj vam služi dokument Domoznanstvo v splošnih knjižnicah: strokovna izhodišča, metodologija in vprašalnik za popis domoznanstva, ki je dostopen na spletni strani: www.cezar.nuk.uni-lj.si/povezave/. Delovna skupina za pripravo enotnih metodoloških izhodišč za popis domoznanstva in izhodišč za vrednotenje iz NUK in OOK z vodjo skupine Mileno Bon.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje!

1. OSNOVNI PODATKI O KNJIŽNICI

1.2 Vaša knjižnica je:

Univerzitetna knjižnica Maribor

2. ORGANIZACIJA KNJIŽNIČNE DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI

2.1 Domoznanske dejavnosti, ki jih knjižnica opravlja glede na 2. in 29. člen ZKnj-1:

Možnih je več odgovorov

zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje domoznanskega gradiva

varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik

posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev

2.2 Strokovna obdelava domoznanskega gradiva je organizirana:

Možnih je več odgovorov

na domoznanskem oddelku

na oddelku obdelave

2.3 Ali domoznanskemu gradivu v vzajemnem bibliografskem sistemu v podpolju 992b dodeljujete enotno dogovorjeno oznako DOM?

da

da, vendar tudi druge oznake

ne

Katere?

Zakaj ne in kako sicer dodeljujete?

2.4 Druge aktivnosti v okviru domoznanske dejavnosti:

Možnih je več odgovorov

organizacija domoznanskih prireditev (domoznanskih pogovorov, literarnih večerov ipd.)

- domoznanska bibliopedagoška dejavnost
- domoznanske dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami
- razstavna dejavnost (priprava domoznanskih razstav)
- publicistična dejavnost
- priprava biografskih gesel za biografski leksikon v elektronski obliki
- digitalizacija
- objava domoznanskih vsebin na različnih portalih
- izdelovanje bibliografij
- seznanjanje uporabnikov z drugimi domoznanskimi zbirkami na območju
- pomoč drugim knjižnicam pri razreševanju identitete lokalnih avtorjev
- drugo:

2.5 Bibliografije se izdelujejo:

Možnih je več odgovorov

- v tiskani obliki
- v elektronski obliki
- se ne izdelujejo

Zakaj ne?

2.6 Naše domoznanske vsebine promoviramo:

- da
- ne

Zakaj ne?

Označite oziroma navedite:

Možnih je več odgovorov

- spletne strani, portali
- družbena (socialna) omrežja
- promocijski material
- tiskani mediji
- radio
- TV
- drugo:

Naštejte družbena (socialna) omrežja, kjer promovirate domoznanske vsebine:

Možnih je več odgovorov

- Facebook
- Pinterest
- YouTube
- Instagram
- Snapchat
- drugo:

2.7 Načrti na področju ureditve domoznanske dejavnosti v naslednjem triletnem obdobju:

Možnih je več odgovorov

poudarek na ustreznem varovanju in zaščiti gradiva (skladno z načeli IFLA)

zaposlitev strokovnega delavca za domoznanstvo

drugo:

2.8 Sodelovanje, organiziranje in usklajevanje strokovnega dela z drugimi sorodnimi ustanovami:

Možnih je več odgovorov

z muzeji

z arhivi

z galerijami

z drugimi vrstami knjižnic

z osnovnimi šolami

s srednjimi šolami

z višjimi, visokimi šolami

z društvi, zavodi, združenji, lokalnimi skupnostmi

drugo:

2.9 Kot slovenska knjižnica pripravimo letno vsaj 1 domoznanski projekt v sodelovanju z drugimi sorodnimi ustanovami:

da

ne

Navedite, s katerimi ustanovami in na katerem področju:

--

3. OBSEG IN IZBOR STROKOVNO UREJENEGA KNJIŽNIČNEGA DOMOZNANSKEGA GRADIVA

3.1 Obseg inventariziranega domoznanskega gradiva na dan 31. 12. 2016:

• število naslovov	
od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)	
• število inventarnih enot	
od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)	

3.2 Prirast domoznanskega gradiva v obdobju 1. 1. do 31. 12. 2016:

• število naslovov	
od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)	
• število inventarnih enot	
od tega primarno domoznansko gradivo (če ločujete)	

3.3 Prirast domoznanskega gradiva glede na način pridobivanja v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (število):

	naslovi	inventarne enote
Nakup		
obvezni izvod		
Dar		
zamena (na podlagi podpisanega dogovora)		
lastna izdaja		

3.4 Zbirka KNJIŽNEGA GRADIVA na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
Knjige					
starejše dragoceno gradivo					
- od tega antikvarno gradivo					
- od tega inkunabule					
siva literatura					
Drugo					

3.5 Zbirka SERIJSKIH PUBLIKACIJ IN ČLANKOV na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
periodične publikacije					
Članki					
Drugo					

3.6 Zbirka NEKNJIŽNEGA GRADIVA na dan 31. 12. 2016 in prirast v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 glede na vrsto domoznanskega gradiva:

	št. naslovov v zbirki	prirast	št. inventarnih enot v zbirki	prirast	št. enot, ki še niso računalniško obdelane (ocena)
rokopisi					
zapuščine (korpusi)					
slikovno gradivo					
glasbeni tiski					
kartografsko gradivo					
videoposnetki					
zvočni posnetki					

večvrstno gradivo				
elektronski viri				
drobni tiski				
mikrofilmi				
drugo				

3.7 Želite dodatno pojasniti prirast domoznanskega gradiva?

4. ŠTEVILO IN USPOSOBLJENOST STROKOVNEGA KADRA V DOMOZNANSTVU

4.1 Strokovni delavci, ki skrbijo za domoznansko dejavnost:

število:

ekvivalent polne
zaposlitve (EPZ) :

4.2 Stopnja formalne izobrazbe zaposlenih v domoznanski dejavnosti:

	število	število z bibliotekarskim izpitom
• srednješolska izobrazba - raven 3, 4 in 5		
• višješolski programi do leta 1994, višješolski strokovni programi - raven 6/1		
• specializacija po višješolskih programih, visokošolski strokovni programi, visokošolski strokovni (1. bolonjska stopnja) in univerzitetni programi (1. bolonjska stopnja) - raven 6/2		
• specializacija po visokošolskih strokovnih programih, univerzitetna izobrazba, magisteriji stroke (ZA imenom, 2. bolonjska stopnja) - raven 7		
• specializacija po univerzitetnih programih, magisteriji znanosti (PRED imenom) - raven 8/1		
• doktorati znanosti (PRED imenom), doktorati znanosti (PRED imenom, 3. bolonjska stopnja) - raven 8/2		

4.3 Knjižnica ima usposobljen kader z dovoljenji/pooblastili za kreiranje bibliografskih zapisov v sistemu COBISS:

Možnih je več odgovorov

dovoljenje A - pooblastila za vzajemno katalogizacijo monografskih publikacij (knjig) ter za kreiranje zbirnih zapisov za izvedena dela

dovoljenje B - pooblastila za vzajemno katalogizacijo sestavnih delov in kontinuiranih virov

dovoljenje C - pooblastila za vzajemno katalogizacijo neknjižnega gradiva

dovoljenje D - pooblastila za vzajemno katalogizacijo antikvarnega gradiva

dovoljenje za redakcijo zapisov v normativni bazi podatkov CONOR

Število vseh zaposlenih v vaši knjižnici s posameznimi dovoljenji:

	Število
z dovoljenjem A	
z dovoljenjem B1 - pooblastila za vzajemno katalogizacijo sestavnih delov	
z dovoljenjem B2 - pooblastila za vzajemno katalogizacijo kontinuiranih virov	
z dovoljenjem SER - pooblastila za vzajemno katalogizacijo serijskih publikacij	
z dovoljenjem C	
z dovoljenjem D	
z dovoljenjem za redakcijo zapisov normativni bazi podatkov CONOR	

4.4 Zaposleni, ki se ukvarjajo z domoznansko dejavnostjo, se udeležujejo različnih strokovnih usposabljanj:

da

ne

Razlogi?

Označite oziroma navedite:

Možnih je več odgovorov

tečaji

predavanja

delavnice

seminarji

kongresi

izobraževanje v tujini

drugo:

4.4.2 Število oseb, zaposlenih v domoznanski dejavnosti, ki so se usposabljevale v obdobju 2014 - 2016 (strokovno, širše knjižničarsko ...):

5. PROSTOR IN OPREMA ZA DOMOZNANSKO GRADIVO

5.1 Knjižnica ima domoznanski oddelek:

da

ne

5.1.2 Navedite površino in leto ustanovitve domoznanskega oddelka:

Površina (m²):

Leto ustanovitve:

5.2 Prostorska ureditev domoznanskega gradiva (glede na 13. člen Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2003):

Možnih je več odgovorov

- domoznansko gradivo ni postavljeno ločeno
- domoznansko gradivo je postavljeno deloma ločeno, deloma pa skupaj z ostalim knjižničnim gradivom
- domoznansko gradivo je postavljeno ločeno od ostalih delov knjižnične zbirke, tudi če ni organizirano v posebno zbirko
- domoznansko gradivo je postavljeno na domoznanskem oddelku
- domoznansko gradivo je organizirano v posebne zbirke
- drugo:

5.3 Je bila v obdobju 2009 - 2016 v vaši knjižnici oblikovana nova domoznanska zbirka, oddelek, posebna zbirka?

- da
- ne

5.3.1 Navedite zbirko oz. oddelek in letnico oblikovanja:

5.4 Dostop do domoznanskega gradiva:

	da	ne
• gradivo je v prostem pristopu	☐	☐
• gradivo je delno v prostem pristopu	☐	☐
• gradivo je postavljeno v skladiščnih prostorih knjižnice in strokovno urejeno, da omogoča takojšnjo dostopnost	☐	☐
• gradivo je postavljeno v domoznanskem oddelku	☐	☐
• drugo:	☐	☐

5.5 Izposoja domoznanskega gradiva v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 (upoštevajte samo računalniško izposoj):

	da	ne	če da, število izposoj
na dom	☐	☐	<input style="width: 50px;" type="text"/>

5.6 Posredovanje domoznanskih informacij:

- da
- ne

5.6.1 Zakaj ne?

5.6.1 Načini posredovanja:

Možnih je več odgovorov

- osebno
- po telefonu
- po elektronski pošti

5.7 Skrb za pravilno zaščito in hranjenje gradiva (IFLA načela za hrambo knjižničnega gradiva in predpisano ravnanje z njim):

Možnih je več odgovorov

- z zagotavljanjem varnosti in preprečevanjem nesreč v knjižničnih zgradbah in okolici
- s primernimi klimatskimi pogoji
- z ustreznim ravnanjem s tradicionalnim gradivom, fotografskim in filmskim gradivom ter avdiovizualnimi nosilci
- z izvajanjem reprodukcije gradiva (fotokopiranje, mikrofilmanje in digitalizacija)

6. DIGITALIZACIJA DOMOZNANSKEGA GRADIVA

6.1 Knjižnica izvaja digitalizacijo domoznanskih gradiv:

- da
- ne

6.1.1 Ne digitaliziramo zaradi:

Možnih je več odgovorov

- pomanjkanja sredstev
- pomanjkanja kadra
- neurejenih avtorskih pravic
- drugo:

6.1.1. Izvedba in financiranje:

	da	ne
• z lastnim kadrom in opremo	☐	☐
• pri zunanjem izvajalcu	☐	☐
• z lastnimi sredstvi	☐	☐
• v okviru izvajanja posebnih nalog OOK	☐	☐
• drugo:	☐	☐

6.2 Digitalizirano gradivo je uporabnikom dostopno:

Možnih je več odgovorov

- lokalno v knjižnici
- z dostopom na daljavo

6.3 Vaš okvirni načrt digitalizacije v naslednjih treh letih (vsebinsko in terminsko, na splošno, ocena):

7. SINERGIJSKI UČINKI SODELOVANJA S KNJIŽNICAMI NA OBMOČJU

7.1 Kaj pričakujete od izvajanja tretje posebne naloge osrednje območne knjižnice - OOK (koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva)?

7.2 Kako ste na področju domoznanske dejavnosti zadovoljni s sodelovanjem s knjižnicami na vašem območju?

- Zelo dobro
 Dobro
 Niti dobro, niti slabo
 Slabo
 Zelo slabo

7.2.1 Obrazložite odgovor:

7.3 Kako ste zadovoljni s sodelovanjem z osrednjo območno knjižnico (OOK) na področju koordinacije domoznanstva?

- Zelo dobro
 Dobro
 Niti dobro, niti slabo
 Slabo
 Zelo slabo

7.3.1 Obrazložite odgovor:

7.4 Kaj po vašem mnenju prispeva k izgradnji domoznanske območne zbirke v OOK?

Možnih je več odgovorov

- sodelovanje knjižnic na območju
 digitalizacija
 usmerjanje izločenega (odpisanega) gradiva v OOK
 skupni projekti na področju domoznanstva
 koordinacija regijskih domoznanskih prireditev in projektov
 drugo:

7.5 Koordinacija domoznanske dejavnosti, ki jo izvajajo osrednje območne knjižnice, ima pozitivne učinke na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju:

- da
 ne

7.5.1 Zakaj menite, da koordinacija domoznanske dejavnosti nima pozitivnih učinkov na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju?

7.5.1 Zakaj menite, da ima koordinacija domoznanske dejavnosti pozitivne učinke na izvajanje domoznanstva v knjižnicah na območju?

8. PREDLOGI ZA RAZVOJ DOMOZNANSKE DEJAVNOSTI

8.1 Vaše mnenje in predlogi glede domoznanske dejavnosti na nivoju Slovenije:

8.2 Vizija domoznanske dejavnosti v vaši knjižnici:

8.3 Anketo izpolnil:

8.4 Elektronski naslov:

8.5 Telefonska številka:

8.6 Odgovorna oseba:

11.5 | Priloga 5: Mreža splošnih knjižnic, občine, število prebivalcev, občine brez neposredno dostopne knjižnične dejavnosti, stanje na dan 1. 1. 2017

Knjižnica/OBMOČJE OOK	Občina	Št. preb.	Št. p. širše
CELJSKO OBMOČJE		302.419	237.846
Osrednja knjižnica Celje		64.573	
	Celje	49.380	
	Dobrna	2.226	
	Štore	4.242	
	Vojnik	8.725	
1 Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik		9.269	
	Hrastnik	9.269	
2 Knjižnica Laško		17.385	
	Laško	13.145	
	Radeče	4.240	
3 Osrednja knjižnica Mozirje		16.058	
	Gornji Grad	2.547	
	Ljubno	2.572	
	Luče	1.490	
	Mozirje	4.038	
	Nazarje	2.582	
	Rečica ob Savinji	2.308	
	Solčava	521	
7 Knjižnica Rogaška Slatina		14.045	
	Rogaška Slatina	10.994	
	Rogatec	3.051	
4 Splošna knjižnica Slovenske Konjice		23.406	
	Slovenske Konjice	14.726	
	Vitanje	2.271	
	Zreče	6.409	
5 Knjižnica Šentjur		19.978	
	Dobje	977	
	Šentjur	19.001	
6 Knjižnica Šmarje		18.036	
	Bistrica ob Sotli	1.353	
	Kozje	3.077	
	Podčetrtek	3.353	
	Šmarje pri Jelšah	10.253	
8 Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje		16.221	
	Trbovlje	16.221	
9 Knjižnica Velenje		44.562	
	Šmartno ob Paki	3.203	
	Šoštanj	8.641	

	Velenje	32.718	
10 Knjižnica Mileta Klopčiča Zagorje ob Savi		16.575	
	Zagorje ob Savi	16.575	
11 Medobčinska splošna knjižnica Žalec		42.311	
	Braslovče	5.556	
	Polzela	6.176	
	Prebold	5.067	
	Tabor	1.647	
	Vransko	2.604	
	Žalec	21.261	
DOLENJSKO OBMOČJE		212.662	147.749
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto		64.913	
	Dolenjske Toplice	3.447	
	Mirna Peč	2.933	
	Novo mesto	36.433	
	Straža	3.837	
	Šentjernej	7.094	
	Škocjan	3.267	
	Šmarješke Toplice	3.296	
	Žužemberk	4.606	
1 Knjižnica Brežice		24.204	
	Brežice	24.204	
2 Knjižnica Črnomelj		18.163	
	Črnomelj	14.365	
	Semič	3.798	
3 Knjižnica Kočevje		16.898	
	Kočevje	15.881	
	Kostel	640	
	Osilnica	377	
4 Valvazorjeva knjižnica Krško		28.278	
	Kostanjevica na Krki	2.425	
	Krško	25.853	
5 Ljudska knjižnica Metlika		8.325	
	Metlika	8.325	
6 Knjižnica Miklova hiša Ribnica		13.437	
	Loški Potok	1.863	
	Ribnica	9.390	
	Sodražica	2.184	
7 Knjižnica Sevnica		17.469	
	Sevnica	17.469	
8 Knjižnica Pavla Golie Trebnje		20.975	
	Mirna	2.555	
	Mokronog - Trebelno	3.045	
	Šentrupert	2.853	

	Trebnje	12.522	
GORENJSKO OBMOČJE		203.800	122.021
Osrednja knjižnica Kranj		81.779	
	Cerklje na Gorenjskem	7.569	
	Jezerško	625	
	Kranj	56.081	
	Naklo	5.350	
	Preddvor	3.597	
	Šenčur	8.557	
1 Občinska knjižnica Jesenice		30.432	
	Jesenice	20.754	
	Kranjska Gora	5.286	
	Žirovnica	4.392	
2 Knjižnica Antona Tomaža Linhartarja Radovljica		34.768	
	Bled	7.981	
	Bohinj	5.149	
	Gorje	2.816	
	Radovljica	18.822	
3 Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka		41.951	
	Gorenja vas - Poljane	7.500	
	Škofja Loka	22.935	
	Železniki	6.675	
	Žiri	4.841	
4 Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič		14.870	
	Tržič	14.870	
GORIŠKO OBMOČJE		117.747	59.508
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica		58.239	
	Brda	5.625	
	Kanal	5.342	
	Miren - Kostanjevica	4.838	
	Nova Gorica	31.825	
	Šempeter - Vrtojba	6.244	
	Renče - Vogrsko	4.365	
1 Lavričeva knjižnica Ajdovščina		24.708	
	Ajdovščina	19.093	
	Vipava	5.615	
2 Mestna knjižnica in čitalnica Idrija		16.402	
	Cerkno	4.602	
	Idrija	11.800	
3 Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin		18.398	
	Bovec	3.082	
	Kobarid	4.105	
	Tolmin	11.211	
KOROŠKO OBMOČJE		70.761	45.825

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem		24.936	
	Črna na Koroškem	3.308	
	Mežica	3.573	
	Ravne na Koroškem	11.302	
	Prevalje	6.753	
1 Knjižnica Dravograd		8.856	
	Dravograd	8.856	
2 Knjižnica Radlje ob Dravi		15.787	
	Muta	3.389	
	Podvelka	2.365	
	Radlje ob Dravi	6.184	
	Ribnica na Pohorju	1.179	
	Vuzenica	2.670	
3 Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec		21.182	
	Mislinja	4.561	
	Slovenj Gradec	16.621	
OBALNO-KRAŠKO OBMOČJE		149.248	94.658
Osrednja knjižnica Srečka Viharja Koper		54.590	
	Ankaran	51.361	
	Koper/Capodistria	3.229	
1 Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica		13.482	
	Ilirska Bistrica	13.482	
2 Mestna knjižnica Izola		16.015	
	Izola/Isola	16.015	
3 Mestna knjižnica Piran		17.782	
	Piran/Pirano	17.782	
4 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna		22.249	
	Pivka	6.073	
	Postojna	16.176	
5 Kosovelova knjižnica Sežana		25.130	
	Divača	4.000	
	Hrpelje - Kozina	4.371	
	Komen	3.523	
	Sežana	13.236	
OSREDNJESLOVENSKO OBMOČJE		571.738	226.840
Mestna knjižnica Ljubljana		344.898	
	Brezovica	12.092	
	Dobrova - Polhov Gradec	7.618	
	Dol pri Ljubljani	5.961	
	Horjul	2.980	
	Ig	7.277	
	Ljubljana	288.919	
	Škofljica	10.917	

	Velike Lašče	4.303	
	Vodice	4.831	
1 Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica		16.851	
	Bloke	1.522	
	Cerknica	11.494	
	Loška dolina	3.835	
2 Knjižnica Domžale		58.216	
	Domžale	35.513	
	Lukovica	5.761	
	Mengeš	7.752	
	Moravče	5.309	
	Trzin	3.881	
3 Mestna knjižnica Grosuplje		40.515	
	Dobropolje	3.870	
	Grosuplje	20.284	
	Ivančna Gorica	16.361	
4 Matična knjižnica Kamnik		35.524	
	Kamnik	29.416	
	Komenda	6.108	
5 Matična knjižnica Slavko Grum Litija		20.760	
	Litija	15.215	
	Šmartno pri Litiji	5.545	
6 Knjižnica Logatec		13.802	
	Logatec	13.802	
7 Knjižnica Medvode		16.236	
	Medvode	16.236	
8 Cankarjeva knjižnica Vrhnika		24.936	
	Borovnica	4.376	
	Log - Dragomer	3.653	
	Vrhnika	16.907	
POMURSKO OBMOČJE		115.477	60.182
Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota		55.295	
	Beltinci	8.233	
	Cankova	1.794	
	Gornji Petrovci	2.058	
	Grad	2.110	
	Hodoš/Hodos	367	
	Kuzma	1.577	
	Moravske Toplice	5.831	
	Murska Sobota	18.870	
	Puconci	5.948	
	Rogašovci	3.065	
	Šalovci	1.430	

	Tišina	4.012	
1 Občinska matična knjižnica Gornja Radgona		19.978	
	Apače	3.544	
	Gornja Radgona	8.447	
	Radenci	5.160	
	Sveti Jurj ob Ščavnici	2.827	
2 Knjižnica Lendava		22.613	
	Črenšovci	3.951	
	Dobrovnik/Dobronak	1.274	
	Kobilje	560	
	Lendava/Lendva	10.506	
	Odranci	1.631	
	Turnišče	3.248	
	Velika Polana	1.443	
3 Splošna knjižnica Ljutomer		17.591	
	Križevci	3.613	
	Ljutomer	11.374	
	Razkrižje	1.289	
	Veržej	1.315	
SPODNJEPODRAVSKO OBMOČJE		84.719	16.238
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj		68.481	
	Cirkulane	2.344	
	Destrnik	2.544	
	Dornava	2.905	
	Gorišnica	3.968	
	Hajdina	3.747	
	Juršinci	2.375	
	Kidričevo	6.417	
	Majšperk	4.016	
	Markovci	4.012	
	Podlehnik	1.880	
	Ptuj	23.117	
	Sveti Andraž v Slov. goricah	1.143	
	Videm	5.523	
	Trnovska vas	1.371	
	Zavrč	1.819	
	Žetale	1.300	
1 Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož		16.238	
	Ormož	12.213	
	Središče ob Dravi	2.019	
	Sveti Tomaž	2.006	
ŠTAJERSKO OBMOČJE		237.324	55.312
Mariborska knjižnica		182.012	
	Duplek	6.803	

	Hoče - Slivnica	11.285	
	Kungota	4.788	
	Lovrenc na Pohorju	3.055	
	Maribor	111.079	
	Miklavž na Drav. polju	6.566	
	Pesnica	7.365	
	Rače - Fram	7.150	
	Ruše	7.075	
	Selnica ob Dravi	4.470	
	Starše	4.005	
	Šentilj	8.371	
1 Knjižnica Lenart		19.288	
	Benedikt	2.486	
	Cerkvenjak	2.074	
	Lenart	8.251	
	Sveta Ana	2.309	
	Sveta Trojica v Slov. goricah	2.071	
	Sveti Jurj v Slov. goricah	2.097	
2 Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica		36.024	
	Makole	2.025	
	Oplotnica	4.099	
	Poljčane	4.432	
	Slovenska Bistrica	25.468	
OOK ožje (medobčinska mreža)		999.716	
OOK širše (brez medobčinske mreže OOK)		1.066.179	1.066.179
Slovenija		2.065.895	
	Surs	2.065.895	

Legenda: modro so označena območja in osrednje območne knjižnice, rdeče pa občine brez neposredno dostopne knjižnične dejavnosti.